

ΘΕΜΑ

Η τεχνολογία αλλάζει ξανά την οικονομία

Σελ. 10

ΤΙ ΕΡΧΕΤΑΙ

Διαστημική βιομηχανία, ρομπότ και AI θα κυριαρχήσουν το 2025

Η ΑΝΗΣΥΧΙΑ

Πισωγύρισμα για πολλούς κλάδους ενδεχόμενος εμπορικός πόλεμος

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

ΦΙΛΟΔΟΞΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΕΚΙΝΟΥ

Κινεζικό αεροσκάφος απειλεί Boeing - Airbus

Να αυξήσει το μερίδιο της εταιρείας κατασκευής αεροσκαφών Comac στην αγορά προσπαθεί η Κίνα. Η κρατικά ελεγχόμενη Comac έχει φιλόδοξα σχέδια ταχείας επέκτασης, τα οποία εφόσον υλοποιηθούν είναι πιθανό να εντείνουν τον ανταγωνισμό στη διεθνή αγορά κατασκευής αεροπλάνων, η οποία κυριαρχείται παραδοσιακά από το δίπολο Airbus και Boeing. Σελ. 13

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΑ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Ή ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΤΕΧΝΟ.

ibm

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΕΠ

Φθηνά δάνεια 700 εκατ. για μικρές επιχειρήσεις

Νέες συμφωνίες με τον ΔΕΔΔΗΕ, αλλά και για τη δημιουργία υβριδικών αιολικών πάρκων, είναι τα επόμενα βήματα των χρηματοδοτήσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον αντιπρόεδρό της, Γ. Τσακίρη. Για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, βρίσκεται σε εξέλιξη πρόγραμμα εγγυήσεων 700 εκατ. ευρώ, για χαμηλότοκα δάνεια. Σελ. 18

Φθινόπωρο στις αγορές για 1 δισ. η Κύπρος

Στο 1,1 δισ. οι χρηματοδοτικές ανάγκες για το 2025 – Στα 700 εκατ. υπολογίζεται το δημοσιονομικό πλεόνασμα

Οι **χρηματοδοτικές** ανάγκες του κυπριακού κράτους για το 2025 υπολογίζονται στα 1,1 δισ. ευρώ και φτάνουν στο 3,2% του ΑΕΠ. Την ίδια ώρα, το δημοσιονομικό πλεόνασμα υπολογίζεται στα 700

εκατ. ευρώ, ενώ το χρέος που λήγει για το 2025 υπολογίζεται στα 1,8 δισ. Αξίζει να σημειωθεί πως το χρέος αυτό θα λήξει τον Νοέμβριο. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», με τους υπάρχοντες

σχεδιασμούς, η Κύπρος αναμένεται να βγει στις αγορές μέσω Ευρωπαϊκού Μεσοπρόθεσμου Ομολόγου όχι πριν από τον Σεπτέμβριο του 2025. Το αν θα βγει Σεπτέμβριο ή Οκτώβριο είναι λίγο νωρίς

για να καθοριστεί, αλλά το σημαντικό είναι πως το 2025 χαρακτηρίζεται από ήπιες χρηματοδοτικές ανάγκες που η Κυπριακή Δημοκρατία μπορεί να διαχειριστεί. Το αν θα βγει με ομόλογο

βιωσιμότητας η χώρα δεν είναι σαφές, αφού δεν έχει ανακοινωθεί κάτι συγκεκριμένο για χρηματοδότηση πράσινων έργων ανάπτυξης, ή επενδύσεις φιλικές προς το περιβάλλον. Σελ. 3

Προβλέπουν ρεκόρ εσόδων για τις αεροπορικές το 2025

Καθαρά κέρδη ύψους 36,6 δισ. δολαρίων αναμένεται να έχει ο κλάδος των αεροπορικών εταιρειών παγκοσμίως το 2025, καθώς εκτιμάται ότι η επιβατική κίνηση θα διαμορφωθεί στο ύψος-ρεκόρ των 5,2 δισ. επιβατών, σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση Αερομεταφορών (IATA). Πρόκειται για αύξηση 16% σε σχέση με τα στοιχεία του 2024, ενώ το περιθώριο κέρδους για τον κλάδο θα διαμορφωθεί στο 3,6%, υψηλότερα από το περιθώριο 3,3% το 2024. Σελ. 12

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΚΟΛΟΣΣΟΙ

Κάνουν πίσω για πράσινη μετάβαση

Οι **αμερικανικές** μεγαλοτράπεζες θέλουν να αφήσουν πίσω κάποιες δεσμεύσεις πράσινης χρηματοδότησης. Η ομάδα των Morgan Stanley, Citigroup και Bank of America απο-

σύρθηκε από τον συνασπισμό-πλάτφωμα, που είχε στόχο να συμβάλει στη μείωση των εκπομπών CO2 από τις τράπεζες. Η JPMorgan εξετάζει το ενδεχόμενο να αποσυρθεί. Σελ. 13

ΛΟΓΩ ΚΥΡΙΩΣ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Χρονιά-χρυσάφι για ευρωπαϊκές τράπεζες

Το **2024** ήταν μία από τις καλύτερες χρονιές για τις ευρωπαϊκές τράπεζες, καθώς ούτε οι μειώσεις των επιτοκίων ούτε η αναμικτή δραστηριότητα ως προς τις επιχειρηματικές συμφωνίες

έπληξαν την κερδοφορία τους, που παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα. Την οφείλουν κυρίως στα επιτόκια, αλλά και στα εκτεταμένα μέτρα θωράκισής τους. Σελ. 11

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ / ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥ ΣΤΑΥΡΙΝΙΔΗ

Έτος Ντόναλντ Τραμπ

Το **2025** θεωρείται η χρονιά του Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος στις 20 Ιανουαρίου θα γίνει ο 47ος πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Οι οικονομικές πολιτικές που είχε παρουσιάσει το επιτελείο του προεκλογικά αν και αρχικά προκάλεσαν τρόμο, όσο πλησιάζει ο καιρός και οι αναλύσεις γίνονται ψυχραιμότερες η ανησυχία καταλαγιάζει σε σχέση με τα κορυφαία ζητήματα του πληθωρισμού και των επιτοκίων. Αν και οι πολιτικές που ευαγγελίζεται ο πρόεδρος Τραμπ θα έχουν σίγουρα αντίκτυπο στον πληθωρισμό, νεότερες αναλύσεις κάνουν λόγο για περιορισμό των ακροτήτων.

Όσον αφορά στα δημοσιονομικά, οι φορο-ελαφρύνσεις που προτίθεται να επαναφέρει και αναφέρονται στην πρώτη του θητεία το 2017, σε μεγάλο

βαθμό ισχύουν μέχρι και σήμερα και άρα οι επιπτώσεις και αυτού του μέτρου δεν θα είναι δραματικές. Για το μεταναστευτικό όπου όντως έχει εξαγγείλει μια ριζοσπαστική προσέγγιση με εκατοντάδες χιλιάδες απελάσεις, θα πρέπει να σημειωθεί πως αν τελικά επιλεγεί θα είναι μια αργή και αβέβαιη διαδικασία. Σχετικά με τον οικονομικό αντίκτυπο, θα επηρεαστούν συγκεκριμένοι κλάδοι που απασχολούν προσωπικό χαμηλής εξειδίκευσης.

Η έμφαση συνεπώς στρέφεται στις διπλωματικές κινήσεις του προέδρου Τραμπ και πώς θα κινηθεί στη γεωπολιτική σκακιέρα, αφού υπό προϋποθέσεις αυτές μπορεί να εκτινάξουν τον πληθωρισμό προκαλώντας παγκόσμια αναστάτωση. Πρώτο και κύριο θέμα στην ατζέντα το Ουκρανικό

και η συνακόλουθη σιγουριά του προέδρου Τραμπ ότι μπορεί να εξασφαλίσει διαρκή ειρήνευση στην περιοχή, πετυχαίνοντας μια συμφωνία που θα γίνει αποδεκτή και από τις δύο πλευρές. Πάντως, η ουκρανική πλευρά δείχνει να συμπλέει με τον νέο πρόεδρο, αφού ο Ζελένσκι τον χαρακτήρισε ειλικρινή και ικανό να πετύχει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι, ωστόσο, παραμένουν αυξημένοι αφού το Ουκρανικό είναι ένα ζήτημα που απασχολεί κυρίως την ΕΕ, με την οποία ο Τραμπ θα πρέπει να βρει κώδικες συνεννόησης και εκείνους τους ηγέτες με τους οποίους θα αναπτύξει σχέσεις εμπιστοσύνης. Πάντως, η αιφνιδιαστική και εγκάρδια συνάντηση με την πρωθυπουργό Μελόνι ήταν αξιοπρόσεκτη, αφού μετά το πέρας

της τη χαρακτήρισε ηγέτιδα της Ευρώπης και αξιοπίστη συνομιλήτρια, αποδεικνύοντας πως η αμερικανική εξωτερική πολιτική θα είναι γεμάτη εκπλήξεις.

Οι αγορές λοιπόν στρέφουν το βλέμμα στον πρόεδρο Τραμπ και στις πρώτες αποφάσεις που θα λάβει, προσπαθώντας να αποκρυπτογραφήσουν το 2025. Σε μεγάλο βαθμό η κατάσταση στην παγκόσμια οικονομία θα κριθεί από την εμπορική και δαμολογική πολιτική που θα εφαρμόσει. Η ένταση αυτών των πολιτικών σε σχέση με τις προεκλογικές εξαγγελίες θα καθορίσουν αυτό στο οποίο συχνά οι αναλυτές αναφέρονται ως Trump effect. Πάντως, χωρίς τις εξωτερικές παρεμβάσεις, η σημερινή πορεία των πραγμάτων θέτει το σκηνικό για συνέχιση του ράλι των με-

τοχών, ενίσχυση του δολαρίου έναντι του ευρώ και νέα υψηλά για τον χρυσό και το bitcoin.

Τα προηγούμενα 25 χρόνια υπήρξαν για την Αμερική χρόνια προόδου και ευημερίας. Για πολλούς το 2025 θα καθορίσει τις εξελίξεις για τα επόμενα άλλα τόσα χρόνια σε σχέση με το πώς θα κινηθεί η παγκόσμια υπερδύναμη και όσες περιοχές εξαρτώνται από αυτή. Τα δύο μέτωπα που αναμένεται πως θα κρίνουν τις εξελίξεις έχουν να κάνουν με την κατάσταση στην οποία θα βρεθούν οι ανεξάρτητοι θεσμοί στην Αμερική και στη δυναμική που θα αναπτύξει η Κίνα προκειμένου να επιβάλει παγκοσμίως την τεχνολογική της υπεροχή. Μέχρι όμως αυτά να αποφασιστούν, ευχές για καλό νέος έτος!

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- Με ατζέντα Κυπριακού ο Φιντάν στα Κατεχόμενα. Σελ. 6
- Η Πολωνία βάζει το τέμπο για το τρίτο των προεδριών. Σελ. 6
- Ρήγμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση για το Ουκρανικό. Σελ. 7

Έχεις κάρτα της Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις **cashback**!

ΚΑΤΕΒΑΣΕ ΤΟ ΤΩΡΑ

HELLENIC BANK

ΑΡΘΡΟ Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Πενήντα χρόνια + 1

Πέρασε και το επετειακό έτος 2024, το οποίο σηματοδοτούσε τα πενήντα χρόνια από το πραξικόπημα και την επακόλουθ- ήσασα τουρκική εισβολή, το καλοκαίρι του 1974. Αν κάνετε μία βόλτα στα Κατεχόμενα, και όχι μόνο, και είστε κάπως προσεκτικοί/ές ίσως να δείτε την πρόσφατη ιστορία του τόπου μπροστά σας, και να ζήσετε με μια ματιά μόνο τις πέντε μέρες που σημάδεψαν σχεδόν ανεξίτηλα την Κύπρο. Ο Γρίβας και ο Μακάριος –αλφαβητική η σειρά– ζουν πάνω σε τοίχους εκκλησιών ή σπιτιών, με μίλε ή πράσινη μπιγιά, συνήθως... στην Αγία Άννα της Καλοψίδας, μες στην ανοικτωσιά και στην ψυχία του τοπίου στάθηκαν να ακούσω τι μου φωνάζουν οι λέξεις... έχοντας πριν από λίγο φωτογραφήσει τον τάφο και το μνημείο του Χαράλαμπου Μιχαήλ, που σκοτώθηκε στις 16 Μαρτίου 1956, όταν η βόμβα που επιχείρησε να πετάξει εξερράγη και τον σκότωσε. Και σκεφτόμουν πώς πέ- ρασαν 68 χρόνια από τότε που ο Μιχαήλ έγινε ήρωας και 50 χρόνια αφότου οι ηγέτες του αγώνα του Μιχαήλ έγιναν συν- θήματα που έκαναν τον τόπο ήρωα... οι τόποι μιλούν εν τη σιωπή τους...

Θυμήθηκα, γράφοντας αυτό το άρθρο, πως τα ζημερώματα της 20ής Ιουλίου άκουσα τις σειρήνες, ενόσω απομαγνητο- φωνούσα τη συνέντευξη ενός αιχμαλώτου πολέμου, του Ανδρέα Βασιλειάδη και μάλιστα στο σημείο της μεταγωγής του από τα Άδανα προς την Αμάσεια, και μεταφέρθηκαν για κλάσματα του δευτερολέπτου σε ένα άλλο συμπαν... Και έλιωθα πως δσα και αν ακούω ή διαβάω πόρρω θα απέχουν από όσα βίωσαν οι άνθρωποι που είδαν σε μερικές ώρες τη ζωή τους να έρχεται τα πάνω-κάτω και πενήντα χρόνια μετά να πασχίζουμε να ζήσουμε σε έναν τόπο ελεύθερο βαρών.

Γι' αυτά, λοιπόν, τα 50 χρόνια διοργανώθηκαν και ακόμα βρίσκονται σε εξέλιξη μεγάλες εκαστικές εκθέσεις, μουσικές συναυλίες, κυκλοφόρησαν πολλά βιβλία, ανέβηκαν θεατρικές παραστάσεις, γενικές έγιναν πολλά, πολλά και ενδιαφέροντα, όχι φυσικά όλα, αλλά έγιναν πράγματα που έφεραν στο ξανά στο προσκήνιο τις επικαιρότητας το εμβληματικό «Δεν Ξεχνώ», τις κατεχόμενες από τον τουρκικό στρατό πόλεις, κωμοπόλεις, και χωριά της βόρειας πλευράς του νησιού. Αρκετό στα Μέσα αναζητήσαμε νέες ιστορίες και εκμυστη- ρεύσεις, από πρόσφυγες, παλαιούς πολέμιστες, συγγενείς θυ- μάτων/πεισόντων και αγνοούμενων, δημοσιεύσαμε πολλές από αυτές και έτσι κάναμε κι εμείς το χρέος μας. Όμως μετά από ένα εξαμηνιο σχεδόν εκδηλώσεων τι είναι αυτό που έμεινε; Κόλλησε, κατά την κοινή έκφραση, κάτι πάνω μας ή εκδηλώσεις ήταν και περάσαν; Έγινε αφορμή το 2024 να ξανασυζητήσουμε το περίφημο «Δεν Ξεχνώ» με τους φίλους μας, την παρέα μας, στα σχολεία μας, με την οικογένειά μας, χωρίς να έχουμε α- μετακινώντας αφερτηριακές Αρχές; Μετά από έξι μήνες εκδη-λώσεων μάθαμε ή διασθανθήκαμε κάτι για να προσπαθήσουμε να αλλάξουμε την κατάσταση στο νησι; Πόσο μίλησαμε για το τι έφερε η κυπριακή τραγωδία στις μεταπολεμικές γενιές; Πώς αυτή η εμπειρία που ισοπέδωσε ανθρώπους επηρέασε και επιπρεάζει ακόμα τις επόμενες από αυτούς γενιές; Συζη-τήθηκε το θέμα της ταυτότητας των Κυπρίων, με νηφαλιότητα όμως, και όχι έχοντας από την αρχή καταλήξει, πως είμαστε/είναι εκείνο και όχι το άλλο; Πώς η Κυπριακή Δημοκρατία οργάνωσε τις εκδηλώσεις; Ήταν εκδηλώσεις που άφησαν κάτι στην κοινωνία; Αυτή τη χαινούσα πληγή, που είχε αρχίσει να ανοίγει πολύ πριν από το καλοκαίρι του 1974, αυτές οι εκδη-λώσεις κατάφεραν να την κλείσουν έστω κατά τι; Μακαριακοί, Γριβικοί, Εθνικόφρονες, Δεξιοί, Αριστεροί, Λυσσαρδικοί, ΕΔΕΚ, ανέντακτοι Αριστεροί, αντιεθνοισιαστές, επαναπρο-σεγγιστές, φίλοι του ενιαίου κράτους, «Νεοκύπριοι», Κύπριοι απλώς, Καλαμαράδες, ξένοι, μετανάστες, όλοι οι παραπάνω, κατάφεραν να βρουν ένα κοινό σημείο έναρξης μιας παρα-γωγικής συζήτησης; Ή αφήσαμε τον κ. Φειδία Παναγιώτου να μαθαίνει ιστορία μόνος του;

«Η νοσταλγός» γράφτηκε από τον Α-λέξανδρου Παπαδιαμάντη το 1894 και η Θεατρική Στέγη Κύπρου το πα-ρουσιάζει σε μορφή σκηνοθετημένου θεατρικού αναλογίου, σε σκηνοθεσία του Ονησίφορου Ονησιφόρου, ο ο-ποίος λέει πως η μαεστρία του Πα-παδιαμάντη να πλάθει με γλυτικές εικόνες που γεννούν έντονα συναι-σθήματα τον ώθησαν να μοιραστεί αυτές τις εικόνες με το κοινό. Ο Ο-νησιφόρος Ονησιφόρος αναφέρει πως στη δημιουργική ομάδα της Θε-ατρικής Στέγης εστίασε στο να απο-δώσει την ατμόσφαιρα της νύκτας που περιγράφει και τα συναισθήματα των ηρώων, «όπως τα αντιλαμβανό-μασαν εμείς, προσπαθώντας πάντα να παραμείνουμε πιστοί στην ατμό-σφαιρα και την ουσία του έργου». Επί σκηνής οι Νάγια Αναστασίου, Μαρίνα Μανδρή, Ονησιφόρος Ονη-σιφόρος και ο μουσικός Νικόλας Νι-κολάου.

–Γιατί ασχολήθηκες με αυτό το διή-γημα του Παπαδιαμάντη;

–Η «Νοσταλγός» είναι ένα διήγημα που ήρθα για πρώτη φορά σε επαφή μαζί του κατά τη διάρκεια της φοί-τησής μου στη δραματική σχολή. Ήταν νομίζω τότε που πρωτοέγινε μια βαθιά τη μοναδικότητα του Παπα-διαμάντη ως δημιουργού. Με συγκί-ννησε η ευαισθησία και η τρυφερότητα της γραφής του, η εκπληκτική του ικανότητα να συνδέει τον άνθρωπο με τη φύση, καθώς και η μαεστρία του να πλάθει μαγευτικές εικόνες που γεννούν έντονα συναισθήματα. Οι εικόνες του μου θυμίζουν τη δική μου αγάπη για την ελληνική φύση, ιδιαίτερα τη νησιώτικη και, πιο συ-γκεκριμένα, την αιγαίοπελαγίτικη. Ένιωσα την ανάγκη να μοιραστώ αυτές τις εικόνες, που τόσο τρυφερά αποτυπώνουν τους τόπους όπου α-γαπώ να περνάω τα καλοκαίρια μου. Τους τόπους δηλαδή που προκαλούν σε εμένα ισχυρά νοσταλγικά αισθή-ματα. Ταυτόχρονα, η σχέση των πρω-ταγωνιστών, με την πρωτοεπιπεδη, σχεδόν παιδική αφέλεια, δεν μπορεί παρά να σε συγκινώσει. Σου θυμίζει τις τρυφερές ανθρώπινες ποιότητες που όλοι κρύβουμε βαθιά μέσα μας, καλά θαμμένες κάτω από την κνι-κόπτα που μας επιβύλλει η σημερινή, βάνουσα ατομικιστική κοινωνία. Αυ-τές τις ποιότητες που μας λείπουν και που με ενδιαφέρει να τις αναδει-κνύω εκεί και όπου μπορώ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΡΙΟ

Συνέντευξη στον ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Έχω την ανάγκη να μιλήσω για την ομορφιά

«Ξέρεις εκ των προτέρων ότι, όταν δίνεις μορφή σε τέτοια σπουδαία κείμενα, το πιθανότερο είναι να τα περιορίσεις. Παρόλα αυτά, η ανάγκη να μοιραστώ τη χαρά και τη συγκίνηση που μου προκαλεί κάθε φορά αυτό το διήγημα υπερνί- κησε κάθε φόβο μου».

Δεν προσπαθήσαμε να το «μεταφράσουμε», αλλά να το αφήσουμε να ανα-δείξει, μέσα από τις φω-νές μας, τη μουσικότητα της γλώσσας του και τις εικόνες του.

–Φοβήθηκες μήπως η γλώσσα του διηγηματογράφου απωθήσει τον θεατή ή ότι δεν θα λειτουργήσει ως μέσο επικοινωνίας μαζί του;

–Ούτε για μία στιγμή δεν φοβή-θηκα ότι κάτι τέτοιο θα μπορούσε να συμβεί. Είχα από την αρχή μεγάλη εμπιστοσύνη στο ίδιο το κείμενο του Παπαδιαμάντη, στους συνεργάτες μου, αλλά και στον θεατή που θα α-ποφασίσει να έρθει για να το δει και να το ακούσει. Νομίζω ότι το έργο του Παπαδιαμάντη έχει τη δύναμη να λειτουργήσει από μόνο του, ακόμα και με τις δυσκολίες της γλώσσας. Οπότε και η προσέγγισή μας ήταν με πολύ σεβασμό και απλότητα. Δεν προσπαθήσαμε να το «μεταφράσου-με», να το αλλάξουμε ή να το εξηγή-σουμε, αλλά να το αφήσουμε να α-ναδείξει, μέσα από τις φωνές μας, τη μουσικότητα της γλώσσας του και τις εικόνες του. Εστίασαμε στο να αποδώσουμε την ατμόσφαιρα της νύκτας που περιγράφει και τα συ-ναισθήματα των ηρώων, όπως τα α-

Τόπος έμπνευσης και δημιουργίας

–Πες μου δυο λόγια για τη Θεατρι-κή Στέγη Κύπρου;

–Η Θεατρική Στέγη Κύπρου ιδρύ-θηκε το 2023 με σκοπό να στεγά-σει, μεταφορικά και κυριολεκτικά, τα όνειρα και τις δημιουργικές προσπάθειες των καλλιτεχνών στον τομέα του θεάτρου. Ως καλλι-τεχνικός διευθυντής, η επιθυμία μου είναι να δημιουργηθεί ένας χώρος που να φιλοξενεί ποιοτικές παραστάσεις και να ενθαρρύνει τη συνεργασία με άλλους καλλιτέ-χνες. Στόχος μου είναι η Θεατρική Στέγη να αποτελέσει έναν τόπο έ-μπνευσης και δημιουργίας, που θα αναδεικνύει τη δουλειά των Κυ-πρίων καλλιτεχνών και θα προσφέ-ρει την ευκαιρία για συνεργασίες και διαρκή ανταλλαγή ιδεών με καλλιτέχνες απ' όλο τον κόσμο. Με αφορμή την ερώτηση αυτή, θα μου επιτρέψεις να εκφράσω τις ευχα-

ριστίες και την ευγνωμοσύνη μου, σε όλους όσους συνέβαλαν στο να δημιουργηθεί η παράσταση που συμβαίνει τώρα. Τη Νάγια Αναστα-σίου, τη Μαρίνα Μανδρή και τον Νικόλα Νικολάου που συναντιόμα-στε παρέα επί σκηνής. Τη Σοφία Μουρομική που σχεδίασε το σκηνικό και τα κοστούμια. Τον Χρή-στο Γωγιάκη που σχεδίασε τον φω-τισμό. Τον Σώτο Σαζέιδη και το Flea Theater για την τόσο ζεστή φιλοξε-νία. Την Κρίστη Χαράλαμπους που είναι στον χειρισμό του φωτισμού και επί χρόνια συνεργάτιδα. Οφεί-λω επίσης να ευχαριστήσω την ο-ικογένειά μου που στηρίζει τόσο πολύ την κάθε προσπάθεια. Τέλος, ένα ευχαριστώ και σε εσένα που μου δίνεις το βήμα να μοιραστώ τις σκέψεις και τους προβληματι-σμούς μου, με αφορμή την παρά-στασή μας.

ντιλαμβανόμασταν εμείς, προσπα-θώντας πάντα να παραμείνουμε πι-στοί στην ατμόσφαιρα και την ουσία του έργου. Ξέρεις εκ των προτέρων ότι, όταν δίνεις μορφή σε τέτοια σπουδαία κείμενα, το πιθανότερο είναι να τα περιορίσεις. Παρόλα αυτά, η ανάγκη να μοιραστώ τη χαρά και τη συγκίνηση που μου προκαλεί κάθε φορά αυτό το διήγημα υπερνίκησε κάθε φόβο μου.

–Μπορείς να εξηγήσεις σε μία από-σπαση ποια είναι η σύγχρονη θεα-τρική ματιά που δίνεις σε αυτή την παράσταση;

–Δεν ξέρω αν δίνω κάποια σύγ-χρονη θεατρική ματιά, καθώς ποτέ δεν με απασχολήσε αυτή η έννοια στις σκηνοθεσίες που έχω κάνει. Η προσέγγισή μου είναι τόσο σύγχρονη όσο οι απαιτήσεις που δίνω αυτή τη στιγμή. Είναι το παρόν μου – ο

«Η Ηλιαχτίδα μου»

Στο πλαίσιο των προβολών του Ομίλου Φίλων Κινηματογράφου, προβάλλεται η ταινία «Η Ηλιαχτίδα μου» του Hiroshi Okuyama. Γοντευμένος από την όμορ-φη Σακούρα, ο έφηβος Τακούγια αρχίζει να προπονείται στο καλλιτεχνικό πα-τινάζ. Ο δάσκαλός τους τους προτείνει να συμμετάσχουν ως δίδυμο σε έναν επερχόμενο διαγωνισμό, η σχέση τους, όμως, θα περιπλακεί, καθώς προσωπικά μουσικά έρχονται στο προσκήνιο.

Δευτέρα 13 Ιανουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Κι-νηματογράφος Πάνθεον, Διαγόρου 29, Λευκωσία.

Μουσική Δωμάτια 4

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου πα-ρουσιάζει το Κουαρτέτο Εγχόρδων «Προμηθέας» «Χειμωνιάτικο Όνειρο». Το Κουαρτέτο Εγχόρδων «Προμηθέας» αποτελείται από τέσσερις νέους Κύ-πριους καλλιτέχνες εγνωσμένου κύρους και προσωπικών διακρίσεων. Το κου-αρτέτο αποτελούν οι Νίκος Πίττας, βιολί, Ηρακλής Μιτζέλας, βιολί, Μιράντα Παπανοκλέους, βιολοντσέλο - μέλη της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου - και ο Νικόλας Παπαγεωργίου, βιόλα -έκτακτος συνεργάτης της Ορχήστρας. Το πρόγραμμα τους «Χειμωνιάτικο Ό-νειρο» είναι ένα από τα τέσσερα προ-γράμματα που έχουν δημιουργήσει για την κάθε εποχή. Σε αυτό θα μας ταξι-δεύσουν ονειρικά στα ηχοχρώματα και τις διαθέσεις του χειμώνα ξεκινά-ντας από τον «Χειμώνα» του Antonio Vivaldi και καταλήγοντας στον «Χει-μώνα» του Astor Piazzolla, με ενδιά-μεσους σταθμούς πληθώρα δημοφιλών έργων Mozart, Dvorak, Brahms,

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου παρουσιάζει το «Χειμωνιάτικο Όνειρο» από το Κου-αρτέτο Εγχόρδων «Προμηθέας» αποτελείται από τέσσερις νέους Κύπριους καλλιτέ-χνες εγνωσμένου κύρους και προσωπικών διακρίσεων.

Το Λεβέντειο

Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας παρου-σιάζει από τις 10 Ιανουαρίου 2025 την προσωρινή έκθεση με τίτλο Sector 2: Λευκωσία. Πρόκειται για μια ξεχωριστή, βιωματική έκθεση, που προ-τίθεται να δώσει μέσα από μια καινοτόμο μουσειολογι-κή προσέγγιση και εμπειρία την ιστορία της Πράσινης Γραμμής.

Sector 2: Λευκωσία

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευ-κωσίας παρουσιάζει από τις 10 Ιανου-αρίου 2025 την προσωρινή έκθεση με τίτλο Sector 2: Λευκωσία. Πρόκειται για μια ξεχωριστή, βιωματική έκθεση, που προτίθεται να δώσει μέσα από μια καινοτόμο μουσειολογική προσέγγιση

Συνεχίζεται η έκθεση φωτογραφίας «Nicosia International Airport» του Άντρου Ευσταθίου στην Isnotgallery Contemporary.

θών, αλλά και γιατί προβάλλει πέρα από συναισθηματισμούς την κοινή «μοίρα» που κουβαλά η πόλη, η Λευ-κωσία, σε μια άλλη εκδοχή της, καθο-ρισμένη ως Τομέας 2 (Sector 2). Τέσ-σερις κύριες ενότητες αναπτύσσονται με γνώμονα τις χρονολογίες-ορόσημα 1956, 1958, 1963, 1964 και 1974. Η έκ-θεση στοχεύει να ρίξει φως σε άγνωστες πτυχές της ιστορίας. Ο εκθεσιακός χώ-ρος καθίσταται διαδωλός και πυκνός, εκφράζοντας απ' ενός τη στενότητα και τα αδιέξοδα των δρόμων της Λευ-κωσίας και απ' ετέρου τη σταδιακή α-ποξένωση και τα αδιέξοδα στη ζωή των πολιτών της στα περάσματα αυτών των έξι δεκαετιών.

Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, Αίθουσα Προσωρινών Εκθέσεων, Ινπο-κράτους 15-17, Λευκωσία. Ώρες λειπου-ρίας: Τρίτη-Κυριακή, 10:00-16:30.

Πρόγραμμα #UNDER30

Η Λευκωσία 2030, υποψήφια για Πολι-τιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης στο πλαίσιο του προγράμματος στήριξης νέων δημιουργών #Under30 παρου-σιάζει τη συναυλία της Ζήνας Μελέκκη «Echoes Across Divides». Η παράσταση «Echoes Across Divides» περιλαμβάνει παλιές και νέες συνθέσεις, που αναδύουν το συναισθηματικό τοπίο ενός διαιρε-μένου νησιού και των νησιωτών του. Ενώ η μουσική είναι βαθιά επηρεασμένη από τον πόνο του χωρισμού, γιορτάζει παράλληλα την ομορφιά των καθημε-ρινών στιγμών: τη φιλία, την αγάπη και την ανθεκτικότητα. Μέσα από τα τρα-γούδια της, η νεαρή καλλιτέχνης προ-σπαθεί να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ παρελθόντος και παρόντος, του προ-σωπικού και συλλογικού, προκαλώντας

το κοινό να προβληματιστεί σχετικά με τον απόηχο που αντιπνέει πέρα από τις διαχωριστικές γραμμές στη δική του ζωή. Συντελεστές: Πιάνο: Ζήνα Μελέκκη, Βιολιά: Ειρήνη Πελαγία, Χαράλαμπος Κωσταντινίδης, Βιολοντσέλο: Μάριος Στυλιανού, Κρουστά: Βασίλης Βασιλείου. Παρασκευή 10 Ιανουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας. Πληροφο-ρίες τηλέφωνο 22797979.

Διεθνές Αεροδρόμιο Λευκωσίας

Συνεχίζεται η έκθεση φωτογραφίας «Nicosia International Airport» του Άντρου Ευσταθίου στην Isnotgallery Contemporary. Μέσα από μια σειρά από φωτογραφίες, που συνεχίζουν την πορεία τους στον χρόνο, ο Κύπριος φωτογράφος Άντρος Ευσταθίου καταγράφει με τον πιο σύντομο, αφηγηματικό αλλά και α-ποκαλυπτικό τρόπο, την ιστορία των τελευταίων 50 χρόνων στην Κύπρο. Ο Άντρος Ευσταθίου, με τη μεταφυσική αισθητική, που διακρίνει την ματιά του, στέλνει το μήνυμά της επιστροφής και της αναγέννησης, στήνοντας ένα θεα-τρικό σκηνικό με αληθινούς πρωταγω-νιστές, ενώ μέσα από μια σειρά αντιθέ-σεων αναδεικνύει την υπεροχή της αν-θρώπινης παρουσίας ανάμεσα στα α-πομεινάρια του παρελθόντος. Στις φω-τογραφίες του Άντρου Ευσταθίου το ε-ρειπωμένο Αεροδρόμιο της Λευκωσίας παύει να είναι ένα στατικό αρχιτεκτό-νημα και μεταλλάσσεται σε ζωντανό χώρο. Εγκαίνια 13 Δεκεμβρίου, ώρα 7:00. Διάρκεια έως 8 Φεβρουαρίου 2025. Isnotgallery Contemporary, Οδούσεως 11, Λευκωσία. Πληροφορίες www.isnotgallery.com

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιολ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρπόλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΚΕΛΑΣ • Διευθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Σχέδια για ομόλογο 1 δισ. ευρώ το φθινόπωρο

Στο 1,1 δισ. οι χρηματοδοτικές ανάγκες της Κύπρου για το 2025, με το δημοσιονομικό πλεόνασμα να υπολογίζεται στα 700 εκατ.

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οι χρηματοδοτικές ανάγκες του κυπριακού κράτους για το 2025 υπολογίζονται στα 1,1 δισεκατομμύρια ευρώ και φτάνουν στο 3,2% ως ποσοστό του ΑΕΠ. Την ίδια ώρα, το δημοσιονομικό πλεόνασμα για το 2025 υπολογίζεται στα 700 εκατομμύρια ευρώ, ενώ το χρέος που λήγει για το 2025 υπολογίζεται στα 1,8 δισεκατομμύρια ευρώ. Αξίζει να σημειωθεί πως, το χρέος αυτό θα λήξει τον Νοέμβριο. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», με τους υπάρχοντες σχεδιασμούς, η Κύπρος αναμένεται να βγει στις αγορές μέσω Ευρωπαϊκού Μεσοπρόθεσμου Ομολόγου (EMTN) όχι πριν τον Σεπτέμβριο του 2025. Το αν θα βγει Σεπτέμβριο ή Οκτώβριο του 2025 είναι λίγο νωρίς για να καθοριστεί, αλλά το σημαντικό είναι πως το 2025 χαρακτηρίζεται από ήπιες χρηματοδοτικές ανάγκες που η ΚΔ μπορεί να διαχειριστεί.

Έχει τεθεί ως στόχος ότι το 85% κατά μέσο όρο των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών για τη χρονική περίοδο 2025-2027 θα προέρχεται από εξωτερικές πηγές.

Το αν θα βγει με ομόλογο βιωσιμότητας η χώρα δεν είναι σαφές, αφού δεν έχει ανακοινωθεί κάτι συγκεκριμένο για χρηματοδότηση πράσινων έργων ανάπτυξης, ή επενδύσεις φιλικές προς το περιβάλλον. Είναι εξάλλου ένα είδος ομολόγου που δεν «βγαίνει» κάθε χρόνο, «βγαίνει» κάθε διετία και άνω. Η Κύπρος, υπενθυμίζεται πως είχε βγει τον Απρίλη του 2023 για πρώτη φορά στην ιστορία της με τέτοιου είδους δανεισμό στις αγορές. Τέλος, αναφορικά για τα έτη που θα «βγει» στις αγορές, είναι νωρίς ακόμα για το αν θα είναι 7ετές, 10ετές και ούτω καθ' εξής.

Σε αντίστοιχα διαχειρίσιμες χρηματοδοτικές ανάγκες θα κινηθούν και το 2026 και το 2027. Βάσει σχεδιασμού,

Το 2025 προβλέπεται ότι ο δείκτης χρέους προς το ΑΕΠ θα συνεχίσει την πτωτική του πορεία προσεγγίζοντας το 64,2% του ΑΕΠ.

για το 2026 οι χρηματοδοτικές ανάγκες θα είναι επίσης 1,1 δισ. ευρώ, όπως και το 2025. Ως ποσοστό του ΑΕΠ αντιστοιχεί στο 3,1%, το πλεόνασμα υπολογίζεται πως θα είναι στα 1,1 δισ. ευρώ, αλλά το χρέος που λήγει θα είναι μεγαλύτερο, στα 2,2 δισ. ευρώ. Τέλος, για το 2027 οι χρηματοδοτικές ανάγκες θα είναι αυξημένες και υπολογίζονται στα 1,7 δισ. ευρώ. Το πλεόνασμα υπολογίζεται να είναι αντίστοιχο του 2025, δηλαδή στα 700 εκατ. ευρώ, ενώ το χρέος που λήγει θα είναι στα 2,4 δισ. ευρώ, δηλαδή το μεγαλύτερο από τα 3 έτη. Ως ποσοστό του ΑΕΠ αντιστοιχεί σε 4,5%.

Όπως βρίσκουμε στη μεσοπρόθεσμη στρατηγική διαχείρισης του δημοσίου

χρέους 2025 - 2027, τα Ευρωπαϊκά Μεσοπρόθεσμα Ομόλογα (EMTN) θα συνεχίσουν να είναι η κύρια πηγή δανεισμού για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών του κράτους, καθώς όπως εξηγείται στην έκθεση, προσφέρεται η δυνατότητα στους εκδότες να μπορούν να προσελκύσουν επενδυτές πέρα από την εγχώρια αγορά και μέσω της διεθνούς αγοράς, διευρύνοντας έτσι την επενδυτική βάση τόσο σε μέγεθος όσο και γεωγραφικά και ανά κατηγορία επενδυτή. Έχει τεθεί ως στόχος ότι το 85% κατά μέσο όρο των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών για τη χρονική περίοδο 2025-2027 θα προέρχεται από εξωτερικές πηγές, δηλαδή από την έκδοση ομολόγων EMTN.

Διευκολύνεται η πρόσβαση

Ο διευθύνων σύμβουλος της Athlos Capital Investment Services, Γιάννος Πετρή, εξήγησε στην «Κ» πως η Κύπρος έχει επιδείξει αξιοθαύμαστη επίδοση το 2024 και γι' αυτό έλαβε και τότε αναβαθμίσεις από τους Οίκους Αξιολόγησης.

Υπέδειξε πως, όλη η επόμενη τριετία για την Κύπρο χαρακτηρίζεται από διαχειρίσιμες χρηματοδοτικές ανάγκες, παρά τις προκλήσεις που υπάρχουν λόγω κυρίως εξωτερικών κλυδωνισμών και κινδύνων. Ο κ. Πετρή συμπλήρωσε πως, η οικονομία της Κύπρου έχει αποδειχθεί ανθεκτική στους εξωτερικούς κραδασμούς που υπάρχουν και λόγω των δημοσιονομικών πλεονασμάτων

σε συνδυασμό με την αξιοποίηση μέρους των ρευστών διαθεσίμων εκτιμάται ότι το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ θα συνεχίσει την πτωτική του πορεία. Τέλος, ερωτηθείς σχετικά ο διευθύνων σύμβουλος της Athlos Capital, με το αν πράγματι μπορεί να έχει βάση ότι η ΚΔ θα βγει στις αγορές μετά τον Σεπτέμβριο, απάντησε θετικά. Υπέδειξε και αυτός με τη σειρά του ότι αφού το βασικό χρέος λήγει τον Νοέμβριο, θα ήταν μία λογική εξέλιξη. «Μην ξεχνάμε επίσης ότι, η πιστοληπτική ικανότητα του μακροπρόθεσμου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας, όχι μόνο διατηρείται στην επενδυτική κατηγορία, αλλά προσφάτως μπήκε και στην «Α» κατηγορία, που διευκολύνει την πρό-

σβαση στις διεθνείς αγορές και μειώνει το κόστος χρηματοδότησής της», κατέληξε εμφατικά.

Χρήσιμες οι επιτυχίες

Η πιστοληπτική αξιολόγηση της Κύπρου στην «Α» κατηγορία από τους Οίκους Αξιολόγησης και με προοπτική να ανέβει ακόμα παραπάνω το αξιόχρεο της χώρας, αναμένεται να μειώσει το κόστος δανεισμού της σε σχέση με προηγούμενες εκδόσεις. Στη μεσοπρόθεσμη στρατηγική διαχείρισης του δημοσίου χρέους 2025 - 2027 καταγράφεται πως, η κατανομή των επενδυτών ανά τύπο επενδυτή παρουσιάζει σημαντική βελτίωση τα τελευταία χρόνια λόγω, μεταξύ άλλων, και της βελτίωσης της πιστοληπτικής ικανότητας της ΚΔ από τις συνεχείς αναβαθμίσεις από όλους τους Οίκους. Όταν γραφόταν η στρατηγική αυτή η Κύπρος δεν είχε -σχεδόν από όλους τους Οίκους- αξιολογηθεί στην «Α» κατηγορία, άρα να αναμένουμε ακόμα καλύτερη ποιότητα επενδυτών να προσελκύονται στις επόμενες εκδόσεις χρέους της ΚΔ.

Μειώνεται το χρέος

Βάσει εκτιμήσεων του Γραφείου Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, το δημόσιο χρέος προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω κατά περίπου 9 π.μ. του ΑΕΠ το 2024 (με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία τέλους Σεπτεμβρίου 2024), υποχωρώντας στο 68,5% του ΑΕΠ από 77,4% του ΑΕΠ το 2023. Το 2025 προβλέπεται ότι ο δείκτης χρέους προς το ΑΕΠ θα συνεχίσει την πτωτική του πορεία προσεγγίζοντας το 64,2% του ΑΕΠ και εκτιμάται ότι θα μειωθεί εκ νέου κάτω από το κριτήριο του Μάαστριχτ το 2026, προσεγγίζοντας το 58,8% και 53,3% του ΑΕΠ το 2026 και το 2027, αντίστοιχα. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι, στο τέλος του 2024, τα ταμειακά αποθέματα προβλέπεται να αποτελούν περίπου το 11% του ΑΕΠ. Το ύψος των ρευστών διαθεσίμων υπολογίζεται ότι θα ικανοποιεί τον στόχο της μεσοπρόθεσμης στρατηγικής διαχείρισης του δημοσίου χρέους για διατήρηση επαρκών ρευστών διαθεσίμων που να καλύπτουν τις χρηματοδοτικές ανάγκες των επόμενων 9-12 μηνών.

Το EU AI Act και η ρύθμιση συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης

Γράφει η **ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ**
Επικεφαλής Διευθύντρια, Artificial Intelligence & Data, Deloitte Κύπρου

Ο **κανονισμός** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την τεχνητή νοημοσύνη (AI Act), που τέθηκε σε ισχύ την 1η Αυγούστου 2024, σηματοδοτεί μια κρίσιμη στιγμή στην ρύθμιση της Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ), στην ΕΕ και παγκοσμίως. Είναι ένα ολοκληρωμένο κανονιστικό πλαίσιο που ρυθμίζει την ανάπτυξη και χρήση συστημάτων AI στην ευρωπαϊκή αγορά, προκειμένου να προωθήσει ανθρωποκεντρικό και αξιόπιστο AI.

Η εφαρμογή του κανονισμού αλλάζει ριζικά τη χρήση, ανάπτυξη και παρακολούθηση των τεχνολογιών AI στην ΕΕ, επιβάλλοντας στις εταιρείες να δώσουν προτεραιότητα σε ηθικά ζητήματα όπως και σε θέματα διαφάνειας και λογοδοσίας. Επίσης, οι πολίτες της ΕΕ που είναι χρήστες συστημάτων AI, θα απολαμβάνουν ένα πιο ασφαλές και διαφανές οικοσύστημα AI που θα προσπαθεί να δικαιώματα και την ασφάλειά τους. Ο Κανονισμός αφορά παρόχους, χρήστες, εισαγωγείς και διανομείς συστημάτων AI εντός της ΕΕ, χρήστες εντός της ΕΕ που χρησιμοποιούν συστήματα ανεξάρτητα από την προέλευσή τους, και παρόχους ή χρήστες εκτός ΕΕ των οποίων τα προϊόντα διατίθενται εντός της ΕΕ.

Προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο

Ο κανονισμός ορίζει τέσσερα επίπεδα κινδύνου για τα συστήματα και αντίστοιχους κανόνες συμμόρφωσης:

1. Μη-αποδεκτός κίνδυνος: απαγορεύονται συστήματα τα οποία θεωρούνται σαφώς απειλή για την ασφάλεια, την ευημερία και τα δικαιώματα

των ανθρώπων, όπως συστήματα κοινωνικής βαθμολόγησης από κυβερνήσεις, παιχνίδια που ενθαρρύνουν επικίνδυνη συμπεριφορά, και βιομετρικά συστήματα κατηγοριοποίησης που χρησιμοποιούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα και δύναται να οδηγήσουν σε διακρίσεις.

2. Υψηλός κίνδυνος: ρυθμίζονται συστήματα που σχετίζονται με υποδομές ζωτικής σημασίας, κυβερνητικές υπηρεσίες, συστήματα εκπαιδευτικής ή επαγγελματικής κατάρτισης, βασικές ιδιωτικές υπηρεσίες όπως η πιστωτική βαθμολογία (credit scoring), συστήματα διαχείρισης εργαζομένων και οποιαδήποτε άλλη χρήση AI, η οποία δύναται να επηρεάσει με οποιοδήποτε τρόπο την ασφάλεια και τις ελευθερίες του ανθρώπου.

3. Περιορισμένος κίνδυνος: αφορά συστήματα όπως chatbots και εφαρμογές που χρησιμοποιούν deepfakes, για τα οποία ο κανονισμός ορίζει κυρίως την υποχρέωση της διαφάνειας, δηλαδή οι δημιουργοί τους πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι τελικοί χρήστες γνωρίζουν ότι αλληλοεπιδρούν με AI.

4. Ελάχιστος ή αμελητέος κίνδυνος: συμπεριλαμβάνει την πλειονότητα των εφαρμογών AI στην ΕΕ σήμερα, όπως π.χ., βιντεοπαιχνίδια που χρησιμοποιούν AI και τα φίλτρα ανεπιθύμητης

ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (spam filters) και δεν υπόκεινται σε ρυθμίσεις.

Ρύθμιση συστημάτων υψηλού κινδύνου

Οι πιο αυστηρές υποχρεώσεις που ορίζει ο κανονισμός αφορά τους παρόχους συστημάτων AI υψηλού κινδύνου και συμπεριλαμβάνει (1) οργανισμούς με έδρα εντός ή εκτός της ΕΕ που προτίθενται να διαθέσουν στην αγορά ή να θέσουν σε λειτουργία στην ΕΕ τέτοια συστήματα, και (2) παρόχους τρίτων χωρών όπου τα αποτελέσματα των συστημάτων τους χρησιμοποιούνται στην ΕΕ.

Συγκεκριμένα, τα συστήματα AI υψηλού κινδύνου υπόκεινται σε αυστηρές υποχρεώσεις πριν τη διάθεσή τους στην αγορά μέσω ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης (AI Governance framework) και συμπεριλαμβάνουν μεταξύ άλλων τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

- **Υιοθέτηση** συστήματος διαχείρισης κινδύνου καθ' όλο τον κύκλο ζωής του συστήματος.
- **Διακυβέρνηση** δεδομένων, διασφαλίζοντας τη συνέπεια, αντιπροσωπευτικότητα και ποιότητα των δεδομένων ανάπτυξης του συστήματος AI.

- **Δημιουργία** τεχνικού φακέλου αποδεικνύοντας τη συμμόρφωση μέσω παροχής πληροφοριών στις αρχές για την αξιολόγηση της εν λόγω συμμόρφωσης.
- **Οδηγίες** χρήσης για τελικούς χρήστες.
- **Σχεδιασμός** του συστήματος με τρόπο που να επιτρέπει την ανθρώπινη εποπτεία.
- **Εφαρμογή** ελέγχων για τη διασφάλιση ακρίβειας, τεχνικής ευρωστίας και ασφάλειας.

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής και πιθανές κυρώσεις

Αν και ο κανονισμός τέθηκε σε ισχύ ήδη την 1η Αυγούστου του 2024, υπάρχει σταδιακή εφαρμογή των διατάξεών του σε 6, 12, 18, 24 και 36 μήνες από την αρχική ημερομηνία έναρξης ισχύος. Επικεφαλής στην ΕΕ υποχρεούνται να συμμορφωθούν με κάποιες πρόνοιες του κανονισμού από τις 2 Φεβρουαρίου 2025. Η μη συμμόρφωση στην περίπτωση εφαρμογών μη-αποδεκτού κινδύνου μπορεί να επιφέρει πρόστιμα έως €35εκ. ή 7 % του προηγούμενου συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών της επιχείρησης. Για εφαρμογές AI υψηλού κινδύνου (που είναι πιο σχετικές με επικεφαλής στην Κύπρο) το πρόστιμο μη-συμμόρφωσης ανέρχεται

στα €15εκ ευρώ ή στο 3% του προηγούμενου ετήσιου κύκλου εργασιών.

Βήματα προς συμμόρφωση για κυπριακές εταιρείες

Οι οργανισμοί στην Κύπρο πρέπει να κατανοήσουν τις υποχρεώσεις τους και να δημιουργήσουν πλάνο συμμόρφωσης. Η χρήση εφαρμογών, όπως το ChatGPT, και οι ενσωματώσεις AI σε ευρέως διαδεδομένες πλατφόρμες και λογισμικά έχουν ως αποτέλεσμα την έλλειψη καθαρής εικόνας του εύρους της χρήσης AI από τους υπαλλήλους των κυπριακών εταιρειών. Συγχρόνως, ενώ τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί κατακόρυφα η χρήση AI στις επιχειρήσεις, κυρίως λόγω της ανάπτυξης και εξάπλωσης της παραγωγικής AI (Generative AI), η ετοιμότητα των υπαλλήλων δεν έχει ακόμη διασφαλιστεί. Ο δρόμος προς τη συμμόρφωση δεν είναι ούτε απλός ούτε ομαλός. Οι οργανισμοί πρέπει να διασφαλίσουν ότι διαθέτουν πλήρη απογραφή των χρήσεων AI του οργανισμού τους, να τις κατηγοριοποιήσουν με βάση το ρίσκο και να οριοθετήσουν το πεδίο εφαρμογής τους, δημιουργώντας τις κατάλληλες εσωτερικές δομές διακυβέρνησης AI, διασφαλίζοντας έτσι τη συνεχή και πλήρη εποπτεία της συμμόρφωσης.

Ο δράκος απειλεί εσπεριδοειδή και εξαγωγές

Τη συνδρομή των τοπικών αρχών ζητά το υπουργείο Γεωργίας – Ζήτημα για περισσότερους οικονομικούς πόρους

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Τη συνδρομή των τοπικών αρχών ζητά το υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, απέναντι στον κίνδυνο να καταστραφούν τα εσπεριδοειδή του νησιού. Το πρόβλημα που ανέδειξε τον περασμένο Δεκέμβριο η «Κ», ανησυχεί έντονα το υπουργείο Γεωργίας και την ερευνητική κοινότητα από τον Ιούλιο του 2023, όταν η ασιατική ψύλλα των εσπεριδοειδών (Asian citrus psyllid) ανιχνεύτηκε για πρώτη φορά στο νησί, και πλέον παντού, απειλώντας τη γεωργία, την οικονομία, το περιβάλλον και τον πολιτισμό. Το κράτος σε συνεργασία με

Ο εντομολόγος στο ΤΕΠΑΚ, Μενέλαος Σταυρινίδης, αναφέρθηκε στην ανάγκη ενός συστήματος, στο οποίο εισέρχονται δείγματα από πάρα πολλές περιοχές, όπως γινόταν την περίοδο του Covid.

ακαδημαϊκούς ερευνητές, τόσο στην Κύπρο όσο και τις ΗΠΑ, έχει σημαίνει συναγερμό από την πρώτη στιγμή με την εκπόνηση εθνικού σχεδίου δράσης και τη λήψη μέτρων. Ωστόσο, οι εκτιμήσεις από τον χώρο της ακαδημαϊκής κοινότητας είναι ότι δεν γίνονται αρκετά, καθώς απαιτούνται περισσότερα άτομα και οικονομικοί πόροι για ένα πρόγραμμα ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό, σύμφωνα με τα πρότυπα περιοχών του πλανήτη, όπως η Καλιφόρνια, που έχουν να επιδείξουν σημαντική αποτελέσματα. Την ίδια ώρα το κακό προηγούμενο σε σχέση με την έγκαιρη αντιμετώπιση επιβαλών οργανισμών, που προκάλεσαν μεγάλες ζημιές σε φυτά, όπως οι παπουτσοσυκιές και οι φοινικιές, δίνει το δικαίωμα σε επαγγελματίες και επιστήμονες του κλάδου να ανησυχούν. Επίσης ερωτηματικό παραμένει το αν υπάρχει ικανοποιητικός συντονισμός με τα Κατεχόμενα.

Ο προάγγελος της καταστροφής, ένα μικρό έντομο 3 έως 4 mm με διάστικτο καφέ σώμα και ανοικτό καφέ κεφάλι, το οποίο επικαθεται κυρίως στα εσπεριδοειδή, δεν περιορίζεται μόνο στη συστροφή των φύλλων στους νεαρούς βλαστούς, χωρίς να προκαλεί ιδιαίτερη ζημιά στα δέντρα και την παραγωγή, αλλά είναι ο κύριος φορέας της ασθένειας του κίτρινου δράκου των εσπεριδοειδών ή huanglongbing (HLB), της πιο καταστρεπτικής τα τελευταία χρόνια ασθένειας για τα εσπεριδοειδή σε Αμερική, Ασία και Αφρική. Πρέπει να τονιστεί ότι η ασιατική ψύλλα δεν έχει ανιχνευθεί σε καένα άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρά μόνο στην Κύπρο.

Ενεργότερος ρόλος

Μετά από σειρά δράσεων το 2023 και το 2024, το υπουργείο Γεωργίας απευθύνεται σήμερα εκ νέου στις το-

πικές αρχές ζητώντας την ενεργότερη συμμετοχή τους στην προσπάθεια μείωσης της παρουσίας του επιβαλούς εντόμου και έγκαιρου εντοπισμού του βακτηρίου. Σύμφωνα με οδηγία που στάλθηκε από το Υπουργείο την περασμένη Παρασκευή, 3 Ιανουαρίου, σε όλους τους δήμους και τις κοινότητες, μέσω των Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων, καλούνται μέχρι τις 31 Ιανουαρίου να αποστείλουν στοιχεία επικοινωνίας του προσωπικού τους που ασχολείται με τη φύτευση και φροντίδα των δημόσιων πάρκων, κήπων και πεζοδρομίων. Στη συνέχεια το Τμήμα Γεωργίας θα επικοινωνήσει μαζί τους, για να αποστείλει επίσηο πρόγραμμα και γραπτές οδηγίες για λήψη δειγμάτων του εντόμου D. citri για εργαστηριακή εξέταση ως προς την επιβεβαίωση της παρουσίας ή απουσίας του βακτηρίου.

Συγχρόνως το Τμήμα εφιστά την προσοχή τους, στην αποφυγή φύτευσης φυτών ξενιστών στο αστικό πράσινο. Συγκεκριμένα, παροτρύνει να μη φυτεύονται όλα τα είδη εσπεριδοειδών (Citrus spp.), αλλά και τα Fortunella spp., Poncirus spp. και Murraya paniculata.

Τονίζεται ότι σε περίπτωση εντοπισμού του βακτηρίου στην Κύπρο, το Τμήμα Γεωργίας θα απαιτήσει τη λήψη αυστηρών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων και της άμεσης καταστροφής των προσβεβλημένων φυτών που ανήκουν στα πιο πάνω είδη.

Πρόθεση του υπουργείου Γεωργίας είναι η αύξηση της ενεργοποίησης των τοπικών αρχών, καθώς πλέον έχουν τους δικούς τους κήπους, δηλαδή, δεδομένου ότι τα εσπεριδοειδή είναι παντού, θα μπορούσαμε να έχουμε «μάτια» και στο αστικό πράσινο, τα πεζοδρόμια και τους κήπους, δηλαδή στην «Κ» η δρ Άνθειας Μελιφρονίδου - Παντελίδου, προϊσταμένη στον Κλάδο Φυτογείας. «Θέλουμε να

δημιουργήσουμε ένα δίκτυο, για να μπορούμε να διοχετεύουμε πιο γρήγορα και πιο άμεσα την ενημέρωση και τα τυχόν νέα στοιχεία που θα έχουμε ενώπιόν μας. Αλλά κι εκείνοι προς εμάς, ώστε να υπάρχει αμφίδρομη ανταλλαγή πληροφορήσης», πρόσθεσε.

Έντομο από ΗΠΑ

Το Τμήμα Γεωργίας, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών, έχει λάβει μέτρα από την πρώτη στιγμή, εκπονώντας Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το βλαβερό έντομο, αποσκοπώντας, βάσει του Αρθρου 17 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2031, στον περιορισμό ή/και την εξάλειψή του, ούτως ώστε να αποτρέψει ή να μειώσει τους οποιουσδήποτε υπαρκτούς κινδύνους εξάπλωσης του βακτηρίου εφόσον εισέλθει στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μέχρι σήμερα το σχέδιο του Υπουργείου περιλαμβάνει μέτρα, όπως

χημική επεξεργασία, αλλά και βιολογικό έλεγχο με την απελευθέρωση τον περασμένο Απρίλιο του παρασίτου Tamarixia radiata, που είναι εκθρόος και καταπολεμά την ασιατική ψύλλα. Το παράσιτο εισήχθη από τις ΗΠΑ, μετά από μετάβαση λειτουργού του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών στην Καλιφόρνια.

Παράλληλα, γίνεται στενή παρακολούθηση των οπαρώνων και των αστικών φυτεύσεων, για να επιβεβαιωθεί η απουσία του HLB στην επικράτειά μας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Τμήματος Γεωργίας η πλησιέστερη στην Κύπρο χώρα με εντοπισμό HLB είναι η Σαουδική Αραβία.

Ανάγκη πόρων

Την ίδια ώρα, ο εντομολόγος και αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Γεωπονικών Επιστημών του ΤΕΠΑΚ, Μενέλαος Σταυρινίδης, ο οποίος ως ερευνητής του Κέντρου Αριστείας «Ε-

ρατοσθένης» συμμετέχει με την ομάδα του στο έργο της ανάλυσης των μετρήσεων του πληθυσμού του εντόμου, εκτιμά ότι παρά τις μεγάλες προσπάθειες που καταβάλλει από την πρώτη στιγμή το Τμήμα Γεωργίας, όπως το κάλεσμα προς τις τοπικές αρχές, χρειάζεται να γίνουν πολύ περισσότερα, δεδομένου του μικρού αριθμού σε προσωπικό και οικονομικούς πόρους που διατίθενται σήμερα.

«Για να προλάβουμε έγκαιρα το βακτήριο, πρέπει να διατηρούμε τους πληθυσμούς του εντόμου σε χαμηλά επίπεδα, σε όλη την Κύπρο. Και δεύτερον να κάνουμε συχνούς ελέγχους, για να διαπιστώσουμε πολύ νωρίς μία

Ο κλάδος Φυτογείας σκοπεύει σύντομα να αξιολογήσει τα μέτρα που έλαβε το 2024. Αν χρειαστούν περισσότερες ενέργειες, θα υποβάλουν νέα πρόταση προς την υπουργό Γεωργίας.

άφιξη του βακτηρίου και να μην αρχίσει να εξαπλώνεται με πολύ μεγάλη ταχύτητα», εξήγησε.

Όπως ο Covid

Όπως είπε, το Υπουργείο κάνει πολύ σωστές κινήσεις, αλλά ακόμη είναι πλέον να αυξηθεί ο όγκος των δειγμάτων που ελέγχονται για το βακτήριο. Επικαλούμενος το μοντέλο της Καλιφόρνιας, αναφέρθηκε σε ένα σύστημα, στο οποίο εισέρχονται δείγματα από πάρα πολλές περιοχές, ώστε να ελεγχονται.

Όπως γινόταν την περίοδο του Covid, όπου ελεγχόταν ένας μεγάλος αριθμός πληθυσμού, τόνισε. Στην Καλιφόρνια υπάρχει μία μέθοδος, η οποία σου επιτρέπει να ελέγξεις πάρα πολλά δείγματα με χαμηλό κόστος και σε μικρό χρονικό διάστημα, σημείωσε, ενώ αν εντοπιστούν ύποπτα δείγματα, τότε το επόμενο στάδιο είναι οι πιο εξειδικευμένες αναλύσεις.

Απουσία ομάδας

Τη δεδομένη στιγμή δεν απουσιάζει η εμπειρογνομosύνη από την Κύπρο, καθώς το Υπουργείο έχει αποταθεί σε επιστήμονες στην Ισπανία και τις ΗΠΑ, αλλά οι πόροι για την αποτελεσματική διαχείριση, ανέφερε ο δρ Σταυρινίδης. Πρόσθεσε ότι ζητούμενο είναι η δημιουργία μιας εξειδικευμένης ομάδας σε επίπεδο Υπουργείου, η οποία θα ασχολείται σχεδόν αποκλειστικά με αυτό το θέμα. «Η αποστολή της θα είναι να βγαίνει έξω, να μαζεύει δείγματα, για να αναλύονται για την παρουσία του βακτηρίου. Και όταν εντοπιστεί, να μπορεί αυτή η ομάδα να πάει στην περιοχή, για να λάβει μέτρα», τόνισε.

Από την πλευρά του Υπουργείου, η δρ Άνθειας Μελιφρονίδου - Παντελίδου σχολίασε ότι μέχρι σήμερα, όσον αφορά την επισκόπηση της ασιατικής

ψύλλας, έχουν πετύχει τους στόχους τους, εντούτοις, θεωρούν ότι πρέπει να συνεχίσουν τις ενέργειες. Συγχρόνως είπε ότι ο κλάδος Φυτογείας σκοπεύει σύντομα να αξιολογήσει τα μέτρα που έλαβε το 2024. Αν χρειαστούν περισσότερες ενέργειες, θα υποβάλουν νέα πρόταση προς την υπουργό Γεωργίας.

Κατεχόμενα

Απαντώντας σε σχετική ερώτηση, διαβεβαίωσε ότι μέσω της αντίστοιχης δικαιοτικής επιτροπής έχουν ενημερωθεί και τα Κατεχόμενα, με αποτέλεσμα να βρίσκονται σε επιφυλακή και να λαμβάνουν μέτρα.

Είπε ότι βρίσκονται σε στενή συνεργασία με τη δικαιοτική επιτροπή και την ευρωπαϊκή ομάδα που χειρίζεται θέματα του κανονισμού της Πρόσινης Γραμμής. Όπως και για τις ελεύθερες περιοχές, και για τα Κατεχόμενα έχουμε ενημερωθεί ότι δεν έχει εντοπιστεί ακόμη το βακτήριο της ασθένειας του κίτρινου δράκου, τόνισε.

Κακό προηγούμενο

Την ίδια ώρα, το κακό προηγούμενο σε σχέση με την έγκαιρη αντιμετώπιση επιβαλών οργανισμών, που προκάλεσαν μεγάλες ζημιές σε φυτά, όπως οι παπουτσοσυκιές και οι φοινικιές, δίνουν το δικαίωμα για προβληματισμό. Μάθαμε κάτι από αυτές τις περιπτώσεις; «Πάντα μαθαίνουμε. Κάθε φορά αναπτύσσονται νέες μέθοδοι και προσπαθούμε να υιοθετούμε νέα εργαλεία», σχολίασε η προϊσταμένη στον Κλάδο Φυτογείας.

Πρόσθεσε ότι το θέμα της παπουτσοσυκιάς ήταν κάπως διαφορετικό, καθώς δεν θεωρείτο επιβαλός οργανισμός με βάση τις νομοθεσίες της ΕΕ, ενώ αντίθετος για τα εσπεριδοειδή προέκυψε ένας επιβαλός οργανισμός, ώστε να θεωρείται προτεραιότητα. «Επίσης για όλες τις ενέργειες που έχουμε κάνει ως Τμήμα Γεωργίας είναι ενήμερη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μας παρακολουθεί και αυτή από τη δική της πλευρά. Αν χρειαστούμε κάτι, μπορούμε να τη συμβουλευτούμε», συμπλήρωσε.

«Στην Κύπρο, δεν είναι μόνο οι παπουτσοσυκιές το παράδειγμα, είχαμε πρόσφατα και τον ρυγκοφόρο, που οδήγησε πάρα πολλές φοινικιές σε ξηρανση. Έχουμε πολλά τέτοια παραδείγματα, και δυστυχώς κάθε φορά δεν προλαβαίνουμε τις συνέπειες. Από την άλλη, αυτό που βλέπω είναι ότι είμαστε ένα μικρό σε έκταση κράτος, που θα μπορούσε να ελέγξει το πρόβλημα. Μπορεί να μην έχουμε τους πόρους που χρειάζονται, έτσι ώστε να λειτουργεί μία εξειδικευμένη ομάδα σε επίπεδο Υπουργείου, η οποία θα ασχολείται σχεδόν αποκλειστικά με αυτό το θέμα. «Η αποστολή της θα είναι να βγαίνει έξω, να μαζεύει δείγματα, για να αναλύονται για την παρουσία του βακτηρίου. Και όταν εντοπιστεί, να μπορεί αυτή η ομάδα να πάει στην περιοχή, για να λάβει μέτρα», τόνισε.

Από την πλευρά του Υπουργείου, η δρ Άνθειας Μελιφρονίδου - Παντελίδου σχολίασε ότι μέχρι σήμερα, όσον αφορά την επισκόπηση της ασιατικής

Αυξήθηκαν οριακά οι πωλήσεις ακινήτων το 2024

Παραδοσιακά καλές επιδόσεις η Λεμεσός, αλλά η πρωτεύουσα είχε την τιμητική της, καταγράφοντας ισχυρή άνοδο

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οριακά καλύτερη επίδοση της τάξης του 1% σημείωσε η κτηματαγορά το 2024 σε σύγκριση με το 2023. Συγκεκριμένα, τα πωλητήρια έγγραφα που κατατέθηκαν στα επαρχιακά κτηματολογικά γραφεία σε παγκύπρια βάση το 2024 έφτασαν τα 15.797, έναντι 15.567 πωλητηρίων εγγράφων που είχαν κατατεθεί στο αντίστοιχο διάστημα του 2023. Όπως διαφαίνεται από τα στοιχεία του Κτηματολογίου, ο Ιανουάριος του 2024 για την κτηματαγορά ξεκίνησε με «αριστερό» και ήταν κατά 3% χειρότερος από τον αντίστοιχο του 2023, ο Φεβρουάριος ωστόσο αντέστρεψε το κλίμα και τα

Ο Ιανουάριος του 2024 για την κτηματαγορά ξεκίνησε με «αριστερό» και ήταν κατά 3% χειρότερος από τον αντίστοιχο του 2023.

πωλητήρια έγγραφα που κατατέθηκαν υπερέβησαν αυτά του 2023 κατά 14%. Ο Μάρτιος ξανά είχε τα «κάτω» του, με μειώσεις της τάξης του 7%, ενώ ο Α-

Στα χρόνια που υπήρχε το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων ξένων επενδυτών είχαμε συνηθίσει να βλέπουμε μεγάλα νούμερα σε Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο, με την εικόνα να έχει πλέον αντιστραφεί «για τα καλά».

πρίλιος πήγε πολύ καλά για την αγορά. Το ποσοστό αύξησης των πωλητηρίων εγγράφων σε σύγκριση με αυτό του 2023 έφτασε στο 15%, ενώ οι δύο μήνες

που ακολούθησαν, Μάιος και Ιούνιος δηλαδή, κατέγραψαν χειρότερες επιδόσεις σε σύγκριση με τα ποσοστά του 2023.

Από εκεί και πέρα, βλέπουμε στα στοιχεία του κτηματολογίου ή αυξήσεις, ή ελαφρές μειώσεις ανά μήνα στα πωλητήρια έγγραφα και έτσι διαμορφώ-

νεται η ελαφρώς καλύτερη εικόνα του 2024 σε σχέση με το 2023. Συγκεκριμένα, ο Ιούλιος του 2024 ήταν κατά 22% καλύτερος από τον αντίστοιχο του 2023, ο Αύγουστος ποσοστιαία ίδιος (1.132 πωλητήρια έγγραφα τον Αύγουστο 2023 έναντι 1.135 τον Αύγουστο του 2024), ο Σεπτέμβριος χειρότερος κατά 4%, ο Οκτώβριος καλύτερος κατά 1%, ο Νοέμβριος καλύτερος κατά 9% και ο Δεκέμβριος χειρότερος οριακά, κατά 1%.

Τα λιγότερα πωλητήρια έγγραφα που κατατέθηκαν στα επαρχιακά κτηματολογικά γραφεία στην Κύπρο ήταν τον Ιανουάριο του 2024, που ανήλθαν μόλις στα 1.056 και τα περισσότερα ήταν τον Ιούλη, φτάνοντας τα 1.657. Εκεί εξάλλου παρατηρήθηκε και η μεγαλύτερη αύξηση κατάθεσης πωλητηρίων εγγράφων σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2023.

Ισχυρές επιδόσεις η Λευκωσία

Το ότι η Λεμεσός θα ήταν η επαρχία στην οποία κατατέθηκαν τα περισσότερα πωλητήρια έγγραφα δεν είναι εκπληξη.

Πράγματι, τα πωλητήρια έγγραφα που κατατέθηκαν στο επαρχιακό κτηματολογικό γραφείο της Λεμεσού, αν και με ελαφρά μείωση του 1% σε σχέση

με τα ποσοστά του 2023, έφτασαν τα 5.032 (και 5.092 το έτος 2023). Η αγορά που έχει επιστρέψει δυναμικά όμως είναι αυτή της πρωτεύουσας, καθώς είναι η δεύτερη μεγαλύτερη επαρχία που κατατέθηκαν πωλητήρια έγγραφα. Στα χρόνια που υπήρχε το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων ξένων επενδυτών είχαμε συνηθίσει να βλέπουμε μεγάλα νούμερα σε Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο, με την εικόνα να έχει πλέον αντιστραφεί «για τα καλά». Στη Λευκωσία λοιπόν υπήρξε μεγάλη αύξηση στην κατάθεση πωλητηρίων εγγράφων, της τάξης του 14%.

Συγκεκριμένα, κατατέθηκαν 3.527 πωλητήρια έγγραφα, έναντι 3.105 πωλητηρίων εγγράφων το 2023 και είναι μία αντικειμενικά ισχυρή επίδοση. Στη Λάρνακα υπήρξε και εκεί καλή επίδοση, με αύξηση 5% στα πωλητήρια έγγραφα που κατατέθηκαν. Στα 3.356 έφτασαν το 2024, έναντι 3.185 το 2023.

Στην Αμμόχωστο και στην Πάφο η εικόνα ήταν αρνητική για το 2024, καθώς τα πωλητήρια έγγραφα το 2024 σε σχέση με το 2023 στην Πάφο είχαν μειώσει 8% και στην Αμμόχωστο 5%. Αναλυτικότερα, στην Αμμόχωστο κατατέθηκαν 775 πωλητήρια έγγραφα για το 2024 έναντι 812 για το 2023, ενώ στην Πάφο 3.107, έναντι 3.373 για το 2023.

Με στρεβλώσεις το άνοιγμα ηλεκτρικής ενέργειας

Ξεκίνησε η τρίτη και τελευταία δοκιμαστική περίοδος χρονικής διάρκειας έξι μηνών

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Μακριά από τα αρχικά χρονοδιαγράμματα που είχαν τεθεί θα ολοκληρωθεί η δοκιμαστική περίοδος, τριών φάσεων, μετάβασης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας σε συνθήκες απελευθέρωσης. Η τρίτη φάση προσαρμογής στο νέο περιβάλλον που ξεκίνησε χθες Τρίτη θα είναι διάρκειας έξι μηνών και ουσιαστικά θα είναι η πρόβα τζενεράλε για εφαρμογή του νέου τοπίου, εάν δεν υπάρξει κάποιος απρόβλεπτος παράγοντας που ενδεχομένως να οδηγήσει σε νέα αναβολή. Ωστόσο, και αν όλα κυλήσουν ομαλά και το ερχόμενο καλοκαίρι ανάψει το πράσινο φως ανοίγματος της αγοράς, υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες για το αποτύπωμα απελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας που είναι η μείωση του υψηλού κόστους των τιμολογίων που επιβαρύνονται οι καταναλωτές σήμερα. Όπως γίνεται παραδεκτό ακόμα και από τον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου, το μοντέλο απελευθέρωσης που έχει υιοθετηθεί από την Ε.Ε. σε συνδυασμό με την απουσία φθηνού καυσίμου παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας δεν αναμένεται, άμεσα, να επιπράσει τα τιμολόγια ηλεκτρικού ρεύματος τα οποία μέχρι την έλευση

Στη δοκιμαστική περίοδο ανοίγματος της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας συμμετέχουν 34 οντότητες (32 Νομικές + 2 Φυσικές).

του ΦΑ δεν εκτιμάται ότι θα διαφοροποιηθούν δραστηρικά. Το νέο περιβάλλον που θα δημιουργηθεί πιστεύεται πως θα οδηγήσει σε στρεβλώσεις ανάμεσα στους παρόχους ενέργειας με συμβατικά καύσιμα (ΑΗΚ) και ηλιακής ενέργειας οι οποίοι θα ωφεληθούν από το χρηματιστηριακό παζάρι ηλεκτρικής ενέργειας. Ακόμα και σε πολιτικό επίπεδο λέγεται πως η λιανική αγορά ρεύματος θα εξομαλυνθεί όταν θα ξεκινήσει η εισαγωγή ΦΑ για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, καύσιμο που θα ρίξει τις προσφερόμενες τιμές στο χρηματιστήριο ενέργειας κλείνοντας σημαντικά την ψαλίδα κόστους παραγωγής ηλιακής ενέργειας. Μοναδική περίπτωση διαφοροποίησης της υφιστάμενης κατάστασης είναι η Ε.Ε. να αλλάξει το σημερινό μοντέλο καθορισμού τιμών που λαμβάνει ως τιμή κλεισίματος την υψηλότερη προσφορά που έχει υποβληθεί.

Η τρίτη φάση

Η τελευταία Δοκιμαστική Περίοδος Λειτουργίας (ΔΠΛ) της Ανταγωνιστικής Αγοράς Ηλεκτρισμού (ΑΑΗ) εγκαινιάστηκε σε ημερίδα του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ) με τον υπουργό Ενέργειας Γιώργο Παπαναστασίου να προτάσσει τον προφανή στόχο που είναι τον Ιούλιο του 2025 η Κύπρος να βρίσκεται σε μια ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρισμού. Ο υπουργός Ενέργειας έκανε λόγο για γενική πρόβα προκειμένου να δοκιμαστούν όλα τα συστήματα και οι διαδικασίες της αγοράς.

Η δοκιμαστική περίοδος

Η διαδικασία προσαρμογής με το νέο περι-

βάλλον ξεκίνησε στις 17/10/2022. Κατά τη δεύτερη φάση οι συμμετέχοντες, 34 οντότητες (32 Νομικές + 2 Φυσικές), εκ των οποίων 16 εξοικειώνονται με το Σύστημα Διαχείρισης της Αγοράς TSOC Market Management System (MMS). Βασικός στόχος της Δοκιμαστικής Περιόδου Λειτουργίας είναι:

- Ενημέρωση και Προετοιμασία των ενδιαφερομένων σχετικά με τη συμμετοχή τους στην Ανταγωνιστική Αγορά Ηλεκτρισμού (ΑΑΗ).
- Έλεγχος ορθής λειτουργίας εξωτερικών Συστημάτων.

Εάν δεν προκύψουν απρόβλεπτες καταστάσεις η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο θα εισέλθει σε περιβάλλον απελευθέρωσης τον Ιούλιο του 2025.

- Δοκιμές Πλατφόρμας και εσωτερικών Συστημάτων.
- Εξ αποστάσεως Δοκιμές.
- Δοκιμές εκτός αναμενόμενου (out of the box).

Κατά τις δυο πρώτες φάσεις αλλά και την τελευταία στις δοκιμές που πραγματοποιούνται

«τηρείται αυστηρά το χρονοδιάγραμμα δραστηριοτήτων όπως καθορίζεται στους ΚΑΗ και ΚΜΔ με τους συμμετέχοντες να διεκπεραιώνουν τις σχετικές τους υποχρεώσεις εντός αυτών». Στις βασικές διεργασίες που διενεργούνται από τους συμμετέχοντες περιλαμβάνονται οι υποβολές Γνωστοποιήσεων Διμερών Συμβολαίων, Γνω-

στοποιήσεων Φυσικής Παράδοσης ή/και Απορρόφησης, οι υποβολές Προσφορών Ενέργειας για την Προ-ημερήσια Αγορά και την Αγορά Εξισορρόπησης καθώς επίσης και υποβολές τυχόν Πηλώσεων Μη Διαθεσιμότητας.

Το χρονικό απελευθέρωσης

Οι σχετικές διαδικασίες ανοίγματος της αγοράς ενέργειας βρίσκονται σε εξέλιξη για πάνω από 10 χρόνια τουλάχιστον. Κύριο ζητούμενο του διαλόγου που προηγήθηκε αλλά και ερωτηματικό, όταν θα γίνει πραγματικότητα το άνοιγμα, αν το νέο περιβάλλον θα λειτουργήσει υπέρ του καταναλωτή. Ένα ερωτηματικό ιδιαίτερα επίκαιρο σήμερα ένεκα του ράλι τιμών στο ηλεκτρικό ρεύμα, συνεπεία της ενεργειακής κρίσης. Για την Κύπρο ως ζητούμενο υπάρχει και εάν το νέο περιβάλλον στην ενέργεια θα διορθώσει διαχρονικές στρεβλώσεις που υπάρχουν.

Το μοντέλο «Στόχος»

Σύμφωνα με το ρεπορτάζ της «Κ» η αγορά ενέργειας στην Κύπρο θα ελέγχεται από μηχανισμό που προσμοιάζει με Χρηματιστήριο. Το μοντέλο «Στόχος», όπως ονομάζεται, προνοεί στην προ ημερησία αγορά, τη λειτουργία ενός Χρηματιστηρίου Ενέργειας στο οποίο παραγωγοί και αγοραστές θα υποβάλλουν τις προσφορές τους για την πώληση και αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, αυτό το οποίο προξενεί εύλογες απορίες για το κατά πόσο το νέο περιβάλλον θα λειτουργεί υπέρ του καταναλωτή είναι ο τρόπος με τον οποίο θα κατακυρώνονται οι τιμές πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας. Συγκεκριμένα, στο Χρηματιστήριο Ενέργειας οι παραγωγοί θα μπορούν να υποβάλλουν προσφορές πολύ πιο κάτω από το κόστος παραγωγής προκειμένου η προσφορά τους να γίνει δεκτή από το σύστημα. Τον όγκο ηλεκτρικής ενέργειας θα συμπληρώνει η ΑΗΚ προκειμένου να υπάρχει μια ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Εν αντιθέσει με τους παραγωγούς ηλιακής ενέργειας, στην προκειμένη περίπτωση, η ΑΗΚ εκ των πραγμάτων θα είναι αναγκασμένη να καταθέσει προσφορά στη βάση του πραγματικού κόστους παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που κινείται πάνω από τα 26 σεντ του ευρώ. Σε μια τέτοια περίπτωση το μοντέλο «Στόχος» θα λαμβάνει ως τιμή κλεισίματος την υψηλότερη τιμή και όλες οι προσφορές που έχουν γίνει δεκτές, ασχέτως υποβληθείσας τιμής θα αποζημιώνονται με την τιμή κλεισίματος. Μια εξέλιξη που δεν αναμένεται να διαφοροποιήσει την υφιστάμενη κατάσταση, με παράγοντες της αγοράς ενέργειας να υποστηρίζουν πως οι στρεβλώσεις και οι παραδοξότητες του σήμερα θα συνεχισθούν με πρώτους κερδισμένους τους παραγωγούς ηλιακής ενέργειας, οι οποίοι εκ των πραγμάτων επωμίζονται μικρό κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Κρατάμε τη μια όψη του νομίσματος.

Αυτή που μας φέρνει πιο κοντά.

Στην Τράπεζα Κύπρου πιστεύουμε ότι το όραμα είναι κοινό, γι' αυτό δεν αφήνουμε τίποτα στην τύχη.

Για την υγεία που αξίζουμε, τον πολιτισμό που μοιραζόμαστε, την παιδεία που οραματιζόμαστε, το περιβάλλον και την κοινωνία στα οποία συνυπάρχουμε.

#ΚοινόΚυπρίων

Τράπεζα Κύπρου

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΦΑΝΤΑΣΣΚΟ ΓΚΕΡΕΡΑ / REUTERS BREAKING VIEWS

Ευκαιρία για μείωση του δημοσίου χρέους

Το 2025 η παγκόσμια οικονομία θα βρίσκεται σε πολύ καλύτερη θέση από οποτεδήποτε άλλοτε μετά την έκρηξη της πανδημίας, καθώς προβλέπεται σταθερή ανάπτυξη και υποχώρηση του πληθωρισμού, ήτοι ιδανικές συνθήκες για να μειώσουν τα επιτόκια τους οι κεντρικές τράπεζες. Ωστόσο, ο ενάρετος κύκλος μιας ευμενέστερης νομισματικής πολιτικής, που τροφοδοτεί την ταχύτερη επέκταση, θα βρεθεί μπροστά σε σκόπελο. Θα είναι η αδυναμία ή η απροθυμία των κυβερνήσεων να περικόψουν τα επαχθή τους χρέη. Το παγκόσμιο ΑΕΠ θα αυξηθεί 3,2%, συμβαδίζοντας με το 2024 και υπερσκαλίζοντας το 2,9% του 2019, σύμφωνα με το ΔΝΤ.

Οι προηγμένες οικονομίες πρόκειται να αναπτυχθούν 1,8% το 2025, όχι πολύ μακριά από την ταχύτερη πλεύση του 1,9% στα εννέα χρόνια προ πανδημίας.

Ομολογούμενες η παγκόσμια ανάπτυξη θα εξακολουθεί να είναι κάτω από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο της, κυρίως επειδή οι μέρες της Κίνας ως οικονομικής ατμομηχανής είναι πίσω της. Και οι επιδόσεις των ανε-

πτυγμένων οικονομιών θα διαφέρουν πολύ, ενόσω θα παρατηρείται ακόμη μία φορά η επίδειξη ισχύος από τις ΗΠΑ, που αντισταθμίζει την αδυναμία στην Ευρώπη και την Ιαπωνία. Επιπλέον, κατά το ΔΝΤ, ο πληθωρισμός θα είναι σχεδόν 2% το 2025, αγγίζοντας

Η χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής δημιουργεί περιθώρια, αλλά οι πολιτικοί δείχνουν απρόθυμοι.

τον στόχο των μεγάλων κεντρικών τραπεζών.

Αφού λοιπόν οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών συμπίεσαν το βιοτικό επίπεδο με απότομες αυξήσεις στα επιτόκια, ο πρόεδρος της Fed Τζερόμ Πάουελ και η πρόεδρος της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ, σήμερα είναι σε θέση να μοιράζουν δώρα σε πολίτες και επιχειρήσεις, περικόπτοντας το κόστος δανεισμού. Οι συνθήκες αυτές θα παρακινούσαν τις κυβερνήσεις να

μειώσουν το δημόσιο χρέος, αλλά σήμερα ειδικά οι ηγέτες στις ανεπτυγμένες χώρες θα χαλαρώσουν την ευκαιρία αυτή.

Το ΔΝΤ υπολογίζει ότι το παγκόσμιο δημόσιο χρέος πρόκειται να φτάσει στο 100% του ΑΕΠ –10 μονάδες πάνω από του 2019– μέχρι το 2030. Οι χώρες που αντιπροσωπεύουν το 75% του παγκόσμιου ΑΕΠ, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ, της Ιαπωνίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Κίνας και της Βραζιλίας πρόκειται να παρουσιάσουν μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα άνω του 3% του ΑΕΠ τουλάχιστον μέχρι το 2026. Και τα σχέδιά τους να τα μειώσουν από τώρα έως το 2029 είναι τέσσερις φορές μικρότερα από ό, τι συνιστά το ΔΝΤ.

Οι πολιτικοί ηγέτες των μεγαλύτερων οικονομιών έχουν ενστερνιστεί μια σχεδόν μόνιμη κατάσταση δημοσιονομικής επέκτασης. Και δεν οπισθοχωρούν, διότι όπως διαπιστώνει ο Άλμπερτο Αλεσσίνα και άλλοι ομόλογοί του, μία δέσμη φορολογικών αυξήσεων 1% του ΑΕΠ μειώνει το μερίδιο ψήφου του κυβερνώντος κόμματος 7% κατά μέσον όρο στις επόμενες εκλογές.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ*

Νέα χρονιά, ίδια προβλήματα

Σε έναν ολόενα και περισσότερο πολυπολικό κόσμο, οι ελεύθερες και προηγμένες δημοκρατικές χώρες της Δύσης αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα. Μεγάλο μέρος της τρέχουσας γεωπολιτικής αναταραχής, καθώς και οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι για το άμεσο μέλλον συνδέονται με τέσσερις χώρες, ήτοι την Κίνα, τη Ρωσία, το Ιράν και τη Βόρεια Κορέα. Εν μέρει επειδή οι ηγέτες τους δεν δεσμεύονται από σημαντικούς εσωτερικούς πολιτικούς περιορισμούς, μπορούν να προκαλέσουν αταξία στο εξωτερικό, εάν το επιλέξουν. Με πιθανή εξαίρεση τη Βόρεια Κορέα, η οποία λαμβάνει περισσότερη βοήθεια από τη Ρωσία για να παρακάμψει τις κυρώσεις, οι ανωτέρω χώρες καλούνται να αντιμετωπίσουν αυξανόμενα προβλήματα, διότι πληρώνουν το τίμημα για τα λάθη του παρελθόντος και του παρόντος. Μακροπρόθεσμα, πάντως, η δύναμη των αυταρχικών καθεστώτων να διαταράζουν τις παγκόσμιες υποθέσεις εξαρτάται από τους πόρους τους. Το αθροιστικό μερίδιο της Κίνας Σι Τζινπίνγκ απομακρύνθηκε από το προαναφερθέν μοντέλο. Αντιθέτως, υποτάσσει την οικονομία σε πιο αυστηρό κεντρικό έλεγχο, κατευθύνοντας πόρους σε τομείς στρατηγικά ζωτικούς για την προβολή της ισχύος του πέραν των συνόρων, πιθανώς με στόχο να αποτρέψει τις ΗΠΑ από το να βοη-

Κορέα, η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία, παραμένει σχεδόν αμετάβλητο στο 55% του παγκόσμιου ΑΕΠ από το 2013.

Όταν η Κίνα έδωσε προτεραιότητα στην οικονομική ανάπτυξη έναντι της ιδεολογίας από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και μετά, μείωσε γρήγορα το

Οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι για το άμεσο μέλλον συνδέονται με την Κίνα, τη Ρωσία, το Ιράν και τη Βόρεια Κορέα.

εισοδηματικό χάσμα εν συγκρίσει με τις προηγμένες οικονομίες. Εντούτοις, αφοτου εδραίωσε την παραμονή του στην εξουσία, ο κόκκινος αυτοκράτορας της Κίνας Σι Τζινπίνγκ απομακρύνθηκε από το προαναφερθέν μοντέλο. Αντιθέτως, υποτάσσει την οικονομία σε πιο αυστηρό κεντρικό έλεγχο, κατευθύνοντας πόρους σε τομείς στρατηγικά ζωτικούς για την προβολή της ισχύος του πέραν των συνόρων, πιθανώς με στόχο να αποτρέψει τις ΗΠΑ από το να βοη-

θήσουν την Ταϊβάν σε περίπτωση κινεζικής επίθεσης. Αυτό επιδεινώνει τα προβλήματα από την κρίση ακινήτων στην Κίνα και τα δυσμενή δημογραφικά στοιχεία. Με ποσοστό γονιμότητας 1,2 γεννήσεις ανά γυναίκα, ο πληθυσμός της τείνει να μειωθεί κατά 200 εκατ. περίπου έως το 2054. Το μερίδιό της στο παγκόσμιο ΑΕΠ έχει υποχωρήσει από 18,2% το 2021 σε 16,6% το 2024. Οι διευρυνόμενες αποκλίσεις μεταξύ των επίσημων στοιχείων για το ΑΕΠ της Κίνας και άλλων δεικτών, όπως η εμπιστοσύνη των καταναλωτών, υποδηλώνουν ότι τα τελευταία δεδομένα υπερδιογκώνουν το μέγεθος της οικονομίας της πιθανώς κατά 5% περίπου. Από την πλευρά της η Δύση έχει τους οικονομικούς οίανούς με το μέρος της. Το αν θα επιδείξει τη βούληση να αντιμετωπίσει τις απειλές, για παράδειγμα υποστηρίζοντας αρκετά την Ουκρανία και για όσο χρόνο χρειάζεται, έως ότου τα διογκούμενα προβλήματα αναγκάσουν τον Πούτιν να ζητήσει ειρήνευση, θα είναι το βασικό γεωπολιτικό ερώτημα του 2025.

* Ο κ. Χόλγκερ Σμιεντινγκ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

Με ατζέντα Κυπριακού ο Φιντάν στα Κατεχόμενα

Σημαντική επίσκεψη του Τούρκου ΥΠΕΞ με φόντο τις πολιτικές διεργασίες

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ος **ιδιαιτέρως** σημασίας κρίνεται η διήμερη επίσκεψη του Τούρκου υπουργού Εξωτερικών, Χακάν Φιντάν, στα Κατεχόμενα, που θα διαρκέσει δύο ημέρες, σήμερα και αύριο. Ο επικεφαλής της τουρκικής διπλωματίας βρίσκεται στη λεγόμενη ΤΔΒΚ σε μια επίσκεψη που ακυρώθηκε πριν στα μέσα Δεκεμβρίου λόγω των εξελίξεων του Συριακού, αλλά που αναπρογραμματίστηκε μετά την εσπευσμένη επίσκεψη του Τουρκοκύπριου ηγέτη, Ερσίν Τατάρ, στην Άγκυρα ανήμερα των Χριστουγέννων. Τόσο τουρκοκυπριακά ΜΜΕ όσο και πηγές που μίλησαν στην «Κ» συνδέουν την επίσκεψη Φιντάν με τις τρέχουσες εξελίξεις στο Κυπριακό αλλά και, σε μεγάλο βαθμό, με τις πολιτικές διεργασίες που συντελούνται στο εσωτερικό των Κατεχομένων, με το πολιτικό μέλλον τόσο του Τατάρ όσο και της τρέχουσας «κυβέρνησης» να κρίνονται ως αβέβαια.

Πρώτη φορά σόλο

Παρά το γεγονός ότι η αναλυτική ατζέντα της επίσκεψης Φιντάν δεν έγινε γνωστή από την τουρκοκυπριακή «προεδρία», η σημειολογία της επίσκεψης έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον μιας και ο χρονισμός της παρουσίας του Τούρκου ΥΠΕΞ στα Κατεχόμενα έρχεται λίγο πριν την επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού, Κυριάκου Μητσοτάκη, στην Άγκυρα, συμπίπτει με την ημέρα πραγματοποίησης στο Κάιρο της τριμερούς Ελλάδας-Αιγύπτου-Κύπρου (σ.σ. στο

κορυφαίο επίπεδο αρχηγών κρατών) και πραγματοποιείται εν μέσω της μεγάλης αεροναυτικής, στρατιωτικής άσκησης «Γαλάζια Πατρίδα 2025» των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων σε Αιγαίο και ανατολική Μεσόγειο. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί πως ο Χακάν Φιντάν επισκέπτεται, για πρώτη φορά ουσιαστικά μόνος του και όχι ως μέρος αντιπροσωπείας όπως τον περασμένο Ιούλιο, τα Κατεχόμενα ως ΥΠΕΞ και θεωρητικά η

Η Άγκυρα προετοιμάζει την πλευρά Τατάρ για μια συνάντηση με τα Η.Ε. –εντός Ιανουαρίου– με στόχο τη συνολική προετοιμασία/positioning της τ/κ πλευράς ενόψει μιας πενταμερούς διάσκεψης για το Κυπριακό τον προσεχή Μάρτιο.

πρόσκληση είναι «επίσημη» από τον λεγόμενο ΥΠΕΞ της «ΤΔΒΚ», Ταχσίν Ερτογρουλόγλου.

Τουρκοκυπριακά ΜΜΕ πάντως αποδίδουν την παρουσία Φιντάν στα Κατεχόμενα ως ενδεικτική:

1. Της «διμερούς σχέσης» Τουρκίας-«ΤΔΒΚ» ως προς τη διάσταση ενίσχυσης της σχέσης εξάρτησης.
2. Των ραγδαίων εξελίξεων στην πε-

Η επίσκεψη Φιντάν συνδέεται τόσο με τις εξελίξεις στο Κυπριακό όσο και με τις πολιτικές διεργασίες που συντελούνται στα Κατεχόμενα.

ριοχή μετά την πτώση του καθεστώτος Άσαντ, στο πλαίσιο των οποίων εντάσσεται και η κινητικότητα, από τον ΟΗΕ, στη διαδικασία του Κυπριακού ενόψει μιας διεθνούς διάσκεψης για αυτό, τον Μάρτιο.

Τι φέρνει ο Φιντάν

Σύμφωνα με καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» από τα Κατεχόμενα, ο Χακάν

Φιντάν δείχνει να κουβαλάει μαζί του στην «ΤΔΒΚ» την ατζέντα της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής για το Κυπριακό – ιδίως μετά τη «γραμμή» που φέρεται να πήρε ο Τατάρ κατά την επίσκεψή του στην Άγκυρα στις 25 Δεκεμβρίου όπου συναντήθηκε τόσο με τον Τούρκο πρόεδρο Ερντογάν όσο και με τον α-ντιπρόεδρο, Γιλμάζ. Υπό αυτό το βάρος οι ίδιες πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως

η Άγκυρα προετοιμάζει την πλευρά Τατάρ για μια συνάντηση με τα Ηνωμένα Έθνη –εντός Ιανουαρίου– με στόχο τη συνολική προετοιμασία/positioning της τουρκοκυπριακής πλευράς ενόψει μιας πενταμερούς διάσκεψης για το Κυπριακό τον προσεχή Μάρτιο. Ξεχωριστή σημασία δείχνει να αποκτά και η διάσταση του πώς ο Φιντάν –γνωστός για τη δεξιотехνία του να επεμβαίνει στις πολι-

Και Τριμερής

Σε μια άλλη εξέλιξη, σήμερα ξεκινά στο Κάιρο της Αιγύπτου το 10ο σχήμα της τριμερούς διπλωματίας Ελλάδας-Κύπρου-Αιγύπτου. Η Τριμερής, με τη συμμετοχή του Έλληνα πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και του Αιγύπτιου προέδρου Αμπνέλ Φατάχ αλ Σίσι, θα εξετάσει ζητήματα ενεργειακής συνεργασίας και περαιτέρω εμβάθυνσης των σχέσεων των τριών χωρών, αλλά και θα ασχοληθεί με τις καταιγιστικές εξελίξεις στην περιοχή ιδίως υπό το βάρος του συνεχιζόμενου πολέμου στη Γάζα, αλλά και της επόμενης ημέρας στο Συριακό μετά την πτώση του καθεστώτος Άσαντ – πτυχή που απασχολεί ιδιαίτερα την Αίγυπτο λόγω και της μεγάλης εμπλοκής του ιδεολογικού αποτυπώματος της Μουσουλμανικής Αδελφότητας στη νέα μεταβατική κυβέρνηση της Δαμασκού.

τικές υποθέσεις των Κατεχομένων– θα κινηθεί κατά τη διάρκεια της παρουσίας του στα Κατεχόμενα. Ιδίως ως προς την πτυχή του να συναντηθεί και με εκπροσώπους του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (CITP) της αντιπολίτευσης – με μια τέτοια συνάντηση να ερμηνεύεται από έμπειρους παρατηρητές του Κυπριακού ως «άδειασμα» στον Ερσίν Τατάρ στο πλαίσιο των διεργασιών που συντελούνται, πολιτικά, στην τουρκοκυπριακή κοινότητα και δείχνουν προς την κατεύθυνση πρόωρων «εκλογών» στα Κατεχόμενα εντός του 2025.

Τέλος, σημασία αποκτούν οι δηλώσεις που θα κάνει σήμερα ο Φιντάν από τα Κατεχόμενα καθώς και πώς θα προσέλθει ο Τατάρ σε μια συνάντηση –εντός Ιανουαρίου στην παρουσία της βοηθού γ.γ. του ΟΗΕ, ντι Κάρλο– με την ελληνοκυπριακή πλευρά μετά από την επίσκεψη του Τούρκου ΥΠΕΞ, δεδομένου πως για να υπάρξει πρόσδος στο θέμα της διάνοιξης νέων σημείων διέλευσης (οδοφραγμάτων) ρόλο παίζουν και οι κατοχικές δυνάμεις (σ.σ. τουρκικός στρατός) – πράγμα που σημαίνει πως το πρώτο φάσ εδω για εξελίξεις θα δώσει ο Φιντάν.

Τουρκοκυπριακά ΜΜΕ, τέλος, επισημαίνουν ότι Άγκυρα και Τατάρ έχουν εκφράσει τη δυσάρεστη τους για τη συνεχόμενη αναβράχιση των σχέσεων Κύπρου-Δύσης και δη την προοπτική αναβράχισης των βάσεων σε Μαρί και Πάφο – που ανακινώθηκαν και επίσημα από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, Νίκο Χριστοδουλίδη.

Η Πολωνία βάζει το τέρπο για την τριάδα των προεδριών

Με την έναρξη της Πολωνικής Προεδρίας του Συμβουλίου, η Κύπρος ανεβαίνει στο τιμόνι της Ε.Ε.

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Καθόλου μακριά δεν βρίσκεται πλέον για την Κύπρο η Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ, την οποία θα αναλάβει κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026, καθώς κατά κάποιον τρόπο έχει ήδη ξεκινήσει. Από την 1η Ιανουαρίου, με την ανάληψη της Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ από την Πολωνία, ξεκίνησε η 18μηνη «τριάδα» Προεδριών στην οποία συμμετέχει και η Κύπρος, βάζοντας τον τόνο και το τέρπο στη διαδικασία την οποία θα κληθεί να ολοκληρώσει η Κύπρος.

Εννοείται πως σε γενικές αλλά ευδιάκριτες γραμμές, οι ηγέτες των 27 κρατών-μελών έχουν ορίσει τη στρατηγική ατζέντα της ΕΕ μέχρι το 2029. Ωστόσο, το πώς θα χειριστεί τη δύσκολη δουλειά της διαπραγμάτευσης κάθε νομοθεσίας ξεχωριστά, δίνει την ευκαιρία στην κάθε προεδρεύουσα χώρα να δώσει το δικό της στίγμα και να «χρωματίσει» τις προτεραιότητες βάσει της δικής της οπτικής.

Το κοινό πρόγραμμα Πολωνίας, Δανίας και Κύπρου, το οποίο καλύπτει ουσιαστικά το πρώτο μέρος της θητείας της νέας Κομισιόν και το πρώτο ουσιαστικό μέρος της θητείας του νέου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, θα πρέπει και να κάνει μεγάλο μέρος του όγκου δουλειάς για τον επόμενο πολυετή προϋπολογισμό της ΕΕ, που θα καλύψει την περίοδο 2028 - 2034.

Το πρώτο προσχέδιο του επόμενου Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου αναμένεται γύρω στα μέσα του 2025, και περί το τέλος της Κυπριακής Προεδρίας, στα μέσα του 2026, η διαδικασία θα πρέπει να προχωρήσει πλέον για τα καλά, ώστε οι ηγέτες να μπορέσουν εγκαίρως να κλειδώσουν τον νέο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό εντός του 2027.

Εξίσου καυτή για την Κύπρο στο πλαίσιο των συζητήσεων για το ΠΔΠ θα είναι και η μορφή που θα πάρει η Κοινή Αγροτική Πολιτική, δεδομένων των αλλαγών που πρέπει να γίνουν για πιο πράσινες και βιώσιμες πολιτικές, αλλά και το μέλλον της γεωργίας ενόψει πιθανής διευρύνσης που να περιλαμβάνει και την Ουκρανία.

Η μοίρα ήθελε επίσης την Κύπρο, εκτός από τα ευρύτερα ζητήματα που απασχολούν την ΕΕ, να καλείται να συντονίζει τη διαπραγμάτευση με

Όσον αφορά τις εξωτερικές σχέσεις, η Κύπρος θα στοχεύει να αποτελέσει τη γέφυρα για τις ειδικές σχέσεις της ΕΕ με χώρες της Μέσης Ανατολής, έχοντας ξεκινήσει ήδη να προσπαθεί να φέρει κοντά τις δύο πλευρές της Μεσογείου με διάφορες πρωτοβουλίες,

Η μοίρα ήθελε επίσης την Κύπρο να καλείται να συντονίζει τη διαπραγμάτευση με το Ηνωμένο Βασίλειο για αναθεώρηση της Συμφωνίας Εμπορίου και Συνεργασίας, που ρυθμίζει τις σχέσεις των δύο πλευρών μετά το Brexit.

το Ηνωμένο Βασίλειο για αναθεώρηση της Συμφωνίας Εμπορίου και Συνεργασίας, που ρυθμίζει τις σχέσεις των δύο πλευρών μετά το Brexit. Μάλιστα, κυβερνητικές πηγές επενδύουν ιδιαίτερα στο γεγονός πως ένα από τα κύρια ζητήματα θα είναι και η αλιεία, την οποία διαχειρίζεται ο Κύπριος επίτροπος.

Το κοινό πρόγραμμα

Το κοινό πρόγραμμα των εξάμηνων Προεδριών Πολωνίας, Δανίας και Κύπρου, το οποίο συμφωνήθηκε στα τέλη του 2023, θα κινείται γύρω από τρεις θεματικές: την ισχύ και την α-

σφάλμα της Ευρώπης, την ευημερία και την ανταγωνιστικότητα, και την ελευθερία και τη δημοκρατία.

Οι κατηγορίες είναι, όπως συνήθίζεται, γενικές και αγγίζουν όλο το φάσμα των θεμάτων που απασχολούν την ΕΕ, ωστόσο για το συγκεκριμένο τρίο η θεματική της ισχύος και της ασφάλειας καλύπτει την εξωτερική πολιτική, την άμυνα, τη διαχείριση της μετανάστευσης και των συνόρων, τη διεύρυνση και την ανάγκη για εσωτερικές μεταρρυθμίσεις.

Η δεύτερη θεματική περιλαμβάνει ουσιαστικά τα θέματα οικονομίας, με έμφαση στην ανταγωνιστικότητα, στην ψηφιακή και πράσινη μετάβαση, και τις κοινωνικές υποθέσεις. Όπως είναι σήμερα η τάση πανευρωπαϊκά, τα θέματα περιβάλλοντος εντάσσονται πλέον σε αυτή τη θεματική, ως μέρος της διαχείρισης της οικονομίας.

Η τρίτη θεματική παραμένει πάντα η πιο «γενικόλογη» καθώς είναι αυτή στην οποία η ΕΕ έχει κυρίως «νητικό» ρόλο και όπου τα εργαλεία συμμόρφωσης είναι περιορισμένα, καθώς αφορούν πολιτικά και συνταγματικά θέματα και ζητήματα δικαιοσύνης, χωρίς αυτό να σημαίνει πως τα εργαλεία δεν υπάρχουν (μέσω κυρίως

του Δικαστηρίου της ΕΕ): το κράτος δικαίου και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Και η Κύπρος

Στο πιο πάνω πλαίσιο, η Κύπρος αναμένεται πως όσον αφορά τις εξωτερικές σχέσεις θα στοχεύει να αποτελέσει τη γέφυρα για τις ειδικές σχέσεις της ΕΕ με χώρες της Μέσης Ανατολής, έχοντας ξεκινήσει ήδη να προσπαθεί να φέρει κοντά τις δύο πλευρές της Μεσογείου με πρωτοβουλίες όπως, για παράδειγμα, την πρόσκληση του Ιορδανού βασιλιά στην πρόσφατη συνάντηση των ΜΕD9 στην Πάφο. Η Κύπρος θέλει να έχει ανάλογο ρόλο και σε σχέση με τον πόλεμο στη Γάζα και την κατάσταση στη Συρία, αν και πέρα από την ανθρωπιστική διάσταση και τη στήριξη της στη συζήτηση για επανεξέταση των σχέσεων με τη Δαμασκό, δεν υπάρχουν ακόμα πιο συγκεκριμένες εισηγήσεις.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα έχει και το πώς η Κύπρος θα χειριστεί τις συζητήσεις για ενίσχυση του τομέα της άμυνας της ΕΕ και των σχέσεων με τον ΝΑΤΟ (ιδιαίτερα στην αβέβαιη περίοδο της δεύτερης πενταετίας Τραμπ), ως χώρα που δεν ανήκει στη

Συμμαχία ούτε μπορεί να ενταχθεί σε αυτήν με άλλο το Κυπριακό, αλλά επιχειρεί τελευταία να έρθει πιο κοντά σε αυτήν μέσω διμερών συνεργασιών και εξοπλισμών.

Η Κύπρος είναι επίσης η χώρα που θα προεδρεύει της ΕΕ τους μήνες ενόψει της πλήρους εφαρμογής, τον Ιούνιο του 2026, του νέου νομοθετικού πλαισίου για τη μετανάστευση και το άσυλο που συμφωνήθηκε μετά από πολλά βάσανα στα τέλη του 2023. Η Κυπριακή Προεδρία θα πρέπει να χειριστεί την πρόοδο ή ακόμα και την κατάληξη ανοικτών εκκρεμοτήτων, όπως η οδηγία που θα ρυθμίζει τις επιτοκιοφές μεταναστών που απορρίπτονται, αλλά και την οικοδόμηση των νέων εργαλείων που μπαίνουν τώρα στην ατζέντα, από τη διαχείριση αιτήσεων εκτός συνόρων της ΕΕ μέχρι τις συμφωνίες με τρίτα κράτη και τη ρύθμιση της νόμιμης μετανάστευσης.

Στα οικονομικά θέματα ξεχωρίζει για την Κύπρο η ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα, και ειδικότερα της γεωργίας, στο πλαίσιο της ανάγκης για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καθώς πρόκειται για ένα ζήτημα που αφορά ιδιαίτερα και τη χώρα μας, η οποία θέλει να επενδύσει και στη δική της ανταγωνιστικότητα μέσω της καινοτομίας και της τεχνολογίας.

Το ίδιο ισχύει και για τα θέματα περιβάλλοντος, ιδιαίτερα σε σχέση με τη διαχείριση του νερού λόγω των καιρικών συνθηκών της Κύπρου, αλλά και ευρύτερα για την ανθεκτικότητα και την προετοιμασία για τα όλο και πιο συχνά ακραία καιρικά φαινόμενα.

Το πώς θα προχωρήσει η ΕΕ στον τομέα της ενέργειας έχει και αυτό τη δική του σημασία για την Κύπρο, που έχει κάθε συμφέρον η Ευρώπη να εστιάσει στη διασυνδεσιμότητα, αλλά και στις ανανεώσιμες, με το φυσικό αέριο να θεωρείται εδώ και καιρό πλέον μια ενδιάμεση λύση.

Τέλος, ιδιαίτερης σημασίας για την Κυπριακή Προεδρία αναμένεται να είναι και η ενίσχυση των κοινωνικών πολιτικών, όπως η υγεία και η απασχόληση, και ο καλύτερος συντονισμός για αντιμετώπιση των ελλείψεων σε καταρτισμένο εργατικό δυναμικό, αλλά και του κινδύνου εργαζόμενοι να μείνουν πίσω από τις τεχνολογικές εξελίξεις.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ

Διαδικτυακός εθισμός ανηλίκων

Το θέμα του διαδικτυακού εθισμού ανηλίκων είναι κάτι που μας αφορά όλους. Όχι μόνο τους ανήλικους αλλά κι εμάς μαζί, αφού ο εθισμός είναι καθολικός στην κοινωνία. Εμείς οι ίδιοι εξαρτόμαστε πλέον από τα λάικ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, πόσο μάλλον τα παιδιά μας τα οποία συνδέουν τη δημοφιλία με την παρουσία τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η διαφορά είναι ότι οι ανήλικοι τώρα διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους και είναι πιο ευάλωτοι σε επιρροές που θα διαμορφώσουν το μέλλον τους. Εκτός από κοινωνικό είναι και ένα σοβαρό ζήτημα υγείας. Πολλές φορές αυτή τη στιγμή εξετάζουμε τη χρήση κινητού τηλεφώνου στα σχολεία, αλλά και βρίσκονται στη διαμόρφωση στρατηγικής για την προστασία των ανηλίκων. Η Ελλάδα πριν από λίγες μέρες ανακοίνωσε την εθνική στρατηγική της ελληνικής κυβέρνησης για την προστασία των ανηλίκων από τον εθισμό στο διαδίκτυο. Το πρώτο πράγμα που θέλει να πετύχει είναι να ενημερωθούν σωστά οι γονείς και τα παιδιά για τους κινδύνους που κρύβονται στο διαδίκτυο και ειδικά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Θέλει επίσης να προωθήσει αλλά και να υιοθετήσει ρυθμιστικά μέτρα, με στόχο την προστασία των ανηλίκων από επιβλαβείς περιεχόμενο και εθιστικές πρακτικές. Δεν είναι δυνατόν με την τεχνολογία του σήμερα οι αλγόριθμοι που χρησιμοποιούν εταιρείες μέσω κοινωνικής δικτύωσης να μην μπορούν να καταλάβουν την ηλικία ενός χρήστη. Θα πρέπει λοιπόν να μπουν κάποια όρια ώστε να μην δημιουργήσουμε στο κοντινό μέλλον ένα στρατό από πρόβατα. Η Ελλάδα έφτιαξε μια εφαρμογή, η οποία θα επιτρέπει στους γονείς να θέτουν κάποια όρια στη χρήση των εφαρμογών που χρησιμοποιούν τα παιδιά, όπως επίσης και να παρακολουθούν τη συνολική χρήση των κινητών τηλεφώνων. Εφόσον η Ελλάδα μάς έχει δώσει το ψηφιακό πορτοφόλι που χρησιμοποιούμε και αναβαθμίζει τον ψηφιακό πολίτη, θεωρώ πως πρέπει άμεσα να ζητήσουμε να μας παραχωρήσει και το «Kids wallet», την εφαρμογή για την οποία αναφέρθηκε. Την ίδια ώρα, η κυβέρνηση να καλέσει εκπαιδευτικούς, παιδοψυχολόγους και ειδικούς πληροφοριακών συστημάτων για να αναπτύξουμε τη δική μας στρατηγική πάνω σε αυτό το κρίσιμο ζήτημα. Εμείς οι ίδιοι είμαστε υπεύθυνοι για τους αυριανούς πολίτες της Κύπρου.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

Ρήγμα στην Ε.Ε. για το Ουκρανικό

Προσαρμογή Μακρόν στο δόγμα Τραμπ για «ρεαλισμό» στο εδαφικό – Επικίνδυνο προηγούμενο για Λευκωσία

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Στις 19 Δεκεμβρίου, η Ε.Ε. εξέδωσε Συμπεράσματα για «αταλάντευτη» στήριξη της Ουκρανίας, της κυριαρχίας και της εδαφικής της ακεραιότητας, εντός των διεθνώς αναγνωρισμένων συνόρων της. Συμπεράσματα, τα οποία ερμηνεύονταν από επίσημους κύκλους στις Βρυξέλλες ως αποφάσεις που έστελναν ένα ηχηρό «ομόφωνο μήνυμα», με προφανέστατο αποδέκτη τον Ντόναλντ Τραμπ, προκειμένου να προκαταλάβουν ενδεχόμενες αρνητικές εξελίξεις στο Ουκρανικό και κυρίως την προώθηση μιας συνθηκολόγησης που θα ανατρέψει τα διεθνώς αναγνωρισμένα σύνορα της Ουκρανίας. Τρεις εβδομάδες αργότερα, η Ε.Ε. βρίσκεται αντιμέτωπη με ένα ουσια-

Ενδεχόμενη παρέκκλιση από την αρχή στήριξης της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Ουκρανίας ενδέχεται να δημιουργήσει ένα κακό προηγούμενο, το οποίο δεν εξυπηρετεί τη Λευκωσία.

Μιλώντας στο Παρίσι και έχοντας δίπλα του τον Γάλλο ομολόγό του, ο κ. Σικόρσκι δήλωσε ότι «η Πολωνία πιστεύει ότι η πλέον φυσική και διαρκής διευθέτηση (σ.σ. στο Ουκρανικό), είναι η επιστροφή στα αναγνωρισμένα σύνορα».

στικό ρήγμα, στο Ουκρανικό. Το οποίο αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς δεν προέρχεται από τον συνήθη ύποπτο, τον πρωθυπουργό της Ουγγαρίας Βίκτορ Όρμπαν, αλλά από τον πρόεδρο της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν, που για πρώτη φορά καλεί την Ουκρανία να υιοθετήσει μια «ρεαλιστική» προσέγγιση στο εδαφικό(!), φωτογραφίζοντας ευκρινώς και με υποδεικτικό ύφος μια συνθηκολόγηση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το Κίεβο, αλλά και για τη Μόσχα. Η προτροπή Μακρόν προς την Ουκρανία, συνιστά εκ των πραγμάτων αναδιπλωση του Παρισιού, το οποίο μέχρι πρόσφατα συνέδραμε την προσπάθεια του Κιέβου να αναχαιτίσει τις ρωσικές επιθέσεις, αλλά φαίνεται πλέον να υιοθετεί μια διαφορετική αν μη τι άλλο ρητορική. Η οποία προφανώς δεν είναι άσχετη με το «δόγμα» Τραμπ, ο οποίος αναμένεται να αναλάβει και ε-

πιστήμως την προεδρία των ΗΠΑ, στις 20 Ιανουαρίου.

Η νέα κατεύθυνση του Εμανουέλ Μακρόν, όχι μόνο τυχαία δεν ήταν, αλλά δόθηκε στο πλαίσιο ομιλίας του προς τους πρέσβεις της Γαλλίας, στην ετήσια διάσκεψη για τη νέα χρονιά και κινείται σε τρεις κατευθύνσεις, οριοθετώντας εν πολλοίς τον ρόλο που θα πρέπει, κατά την άποψη του Γάλλου προέδρου, να διαδραματίσουν όλοι οι πρωταγωνιστές:

«Οι Ουκρανοί πρέπει να έχουν ρεαλιστικές συζητήσεις για εδαφικά ζητήματα, κάτι που μπορούν να κάνουν μόνοι τους», υπέδειξε ο Γάλλος πρόεδρος. Ο ρόλος των Ηνωμένων Πολιτειών είναι να πείσουν τη Ρωσία να προσέλθει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, πρόσθεσε.

Οι Ευρωπαίοι επενδύουν στην οικονομία εγγυήσεων για την ασφάλεια

της Ουκρανίας, κάτι που αποτελεί την ευθύνη τους, ανέφερε ο πρόεδρος της Γαλλίας.

Οι δηλώσεις Μακρόν παραπέμπουν ευθέως σε συνθηκολόγηση και συνεπώς σε εδαφικές αναπροσαρμογές στην Ουκρανία. Ενώ εκτιμάται ότι θα οδηγήσουν την Ε.Ε. σε διαφορετικά στρατόπεδα, δημιουργώντας συνθήκες διάσπασης, καθώς θεωρείται δεδομένο ότι η πλειοψηφία των χωρών της ανατολικής Ευρώπης, περιλαμβανομένων των χωρών της Βαλτικής, δεν προσυπογράφει τις γαλλικές θέσεις.

Διαφορετικά στρατόπεδα

Ήδη, ο ΥΠΕΞ της Πολωνίας, έδωσε το στίγμα των θέσεων της Βαρσοβίας, που κινούνται στο ακριβώς αντίθετο ρεύμα από τις τοποθετήσεις του Παρισιού. Ο Ραντοσλάβ Σικόρσκι, η χώρα του οποίου ανέλαβε την εκ περιτροπής

εξάμνη προεδρία της Ε.Ε., την 1η Ιανουαρίου, διαμήνυσε ότι η θέση της Βαρσοβίας στο Ουκρανικό δεν διαφοροποιείται. Μιλώντας στο Παρίσι και έχοντας δίπλα του τον Γάλλο ομολόγό του, ο κ. Σικόρσκι δήλωσε ότι «η Πολωνία πιστεύει ότι η πλέον φυσική και διαρκής διευθέτηση (σ.σ. στο Ουκρανικό), είναι η επιστροφή στα αναγνωρισμένα σύνορα». Φρόντισε μάλιστα να υπενθυμίσει ότι «ο πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν ήταν αυτός που διαπραγματεύθηκε και επικύρωσε τη συνθήκη επί των συνόρων Πολωνίας και Ουκρανίας, το 2004».

Πηγή στις Βρυξέλλες, ανέφερε στην «Κ» ότι «στην εξίσωση της διαφορετικότητας των στρατοπέδων που τείνουν να σχηματιστούν στην Ε.Ε., θα πρέπει να συνυπολογιστεί, όχι μόνο η φιλορωσική στάση της ουγγρικής κυβέρνησης, αλλά και η διαφωνία που έχει ξεσπάσει μεταξύ Ουκρανίας και Σλοβακίας. Α-

φορμή αποτέλεσε η κίνηση του Κιέβου να κλείσει τη στρόφιγγα που διαχετεύει φυσικό αέριο από τη Ρωσία προς την Κεντρική Ευρώπη. Ο πρωθυπουργός της Σλοβακίας Ρόμπερτ Φίτσο, που πριν από μερικές εβδομάδες επισκέφθηκε τον Βλαντιμίρ Πούτιν στη Μόσχα, χαρακτηρίσε ως «σαμποτάζ» την απόφαση της Ουκρανίας, είπε ότι τα διαφυγόντα κέρδη για τη χώρα του, ως διαμετακομιστικός σταθμός, υπολογίζονται σε 500 εκατομμύρια ευρώ, ενώ προειδοποίησε με μείωση της στήριξης που παρέχεται στους Ουκρανούς που φιλοξενούνται στη Σλοβακία. Το παζλ συμπληρώνουν οι τοποθετήσεις Βολαντιμίρ Ζελένσκι, ο οποίος μερικές εβδομάδες νωρίτερα, είχε κατηγορήσει τον πρωθυπουργό της Σλοβακίας ότι στήριζει τον Βλαντιμίρ Πούτιν, «χρηματοδοτώντας τον πόλεμο και αποδυναμώνοντας την Ουκρανία».

Πολύφερνη νύφη για Τραμπ και ΗΠΑ η Γροιλανδία

Η στρατηγική θέση της στο εμπόριο και το πλούσιο σε μέταλλα υπέδαφός της

Αν και εκ πρώτης όψεως παράλογες, οι διεκδικήσεις του Ντόναλντ Τραμπ και οι προτάσεις του για αγορά της Γροιλανδίας δεν εκπλήσσουν τόσο όσους γνωρίζουν κάπως την Ιστορία της αμερικανικής ηπείρου. Κι αυτό γιατί η εδαφική επέκταση των ΗΠΑ επετεύχθη σε μεγάλο βαθμό όχι με αιματηρούς, επεκτατικούς πολέμους, όπως συνέβη με άλλες αυτοκρατορίες, αλλά με το αμερικανικό επιχειρηματικό πνεύμα: με τις αγορές ολόκληρων πολιτειών. Πιο γνωστές όλων οι αγορές της Αλάσκας και της Λουιζιάνας, αλλά και των Δυτικών Ινδιών, μιας ομάδας νησιών στην Καραϊβική που η υπερδύναμη μετονόμασε σε Παρθένους Νήσους. Δεν εκπλήσσουν, άλλωστε, καθώς πρόκειται για τη Γροιλανδία, και όχι μόνο επειδή τις ίδιες προθέσεις είχε εκφράσει ο Ντόναλντ Τραμπ κατά την πρώτη θητεία του στο τιμόνι της υπερδύναμης. Κυρίως επειδή η Ουάσιγκτον είχε εκφράσει για πρώτη φορά το ίδιο ενδιαφέρον το 1946 μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όταν ο τότε πρόεδρος Χάρι Τρούμαν προσέφερε στη Δανία 100 εκατ. δολάρια για την αγορά της παγωμένης χώρας. Το αμερικανικό υπουργείο Εξωτερικών είχε αξιολογήσει τη στρατηγική θέση της Γροιλανδίας, όπως και το πλούσιο σε πρώτες ύλες υπέδαφός της από το 1867, χωρίς, ωστόσο, να επιχειρήσει τότε την αγορά της.

Η παγωμένη χώρα, που ανήκει στη Δανία, ασχολεί όλο και περισσότερο όχι μόνο την Ουάσιγκτον αλλά και όσες χώρες έχουν διεκδικήσεις στην Αρκτική, και κατά κύριο λόγο τη Ρωσία και την Κίνα περίπου από το 2008 και μετά. Τότε άρχισε να καταγράφεται ότι οι πάγοι λιώνουν πλέον με επιταχυνόμενους ρυθμούς καθιστώντας πιο προσιπή τη γενικά αφιλόξενη αυτή περιοχή του πλανήτη και προπαντός επιτρέποντας τη θαλάσσια κυκλοφορία στα άλλοτε μονίμως παγωμένα νερά. Αυτό σημαίνει πως η Γροιλανδία κατέχει στρατηγικής σημασίας γεωγραφική θέση για το εμπόριο. Παράλληλα, από στρατηγικής απόψεως ενδιαφέρει την Ουάσιγκτον να κυριαρχήσει στη Γροιλανδία ώστε να προλάβει την επέλαση οποιουδήποτε εκ των γεωπολιτικών αντιπάλων της και ανταγωνιστών. Η υπερδύναμη έχει, άλλωστε, ήδη δισταχητική βάση στην

Στο υπέδαφος της Γροιλανδίας βρίσκονται αποθέματα από συνολικά 50 στρατηγικής σημασίας μέταλλα. Ετσι, το νησί των 57.000 κατοίκων έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον όχι μόνο από κυβερνήσεις αλλά και από μεγιστάνες, όπως ο ιδρυτής της Microsoft Μπιλ Γκέιτς και ο ιδρυτής της Amazon Τζεφ Μπέζος.

Η Ουάσιγκτον είχε εκφράσει για πρώτη φορά ενδιαφέρον να αγοράσει το νησί το 1946 με πρόεδρο τον Χάρι Τρούμαν.

Γροιλανδία, από όπου μπορεί να αποτρέψει επίθεση πυραύλων από τη Ρωσία ή την Κίνα. Πρωτίστως, όμως, η χώρα είναι ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, καθώς το υπέδαφός της είναι πλούσιο σε πρώτες ύλες, σε σπάνιες γαίες και γενικότερα σε όλα τα μέταλλα που είναι αναγκαία για την πρόσθνη μετάβαση, τις σύγχρονες τεχνολογίες αλλά και τις αμυντικές βιομηχανίες, σε μέταλλα από τα οποία κατασκευάζονται βόμβες και πολλών ειδών οπλικά συστήματα. Εν ολίγοις η Γροιλανδία αποτελεί το νέο Ελντοράντο. Σύμφωνα με σχετικό κατάλογο της αμερικανικής κυβέρνησης, στο υπέδαφος της Γροιλανδίας βρίσκονται διαπιστωμένα αποθέματα από συνολικά 50 στρατηγικής σημασίας μέταλλα, στο

εμπόριο των οποίων κατέχει σχεδόν το παγκόσμιο μονοπώλιο η Κίνα. Μέταλλα που αν εκλείψουν θα ναυαγήσει η σύγχρονη οικονομία. Ανάμεσά τους το μολυβδένιο που σκληραίνει τον χάλυβα και χρησιμεύει γι' αυτόν τον σκοπό στα υπεράκτια αιολικά πάρκα, το τέρμιο που αποτελεί συστατικό των μαγνητών στα τεθωρακισμένα άρματα, αλλά και ο χαλκός που μπαίνει στα πάντα, από τις ηλεκτρικές συνδέσεις μέχρι τους μικροεπεξεργαστές για την τεχνική νοημοσύνη. Ετσι, η Γροιλανδία των 57.000 κατοίκων έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον όχι μόνο από κυβερνήσεις αλλά και από μεγιστάνες, όπως ο ιδρυτής της Microsoft Μπιλ Γκέιτς και ο ιδρυτής της Amazon Τζεφ Μπέζος. Ο μεν Γκέιτς χρηματοδοτεί την εταιρεία Kobolt Metals και ο Μπέζος χρησιμοποιεί τεχνική νοημοσύνη, αλλά κοινός σκοπός και των δύο είναι να εντοπίσουν τις τοποθεσίες στις οποίες συμφέρει να προχωρήσουν σε εξορύξεις. Ο Τζεφ Μπέζος έχει μάλιστα δαπανήσει 15 εκατ. δολ. στην ανάπτυξη κοιτάσματος κοβαλτίου και χαλκού. Και κάποιοι άλλοι επενδυτές, όχι τόσο γνωστοί στο παγκόσμιο κοινό,

δηλώνουν πως έχουν επενδύσει ποσά άνω των 100 εκατ. δολ. και έχουν στείλει εκατοντάδες εργάτες να εγκατασταθούν στην περιοχή.

Σε ό,τι αφορά το πόσο πιθανόν είναι να επιτύχει ο Τραμπ την αγορά της Γροιλανδίας, σίγουρα δεν πρόκειται για τόσο ρεαλιστικό στόχο, σε αντίθεση με όσα έχουν συμβεί στην Ιστορία των ΗΠΑ. Είναι, πάντως, γεγονός ότι η Γροιλανδία χρειάζεται συμμάχους για να αξιοποιήσει τον ορυκτό πλούτο της. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της κυβέρνησης, κάθε ορυχείο της Γροιλανδίας χρειάζεται περίπου 300 εργάτες, έμπειρους στον τομέα των εξορύξεων, που δεν μπορούν να βρεθούν στην γειχωρία αγορά εργασίας. Δεδομένου, όμως, ότι ο πληθυσμός της Γροιλανδίας μόλις που αγγίζει τους 57.000 κατοίκους, η είσοδος ακόμη και ενός σχετικά μικρού αριθμού μεταναστών μπορεί να αποτελέσει μεταβολή της δημογραφικής σύνθεσης και να αποτελέσει απειλή. Και ήδη τα στελέχη των τοπικών αρχών καλούνται να εξετάσουν μερικές εκατοντάδες αιτήσεις για έκδοση αδειών παραμονής στη χώρα.

Μπλόκο Μπάιντεν σε νέες υπεράκτιες εξορύξεις ορυκτών καυσίμων

Ο Τζο Μπάιντεν απαγόρευσε τις υπεράκτιες γεωτρήσεις σε μια τεράστια περιοχή των ΗΠΑ, εβδομάδες πριν από την ορκωμοσία του Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος έχει δεσμευθεί να αυξήσει μαζικά την παραγωγή ορυκτών καυσίμων. Η απαγόρευση καλύπτει ολόκληρη την ακτή του Ατλαντικού και τον ανατολικό Κόλπο του Μεξικού, τις ακτές του Ειρηνικού στα ανοικτά της Καλιφόρνιας, του Ορεγκόν και της Ουάσιγκτον, καθώς και ένα τμήμα της Βεριγγείου Θαλάσσης, στα ανοικτά της Αλάσκας. Σύμφωνα με τον Λευκό Οίκο, θα προστατευθούν περισσότερα από 625 εκατ. στρέμματα.

«Καθώς η κλιματική κρίση συνεχίζει να απειλεί κοινότητες σε όλη τη χώρα και μεταβαίνουμε σε μια οικονομία καθαρής ενέργειας, τώρα είναι η ώρα να προστατεύσουμε αυτές τις ακτές για τα παιδιά και τα εγγόνια μας», είπε ο Τζο Μπάιντεν. Οι επιστήμονες έχουν ξεκαθαρίσει ότι η παραγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου πρέπει να μειωθεί ριζικά για να αποφευχθούν οι καταστροφικές κλιματικές επιπτώσεις. Η απαγόρευση δεν έχει ημερομηνία λήξης και θα μπορούσε να απομειωθεί νομικά και πολιτικά δύσκολο να την ανατρέψει ο εκλεγμένος πρόεδρος Τραμπ. Ο Μπάιντεν ανέλαβε δράση βάσει του νόμου περί της υφαλοκρηπίδας του 1953, ο οποίος δίνει στην ομοιογενή κυβέρνηση εξουσία για την εκμετάλλευση των υπεράκτιων πόρων. Ωστόσο, δεν προβλέπει ρητώς ότι οι πρόεδροι μπορούν να ανακαλέσουν μονομερώς μια απαγόρευση γεωτρήσεων χωρίς σχετική έγκριση από το Κογκρέσο.

Ο Τραμπ υποσχέθηκε πάντως ότι θα αναρτήσει την κίνηση του Μπάιντεν, με την εκπρόσωπό του Καρολάν Λέβι να την αποκαλεί «επείγουσα απόφαση» και να υποσχεται ότι η επερχόμενη κυβέρνηση θα εφαρμόσει το περιήρημο σύνθημα «drill, baby, drill» («εξορύξεις, μωρό μου, εξορύξεις»). «Είναι γελοίο. Θα το καταργήσω αμέσως... Έχω το δικαίωμα να το καταργήσω αμέσως», σχολίασε ο Τραμπ λίγο μετά την ανακοίνωση.

Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις, από την άλλη πλευρά, καιρέτισαν την

Κακό προηγούμενο

Εν μέσω των επικίνδυνων τοποθετήσεων και διαφοροποιήσεων κρατών-μελών της Ε.Ε. στο Ουκρανικό και των υποδείξεων Μακρόν για «ρεαλισμό» στο εδαφικό, η Λευκωσία παραμένει ευθυγραμμισμένη με τα Συμπεράσματα της πρόσφατης Συνόδου Κορυφής, για αταλάντευτη στήριξη της Ουκρανίας και της εδαφικής της ακεραιότητας, εντός των αναγνωρισμένων της συνόρων. Αλλιώς, ο ίδιος ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης επεσήμανε στην πρόσφατη Σύνοδο Κορυφής ότι «από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης, η στήριξη στην κυριαρχία και στην εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας είναι κάτι που είναι αδιαπραγμάτευτο». Αυτή η ανάγνωση και η θέση της Λευκωσίας όπως έχει αποτυπωθεί αρκετές φορές τα τελευταία χρόνια, δεν είναι άσχετη με το Κυπριακό. Καθώς, ενδεχόμενη παρέκκλιση από την αρχή στήριξης της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Ουκρανίας, έστω με φραστικές υποδείξεις κρατών-μελών που παραπέμπουν σε εδαφικές αναπροσαρμογές, ενδέχεται να δημιουργήσει ένα κακό προηγούμενο, το οποίο δεν εξυπηρετεί τη Λευκωσία. Ενόψει της πολυμερούς διάσκεψης, η οποία γεννά κάποιες προσδοκίες για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων επίλυσης του Κυπριακού. Σημειώνεται ότι στα Συμπεράσματα της 19ης Δεκεμβρίου, τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., επαναβεβαίωσαν ομόφωνα τη «συνεχιζόμενη στήριξη του (σ.σ. Ευρωπαϊκού Συμβουλίου) υπέρ της ανεξαρτησίας, της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Ουκρανίας εντός των διεθνώς αναγνωρισμένων συνόρων της». Επαναβεβαίωσαν, επίσης, «την αταλάντευτη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να παρέχει συνεχή πολιτική, χρηματοδοτική, οικονομική, ανθρωπιστική, στρατιωτική και διπλωματική στήριξη στην Ουκρανία και τον λαό της για όσο διάστημα και όσο ενστικά χρειαστεί».

απόφαση Μπάιντεν. «Αυτή είναι μια επική νίκη στον ωκεανό! Οι πολίτες παράκτιες κοινότητες μας προστατεύονται τώρα για τις μελλοντικές γενιές», είπε ο Τζόζεφ Γκόρντον, διευθυντής κλίματος και ενέργειας στη ΜΚΟ Oceana. Η κίνηση αυτή είναι η τελευταία σε μια σειρά ενεργειών της τελευταίας στιγμής για την προστασία του κλίματος από την κυβέρνηση Μπάιντεν πριν από την επιστροφή του Τραμπ στον Λευκό Οίκο.

Στα μέσα Δεκεμβρίου, η απερχόμενη κυβέρνηση εξέδωσε έναν φιλό-

Η απαγόρευση καλύπτει, μεταξύ άλλων, ολόκληρη την ακτή του Ατλαντικού και τον ανατολικό Κόλπο του Μεξικού.

δοξο νέο στόχο για το κλίμα στο πλαίσιο της Συμφωνίας του Παρισιού, δεσμεύοντας τις ΗΠΑ να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου μεταξύ 61% και 66% κάτω από τα επίπεδα του 2005 έως το 2035. Ο Τραμπ αναμένεται να αγνοήσει αυτόν τον στόχο και να αφαιρέσει τις ΗΠΑ από τη Συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα. Η απερχόμενη κυβέρνηση έχει αυτοχαρακτηριστεί «ηγέτιδα δύναμη» στην περιβαλλοντική πολιτική, ψηφίζοντας σαρωτική νομοθεσία για την ενίσχυση της παραγωγής καθαρής ενέργειας και την προώθηση ηλεκτρικών οχημάτων, αν και ο πρόεδρος έχει επίσης επιβλέψει μια έκρηξη-ρεκόρ στην παραγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου και έχει παραχωρήσει μισθώσεις γεωτρήσεων σε υψηλότερο ποσοστό ακόμη και από τον Τραμπ.

Οι υποστηρικτές του κλίματος προέτρεψαν τον Μπάιντεν να κηρύξει κατάσταση έκτακτης ανάγκης για το κλίμα και να αντιστηρίξει την αυξανόμενη εξαγωγή φυσικού αερίου από ναυτιλιακούς τερματικούς σταθμούς που εδρεύουν στις ΗΠΑ πριν αναλάβει ο Τραμπ.

THE GUARDIAN

ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΗΣ

η φωνή, ο άνθρωπος, ο θρύλος

«Και θα υπάρχω όσο υπάρχουν ταπεινοί, αγνοί και τίμιοι άνθρωποι του λαού.
Γιατί μόνο στην καρδιά του λαού ζω. Εκεί είναι το σπίτι μου, εκεί γεννήθηκα,
εκεί θα πάψω κάποτε να υπάρχω».

–Στέλιος Καζαντζίδης

Ένα πρωτότυπο βιβλίο του Κώστα Μπαλαχούτη, με συναρπαστικές ιστορίες και μοναδικές φωτογραφίες

ΚΥΡΙΑΚΗ
12/1

ΑΝΑΛΥΣΗ

Στην αόρατη παγίδα χαμηλής παραγωγικότητας

Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Εγκλωβισμένο στην παγίδα χαμηλής παραγωγικότητας παραμένει σημαντικό μέρος της ελληνικής οικονομίας. Συνήθως τις μέρες αυτές, στην αφετηρία της χρονιάς, ακούγονται εύκολες κοινοτοπίες όπως η «ευχή» να αυξηθούν οι επενδύσεις προκειμένου να βελτιωθεί η ευημερία και το βιοτικό επίπεδο.

Η αλήθεια είναι ότι κάτι εμποδίζει την πραγματοποίηση των ευχών αυτών. Ωστόσο παρά την πρόοδο των τελευταίων ετών, μετά τη δεκαετή περίοδο κρίσης, η παραγωγικότητα της εργασίας αυξάνεται. Σύμφωνα με την Ενδιάμεση Εκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος για τη Νομισματική Πολιτική που ανακοίνωσε προχθές ο διοικητής Γιάννης Στουρνάρας, είχε κινηθεί καθοδικά στην κρίση και μετά το 2021 άρχισε να βελτιώνεται, σε πορεία σύγκλισης με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Κι όμως το 2024 εκτιμάται ότι θα βρεθεί στο 57,9% της παραγωγικότητας της εργασίας στην Ευρωζώνη. Είναι μεγάλη η απόσταση που πρέπει να καλυφθεί στο μέλλον.

Γιατί όμως η παραγωγικότητα της εργασίας στην ελληνική οικονομία είναι χαμηλή; Οι επειδή οι εργαζόμενοι είναι λιγότερο εργατικοί ή πιο πλίθιοι από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η βελτίωση της παραγωγικότητας είναι θέμα επενδύσεων, καινοτομιών, οργάνωσης και διαχείρισης επιχειρήσεων, χρηματοδότησης, ορθής αξιοποίησης των πόρων.

Η παραγωγικότητα βελτιώνεται μετά την κρίση αλλά δεν υπάρχει ισοτιμία στην πρόοδο, κάποιοι τρέχουν πιο γρήγορα. Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (ΑΠΑ) της βιομηχανίας, σε σταθερές τιμές, αυξήθηκε 43,3% την περίοδο 2019-2023, ενώ την ίδια περίοδο στους άλλους κλάδους η βελτίωση ήταν 13,3%. Η παραγωγικότητα της εργασίας στη βιομηχανία την περίοδο 2019-2023 αυξήθηκε 27,8% έναντι αύξησης 7,4% σε όλους τους υπόλοιπους κλάδους.

Τμήμα της οικονομίας έχει τη δυνατότητα να εξελιχθεί, να προσελκύει επενδύσεις, να έχει εξωστρέφεια. Η πρόδοος αυτή όμως αφήνει τους άλλους σε καθυστέρηση, δεν ακολουθούν. Σημαντικό μέρος του πλη-

θυσμού δεν μπορεί να βελτιώσει το βιοτικό του επίπεδο, αδυνατεί να προσαρμοστεί, να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις και εύκολα διαμορφώνει πολιτική εκπροσώπηση. Βολεύονται πιστεύοντας ότι κάποια συμφέροντα τους κρατούν μακριά από την ευημερία.

Οι ελίτ ευθύνονται για τα δικά τους προβλήματα. Εκτός όμως από τον πολιτικό κίνδυνο λαϊκισμού που υποθάλπει η καθυστέρηση της οικονομίας, προκαλεί και οικονομικές αβεβαιότητες, απορροφά πόρους. Οι επενδύσεις εκτιμάται από την Τράπεζα της Ελλάδος ότι θα συνεχίσουν να αυξάνονται με υψηλό ρυθμό, κατά μέσον όρο 6,5%. Ωστόσο για το 2027 αναμένεται πτώση του ρυθμού των επενδύσεων εξαιτίας της μείωσης των κρατικών επενδύσεων. Το 2026 αναμένεται το τέλος των επιχορηγήσεων του Ταμείου Ανθεκτικότητας και Ανάπτυξης. Θα συνεχίσει να αναπτύσσεται ακόμα και το προηγμένο τμήμα της οικονομίας μετά τις επιχορηγήσεις;

Να σημειωθεί ότι σε συνέχεια των χαμηλών έως ανύπαρκτων επενδύσεων της τελευταίας δεκαετίας, οι επενδύσεις, αν και υψηλές σήμερα, δεν αρκούν για να προσεγγίσει η Ελλάδα τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, έως το τέλος του 2027. Χρειάζονται ακόμα περισσότερες παραγωγικές επενδύσεις κι ένα από τα αφανή προβλήματα είναι η καθυστέρηση μέρους της οικονομίας.

Οι πόροι της οικονομίας κατευθύνονται και προς τον τομέα χαμηλής παραγωγικότητας που εμφανίζει μεγάλη αντοχή και επιβιώνει.

Οι τομείς και κλάδοι χαμηλής παραγωγικότητας συνεχίζουν να απορροφούν κεφάλαια, εγκλωβίζουν απασχολούμενους με χαμηλές αποδοχές, οι οποίοι επιβιώνουν χάρη στη φοροδιαφυγή ή εισφοροδιαφυγή. Επιχειρήσεις χαμηλής παραγωγικότητας επιβιώνουν χάρη στα κόκκινα δάνεια, τα εμπόδια εισόδου νέων επιχειρήσεων στην αγορά, το διοικητικό χάος με αμφιλεγόμενες αναποτελεσματικές ρυθμίσεις της αγοράς. Βολεύονται στην καθυστέρηση που θεωρείται φυσιολογική.

Αυξήθηκε για ακόμη ένα τρίμηνο η παραγωγικότητα στις ΗΠΑ

Αιτία οι νέες τεχνολογίες που υιοθέτησαν οι επιχειρήσεις λόγω πανδημίας

Εντυπωσιάζοντας την Ευρώπη που σε μόνη βάση υπολείπεται σε παραγωγικότητα, οι αμερικανικές επιχειρήσεις εμφανίζουν μια εντυπωσιακά σταθερή αύξηση της παραγωγικότητάς τους. Την οφείλουν σε μεγάλο βαθμό στις αλλαγές, εν μέρει εξαναγκαστικές και εν μέρει ευρηματικές, που υιοθέτησαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας και μετά το τέλος της. Το γ' τρίμηνο του περασμένου έτους η παραγωγικότητα των αμερικανικών επιχειρήσεων αυξήθηκε κατά 2% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του αμέσως προηγούμενου έτους και ήταν το πέμπτο συναπτό τρίμηνο που κατέγραψε τουλάχιστον την ίδια αύξηση παραγωγικότητας. Όπως διαπιστώνει έπειτα από σχετική έρευνα της *Wall Street Journal*, οι αμερικανικές επιχειρήσεις υιοθέτησαν νέες τεχνολογίες αναγκαστικά λόγω της πανδημίας και έκτοτε τις αξιοποιούν στο έπακρο.

Οι αμερικανικές επιχειρήσεις εμφανίζουν σταθερή ενίσχυση της παραγωγικότητάς τους για 5 συνεχόμενα τρίμηνα.

Για παράδειγμα, πολλά εστιατόρια έχουν αντικαταστήσει τα παραδοσιακά μενού με τους λεγόμενους κώδικες QR, σαν αυτούς στα προϊόντα των σουπερ μάρκετ και γενικότερα των εμπορικών καταστημάτων. Προπαντός, όμως, έχει συνδράμει καθοριστικά στην αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητάς τους η ραγδαία μείωση ή και πλήρης κατάργηση των χρονοβόρων επαγγελματικών ταξιδιών και η αντικατάστασή τους από τις τηλεδιασκέψεις που μπηκάν στη ζωή μας με την πανδημία. Παράλληλα, η αναστάτωση που προκάλυψε η πανδημία στην αγορά εργασίας οδήγησε πολλούς εργαζομένους να στραφούν σε πιο παραγωγικές εργασίες προς όφελος και των επιχειρήσεων.

Όταν άρχισαν να αποσύρονται τα μέτρα ασφαλείας κατά της πανδημίας άνοιξαν τα εστιατόρια, τα ξενοδοχεία και τα καταστήματα λιανικού εμπορίου, αλλά δυσκολεύονταν να βρουν το κατάλληλο προσωπικό. Άρχισαν έτσι να προσφέρουν υψηλότερους μισθούς και μπόνους με αποτέλεσμα να μετακινούνται οι εργαζόμενοι στις επιτυχεστέρες επιχειρήσεις που είχαν τη δυνατότητα να προσφέρουν τους αυξημένους μισθούς και τα μπόνους και να κερδίζουν περισσότερα χρήματα οπότε αναλαμβάναν και περισσότερες

Η αύξηση της παραγωγικότητας δεν είναι πάντα προς όφελος των εργαζομένων. Η πρόσφατη απεργία των λιμενεργατών στα λιμάνια της υπερδύναμης ήταν αντίδραση στα σχέδια των εργοδοτών να επεκτείνουν τη χρήση των αυτοματοποιημένων μηχανημάτων στα λιμάνια. Κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε απώλεια θέσεων εργασίας.

ευθύνες. Στην αγορά εργασίας της υπερδύναμης έχει, άλλωστε, συνδράμει σημαντικά η μαζική εισροή μεταναστών που αναλαμβάνοντας τις χειρωνακτικές εργασίες στρέφουν τους εργαζομένους σε πιο εξειδικευμένα επαγγέλματα.

Όπως επισημαίνει η αμερικανική εφημερίδα, η αύξηση της παραγωγικότητας δεν είναι πάντα προς όφελος των εργαζομένων. Συχνά επιτυγχάνεται εις βάρος των εργαζομένων καθώς είναι αποτέλεσμα απολύσεων. Ιδιαίτερος η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης αναμένεται να οδηγήσει στην εξάλειψη πολλών θέσεων εργασίας αν και οι αισιόδοχοι εκτιμούν πως θα δημιουργήσει άλλες θέσεις εργασίας και θα αναβαθμίσει την παραγωγικότητα

ορισμένων από τις προϋπάρχουσες. Η πρόσφατη απεργία των λιμενεργατών στα λιμάνια της υπερδύναμης ήταν αντίδραση στα σχέδια των εργοδοτών να επεκτείνουν τη χρήση των αυτοματοποιημένων μηχανημάτων στα λιμάνια. Κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε απώλεια θέσεων εργασίας, όπως δήλωσε ανοικτά ο Ντόναλντ Τραμπ όταν συντάχθηκε με τους λιμενεργάτες.

Σε ό,τι αφορά τη βιωσιμότητα αυτών των ρυθμών με τους οποίους αυξάνεται η παραγωγικότητα, είναι αμφίβολη. Η διαδικασία της αλλαγής επαγγελμάτων που επέφερε η πανδημία φαίνεται πως έχει ολοκληρωθεί τον κύκλο της. Είναι γεγονός ότι το τελευταίο διάστημα η ει-

κόνα της αμερικανικής οικονομίας από πλευράς παραγωγικότητας είναι σαφώς καλύτερη από το διάστημα πριν από την πανδημία, όταν οι οικονομολόγοι εξέφραζαν φόβους πως η υπερδύναμη είχε καθηλωθεί σε έναν φαύλο κύκλο χαμηλής παραγωγικότητας. Η πραγματικότητα, πάντως, δεν είναι ρόδινη ούτε στη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου. Το σημαντικότερο όλων είναι ότι η παραγωγικότητα των επιχειρήσεων δεν παρουσιάζει ούτε στις ΗΠΑ τους θεαματικούς ρυθμούς αύξησης με τους οποίους αυξανόταν τη δεκαετία του 1990, όταν η μαζική εισβολή των υπολογιστών και του Ιντερνετ επέφεραν πλήρη μετασχηματισμό της οικονομίας.

Η ανάκαμψη απειλείται από την επιβολή νέων δασμών, προειδοποιεί ο ΟΟΣΑ

Ο προστατευτισμός και οι νέες εμπορικές εντάσεις απειλούν την παγκόσμια οικονομία, προειδοποίησε ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), με φόντο την επικείμενη αλλαγή σκυτάλης στον Λευκό Οίκο και την υποσχέση του εκλεγμένου προέδρου Ντόναλντ Τραμπ να κάνει την Αμερική «ξανθά μεγάλην». Ο κόσμος μπαίνει σε τροχιά σταθερής ανάπτυξης τα επόμενα δύο χρόνια, διέμηνυσε ο ΟΟΣΑ, υπό την προϋπόθεση όμως ότι ο προστατευτισμός δεν θα εκτροχιάσει την ανάκαμψη του εμπορίου. Η παγκόσμια οικονομία συγκεκριμένα αναμένεται να αναπτυχθεί κατά 3,2% φέτος και 3,3% το 2025 και το 2026, καθώς ο χαμηλότερος πληθωρισμός, η αύξηση των θέσεων εργασίας και οι μειώσεις επιτοκίων αντισταθμίζουν τη δημοσιονομική σύσφιγξη σε ορισμένες χώρες, ανέφερε ο ΟΟΣΑ στην εξαμηνιαία έκθεσή του για την παγκόσμια οικονομία (Economic Outlook). Οι νέες προβλέψεις ήταν σε μεγάλο βαθμό σύμφωνες με την τελευταία ανασκόπηση που χρονολογείται

Στη Ζώνη του Ευρώ ο οργανισμός εκτιμά ότι η ανάπτυξη από 0,8% φέτος θα ανέλθει σε 1,3% το 2025 και 1,5% το 2026.

από τον Σεπτέμβριο, όταν ανέμενε ανάπτυξη 3,2% αυτό και το επόμενο έτος και δεν είχε ακόμη πρόβλεψη για το 2026.

Μετά την επιβράδυνσή του πέρυσι, το παγκόσμιο εμπόριο ανακάμπτει και η ανάπτυξη αναμένεται να αγγίξει το 3,6% το επόμενο έτος, παρά τα αυξανόμενα μέτρα για τον περιορισμό της ροής των εισαγωγών, ανέφερε ο ΟΟΣΑ.

«Η αύξηση των εμπορικών εντάσεων και οι περαιτέρω κινήσεις προς τον προστατευτισμό μπορεί να διαταράξουν τις αλυσίδες εφοδιασμού, να αυξήσουν τις τιμές για τους καταναλωτές και να επιπρεάσουν αρνητικά την ανάπτυξη»,

Η παγκόσμια οικονομία αναμένεται να αναπτυχθεί κατά 3,2% φέτος και 3,3% το 2025 και το 2026, σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΟΟΣΑ.

ανέφερε χαρακτηριστικά ο ΟΟΣΑ.

Οι προοπτικές για το παγκόσμιο εμπόριο επιδεινώθηκαν από τότε που ο εκλεγμένος πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ ενίσχυσε τις εκκλήσεις για αυξήσεις δασμών σε μεγάλους εμπορικούς εταίρους. Καθώς η αυξανόμενη ανεργία προκαλεί μείωση των καταναλωτικών δαπανών, ο ΟΟΣΑ προβλέπει ότι η ανάπτυξη στις ΗΠΑ θα μειωθεί από 2,8% φέτος σε 2,4% το 2025 και 2,1% το 2026. Στην Κίνα, τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου, η ανάπτυξη αναμένεται να μειωθεί από 4,9% το 2024 σε 4,7% το 2025 και 4,4% το 2026, παρά τη νομισματική και δημοσιονομική χαλάρωση, καθώς οι καταναλωτικές δαπάνες παραμένουν υποτονικές λόγω των υψηλών αποταμιεύσεων στην περίοδο των «ισχνών αγγελάδων».

Στη Ζώνη του Ευρώ την ίδια ώρα, οι επενδύσεις θα ενισχυθούν από τη χαλάρωση της κεντρικής τράπεζας και την κινητικότητα στις αγορές εργασίας που θα στηρίζαν τις καταναλωτικές δα-

πάνες, ωθώντας την ανάπτυξη από 0,8% φέτος σε 1,3% το 2025 και 1,5% το 2026. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, η ανάπτυξη εκτιμάται ότι θα αυξηθεί από 0,9% φέτος σε 1,7% το 2025, καθώς τα εισοδηματικά κέρδη και η αύξηση των δημοσίων δαπανών φαίνεται να αντισταθμίζουν την επίδραση των υψηλότερων φόρων, προτού η ανάπτυξη υποχωρήσει ξανά στο 1,3% το 2026. Η Ιαπωνία ειδικότερα, ενισχυμένη από τα μέτρα τόνωσης της οικονομίας, ανακάμπτει από μια συρρίκνωση της τάξης του 0,3% φέτος σε μία ήπια ανάπτυξη 1,5% το 2025 πριν μετριαστεί ξανά στο 0,6% το 2026. Καθώς ο πληθωρισμός υποχωρεί, οι περισσότερες μεγάλες κεντρικές τράπεζες θα πρέπει να συνεχίσουν να χαλαρώνουν προεκτικά τη νομισματική πολιτική με εξαιρέση την Ιαπωνία, κατέληξε ο ΟΟΣΑ. Με τα δημοσιονομικά των περισσότερων κυβερνήσεων υπό πίεση, ο ΟΟΣΑ είπε ότι πρέπει να λάβουν αποφασιστικά μέτρα για να σταθεροποιήσουν τα χρέη τους.

REUTERS

Μεγάλη αύξηση εισαγωγών από την Κίνα στις ΗΠΑ

Ενόψει των νέων δασμών που ο Ντόναλντ Τραμπ έχει δεσμευτεί να εφαρμόσει από την πρώτη κιόλας μέρα στον Λευκό Οίκο στα εμπορεύματα από Μεξικό, Καναδά και Κίνα, οι αμερικανικές επιχειρήσεις που βασίζονται στις εισαγωγές σπεύδουν να συγκεντρώσουν όσο το δυνατόν περισσότερα αποθέματα των προϊόντων τους.

Μεγάλα λιμάνια στις ΗΠΑ κατέγραψαν ρεκόρ δραστηριότητας ήδη από τον Οκτώβριο, δηλαδή πριν από την επανεκλογή του Τραμπ, καθώς ο υποψήφιος των Ρεπουμπλικανών διέμηνε ότι οι δασμοί «είναι η ομορφότερη λέξη στο λεξικό» και απειλούσε με επιπλέον φόρο 60% στα κινεζικά προϊόντα. Ο όγκος των εμπορευμάτων από την Κίνα αυξήθηκε κατά σχεδόν 13% τον Οκτώ-

Οι αμερικανικές επιχειρήσεις σπεύδουν να δημιουργήσουν αποθέματα προϊόντων ενόψει νέων δασμών.

βριο σε σύγκριση με τον ίδιο μήνα πέρυσι, ενώ συγκριτικά τον Σεπτέμβριο είχε σημειωθεί αύξηση 2,4%.

Η Κίνα παραμένει η μεγαλύτερη εξαγωγική δύναμη στον κόσμο και οι ΗΠΑ ο μεγαλύτερος πελάτης της. Πέρυσι, αγόρασαν προϊόντα αξίας περίπου 430 δισ. δολαρίων, εκ των οποίων μεγάλο μέρος ήταν ηλεκτρονικά και εξοπλισμός υπολογιστών. Ωστόσο, αν ο Τραμπ πράγματι επιβάλει τους δασμούς για τους ο-

ποίους έχει δεσμευτεί, αυτά και πολλά άλλα προϊόντα, όπως ρούχα και παπούτσια, θα ακριβύνουν στις ΗΠΑ. Όπως προκύπτει από σχετικά ανάλυση του Peterson Institute, οι δασμοί που προτείνει τώρα ο Τραμπ θα αφορούν τουλάχιστον οκτώ φορές περισσότερες εισαγωγές σε σύγκριση με τον προηγούμενο γύρο δασμών (περίπου 3,1 τρισ. δολαρίων βάσει των στοιχείων του 2023) και θα έχουν αντίστοιχα πολύ μεγαλύτερο αντίκτυπο στις τιμές. Η μελέτη αυτή προειδοποιεί μάλιστα ότι οι δασμοί όχι μόνο δεν θα βοηθήσουν την αμερικανική απασχόληση και την παραγωγή, αλλά αντιθέτως θα προκαλέσουν πτώση.

«Αν οι πελάτες δεν είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν τουλάχιστον 30% περισσότερο για ένα πουλόβερ ή μια τσά-

ντα —που σύμφωνα με τους υπολογισμούς μας είναι η ελάχιστη αύξηση που θα πρέπει να κάνουμε— θα υποχρεωθούμε να κλείσουμε», σημειώνουν στην *El Pais* οι ιδιοκτήτες ενός καταστήματος μόδας και αξεσουάρ στο Κουίνς της Νέας Υόρκης. Αντίστοιχες ανησυχίες εκφράζουν και επιχειρηματίες που βασίζονται σε ασιατικά προϊόντα, τα οποία είναι δύσκολο ή και αδύνατο να αντικατασταθούν από άλλες περιοχές.

Το 2018, όταν ο Τραμπ ξεκίνησε τον εμπορικό πόλεμο εναντίον της Κίνας, οι αμερικανικές επιχειρήσεις έσπευσαν να κάνουν όσο το δυνατόν περισσότερες εισαγωγές, όπως ακριβώς κάνουν και τώρα. Ως αποτέλεσμα, το εμπορικό έλλειμμα με την Κίνα διευρύνθηκε το 2018, προτού συρρικνωθεί ξανά το 2019.

Τα λιμάνια στις ΗΠΑ κατέγραψαν ρεκόρ δραστηριότητας από τον Οκτώβριο, δηλαδή πριν από την επανεκλογή του Τραμπ, καθώς ο υποψήφιος των Ρεπουμπλικανών διέμηνε ότι οι δασμοί «είναι η ομορφότερη λέξη στο λεξικό».

Μεγαλόπνοα σχέδια

Αποτυπώνοντας τα μεγαλόπνοα σχέδιά του για ιδιωτικές πτήσεις στο Διάστημα, ο Ελον Μασκ έχει περιγράψει το όραμά του λέγοντας: «Έχει να κάνει με την πίστη στο μέλλον και την πίστη πως θα είναι καλύτερο από το παρελθόν και δεν μπορώ να σκεφτώ τίποτε πιο γοητευτικό από το να βρεθείς εκεί έξω στο Διάστημα ανάμεσα στα αστέρια».

82%

των εταιρειών με παγκόσμια παρουσία χρησιμοποιούν ήδη εκτεταμένα εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης.

H Blue Origin

Αντιπροσωπευτικό δείγμα της στροφής των βαθύπλουτων επιχειρηματιών στο Διάστημα και σε παράτολμα φιλόδοξα σχέδια αποτελεί ο Τζεφ Μπέζος, ιδρυτής και επικεφαλής της Amazon, που από το 2017 έχει ενημερώσει τους επενδυτές ότι «κάθε χρόνο πουλάμε μετοχές της Amazon αξίας τουλάχιστον ενός δισ. δολ. με σκοπό να τα επενδύσουμε στην εταιρεία Διαστήματος Blue Origin».

1,85

τρис. δολάρια αναμένεται να φτάσει η παγκόσμια αγορά τεχνητής νοημοσύνης μέχρι το 2030.

Το πραγματικό πρόβλημα

Περιγράφοντας την κλίμακα των ανατροπών που αντιμετωπίζει η παγκόσμια οικονομία και οι επιχειρήσεις ανά τον κόσμο, ο γενικός οικονομικός διευθυντής της Goldman Sachs, Ντένις Κόλμαν, επισήμανε προ ημερών ότι «λέγοντας απλώς πως υπάρχει γεωπολιτική αστάθεια και αβεβαιότητα στον κόσμο δεν είναι παρά μια σημαντική υποβάθμιση του πραγματικού προβλήματος».

Ορατοί οι κίνδυνοι για νέο εμπορικό πόλεμο

Η πραγματικότητα της οικονομίας υπογορεύει μια ανώμαλη προσέγγιση από τα διαστημικά ταξίδια του Μπέζος και του Μασκ στην πεζή πραγματικότητα και στους ορατούς κινδύνους που θα αντιμετωπίσουμε από τον πρώτο κύκλο μήνα του 2025. Με την ορκωμοσία του Ντόναλντ Τραμπ σε λίγες ημέρες να συνεπάγεται την υλοποίηση τουλάχιστον ενός μέρους όσων έχει εξαγγείλει στην προεκλογική εκστρατεία του, η παγκόσμια οικονομία αναμένεται να βρεθεί σύντομα στη δίνη νέου εμπορικού πολέμου. Ενός εμπορικού πολέμου ενδεχομένως πιο επιθετικού από τον προηγούμενο, δεδομένου του πόσο ενισχυμένος είναι αυτή τη φορά ο νέος πρόεδρος των ΗΠΑ. Αλλωστε αυτή τη φορά ο εμπορικός πόλεμος μπορεί να καταφέρει πολύ πιο καιριο πλήγμα στην οικονομία της Κίνας, καθώς η δεύτερη οικονομία στον κόσμο βρίσκεται εν μέσω επιβράδυνσης και ενός πλέγματος κρίσεων με πιθανές παρενέργειες σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι άλλωστε πιθανή ακόμη και μια λαίλαπα δασμών στα ευρωπαϊκά προϊόντα, καθώς ο Τραμπ έχει απειλήσει, μεταξύ άλλων, με οριζόντιους δασμούς 20% σε όλες τις εισαγωγές στις ΗΠΑ. Στην πλειονότητά τους οι οικονομολόγοι εκφράζουν φόβους πως αναπόφευκτη συνέπεια της πολιτικής του Τραμπ θα είναι η νέα επιτάχυνση του πληθωρισμού στην υπερδύναμη, πιθανώς ύφεση σε πολλές άλλες χώρες εξαιτίας των δασμών και τελικά πλήγμα ακόμη και στην αμερικανική οικονομία. Η Ευρωζώνη έχει κάθε λόγο να ανησυχεί, όπως προειδίζει η πρόσφατη παρέμβαση της προέδρου της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ, που τάχθηκε υπέρ της συνεργασίας με τον Τραμπ και ουσιαστικά υπέρ μιας ενδοτικής στάσης έναντι της Ουάσινγκτον όταν πρότεινε να αυξήσει η Γηραιά Ηπειρος τις εισαγωγές αμερικανικών προϊόντων για να αποφύγει τους δασμούς και τα πλήγματα στις οικονομίες της. Οι οίονω δεν είναι καλοί για την Ευρώπη, καθώς οι δύο μεγαλύτερες οικονομίες της, Γερμανία και Γαλλία, όχι μόνον βυθίζονται σε μια πολιτική κρίση που υπονομεύει την ανάκαμψή τους, αλλά αντιμετωπίζουν ταυτόχρονας βαθύτερες παθογένειες τους, ικανές να τορπιλίσουν τις οικονομίες τους, με επιπτώσεις και στην ευρύτερη Ευρωζώνη. Η Γαλλία αντιμετωπίζει το φάσμα μιας κρίσης χρέους που θα μπορούσε να επηρεάσει την ευρύτερη Ευρωζώνη και η Γερμανία βρίσκεται εδώ και δύο χρόνια περίπου στο μεταίχμιο της ύφεσης, συνεπακόλουθο της ενεργειακής κρίσης και της επιβράδυνσης της Κίνας, που έχει μειώσει αισθητά τη ζήτηση για τα γερμανικά βιομηχανικά προϊόντα, με πρωτοφανείς επιπτώσεις για τις πόλεις ποτέ αήττητες γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες.

Η τεχνολογία αλλάζει την οικονομία

Διαστημική βιομηχανία, ανθρωπόμορφα ρομπότ και ανάπτυξη της AI θα κυριαρχήσουν το 2025

Της ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ

Παγιδευμένη στη μέγγενη δύο πολέμων, μιας ενδεχόμενης νέας ενεργειακής κρίσης, αποκύημα του ενός εκ των πολέμων, και εν αναμονή ενός νέου εμπορικού πολέμου πιθανώς πολύ πιο καταστρεπτικού από τον πρώτο, η παγκόσμια οικονομία μπαίνει στο νέο έτος μέσα στην αβεβαιότητα. Περιβάλλεται, όμως, από τις νέες τεχνολογίες που ανοίγουν μπροστά της μια νέα εποχή και φέρνουν μαζί τους όχι μόνο τους αυτονόητους κινδύνους, αλλά και υποσχέσεις, ευκαιρίες και οράματα. Το 2025 δεν περιβάλλεται απλώς από τον καταγιασμό των νέων τεχνολογιών, από την τεχνητή νοημοσύνη και τη ρομποτική, τον ψηφιακό κόσμο και την εξερεύνηση του Διαστήματος, αλλά πρωτίστως φέρνει μαζί του τη ραγδαία εξέλιξή τους. Και η επέλασή τους υποσχεται να φέρει μέσα στο νέο έτος θεμελιώδη και διαρκή μετασχηματισμό των οικονομιών.

Μέσα στο 2025 περιμένουμε να δούμε την περαιτέρω εξερεύνηση του Διαστήματος και τα πρώτα βήματα προς την εμπορευματοποίησή του, καθώς ανεβάζουν ταχύτητες οι παράτολμοι, παθολογικά φιλόδοξοι και βαθύπλουτοι επιχειρηματίες, όπως ο Τζεφ Μπέζος της Amazon και ο Ελον Μασκ της Tesla, με τις διαστημικές εταιρείες τους, Blue Origin και SpaceX, αντιστοίχως. Οι δύο εταιρείες πραγματοποιήσαν νέες δοκιμές τους τελευταίους μήνες του περασμένου έτους, με την τελευταία εκτόξευση του Starship της SpaceX να θεωρείται αρκετά επιτυχής. Οι δύο μεγιστάνες διοικετούν ιλιγγιώδη κεφάλαια στις διαστημικές εταιρείες τους και την ίδια στιγμή αναμένεται πως πολλά κράτη θα ενδιαφερθούν για τις εταιρείες του κλάδου, σε μια προσπάθεια να αντλήσουν οικονομικά οφέλη αλλά και να κατοχυρώσουν ορισμένα ζητήματα ασφαλείας.

Παράγοντες του κλάδου εκτιμούν, έτσι, πως οι σχετικές δαπάνες θα οδηγήσουν σε βιομηχανίες αξίας πολλών

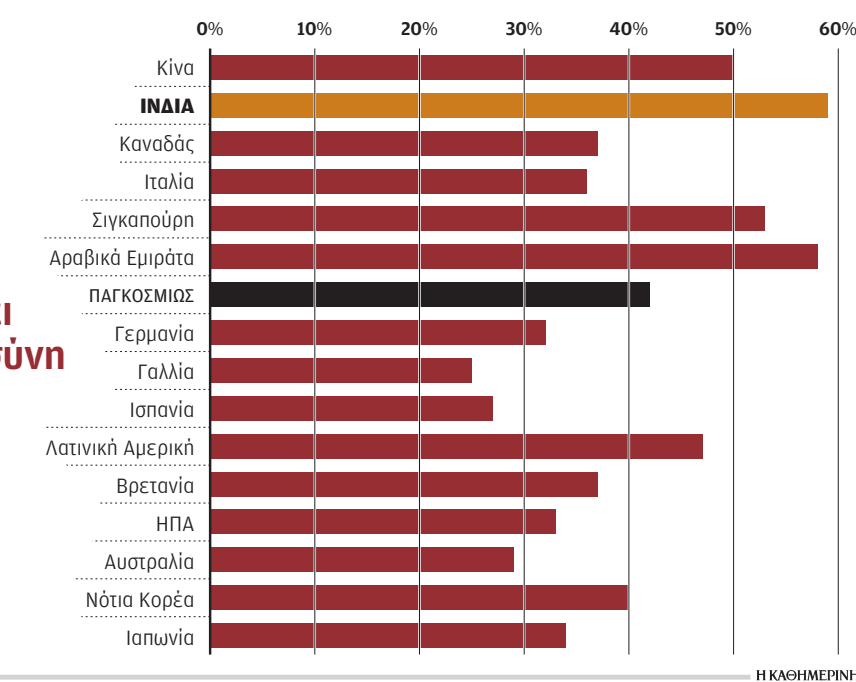
Οι πλέον αισιόδοξοι βλέπουν τα αυτοκινούμενα οχήματα να κάνουν την εμφάνισή τους στις μεγαλουπόλεις.

τρис. δολαρίων. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της Payload Space, το προσωπικό της Blue Origin έχει φτάσει πλέον τα 11.000 άτομα και πλησιάζει, έτσι, τους 14.000 υπαλλήλους της SpaceX. Οι πληρωμές που καταβάλλει ο Μπέζος για αυτό το προσωπικό φτάνουν στο ιλιγγιώδες ύψος των 2 δισ. δολ. τον χρόνο, ενώ από το 2017 ο Μπέζος έχει ενημερώσει τους επενδυτές πως επενδύει στην Blue Origin τουλάχιστον 1 δισ. δολ. τον χρόνο. Ανταγωνίζεται, έτσι, επιθετικά τη SpaceX, της οποίας η χρηματιστηριακή αξία έφτασε το περασμένο έτος στα 210 δισ. δολ.

Την πιο επιθετική δύναμη μετασχηματισμού ολόκληρων κλάδων και βιομηχανιών αναμφίβολα φέρνουν η ρο-

μποτική και η τεχνητή νοημοσύνη. Η ρομποτική υπόκειται πως τα επितυκέστερα ανθρωπόμορφα ρομπότ, το Ameca της Engineered Arts και το Digit της Agility Robotics, θα αναλάβουν άμεσα δυναμικό ρόλο στη φροντίδα των ηλικιωμένων, στη φροντίδα του σπιτιού αλλά και στο λιανικό εμπόριο, στο οποίο έχουν ήδη κάνει αισθητή την παρουσία τους. Ειδικοί του κλάδου επιμένουν πως τα ανθρωπόμορφα ρομπότ θα διατεθούν σύντομα στην αγορά σε προσιτό κόστος και θα κάνουν αισθητή την παρουσία τους στα νοικοκυριά, ενώ ρομποτικές συσκευές θα εκκτοπίσουν σε μεγάλο βαθμό τις παραδοσιακές οικιακές συσκευές. Προσθέτουν, πάντως, ότι μέσα στο 2025 η ρομποτική θα εννοπεί βαθύτατες διχωνωμίες ως προς το τι αποτελεί πλέον ανθρώπινη εργασία.

Κάτι ανάλογο θα ισχύσει και για την τεχνητή νοημοσύνη, καθώς προσφάτως έχουν αναπτυχθεί πολλές μέθοδοι ανάλυσης, ερμηνείας και παραγωγής ποικίλων μορφών δεδομένων, είτε κει-

Η ρομποτική αναμένεται να αναλάβει δυναμικό ρόλο στη φροντίδα ηλικιωμένων, αλλά και στο λιανικό εμπόριο.

μένου, είτε εικόνων, είτε ήχου. Και μέσα στο 2025 μπορεί να δούμε θεαματικές καινοτομίες σε ευρτάτο φάσμα κλάδων, από τον τομέα της υγείας έως την εκπαίδευση και τις επικοινωνίες. Σύμφωνα με παράγοντες του κλάδου, οι εταιρείες τεχνητής νοημοσύνης θα δούμε να λειτουργούν καταλυτικά σε σύνθετες εργασίες νομικής φύσεως, να διευκολύνουν τη λειτουργία των εφοδιαστικών αλυσίδων, την ανάπτυξη νέων προϊόντων και πιθανότατα να αυξάνουν με γεωμετρική πρόοδο την παραγωγικότητα διαφόρων κλάδων.

Στο μεταξύ, εξακολουθούν να αναπτύσσονται και να προελαύνουν οι τεχνολογίες της ηλεκτροκίνησης και των αυτοκινούμενων οχημάτων παρά

τα βήματα πίσω που έκαναν τελευταία εξαιτίας των δεινών που πλήττουν τις αυτοκινητοβιομηχανίες της Ευρώπης και την οικονομία της κίνησης. Η αμερικανική εταιρεία τεχνολογικών ερευνών και συμβούλων Gartner εκτιμά πως κάπου προς τα τέλη του 2025 στους δρόμους των ΗΠΑ θα κυκλοφορούν τουλάχιστον 85 εκατ. ηλεκτροκίνητα οχήματα. Αλλοι ανεξάρτητοι αναλυτές του κλάδου προεξοφλούν πως θα είναι ηλεκτροκίνητο το 1 στα 4 καινούργια αυτοκίνητα που θα πουληθούν μέσα στο νέο έτος. Εκ των πραγμάτων η επέλαση της ηλεκτροκίνησης αναμένεται να μετασχηματίσει τις ενεργειακές ανάγκες της οικονομίας, ιδιαίτερος όσος σχετίζονται με το πετρέλαιο, και να αναγκάσει μεγάλο φάσμα βιομηχανικών κλάδων να στραφούν στην πράσινη ενέργεια και στις σχετικές τεχνολογίες. Και τέλος, οι πλέον αισιόδοξοι ή και πλέον οραματιστές βλέπουν τα αυτοκινούμενα οχήματα να κάνουν την εμφάνισή τους στις μεγαλουπόλεις.

Η επέκταση της gig economy στα καταστήματα και στα εστιατόρια

Η «gig economy», η ευέλικτη μορφή εργασίας που περιλαμβάνει εργαζόμενους ανασφάλιστους, χωρίς συμβάσεις και με ασταθή ωράρια, «εισβάλλει» πλέον σε πιο παραδοσιακούς χώρους εργασίας, όπως είναι τα καταστήματα και τα εστιατόρια. Την ίδια στιγμή, οι εφαρμογές που επιτρέπουν στους λιανοπωλητές να προσλαμβάνουν ανεξάρτητο προσωπικό ανά βάρδια, γίνονται εξαιρετικά δημοφιλείς.

Είναι παραμονές Χριστουγέννων και τα καταστήματα στο εμπορικό κέντρο Westfield του δυτικού Λονδίνου είναι πλήρως στελεχωμένα. Το Emma Sleep, ένα κατάστημα που πουλάει στρώματα, δεν αποτελεί εξαίρεση. Το χαμογελαστό προσωπικό όμως που φοράει μπλούζακια

με λογότυπο, στην πραγματικότητα δεν έχει εργοδότη. Είναι αυτοαπασχολούμενοι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι οποίοι έχουν προσληφθεί για να εκτελέσουν τη βάρδια της εκάστοτε ημέρας, με τη βοήθεια μιας εφαρμογής που ονομάζεται Young Ones.

Μέχρι τώρα, η ανάπτυξη της «gig economy» ήταν πολύ ορατή: σε πόλεις σε όλο τον κόσμο, αυτοαπασχολούμενοι οδηγοί ντελίβερι πλημμυρίζαν τους δρόμους με τα επώνυμα μπουφάν τους και τις ισοθερμικές τσάντες τους. Πλέον αρχίζει να εισχωρεί στην οικονομία των καταστημάτων και των εστιατορίων. Το Young Ones, μια εφαρμογή που ιδρύθηκε στην Ολλανδία και έχει επεκταθεί στη Βρετανία και στη Γαλλία,

περιλαμβάνει επίσης τα καταστήματα αθλητικής ειδών GymShark και Decathlon μεταξύ των πελατών της. Το Temper, μια άλλη εφαρμογή επίσης από την Ολλανδία, διαφημίζει τις βάρδιες στη Βρετανία στο κατάστημα λιανικής Uniqlo και στην αλυσίδα καφέ Colicci μεταξύ άλλων.

Το μοντέλο τους είναι απλό: οι εργοδότες πελάτες δημοσιεύουν συγκεκριμένες βάρδιες με συγκεκριμένο ποσοστό αμοιβής (σ.σ.: οι εφαρμογές ορίζουν ελάχιστα κατώτατα όρια που είναι πάνω από τον εθνικό κατώτατο μισθό), για τις οποίες μπορούν να υποβάλουν αίτηση εργαζόμενοι, εγγεγραμμένοι στην εφαρμογή. Στο τέλος κάθε βάρδιας, η μία πλευρά βαθμολογεί την άλλη.Για τους

ανθρώπους που επιλέγουν να το κάνουν, υπάρχουν σαφώς πλεονεκτήματα. Η Έλενα, μία από τις εργαζόμενες «α λα καρτ» στην Emma Sleep, είπε ότι άρχισε να χρησιμοποιεί το νέο μοντέλο καθώς βαρέθηκε τους πολλαπλούς γύρους συνεντεύξεων για τις παραδοσιακές θέσεις εργασίας. Πλέον δεν εξαρτάται από κανέναν εργοδότη και είναι πάντα έτοιμη να δοκιμάσει νέες ευκαιρίες. Σύμφωνα με τη Young Ones, κάθε ελεύθερος επαγγελματίας που είναι εγγεγραμμένος στην πλατφόρμα δούλεψε κατά μέσον όρο σε πέντε διαφορετικούς τύπους ρόλων. Η Temper είπε ότι τα άτομα που δούλευαν με βάρδιες μέσω της εφαρμογής της συνέχισαν να υποβάλλουν αίτηση για εργασία σε 24 επιχειρήσεις, κατά μέ-

σον όρο. Παρά τις θετικές πτυχές της «gig economy», η Σάρα Ο' Κόννορ των FT δεν έχει πειστεί ότι το εν λόγω μοντέλο είναι—ή θα έπρεπε να είναι—το «μέλλον της εργασίας».

Κάτι τέτοιο θα ήταν καταστροφικό για τα κρατικά έσοδα και τις δημόσιες υπηρεσίες από τις οποίες εξαρτώνται αυτά τα έσοδα, δεδομένου ότι συνήθως επιβάλλεται πολύ λιγότερος φόρος στην αυτοαπασχόληση. Επειτα, υπάρχει το ζήτημα της εξουσίας: οι σχέσεις που διαμεσολαβούνται από αυτές τις εφαρμογές μπορεί να είναι ευέλικτες και ενδυναμωτικές και για τις δύο πλευρές όταν υπάρχει μεγάλη ζήτηση για εργαζομένους, αλλά τι γίνεται σε μια ύφεση, όπου πολλοί άνθρωποι θα μπορούσαν να κυνηγούν

τις ίδιες θέσεις εργασίας; Οι μεγάλες αποθήκες χρησιμοποιούν εδώ και καιρό υπηρεσίες στελέχωσης για την εύρεση εργαζομένων, ιδιαίτερα σε περιόδους αιχμής, όπως οι γιορτές. Τα συνδικάτα στη Βρετανία κατηγορούν ως τόσο πρόσφατα τους λιανοπωλητές ότι προσλαμβάνουν βοηθούς χωρίς βασικά εργασιακά δικαιώματα ενόψει των Χριστουγέννων. Οι εργαζόμενοι της «gig economy»—που συχνά δεν έχουν πρόσβαση σε παροχές, όπως ασφάλιση υγείας ή παροχές συνταξιοδότησης—υπερτριπλασιάστηκαν από το 2017 έως το 2021. Σχεδόν 5 εκατ. άνθρωποι είχαν δηλώσει εισόδημα βασισμένο σε πλατφόρμα, σύμφωνα με έρευνα από το Πανεπιστήμιο του Σικάγου, τον Μάιο του 2023.

Φορολογικός οδηγός για το 2025 - Κύπρος

Ο οδηγός είναι διαθέσιμος στην αγγλική γλώσσα

ΑΝΑΛΥΣΗ

Νέο κύμα εξαγορών εταιρειών αναμένεται στις ΗΠΑ

Ο **άνθρωπος** ο οποίος πιστώθηκε τη συγγραφή του «The Art of the Deal» αποδεικνύεται ότι είναι περισσότερο η μούσα παρά ο δημιουργός. Επιστρέφοντας στον Λευκό Οίκο, ο Ντόναλντ Τραμπ θα αποτελέσει έμπνευση και αφορμή για ένα νέο κύμα συγχωνεύσεων εταιρειών, οι οποίες ήδη έχουν σημείο εκκίνησης το χαμηλότερο κόστος δανεισμού, την άνοδο των χρηματιστηρίων, την αυξανόμενη εμπιστοσύνη και τις ενοχλητικές εταιρείες εξαγορών. Οι αναλυτές στρατηγικής της Morgan Stanley προβλέπουν τόνωση της δραστηριότητας συγχωνεύσεων και εξαγορών κατά περίπου 50% το 2025, ήτοι μιλούν για διπλάσιο ρυθμό αύξησης από το 2024. Η υποσχηση ενός πιο χαλαρού ρυθμιστικού καθεστώτος ανοίγει νέες προοπτικές. Η κατασκευάστρια ηλεκτρικών αυτοκινήτων Rivian Automotive αποτελεί μέρος της μεγαλύτερης εικόνας, ενώ η αντίπαλός της Tesla αντιμετωπίζει τις διαμαρτυρίες για τα προβλήματα προσφοράς και την αποδυνάμωση της ζήτησης για ηλεκτρικά οχήματα. Τα σχέδια του Τραμπ να αμβλύνει και να περιορίσει τους ρυθμιστικούς κανονισμούς, καθώς και να τερματίσει τις επιδοτήσεις ηλεκτρικών αυτοκινήτων για τους καταναλωτές θα επηρεάσουν και τη Rivian με ζημιές περίπου 10 δισ. δολαρίων μέχρι το 2027, σύμφωνα με την εκτίμηση της Visible Alpha. Το αφεντικό της Ρόμπερτ Τζόζεφ Σκάρνιτζι έχει ήδη εξασφαλίσει ένα σωσίβιο 5 δισ. δολαρίων μέσω συνεργασίας με τη Volkswagen, αν και το καλύτερο στοιχείο θα ήταν η πώληση της εταιρείας του στην τελευταία.

Η Εκxon Mobil, εν τω μεταξύ, εξυπηρετεί το προτιμώμενο καύσιμο του νέου προέδρου, τον «μαύρο χρυσό». Προς το παρόν ο ενεργειακός τίτλος, με επικεφαλής τον Ντάρντ Γουντς, μάχεται την αντίπαλό του Chevron, επιδιώκοντας την εξαγορά της Hess ύψους 53 δισ. δολαρίων λόγω πολύτιμου υπεράκτιου κοιτάσματος της Γουιάνας, το οποίο συνεκμεταλλεύεται. Αμφότερες οι Εκxon και η Chevon φλέεταραν με την ιδέα να συμμαχήσουν το 2020, όταν η εξοικονόμηση κόστους μπορεί να είχε αξία σε επίπεδα άνω των 20 δισ. δολαρίων.

Η ενοποίηση έχει νόημα σε μια βιομηχανία - ταμπού, πλημμυρισμένη με αργό, η δε ιδέα ενός εθνικού πρωταθλήτη υπό την προεδρία Τραμπ ίσως του αρμόζει. Αναφορικά με τον κολοσσό τηλεπικοινωνιών Comcast, ο διευθύνων σύμβουλος της Μπράιαν Ρόμπερτ δυσκολεύεται να σχεδιάσει νέες προσφορές εξαγορών τον τελευταίο καιρό. Μια πιο φιλική προς τις επιχειρήσεις Ομοσπονδιακή Επιτροπή Επικοινωνιών στις ΗΠΑ θα του επιτρέψει να επανεξετάσει την ιδέα του 2015 να ενσωματώσει στο δυναμικό του την Time Warner Cable. Την είχε εγκαταλείψει, ωστόσο, λόγω του φόβου των ρυθμιστικών Αρχών, επιτρέποντας στον όμιλο του Τζον Μάλουον, τον Charter Communications, να την αγοράσει τελικά. Ευτυχώς, ο καουμποϊ των καλωδίων θέλει τώρα να απολοποιήσει την αυτοκρατορία του.

Ακόμη και η μητρική εταιρεία της Google, η Alphabet, θα ενισχυθεί από την προεδρία Τραμπ. Ο όμιλος αντικρούει τις προσπάθειες της κυβέρνησης του νυν προέδρου Τζο Μπάιντεν να τον αποδομήσει. Οι δε ρυθμιστικές αρχές που θα λειτουργούν επί Τραμπ ίσως να είναι ελαφρώς πιο ανοιχτές στην ιδέα ο τεχνολογικός γίγαντας να γιγαντωθεί έτι περαιτέρω. Ωστόσο, ο κολοσσός αυτός μόλις το 2024 σκέφτηκε να αγοράσει την εταιρεία λογισμικού μάρκετινγκ HubSpot, ενώ διεξήγε συζητήσεις και για την απόκτηση της νεοφυούς μονάδας Wiz στον τομέα της κυβερνοασφάλειας, η οποία θα ήταν η μεγαλύτερη επιχειρηματική κίνηση στην ιστορία της.

Πάντως, η Wiz μπορεί ακόμη και να εκληφθεί ως ένα είδος κατευνασμού εντός ρυθμιστικού πλαισίου. Η δε αμερικανική κυβέρνηση, τέλος, θεωρεί ότι η επιδίωξη πρόσθετων δικλίων ασφαλείας της Google κατά των χάκερ μετριάζει τις ανησυχίες για την κυριαρχία της αλλού.

BREAKINGVIEWS/ REUTERS

Πολύ καλή χρονιά το 2024 για τις ευρωπαϊκές τράπεζες

Υψηλή κερδοφορία, ρεκόρ μερισμάτων, μεγάλη άνοδος των μετοχών τους

Το **2024** ήταν μία από τις καλύτερες χρονιές για τις ευρωπαϊκές τράπεζες, καθώς ούτε οι μειώσεις των επιτοκίων ούτε η αναιμική δραστηριότητα ως προς τις επιχειρηματικές συμφωνίες έπληξαν την κερδοφορία τους, που παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα. Την οφείλουν κυρίως στα επιτόκια, καθώς παρά τις μειώσεις των επιτοκίων το κόστος του δανεισμού παρέμεινε ακόμη σε υψηλά επίπεδα, αλλά και στα εκτεταμένα μέτρα θωράκισής τους. Σύμφωνα με στοιχεία της Keefe, Bruyette & Woods (KBW), στη διάρκεια του 2024 οι ευρωπαϊκές τράπεζες δαπάνησαν 45 δισ. ευρώ σε επαναγορές μετοχών, κατέβαλαν 19 δισ. ευρώ σε προσωρινά μερίσματα και στις αρχές του επόμενου έτους θα καταβάλουν άλλα 69 δισ. ευρώ σε τελικά μερίσματα. Έχει προηγηθεί το διάστημα των τελευταίων τριών ετών, στη διάρκεια του οποίου οι ευρωπαϊκές τράπεζες συγκεντρώσαν μεγάλα κέρδη χάρη στα υψηλά επιτόκια. Εν ολίγοις, ως κλάδος οι ευρωπαϊκές τράπεζες είχαν τη δυνατότητα να επενδύσουν στους μετόχους κεφάλαια ρεκόρ και να κατευνάσουν έτσι τους φόβους και τις ανησυχίες που τους είχαν ενσπείρει τα προηγούμενα χρόνια οι απαγορεύσεις κατά της χορήγησης μερισμάτων και οι φόροι στα υπερκέρδη των τραπεζών. Οπως επισημαίνουν αναλυτές της Citigroup, ο κλάδος σημείωσε απόδοση κεφαλαίων της τάξης του 13% και αντέστρεψε, έτσι, την κατάσταση που επικράτησε στις ευρωπαϊκές τράπεζες από το 2020 και την αρχή της πανδημίας, όταν η ΕΚΤ κάλεσε τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ευρωζώνης να «παγώσουν» τα μερίσματα και τις επαναγορές μετοχών. Η κίνηση της κεντρικής τράπεζας της Ευρωζώνης είχε πλήξει τότε τη φήμη του κλάδου μεταξύ των διεθνών επενδυτών, ενώ στη διάρκεια του τελευταίου έτους είχε επικρατήσει ανησυχία πως η μείωση των επιτοκίων θα πλήξει την κερδοφορία των ευρωπαϊκών τραπεζών, ανησυχία που διαψεύστηκε.

Αντανακλώντας την υψηλή κερδοφορία των ευρωπαϊκών τραπεζών, οι τιμές των μετοχών τους σημείωσαν άνοδο το 2024, που ήταν η καλύτερη χρονιά για τον κλάδο μετά το 2010. Οπως αναφέρει σχετικό δημοσίευμα των Financial Times, ο δείκτης Euro Stoxx Banks Index, που ακολουθεί τις μετοχές των μεγαλύτερων τραπεζών της Ευρωζώνης, κλείνει τη χρονιά σε επίπεδα πάνω από τις 142 μονάδες για πρώτη φορά μετά το 2010 έχοντας σημειώσει άνοδο μεγαλύτερη του 20%. Παρά την υψηλή κερδοφορία τους, όμως, πολλές ευρωπαϊκές τράπεζες εξακολουθούν να έχουν χρηματιστηριακή αξία μικρότερη από την αξία των περιουσιακών τους στοιχείων και να υστερούν πάντα έναντι των αμερικανικών, που τους τελευταίους μήνες πήραν νέα ώθηση από την επανεκλογή του Ντόναλντ Τραμπ. Οπως τονίζουν αναλυτές της Citi, «ευρωπαϊκές και αμερικανικές τράπεζες βρίσκονταν περίπου στο ίδιο επίπεδο μέχρι τις αμερικανικές εκλογές, οπότε επιβεβαιώθηκε η νίκη του Τραμπ και των Ρεπουμπλικανών, και οδήγησε σε εκτόξευση των αμερικανικών τραπεζών. Αιτίες της εκτόξευσής τους ήταν η προσδοκία για απορρόθμιση του κλάδου, πιθανές φοροαπαλλαγές και μεγάλη δημοσιονομική στήριξη επί προεδρίας Τραμπ».

Από την πλευρά τους, οι ευρωπαϊκές τράπεζες στρέφονται στις συγχωνεύσεις και στις εξαγορές προσβλέποντας σε μείωση κόστους και σε οικονομίες κλίμακας, καθώς αναμένονται περαιτέρω μειώσεις επιτοκίων, ενώ η ευρωπαϊκή οικονομία φαίνεται να παραμένει αναιμική. Τον περασμένο μήνα, η ιταλική UniCredit υπέβαλε προσφορά για την εγχώρια ανταγωνίστριά της, την Banco BPM, η οποία απορρίφθηκε, ενώ έχει αυξήσει επιθετικά το μερίδιό της στη γερμανική Commerzbank. Η UniCredit σημείωσε, άλλωστε, τη μεγαλύτερη άνοδο της μετοχής της ανάμεσα σε όλες τις ευρωπαϊκές τράπεζες με εκτόξευση 50%. Και η ισπανική BBVA υπέβαλε πρόταση εχθρικής εξαγοράς της επίσης ισπανικής Sabadell. Μιλώντας στους Financial Times, αναλυτές της Citi προέβλεψαν ότι τα καθαρά έσοδα του κλάδου θα μειωθούν ελαφρώς μέσα στο νέο έτος, αφού τα μέτρα που λαμβάνουν οι τράπεζες καλύπτουν μόνο τμήμα της ζημίας από τη μείωση των επιτοκίων. Σύμφωνα, πάντως, με την KBW, καθώς θα μειώνονται τα επιτόκια θα αυξάνονται τα δάνεια και «ιδιαίτερως στις χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας που τα τελευταία 15 χρόνια έχουν περιορίσει δραστικά τις πιστώσεις».

Στη διάρκεια της χρονιάς, οι ευρωπαϊκές τράπεζες δαπάνησαν 45 δισ. ευρώ σε επαναγορές μετοχών, κατέβαλαν 19 δισ. ευρώ σε προσωρινά μερίσματα και στις αρχές του 2025 θα καταβάλουν άλλα 69 δισ. σε τελικά μερίσματα.

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

Ακούς ό,τι αγαπάς όλες τις ώρες

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ & ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

6-10

ΠΡΩΤΗ ΠΡΩΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

ME 12.9%

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ

21-24

ΠΡΩΤΗ ΒΡΑΔΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

ME 15.2%

ΣΥΛΙΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

9-12

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

ME 13.4%

@lovefmcypus

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2023 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ 2024 ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΛΕΤΗΜΕΝΟΥ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2024

ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΜΕ ΑΠΟΨΗ

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Πρότυπο για την Ευρώπη οι σκανδιναβικές επιχειρήσεις

Οι μικρές χώρες του Βορρά δημιουργούν κολοσσούς με διεθνή παρουσία

Μπορούν να αποτελέσουν παράδειγμα προς μίμηση για την Ευρώπη που αγωνίζεται να βρει τρόπους προκειμένου να τονώσει και να ανανεώσει την οικονομία της, να γίνει ανταγωνιστική και να δημιουργήσει ευρωπαϊκούς επιχειρηματικούς κολοσσούς ώστε να ανταγωνιστεί τις ΗΠΑ στην παγκόσμια αγορά. Ο λόγος για τις σκανδιναβικές οικονομίες, που αντιπροσωπεύουν μόλις το 0,3% του παγκόσμιου πληθυσμού και παγκόσμιου ΑΕΠ, αλλά έχουν δημιουργήσει σημαντικούς επιχειρηματικούς κολοσσούς με διεθνή παρουσία. Ανάμεσά τους η μεγαλύτερη αλυσίδα επιπλών στον κόσμο, IKEA, η μεγαλύτερη βιομηχανία παιχνιδιών, Lego, και η ευρωπαϊκή εταιρεία με τη μεγαλύτερη χρηματιστηριακή αξία, Novo Nordisk.

Όπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ του βρετανικού περιοδικού Economist, η υπόλοιπη Ευρώπη θα μπορούσε πράγματι να διδαχθεί από τις χώρες της Σκανδιναβίας, καθώς προσφέρουν πραγματικά ένα υπόδειγμα που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν οι άλλες ευρωπαϊκές οικονομίες. Σύμφωνα με σχετική ανάλυση των οικονομολόγων του Economist, όταν συγκριθούν με ανταγωνιστριές τους στους ίδιους τομείς, οι μεγάλες σκανδι-

Οι Σκανδιναβοί αντιπροσωπεύουν μόλις το 0,3% του παγκόσμιου πληθυσμού και παράγουν το 1% του παγκόσμιου ΑΕΠ.

ναβικές επιχειρήσεις τείνουν να είναι πιο κερδοφόρες ενώ παρουσιάζουν τον ίδιο ρυθμό αύξησης των εσόδων τους. Έχουν, άλλωστε, χαμηλότερα επίπεδα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στο σύνολό τους. Αναλύοντας τους παράγοντες πίσω από την επιτυχία τους, το βρετανικό περιοδικό επισημαίνει πρωτίστως ότι το πρώτο διδάγμα για την υπόλοιπη Ευρώπη είναι το πόσο σημαντικό είναι να είναι ανοικτές οι επιχειρήσεις της.

Οι σκανδιναβικές επιχειρήσεις έχουν καταγράψει επιτυχίες χάρη στη διεθνή παρουσία τους. Οι επικεφαλής επιχειρήσεις στη Δανία και στη Σουηδία περ-

ρίδιο των πωλήσεών τους στην εγχώρια αγορά είναι ιδιαίτερα μικρά, ενώ συνολικά οι πωλήσεις τους είναι κυρίως στο εξωτερικό. Οι 10 σκανδιναβικές επιχειρήσεις της Ευρώπης ανέρχεται στο 12% και στην Αμερική στο 46%. Αυτό σχετίζεται βέβαια με το γεγονός ότι οι εγχώριες αγορές των σκανδιναβικών χωρών είναι μικρές, αλλά οφείλεται και στο πόσο ανοικτές παραμένουν στο διεθνές εμπόριο. Έχουν, μάλιστα, την τάση να στρέφονται στις ξένες αγορές όταν είναι ακόμη και καταγράφει επιτυχίες χάρη στη διεθνή παρουσία τους. Οι επικεφαλής επιχειρήσεις στη Δανία και στη Σουηδία περ-

Ως εκ τούτου, ο Economist συνιστά στους Ευρωπαίους να επικυρώσουν το τάχιστο δυνατόν τη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου που συνήψαν τον Δεκέμβριο με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Η χρηματοδότηση

Ένα από τα μυστικά της επιτυχίας τους, όμως, σχετίζεται με τη χρηματοδότηση των εταιρειών. Ενώ η Ε.Ε. αγωνίζεται εδώ και χρόνια να προωθήσει το σχέδιο της ενοποίησης των κεφαλαίων αγορών της ώστε να έχουν οι επιχειρήσεις της ευρύτερες δυνατότητες χρηματοδότησης, οι χώρες της Σκανδιναβίας δείχνουν πως υπάρχει και άλλος δρόμος και ότι μπορούν ουσιαστικά οι χώρες της Ευρώπης να τα καταφέρουν μόνες τους. Χάρη στις έξιπτες μεταρρυθμίσεις που έχουν προωθήσει οι κυβερνήσεις των σκανδιναβικών χωρών, αξιοποιού-

νται στον μέγιστο βαθμό οι αποταμιεύσεις των νοικοκυριών και τα κεφάλαια των συνταξιοδοτικών ταμείων, αφού σε μεγάλο βαθμό επενδύονται σε μετοχές των εγχώριων επιχειρήσεων. Η μεγάλη δεξαμενή από μικροεπενδυτές της χώρας έχει μετασχηματίσει τη Σουηδία σε κέντρο αρχικών δημόσιων εγγραφών στο χρηματιστήριο της. Στη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας, εισήχθησαν στο χρηματιστήριο της Σουηδίας περισσότερες εταιρείες από όσες εισήχθησαν αθροιστικά στις αγορές Γαλλίας, Γερμανίας, Ισπανίας και Ολλανδίας.

Και, τέλος, είναι καθοριστική η τάση τους να υιοθετούν τάχιστα τις νέες τεχνολογίες. Οι σκανδιναβικές επιχειρήσεις καταλαμβάνουν πάντα τις πρώτες θέσεις στη σχετική κατάταξη των ευρωπαϊκών εταιρειών είτε ως προς τον βαθμό χρήσης λογισμικού της εταιρείας, είτε στην υ-

πολογιστική νέφους, είτε στην τεχνητή νοημοσύνη. Συνεισφέρουν, άλλωστε, σημαντικά οι δημόσιες επενδύσεις σε βασικές υποδομές όπως τα δίκτυα τηλεπικοινωνιών πέμπτης γενιάς, καθώς και τα προεγμένα μαθήματα ψηφιακής τεχνολογίας που γίνονται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στις χώρες της Σκανδιναβίας είναι, επίσης, σε μεγάλο βαθμό ψηφιοποιημένος ο δημόσιος τομέας, που, έτσι, έχει κατορθώσει να μειώσει δραστηκία τη γραφειοκρατία για τις επιχειρήσεις. Έτσι η Δανία επί πολλά χρόνια καταλάμβανε την πρώτη θέση στον σχετικό δείκτη των Ηνωμένων Εθνών. Όλα αυτά δεν έχουν αποτρέψει, πάντως, ορισμένες αποτυχίες όπως η πρόσφατη πτώχευση της Northvolt και η αποτυχία της Nokia, που υπήρξε βασίλισσα των κινητών τηλεφώνων αλλά εκτοπίστηκε πλήρως από τα iPhones.

Οι 30άρηδες, πιο απαισιόδοξοι για το μέλλον από ό,τι οι προηγούμενες γενιές

Οι σημερινοί 30άρηδες δεν μοιάζουν και πολύ με ενήλικους. Καθώς ο αριθμός εκείνων που έχουν αγοράσει το δικό τους σπίτι, έχουν παντρευτεί και έχουν αποκτήσει παιδιά σε αυτή την ηλικία μειώνεται απότομα, οι οικονομολόγοι προειδοποιούν εδώ και καιρό ότι οι νέοι δυσκολεύονται όλο και περισσότερο να φτάσουν σε αυτά τα κρίσιμα ορόσημα της ενήλικείας. Ασφαλώς, κάποιοι 30άρηδες επιλέγουν συνειδητά να ακολουθήσουν ένα λιγότερο παραδοσιακό μονοπάτι ζωής. Για πολλούς, όμως, αυτοί οι στόχοι είναι απλώς ανέφικτοι.

«Φαίνεται ότι οι οδηγίες για το πώς να ζεις μια καλή ζωή δεν ισχύουν πλέον», λέει στη Wall Street Journal ο 38χρονος Κόντι Χάρντινγκ, ο οποίος είναι ελεύθερος και ζει με τρεις συγκατοίκους στο Μπρούκλιν. «Και κανείς δεν τις έχει αναθεωρήσει».

Ένας συνδυασμός από κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες κρατάει πίσω μια ολόκληρη γενιά. Αλλά αυτή η καθυστέρηση για την οποία μιλούσαν κάποτε οι ερευνητές αρχίζει πλέον να μοιάζει περισσότερο με μια μόνιμη κα-

Ο αριθμός όσων έχουν αγοράσει το δικό τους σπίτι, έχουν παντρευτεί και έχουν αποκτήσει παιδιά σε αυτή την ηλικία μειώνεται απότομα.

τάσταση διακοπής της ανάπτυξης. Ο ένας στους τρεις από τους σημερινούς νέους δεν θα παντρευτεί ποτέ, προβλέπει το συντηρητικό think tank Institute for Family Studies. Για όσους γεννήθηκαν τις προηγούμενες δεκαετίες, η αντίστοιχη αναλογία ήταν λιγότερο από ένα στους πέντε. Το ποσοστό των άτεκνων ενηλίκων κάτω των 50 ετών που λένε ότι είναι απίθανο να αποκτήσουν ποτέ παιδιά αυξήθηκε κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ του 2018 και του 2023, από 37% σε 47%, σύμφωνα με το Pew Research Center. Η συμβατική εξήγηση για το τι κρατάει τόσο πίσω τους νεαρούς ενηλίκους είναι ότι δεν έχουν την πολυτέλεια να μεγαλώσουν,

Το ποσοστό των άτεκνων ενηλίκων κάτω των 50 ετών που λένε ότι είναι απίθανο να αποκτήσουν παιδιά αυξήθηκε κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ του 2018 και του 2023, από 37% σε 47%.

λόγω του υψηλού πληθωρισμού και του αυξημένου κόστους της στέγασης. Ωστόσο, η πραγματικότητα είναι πιο πε-

ρίπλοκη, σημειώνει η Wall Street Journal. Είναι αλήθεια ότι οι σημερινοί 30άρηδες δεν στάθηκαν τυχεροί από οικονομικές

άποψης. Πολλοί από αυτούς μπήκαν στην αγορά εργασίας κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Ύφεσης, πέρασαν την πανδημία επιστρέφοντας στο σπίτι των γονιών τους και τώρα αντιμετωπίζουν τη χειρότερη αγορά κατοικίας των τελευταίων 40 ετών.

Αυτό όμως είναι μόνο ένα μέρος της εικόνας. Στις ΗΠΑ, ο μέσος μισθός για έναν εργαζόμενο πλήρους απασχόλησης ηλικίας 35 έως 44 ετών αυξήθηκε κατά 16% από το 2000 έως το 2024, από 58.522 σε 67.652 δολάρια (προσαρμοσμένα στον πληθωρισμό). Ο συνολικός πλούτος του μέσου 30άρη, επίσης αυξήθηκε κατά 66% μεταξύ του 1989 και του 2022, από 62.000 δολάρια σε 103.000 δολάρια. Από πολλές απόψεις, στις ΗΠΑ, αυτή η ηλικιακή ομάδα βρίσκεται σε καλύτερη οικονομική θέση από ό,τι ήταν οι γονείς της στην ίδια ηλικία. Το πρόβλημα είναι ότι πολλοί 30άρηδες δεν φαίνεται να το γνωρίζουν. Μόνο το 21% των 30άρηδων βαθμολόγησε τη συνολική οικονομία ως καλή ή εξαιρετική πέρυσι, σύμφωνα με τη Federal Reserve, και οι οικονομολόγοι λένε ότι οι νέοι ενήλικοι

είναι πολύ πιο απαισιόδοξοι για το μέλλον από ό,τι οι προηγούμενες γενιές. «Βλέπουν τον κόσμο στον οποίο πρόκειται να ζήσουν σε 20 χρόνια από τώρα ως πραγματικά μπερδεμένο», σημειώνει ο οικονομολόγος του Ινστιτούτου Brookings, Κάρολ Γκράχαμ. Η κλιματική αλλαγή, η πολιτική πόλωση, η τεχνητή νοημοσύνη και η αυξανόμενη δυσασφάλεια για τη δύναμη των επιχειρήσεων έχουν κάνει το μέλλον να φαίνεται πιο αβέβαιο.

Οι σημερινοί νέοι πιστεύουν πολύ λιγότερο από τις μεγαλύτερες γενιές ότι μπορούν να επιτύχουν το αμερικανικό όνειρο μέσα από τη σκληρή δουλειά. Σύμφωνα πάντως με τη Wall Street Journal, αυτό που τους εμποδίζει, τουλάχιστον εν μέρει, είναι τα πολύ υψηλά στάντα τους για το πώς μοιάζει μια καλή ζωή. «Οι προσδοκίες μας είναι πολύ υψηλότερες σήμερα», εξηγεί η Μελίσα Κέρνι, οικονομολόγος στο Πανεπιστήμιο του Μέριλαντ. «Οι προηγούμενες γενιές δεν περίμεναν να έχουν μεγάλα σπίτια όπου κάθε παιδί θα έχει ένα υπονομαγματο και να πηγαίνουν πολλά ταξίδια».

Νέα άνοδο τιμών στα ακίνητα «βλέπει» η Fitch

Ο ρυθμός ανέγερσης νέων κατοικιών δεν μπορεί να καλύψει την εκρηκτική ζήτηση με αποτέλεσμα οι τιμές αναμένεται να ανέβουν περαιτέρω το 2025 και το 2026 στις περισσότερες χώρες. Σύμφωνα με πρόσφατη ανάλυση της Fitch Ratings, η πλειονότητα των αγορών που εξετάστηκε προβλέπεται να εμφανίσει άνοδο τιμών περίξ του 5%, καθώς η χαμηλή ανεργία, η αύξηση των πραγματικών μισθών και η επιβράδυνση του πληθωρισμού αυξάνουν το διαθέσιμο εισόδημα και τη ζήτηση για στέγη.

Η μεγαλύτερη αύξηση τιμών προβλέπεται να σημειωθεί φέτος στην Ολλανδία, στον Καναδά, στη Βραζιλία και το Μεξικό. Οι πρώτες δύο αγορές πρόκειται να πάρουν ώθηση από τα κρατικά

προγράμματα στήριξης της πρώτης κατοικίας, ενώ στις άλλες δύο αναμένεται ώθηση από την αύξηση των μισθών και του κατασκευαστικού κόστους.

Στην Ευρώζων η εισοδήματα των νοικοκυριών συνεχίζουν να βελτιώνονται, με αποτέλεσμα να ανεβαίνει η ζήτηση και να εκτινάσσονται οι τιμές στις στέγες σχεδόν σε όλα τα κράτη-μέλη. Ενδεικτικά, επιτάχυνση στον ρυθμό άνοδου των τιμών προβλέπεται φέτος στη Γερμανία και την Ισπανία. Μοναδική εξαίρεση στο μίλοκ θα είναι η Γαλλία, όπου οι τιμές των κατοικιών αναμένεται να πέσουν λόγω της περιορισμένης ρευστότητας και της πολιτικής αστάθειας. Βέβαια, ο ρυθμός της πτώσης αναμένεται να είναι βραδύτερος σε σύγκριση με

πέρυσι και οι τιμές ενδέχεται να ανακάμψουν το 2026. Εκτός Ευρώπης οι τιμές των κατοικιών αναμένεται να υποχωρήσουν και στην Κίνα λόγω της οικονομικής επιβράδυνσης. Σύμφωνα με τη Fitch, η προσφορά των κατοικιών αναμένεται να παραμείνει χαμηλή σε σύγκριση με τη ζήτηση τα επόμενα χρόνια, εν μέρει λόγω του υψηλότερου εργατικού κόστους και των τιμών των υλικών. Η ζήτηση, στο μεταξύ, θα ενισχύεται περαιτέρω λόγω των χαμηλότερων επιτοκίων δανεισμού, της χαμηλότερης ανεργίας και της αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος. Σε ό,τι αφορά τα επιτόκια των στεγαστικών δανείων, η Fitch αναμένει ότι στις περισσότερες χώρες που εξετάστηκαν θα διαμορφω-

θούν σε επίπεδο αντίστοιχο με το τέλος του 2024 ή και ακόμη χαμηλότερα την επόμενη διετία, βοηθώντας τη ζήτηση. Ωστόσο, επισημαίνει ο οίκος, οι κλιματικοί κίνδυνοι, ιδίως οι πλημμύρες, προκαλούν ανησυχία στις αγορές κατοικιών. Τα σπίτια με καλύτερη ενεργειακή απόδοση είναι πιθανό να δουν υψηλότερη ζήτηση λόγω του υψηλού ενεργειακού κόστους. Μάλιστα, ορισμένες ευρωπαϊκές τράπεζες προσφέρουν διαφορετικούς όρους δανεισμού ανάλογα με την ενεργειακή αποδοτικότητα. Τέλος, σύμφωνα με τη Fitch, οι εξελίξεις στο διεθνές γεωπολιτικό σκηνικό, καθώς και η στρατηγική των κεντρικών τραπεζών, μπορεί να επηρεάσουν τις τιμές των κατοικιών είτε θετικά είτε αρνητικά.

Η μεγαλύτερη αύξηση τιμών στα ακίνητα προβλέπεται να σημειωθεί φέτος στην Ολλανδία (ψηφιογραφία), στον Καναδά, στη Βραζιλία και στο Μεξικό.

Η Διεθνής Ένωση Αερομεταφορών αναμένει ότι η επιβατική κίνηση το 2025 θα διαμορφωθεί στο ύψος-ρεκόρ των 5,2 δισ. επιβατών.

Πρόβλεψη για ρεκόρ επιβατών - εσόδων το 2025 στις αεροπορικές

Καθαρά κέρδη ύψους 36,6 δισ. δολαρίων αναμένεται να έχει ο κλάδος των αεροπορικών εταιρειών παγκοσμίως το 2025, καθώς εκτιμάται ότι η επιβατική κίνηση θα διαμορφωθεί στο ύψος-ρεκόρ των 5,2 δισ. επιβατών, όπως αναφέρει η Διεθνής Ένωση Αερομεταφορών (IATA) στην ετήσια πρόβλεψή της.

Πρόκειται για αύξηση 16% σε σχέση με τα στοιχεία του 2024, ενώ το περιθώριο κέρδους για τον κλάδο θα διαμορφωθεί στο 3,6%, υψηλότερα από το περιθώριο 3,3% το 2024. Οι χαμηλότερες

τιμές του πετρελαίου και η υψηλότερη ζήτηση θα φέρουν κερδοφορία, ενώ οι ενδεχόμενοι δασμοί και ο εμπορικός πόλεμος από την επερχόμενη κυβέρνηση Τραμπ θα μπορούσαν να πλήξουν τις προοπτικές του κλάδου, αναφέρεται στην έκθεση. Η IATA αναμένει επίσης ότι τα έσοδα του κλάδου θα ξεπεράσουν το 1 τρις. δολάρια για πρώτη φορά το 2025.

Παρότι η βιομηχανία των αερομεταφορών κατέγραψε κατακόρυφη ανάκαμψη μετά την πανδημία, τα περιθώρια

κέρδους παραμένουν περιορισμένα. Οι αεροπορικές εταιρείες έχουν να αντιμετωπίσουν διαταραχές στην αλυσίδα εφοδιασμού που καθυστερούν τις παραδόσεις νεότερων, πιο αποδοτικών αεροσκαφών και κρατούν τα υπάρχοντα αεροσκάφη καθηλωμένα για συντήρηση για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Η Βόρεια Αμερική παρέμεινε η περιοχή με τα μεγαλύτερα κέρδη παγκοσμίως στον κλάδο το 2024, αν και τα περιθώρια κέρδους ήταν σε χαμηλότερα επίπεδα από ό,τι πριν από την πανδημία,

λόγω των βραδύτερων παραδόσεων αεροσκαφών και του υψηλότερου κόστους, ιδίως για τους αερομεταφορείς χαμηλού κόστους, όπως σημείωσε η IATA. Η Μέση Ανατολή κατέγραψε τις ισχυρότερες οικονομικές επιδόσεις και ήταν η μόνη περιοχή όπου οι αποδόσεις των επιβατών σημείωσαν άλμα, χάρη στην ισχυρή ζήτηση για premium ταξίδια μεγάλων αποστάσεων. Οι ευρωπαϊκές αεροπορικές εταιρείες, αντιθέτως, επλήγησαν από παράγοντες όπως κα-θηλωμένα αεροσκάφη, αύξηση μισθών,

υψηλότερα τέλη αεροδρομίων και φόρους, που επιβάρυναν την ανταγωνιστικότητα το 2024, σύμφωνα με την IATA. Ο οργανισμός προβλέπει βελτίωση της κερδοφορίας το 2025, καθώς οι αερομεταφορείς χαμηλού κόστους θα λειτουργήσουν καθηλωμένα αεροσκάφη. Η IATA εκτιμά, ωστόσο, ότι οι προβλέψεις της ενδέχεται να αλλάξουν σε περίπτωση που οι πόλεμοι στην Ουκρανία και στη Μέση Ανατολή επιδεινωθούν ή οι τιμές του πετρελαίου δεν μειωθούν.

Κινεζικής κατασκευής αεροσκάφος απειλεί Boeing και Airbus

Να αυξήσει το μερίδιο της εταιρείας κατασκευής αεροσκαφών Comac στην αγορά προσπαθεί η Κίνα, με μερικές από τις μεγαλύτερες αεροπορικές της χώρας να χρησιμοποιούν ήδη τα αεροσκάφη της σε εσωτερικές πτήσεις. Η κρατικά ελεγχόμενη Comac έχει φιλόδοξα σχέδια ταχείας επέκτασης, τα οποία εφόσον υλο-

Αυτή τη στιγμή η Comac κατασκευάζει ένα αεροσκάφος τύπου C919 τον μήνα και η συμβουλευτική IBA υπολογίζει ότι ίσως να μπορεί να αυξήσει αυτόν τον αριθμό στα 11 μέχρι το 2040.

Φιλόδοξα σχέδια ταχείας επέκτασης από την κρατικά ελεγχόμενη Comac.

ποιηθούν είναι πιθανό να εντείνουν τον ανταγωνισμό στη διεθνή αγορά κατασκευής αεροπλάνων, η οποία κυριαρχείται παραδοσιακά από το διπολο Airbus και Boeing.

Το εμπορικό αεροσκάφος της Comac, στενής ατράκτου και με μονό διάδρομο, έχει δεχθεί ήδη αρκετές επικυρώσεις και ολοκλήρωσε την πρώτη του πτήση σε δρομολόγιο α-

εροπορικής το 2023. Παρότι πλέον αξιοποιείται σε αρκετά δρομολόγια, δεν έχει λάβει ορισμένες πιστοποιήσεις για πτήσεις εκτός Κίνας.

Σημειώνεται πως η εταιρεία αναπτύσσει, στο μεταξύ, τον τύπο C929, που θα είναι το πρώτο τζετ ευρείας ατράκτου. Η κινεζική κυβέρνηση έχει επενδύσει αδρά στην Comac, με στόχο να αυξήσει το μερίδιό της στην εγχώρια αγορά αεροπλοΐας, ενόσω κατοχυρώνει τη θέση της στην παγκόσμια αγορά. Απώτερος σκοπός του Πεκίνου είναι να απεξαρτηθεί σταδιακά από τους ξένους κατασκευαστές αεροσκαφών, στο πλαίσιο του συνολικού πλάνου της Κίνας να αναπτύξει περαιτέρω την τεχνολογική της δύναμη την επόμενη πενταετία.

Εξάλλου, η ζήτηση για πτήσεις μικρής και μεγάλης διάρκειας έχει αυξηθεί μετά την πανδημία. Σύμφωνα με την εκτίμηση της Mordor Intelligence, η αγορά της αεροπλοΐας αναμένεται να αναπτυχθεί από 343,54 δισ. δολ. στα 395,76 δισ. μέχρι το τέλος της δεκαετίας.

Η Comac έχει ανακοινώσει ότι η επέκτασή της θα ξεκινήσει στη Νοτιοανατολική Ασία πιθανώς από το 2026, προτού αρχίσει να ανοίγει και προς τις αγορές της Δύσης. Ωστόσο, αυτή τη στιγμή η εταιρεία εξακολουθεί να επικεντρώνεται στην κατάκτηση μιας σταθερής βάσης εντός Κίνας.

Βέβαια, προκειμένου να αυξήσει την παραγωγή της σε επίπεδο αντίστοιχο με την Airbus ή την Boeing, είναι πιθανό να αντιμετωπίσει προκλήσεις. Αυτή τη στιγμή η Comac κατασκευάζει ένα αεροσκάφος τύπου C919 τον μήνα και η συμβουλευτική IBA υπολογίζει ότι ίσως να μπορεί να αυξήσει αυτόν τον αριθμό στα 11 μέχρι το 2040. Απεναντίας, η Boeing παράγει 38 αεροσκάφη 737 MAX τον μήνα και σχεδιάζει να τριπλασιάσει την παραγωγή μέχρι το 2027. Η Airbus επίσης ανακοίνωσε ότι η παραγωγή των A320 αναμένεται να αυξηθεί στα περίπου 75 τον μήνα το 2027.

Αναδιπλωση τραπεζικών κολοσσών στο σχέδιο της πράσινης μετάβασης

Μεγάλοι όμιλοι αποσύρονται από τον συνασπισμό για μείωση των εκπομπών CO2

Οι αμερικανικές μεγαλοτράπεζες θέλουν να αφήσουν πίσω κάποιες δεσμεύσεις πράσινης χρηματοδότησης, τις οποίες έφεραν στις αποσκευές τους έως το 2024, όπως σχετικές αναφέρει ρεπορτάζ της αμερικανικής εφημερίδας The Wall Street Journal.

Η ομάδα των Morgan Stanley, Citigroup και Bank of America αποσύρθηκε από έναν φιλόδοξο συνασπισμό-πλατφόρμα με την αρωγή του ΟΗΕ για την κλιματική αλλαγή, ο οποίος δημιουργήθηκε την εποχή της πανδημίας με στόχο να συμβάλει στη μείωση των εκπομπών CO2 από τις τράπεζες. Είχαν προηγηθεί ανάλογες κινήσεις τον Δεκέμβριο με πρωτοβουλία των Wells Fargo και Goldman Sachs, οι οποίες συμμετείχαν και αυτές στην πλατφόρμα

Ο Ντόναλντ Τραμπ έχει χαρακτηρίσει την κλιματική αλλαγή «φάρσα» και αναμένεται να ανακαλέσει τους σχετικούς κανονισμούς.

«Συμμαχία Τραπεζών για Μηδενικούς Ρύπους», που υποστηρίζεται από τα Ηνωμένα Έθνη.

Αυτή τη στιγμή, πάντως, ακόμη και η JPMorgan, η μεγαλύτερη τράπεζα στη χώρα με γνώμονα τα περιουσιακά στοιχεία της και η μόνη μεγάλη τράπεζα των ΗΠΑ που έχει απομείνει στον συνασπισμό, εξετάζει το ενδεχόμενο να αποσυρθεί. Μια εκπρόσωπος της JPMorgan, συγκεκριμένα, δήλωσε ότι «η τράπεζα αξιολογεί τακτικά τις συνδρομές της» για να διασφαλίσει ότι πρωωθούν τα «συμπερόντα των πελατών και των επιχειρήσεων».

Τα μέλη του περιβαλλοντικού συνασπισμού, που γεννήθηκε το 2021, υποσχέθηκαν να ευθυγραμμίσουν «τις δραστηριότητες δανεισμού, επενδύσεων και κεφαλαιαγορών με τον στόχο για

Η ομάδα των Morgan Stanley, Citigroup και Bank of America αποσύρθηκε από έναν φιλόδοξο συνασπισμό-πλατφόρμα με την αρωγή του ΟΗΕ για την κλιματική αλλαγή, ο οποίος δημιουργήθηκε την εποχή της πανδημίας με στόχο να συμβάλει στη μείωση των εκπομπών CO2 από τις τράπεζες.

καθαρές μηδενικές εκπομπές αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου έως το 2050». Η πρόσφατη έξοδος, ωστόσο, αντικατοπτρίζει την ευρεία αναδιπλωση τραπεζικών ιδρυμάτων και ποικίλων ομίλων εν γένει, πριν από τη δεύτερη κυβέρνηση Τραμπ, από περιβαλλοντικές και κοινωνικές πρωτοβουλίες και πρωτοβουλίες εταιρικής διακυβέρνησης. Κι ενώ οι πρωτοβουλίες της κλιματικής αλλαγής έγιναν μόδα στη Γουόλ Στρίτ, οι συντηρητικές ομάδες συμφερόντων φρόντισαν να τις απαξιώσουν, ενώ ομάδες θεσμικής πίεσης της Δεξιάς πιέζουν τις εταιρείες να απόσχουν εντελώς από το πλαίσιο προδιαγραφών, οι οποίες αφορούν περιβαλλοντικές πολιτικές, κοινωνικές δράσεις καθώς και πρωτοβουλίες εταιρικής διακυβέρνησης. Ο εκλεγμένος πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ

χαρακτήρισε την κλιματική αλλαγή «φάρσα» και αναμένεται να ανακαλέσει τους σχετικούς κανονισμούς. Η Morgan Stanley, από μέρους της, βέβαια, ανακοίνωσε ότι δεν υποχωρεί από τους στόχους της για καθαρό μηδενικό αποτύπωμα και επιδιώκει την επίτευξή τους, «παρέχοντας στους πελάτες μας τις συμβουλές και το κεφάλαιο που απαιτούνται για να μετασχηματίσουν τα επιχειρηματικά μοντέλα».

Η Goldman, τώρα, αναφέρθηκε στη «σημαντική πρόοδο» που έχει σημειώσει στους μηδενικούς στόχους της, ενώ θα εξακολουθήσει να το κάνει. Η Citi, ιδρυτικό μέλος μιας ευρύτερης ομάδας επικεντρωμένης στο κλίμα, της «Χρηματοπιστωτικής Συμμαχίας της Γλασκώβης για τους Μηδενικούς Ρύπους», που συνδέεται με την πλατφόρμα «Συμμαχία

Τραπεζών για Μηδενικούς Ρύπους» / NZBA, δήλωσε ότι σκοπεύει να επεκταθεί στην πρώτη. Οι τράπεζες αντιμετώπισαν πολύ σκληρή κριτική από το μέτωπο των Ρεπουμπλικανών στις ΗΠΑ, υποστηρίζοντας ότι οι δεσμοί τους με την πλατφόρμα του ΟΗΕ ισχυδυναμούσαν με μπόικοτάζ στις βιομηχανίες πετρελαίου και φυσικού αερίου και ότι θα μπορούσαν να παραβιάσουν τους αντιμονοπωλιακούς νόμους, όπως αναφέρει η The Wall Street Journal. Τέλος, ο Ανίκετ Σαχ, διευθυντής του τμήματος παγκόσμιας στρατηγικής βιωσιμότητας και μετάβασης στο Jefferies, διευκρίνισε ότι οι τράπεζες θα έπρεπε να έχουν εξετάσει πιο κριτικά τις πιθανές νομικές επιπτώσεις και τη σκοπιμότητα, προτού εγγραφούν στον συνασπισμό μηδενικών ρύπων.

Στην Ε.Ε. το 2023 γεννήθηκαν 5,5% λιγότερα παιδιά σε σύγκριση με το 2022.

Βαθαίνει η δημογραφική κρίση στην Ευρώπη

Ο χαμηλότερος αριθμός γεννήσεων καταγράφηκε πέρυσι στην Ε.Ε., σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat, τα οποία αναδεικνύουν τη σοβαρότητα της δημογραφικής κρίσης στο ευρωπαϊκό μπλοκ. Συνολικά στα 27 κράτη-μέλη γεννήθηκαν 3,665 εκατομμύρια παιδιά, δηλαδή λιγότερα από το προσδοκώμενο, και κατά 5,5% λιγότερα σε σύγκριση με το 2022, που αποτέλεσε τη μεγαλύτερη ετήσια πτώση στην ιστορία της Ε.Ε. Οι χώρες που εμφάνισαν τη μεγαλύτερη πτώση στις γεννήσεις –κατά τοις εκατό– ήταν η Ιταλία, η Ισπανία, η Ελλάδα, η Πολωνία, η Φινλανδία και οι χώρες της Βαλτικής. Συνολικά στην Ε.Ε. ο α-

ριθμός των γεννήσεων κορυφώθηκε στα μέσα του 1960, όταν γεννήθηκαν σχεδόν 7 εκατομμύρια μωρά. Εκτοτε ακολουθείται πτωτική πορεία, που τα τελευταία χρόνια επιδεινώνεται αισθητά. Σε κάθε περίπτωση, ο χαμηλότερος αριθμός γεννήσεων πρόκειται να ασκήσει έντονες πιέσεις στους κρατικούς προϋπολογισμούς, αφού ο αριθμός των ατόμων σε παραγωγική ηλικία μειώνεται και οι δαπάνες στον τομέα των συντάξεων και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, μεταξύ άλλων, ανεβαίνουν. Ειδικό στο θέμα του δημογραφικού πιστεύουν ότι η τάση της μείωσης των γεννήσεων ενισχύθηκε από τις ανησυχίες για την κλιματική αλλαγή, την παν-

δημία, αλλά και την ακρίβεια, δεδομένου ότι οι Ευρωπαίοι πέρασαν τη χειρότερη πληθωριστική κρίση που έχει σημειωθεί εδώ και μια γενιά. «Είναι πιθανό οι αβεβαιότητες, όπως η επαγγελματική ανασφάλεια, η άνοδος του στεγαστικού κόστους και των τιμών των κατοικιών και οι πολλαπλές παγκόσμιες κρίσεις – συμπεριλαμβανομένων της πανδημίας, των γεωπολιτικών εντάσεων και της κλιματικής αλλαγής– να επηρεάζουν αρνητικά τις αποφάσεις αναπαραγωγής του καθενός», σχολίασε στους Financial Times ο Γκουανγκγιού Ζανγκ, ο οποίος ειδικεύεται σε θέματα πληθυσμού στα Ηνωμένα Έθνη. Βάσει των στοιχείων της Eurostat, πάντως, αυξάνεται ο α-

ριθμός των γυναικών που καθυστερούν τη μητρότητα σε σύγκριση με παλαιότερα. Η μέση ηλικία της μητέρας στη γέννηση του πρώτου της παιδιού ήταν κοντά στα 30 το 2022 από 28,8 το 2013. Επίσης, το ποσοστό των γεννήσεων ανάμεσα σε γυναίκες άνω των 40 υπερδιπλασιάστηκε την τελευταία δεκαετία από 2,5% στο 6%. Σύμφωνα με τον Γουίλεμ Αντέμα, επικεφαλής οικονομολόγο στον ΟΟΣΑ, οι κυβερνήσεις πρέπει να προετοιμαστούν για ένα μέλλον χαμηλών γεννήσεων και να σκεφτούν μέτρα για την τόνωση της μετανάστευσης προς τις χώρες τους, της παραγωγικότητας και της συμμετοχής των πολιτών στην αγορά εργασίας, ιδίως των γυναικών.

Οι ηλικιωμένοι στηρίζουν την κατανάλωση στην Κίνα

Οι νέοι της Κίνας χάνουν την όρεξή τους για κατανάλωση, ως αποτέλεσμα των μεγάλων απωλειών θέσεων εργασίας, σε αντίθεση με τις ανθεκτικά ισχυρές καταναλωτικές συνήθειες των ηλικιωμένων, σύμφωνα με διακεκριμένο Κινέζο οικονομολόγο. Όπως επισημαίνει ο Γκάο Χάουεν, επικεφαλής οικονομολόγος της SDIC Securities, παρότι η γήρανση του πληθυσμού στην Κίνα θα μπορούσε να περιορίσει την ανάπτυξη μακροπρόθεσμα, οι ηλικιωμένοι διακρίνονται όλο και περισσότερο για την υγιή οικονομική τους κατάσταση.

«Όσο νεότερος είναι ο πληθυσμός μιας επαρχίας τόσο πιο χαμηλή είναι η αύξηση της κατανάλωσης εκεί», δήλωσε

ο Γκάο σε συνέδριο επενδυτών στη Σενζέν την Τρίτη, επικαλούμενος περιφερειακά στοιχεία. Ο οικονομολόγος, ο οποίος έχει συμβουλευήσει στο παρελθόν τις ρυθμιστικές αρχές και την κινεζική κυβέρνηση, περιέγραψε τη μεταπανδημική κοινωνία της Κίνας ως «γεμάτη από ζωηρούς ηλικιωμένους, άψυχους νέους και απελπισμένους μεσήλικες».

Τα σχολία έγιναν viral στα κινεζικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης, συμπεριλαμβανομένου του Weibo, λόγω της αμείλικτης ειλικρίνειάς τους, που είναι ασυνήθιστη στην Κίνα. Οι τοπικοί αναλυτές προσπαθούν διαρκώς να χρησιμοποιούν πιο μετριοπαθή ορολογία, ενώ φτάνουν ακόμη και σε σημείο να

αυτολογοκρίνονται σε λέξεις όπως «αποπληθωρισμός», καθώς οι αξιωματούχοι ζητούν να επικρατεί ένα θετικό αφήγημα γύρω από τον οικονομικό. Οι λιανικές πωλήσεις στην Κίνα είναι υποτονικές από το 2022, καθώς η καταναλωτική εμπιστοσύνη δέχθηκε πλήγμα από τα μέτρα για την πανδημία και από τη χειρότερη κρίση ακινήτων στην πρόσφατη ιστορία της χώρας. Όσο η οικονομία «κατέβαζε ταχύτητα», οι εκτεταμένες περικοπές μισθών και οι απολύσεις επιβάρυναν επίσης τους προϋπολογισμούς των νοικοκυριών και περιορίζαν τις δαπάνες. Παρόλο που μια πρόσφατη κυβερνητική εκστρατεία για την επιδότηση των αγορών αυτοκινήτων και

οικιακών συσκευών οδήγησε σε ανάκαμψη της κατανάλωσης, ο ρυθμός ανάπτυξης εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλότερος από τα προ της πανδημίας επίπεδα. «Τουλάχιστον για τους νέους, η εμπιστοσύνη τους στο μελλοντικό εισόδημα έχει μειωθεί σημαντικά, η καταναλωτική τους δραστηριότητα έχει περιοριστεί και η προθυμία τους να αγοράσουν σπίνια έχει επίσης περιοριστεί», σημειώνει ο Γκάο. «Αλλά όλα αυτά τα προβλήματα δεν υπάρχουν για τον ηλικιωμένο πληθυσμό». Η ανεργία των νέων παρέμεινε αυξημένη στο 17,1% τον Οκτώβριο, ποσοστό υπερτριπλάσιο του εθνικού ποσοστού ανεργίας στις αστικές περιοχές.

Η ανεργία και οι περικοπές μισθών περιορίζουν τις δαπάνες των νέων.

ALPHA BANK

www.alphabank.com.cy

Ζήστε ονειρεμένα ταξίδια!

Χρησιμοποιήστε τις κάρτες Mastercard της Alpha Bank από **15 Δεκεμβρίου 2024 έως 31 Μαρτίου 2025** και κερδίστε δωροκουπόνια από τη Let's Go Tours by Amathus.

Ελάχιστο ποσό χρήσης κάρτας €5.000. Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

2 δωροκουπόνια των

€ 10.000

και 25 των € 4.000

ALPHA **SPEND & WIN**

let's **GO** tours by Amathus

Πρόγραμμα για αγορά ηλιακού θερμοσίφωνα και αντλίας θερμότητας

Με συνολικό ποσό 232,2 εκατ. ευρώ θα ενισχυθούν τα νοικοκυριά για την εγκατάσταση νέων ηλιακών θερμοσίφωνων και συστημάτων αντλίας θερμότητας μέσω του προγράμματος «Αλλάζω σύστημα θέρμανσης και θερμοσίφωνα». Σύμφωνα μάλιστα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση των υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας Θόδωρου Σκυλακάκη και του αναπληρωτή υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Νίκου Παπαθανάση, ποσό 44,6 εκατ. ευρώ από τον προϋπολογισμό του προγράμματος δεσμεύεται για τα ενεργειακά ευάλωτα νοικοκυριά. Οι δικαιούχοι του προγράμματος μπορούν να υποβάλουν αιτήσεις για την ένταξή τους από τις 8 Ιανουαρίου και έως τις 31 Μαρτίου 2025 ηλεκτρονικά και υποχρεωτικά μέσω του επίσημου δικτυακού τόπου του προγράμματος (<https://allazothermansithermosifona.gov.gr>).

Στόχος του προγράμματος είναι η αναβάθμιση της ενεργειακής αποδοτικότητας των νοικοκυριών και η εξοικονόμηση οικονομικών πόρων από τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Επιπροσθέτως θα συνεισφέρει στη μείωση της χρήσης συστημάτων θέρμανσης που βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα και βιομάζα, τα οποία επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα με αεριοποιημένα σωματίδια.

Μέσω του προγράμματος επικουρηγείται η αγορά νέου ηλιακού θερμοσίφωνα σύγχρονης τεχνολογίας με ποσοστό 50% ή 60%, με το ακριβές ποσοστό να διαμορφώνεται βάσει ει-

σοδηματικών κριτηρίων. Η αγορά νέου συστήματος αντλίας θερμότητας επιδοτείται σε ποσοστό 50% και η εκτέλεση των αναγκαίων συμπληρωματικών εργασιών τοποθέτησης επί- λέξιμου εξοπλισμού σε ποσοστό 50% ή 60%, αναλόγως των εισοδηματικών κριτηρίων. Το πρόγραμμα καλύπτει κύρια ή δευτερεύουσα κατοικία, ενοικιαζόμενη ή παραχωρούμενη. Εμφαση δίνεται στους δυναμτικούς ωφελούμενους του έτερου προγράμματος «Ανακυκλώνω - Αλλάζω θερμοσίφωνα» που δεν έχουν εξαργυρώσει τα Voucher. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλουν εκ νέου αίτηση, χρησιμοποιώντας το ίδιο ΑΦΜ. Οι αιτήσεις χρηματοδότησης αξιολογούνται συγκριτικά και λαμβάνεται υπόψη η ύπαρξη ή μη μέλους/μελών ΑμεΑ στην οικογένεια, αν η αίτηση αφορά οικογένειες με τρία ή περισσότερα εξαρτώμενα τέκνα, αν η κατοικία είναι σε ατμοσφαιρικά επιβαρυμένες περιφέρειες (μόνο για το νέο σύστημα αντλίας θερμότητας), σε περιοχές με υψηλό αριθμό βαθμομερών.

Όπως αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση, πέραν της ενίσχυσης των νοικοκυριών για την εγκατάσταση νέων ηλιακών θερμαντήρων νερού ή/και συστημάτων αντλίας θερμότητας σύγχρονης τεχνολογίας, παρέχεται και η δυνατότητα αντικατάστασης ενεργοβόρων ηλεκτρικών θερμαντήρων παλαιάς τεχνολογίας. Αυτή η πρόβλεψη, ωστόσο, δεν αποτελεί προαπαιτούμενο για τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων στο πρόγραμμα.

Αύξηση εσόδων από ΦΠΑ κατά 1,4 δισ. ευρώ ετησίως

Τι προβλέπει το στρατηγικό σχέδιο της ΑΑΔΕ την πενταετία 2025-29

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Μείωση του κενού ΦΠΑ στο επίπεδο του μέσου όρου της Ε.Ε. και της φοροδιαφυγής των φυσικών προσώπων που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα κατά 40% έως το 2029 θέτει ως στόχο η ΑΑΔΕ στο στρατηγικό της σχέδιο 2025-29, που έδωσε στη δημοσιότητα. Επίσης, η ανεξάρτητη αρχή στοχεύει σε αυτοματοποιημένη επιστροφή φόρων σε ποσοστό άνω του 95% εντός 30 ημερών, πάντα για το 2029.

Ο περιορισμός του κενού ΦΠΑ στο επίπεδο του μέσου όρου της Ε.Ε. συνεπάγεται αύξηση των φορολογικών εσόδων από ΦΠΑ κατά 1,4 δισ. ευρώ περίπου. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Ε.Ε., για το 2022, το κενό ΦΠΑ (των θεωρητικά προσδοκώμενων εσόδων) στην Ελλάδα ήταν 13,7%, ενώ στην Ε.Ε.-27 ήταν 6,99%. Το κενό αυτό στην Ελλάδα αντιστοιχεί σε 2,95 δισ. ευρώ, επομένως η μείωση του σχεδόν στο μισό, ώστε να φτάσει στον μέσο όρο

Η ανεξάρτητη αρχή αποσκοπεί στη μείωση της φοροδιαφυγής των ελευθέρων επαγγελματιών κατά 40%.

της Ε.Ε., αντιστοιχεί σε επιπλέον έσοδα 1,4 δισ. ευρώ.

Επιπλέον, από τους βασικούς στόχους που θέτει το στρατηγικό σχέδιο, πάντα με ορίζοντα το 2029, είναι και οι εξής:

- Διπλασιασμός της εισπραξιμότητας των πραγματικών ληξιπρόθεσμων χρεώ-

- Μείωση κατ' έτος της απώλειας εσόδων από λαθρεμπόριο.
- Αύξηση της εμπρόθεσμης υποβολής

Στους βασικούς στόχους της ΑΑΔΕ είναι η αυτοματοποιημένη επιστροφή φόρων σε ποσοστό άνω του 95% εντός 30 ημερών και ο διπλασιασμός της εισπραξιμότητας των πραγματικών ληξιπρόθεσμων χρεών.

δηλώσεων φόρου εισοδήματος στο 96% και ΦΠΑ στο 99%.

- Αύξηση των εμπρόθεσμων πληρωμών στο 90%.
- Ολοκλήρωση των ψηφιακών αιτημάτων των συναλλασσομένων σε ποσοστό 95% εντός 24 ωρών κατά μέσον όρο και εντός 3 εργάσιμων ημερών κατά μέσον όρο για τα λοιπά αιτήματα.
- Εκκαθάριση σε μία ώρα των διασαφίσεων σε ποσοστό άνω του 90%

για τις εισαγωγές και άνω του 95% για τις εξαγωγές.

- Ηλεκτρονικές end to end διαδικασίες εξυπηρέτησης της φορολογικής διοίκησης σε ποσοστό 80%.
- Το ποσοστό των στελεχών της ΑΑΔΕ που ασχολούνται αποκλειστικά με τον έλεγχο να υπερβαίνει το 30%.
- Εκπαίδευση του 100% του προσωπικού στα νέα συστήματα και στις τεχνολογίες του αντικειμένου του.

Είναι ενδιαφέρον ότι στους στόχους περιλαμβάνεται ακόμη και η «σταδιακή μείωση του δείκτη αντίληψης της διαφθοράς για την ΑΑΔΕ».

«Στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων», αναφέρει ο διοικητής της ΑΑΔΕ Γ. Πιτσιλīs στον πρόλογο του στρατηγικού σχεδίου, «έχουμε επενδύσει στην ψηφιοποίηση των υπηρεσιών και των διαδικασιών μας, δημιουργώντας έναν σύγχρονο, φιλικό και αποτελεσματικό οργανισμό. Με τη συμβολή του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αντικαθιστούμε όλα τα βασικά πληροφοριακά μας συστήματα, αποκτούμε νέες εφαρμογές και εξοπλισμό, αξιοποιώντας σύγχρονες τεχνολογίες, όπως η τεχνητή και επιχειρηματική νοημοσύνη. Στοχεύουμε στη μετάβαση στη Φορολογική Διοίκηση 3.0, που στηρίζεται στα δεδομένα για λήψη αποφάσεων (datadriven), διαχειρίζεται τους κινδύνους σε όλα τα επίπεδα (risk-based), θέτει στο επίκεντρο την εξυπηρέτηση πολιτών και επιχειρήσεων (taxpayer focused) και το ευ ζην του προσωπικού της».

Το σχέδιο κινείται με βάση πέντε στόχους:

1. Διαμόρφωση πλαισίου για εύκολη συμμόρφωση.
 2. Επικέντρωση στον πολίτη, στις επιχειρήσεις και στο κοινωνικό σύνολο.
 3. Αντιμετώπιση κάθε κινδύνου μη συμμόρφωσης, διασφαλίζοντας τα δημόσια έσοδα.
 4. Επίτευξη υψηλών επιπέδων απόδοσης μέσω της τεχνολογίας των δεδομένων και του ανθρώπινου δυναμικού.
 5. Επιδίωξη της αριστείας σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας της Αρχής.
- Στο πλαίσιο αυτό, χρησιμοποιούνται 25 δείκτες απόδοσης, για την αξιολόγηση της πορείας επίτευξης των στόχων που θέτει.

Ενας στους δύο νέους θέλει να ξεκινήσει τη δική του επιχείρηση

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Ετοιμοί να επιλέξουν τον δύσκολο δρόμο της επιχειρηματικότητας μέσα στα επόμενα 3-5 χρόνια και να αναλάβουν ρίσκα ακόμη και μόνοι τους χωρίς τη στήριξη κάποιου συνδρυτή, εμφανίζονται 6 στους 10 νέους της γενιάς Gen Z, ηλικίας μεταξύ 17-26 ετών, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Εάν και η νέα γενιά αντιμετωπίζει σωρεία προκλήσεων, από την έλλειψη προσιτών στέγης μέχρι και γενικούς τη δυσκολία να ανταποκριθεί στο αυξανόμενο κόστος ζωής, η έννοια της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης δεν φαίνεται να τους είναι αδιάφορη. Στη χώρα μας, αντί-

62% των νέων απάντησαν πως είναι πιθανό να στήσουν τη δική τους επιχείρηση στα επόμενα 3-5 χρόνια, γεγονός που αποδεικνύει την επιθυμία τους να αυτοαπασχοληθούν και να ακολουθήσουν μια καριέρα που προσφέρει ευελιξία και αυτονομία. Σε ό,τι αφορά ειδικά τους επιδοξους Έλληνες startupper, εάν και η έρευνα δεν αναφέρει κάποιο συγκεκριμένο ποσοστό, από τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν, εκτιμάται ότι περίπου 1 στους 2 νέους είναι πιθανό να ιδρύσει τη δική του επιχείρηση στα επόμενα χρόνια. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες, ήτοι σχεδόν 1 στους 2 (47%), επιθυμούν να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση ως μέρος μιας ευρύτερης ομάδας, ωστόσο εξίσου ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι σχεδόν 4 στους 10 (37%) θα προχωρούσαν μόνοι τους το εγχείρημά τους, χωρίς δηλαδή την παρουσία κάποιου συνδρυτή. Άλλωστε, σύμφωνα με την έρευνα, το να βρει ένας επιδοξος επιχειρηματίας κάποιον συνδρυτή για να προχωρήσει με το εγχείρημά του, συγκαταλέγεται ανάμεσα στους μεγαλύτερους φόβους των νέων ηλικίας 17-26 ετών που συμμετείχαν στην έρευνα (15%).

Η μεγαλύτερη βέβαια πρόκληση για τους ίδιους είναι η πρόσβαση στη χρηματοδότηση (67%), η γνώση πάνω στην αγορά που δραστηριοποιούνται (46%), ενώ το 33% εκτιμά ότι εξίσου απαιτητική είναι και η ανάγκη των επιχειρηματιών να έχουν τον έλεγχο της επαγγελματικής τους πορείας (57%). Αυτό αποτυπώνει πανευρωπαϊκή έρευνα του ελληνικού επενδυτικού κεφαλαίου Arçelik Ventures σε συνεργασία με το Z link στην οποία συμμετείχαν σχεδόν 700 νέοι από 14 χώρες, όπως η Ελλάδα, η Βρετανία, η Γαλλία, η Γερμανία, Πολωνία κ.ά. Σύμφωνα με την έρευνα,

Στο 9,6% μειώθηκε η ανεργία τον Νοέμβριο

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Διατήρησε την καθοδική του πορεία το ποσοστό ανεργίας στη χώρα μας και τον Νοέμβριο 2024, με την Εθνική Στατιστική Αρχή να εκτιμά πως μειώθηκε στο 9,6% από 9,8% τον Οκτώβριο και 10,8% τον Νοέμβριο του 2023. Αύξηση κατά 3,5% σε ετήσια βάση σημείωσε η απασχόληση. Αν και όλα τα στοιχεία δείχνουν πως το κλείσιμο του έτους θα βρει το ποσοστό ανεργίας για πρώτη φορά από το 2009 με μονοψήφιο ποσοστό, στο οικονομικό επιτελείο επεξεργάζονται ήδη το σχέδιο δράσης του 2025, με στόχο την ουσιαστική αύξηση της απασχόλησης, με την ένταξη στην

Τον Οκτώβριο 2024, το ποσοστό των ανέργων είχε διαμορφωθεί σε 9,8%, ενώ τον Νοέμβριο 2023 σε 10,8%.

αγορά εργασίας των γυναικών, των νέων αλλά και των μεγάλων σε ηλικία ατόμων.

Είναι χαρακτηριστικό ότι σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για το γ' τρίμηνο του 2024, γυναίκες και νέοι παραμένουν «ανοιχτή πληγή» για την χώρα αγορά, με τη συμμετοχή των γυναικών στην εργασία να κυμαίνεται στο 52,7%, απέχοντας 15,5 ποσοστιαίες μονάδες από το 68,2% των ανδρών και τη συμμετοχή των νέων να φθάνει μόλις το 43,4%, μικρότερο από το 44,9% που είχε προκύψει έναν χρόνο νωρίτερα. Πάντως, το ποσοστό ανεργίας για έ-

ναν ακόμη μήνα, τον Νοέμβριο του 2024, μειώθηκε στο 9,6%, έναντι 10,8% τον Νοέμβριο του 2023 και 9,8% τον Οκτώβριο του 2024. Οι απασχολούμενοι ανήλθαν σε 4.286.466 άτομα σημειώνοντας αύξηση κατά 146.066 σε σχέση

με τον Νοέμβριο του 2023 (3,5%) και οριακή μείωση, κατά 6.074 άτομα, σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2024 (-0,1%). Σημαντική βελτίωση σε ετήσια βάση σημείωσε ο αριθμός των ανέργων, καθώς ανήλθαν σε 454.695 άτομα, ση-

μειώνοντας μείωση κατά 47.562 άτομα σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2023 (-9,5%) και κατά 11.914 άτομα σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2024 (-2,6%). Όσο για τα άτομα κάτω των 75 ετών που δεν περιλαμβάνονται στο εργατικό δυναμικό ή «άτομα εκτός του εργατικού δυναμικού», δηλαδή τα άτομα που δεν εργάζονται ούτε αναζητούν εργασία, αυτά, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ ανήλθαν σε 3.026.005, σημειώνοντας μείωση κατά 120.944 άτομα σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2023 (-3,8%) και αύξηση κατά 15.817 άτομα σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2024 (0,5%).

Για το 2025 ο στόχος είναι το ποσοστό ανεργίας να παραμείνει σε μονοψήφιο νοούμερο, προσεγγίζοντας σε ετήσια βάση το 9,7%, το «σοκ» δηλαδή που πέτυχε κατά το τρίτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους. Βέβαια, στο οικονομικό επιτελείο γνωρίζουν πως θα πρέπει να «παλέψουν» με τον σκληρό πυρήνα της ανεργίας και να εντείνουν τη μάχη τους για να πέσει ακόμη παρακάτω το ποσοστό της, κάτι που δεν θεωρείται καθόλου εύκολο.

Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει ο διοικητής της ΔΥΠΙΑ, Σπύρος Πρωτοψάλτης, το χαμηλότερο ποσοστό 15ετίας που καταγράφει ο δείκτης της ανεργίας στη χώρα μας σηματοδοτεί «ένα κρίσιμο ορόσημο για τη συνέχεια», καθώς φτάνουμε σε αυτό που αποκαλείται «σκληρός πυρήνας της ανεργίας». Στο πλαίσιο αυτό, σε συνεργασία με την ηγεσία του υπουργείου Εργασίας, σχεδιάζονται καινοτόμοι δράσεις για τη στήριξη των ανέργων αλλά και των εργαζομένων οι οποίοι βρίσκονται ενώπιον νέων προκλήσεων που φέρνουν οι μετασχηματισμοί στο εργασιακό τοπίο.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΑΙΤΗ

Να σωθεί ό,τι απέμεινε

Θα είχε ενδιαφέρον να δοκιμάζαμε να αξιοποιήσουμε το «πλεονέκτημα των αργοποιημένων», των latecomers.

λύματα, εστίαση και διασκέδαση – λένε οι οικονομολόγοι της Eurobank. Αρνητικά ήταν η επίδραση των εξωτερικών συναλλαγών (αυξήθηκαν οι εισαγωγές, μειώθηκαν οι εξαγωγές), ενώ μειώθηκε και η δημόσια κατανάλωση. Αντισυχντική, κατάλληλον, είναι η μικρή αύξηση των

επενδύσεων (2,2%), ενώ ειδικά οι επενδύσεις σε εξοπλισμό μειώθηκαν 1,8%. Φέτος το ΑΕΠ δεν θα αυξανόταν, αντίθετως θα συρρικνωνόταν εάν δεν υπήρχε η αύξηση των αποθεμάτων – εκτιμούν οι οικονομολόγοι της Εθνικής Τράπεζας. Στο σύνολο του 2024, η αύξηση των αποθεμάτων υπολογίζεται να προσθέσει 2,8 μονάδες στο ΑΕΠ, δηλαδή θα είναι μεγαλύτερη από τον προβλεπόμενο ρυθμό μεγέθυνσης του ίδιου του ΑΕΠ, που αναμένεται να μείνει στο 2,4%.

Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε; Ως χώρα με αδύναμη παραγωγική βάση, θα ήταν ίσως ενδιαφέρον να προσφεύγαμε στο «πλεονέκτημα των αργοπο-

ρημένων» (latecomers): Να μετατρέψουμε σε πλεονέκτημα το μειονέκτημα της καθυστέρησης, και υπερπηδώντας στάδια και διαδικασίες να βρεθούμε στις πρώτες γραμμές μιας ανάπτυξης στηριγμένης στο τρίγωνο της γνώσης, έρευνα - εκπαίδευση - καινοτομία. Θα μπορούσαμε να το επιτύχουμε; Πιθανότατα ναι, γιατί, αυτή τη φορά, λεφτά υπήρχαν. Τι δεν υπήρξε; Βούληση, σχέδιο και (κάποια...) αυστηρότητα στη διαχείριση.

Παράδειγμα: Το ΤΑΑ υποτίθεται θα χρηματοδοτούσε πράσινη μετάβαση, ψηφιακό μετασχηματισμό, οικονομίες κλίμακας μέσω συνεργασιών, εξαγωγών

και συγχωνεύσεων και εξωστρέφεια. Και χρηματοδότησε από πανάκριβη άσφαλη μέχρι εισαγωγές ηλεκτρικών αυτοκινήτων και από πληθωριστικά στεγαστικά δάνεια (για να ακριβαίνουν τα ακίνητα και τα νοίκια σε συνθήκες ανεπαρκούς προσφοράς...) μέχρι επιδόματα σε άτομα με ειδικές ανάγκες και δωρεάν χειρουργικές επεμβάσεις. Ετσι, για το 2025, μια ευχή θα ήταν να σωθεί ό,τι σώζεται: Οποιοί πόροι απομένουν, να ανακαταμερισθούν και να διατεθούν για την ανάπτυξη – όχι για αλλότρια.

kalitsiskostas@yahoo.com

Το 2024 οι ανεπτυγμένες οικονομίες της Ευρώπης μεγέθυνονταν με ασθενείς ρυθμούς. Στο τρίμηνο Ιουλίου - Σεπτεμβρίου 2024, η μεγέθυνση στους 20 της Ευρωζώνης κατά μέσον όρο ήταν αυξημένη 0,9% συγκριτικά με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2023. Τη μεγαλύτερη αύξηση ΑΕΠ πέτυχε η Κύπρος με 3,8%, ακολουθούσαν η Ισπανία με 3,4%, η Λιθουανία με 2,3%, η Ελλάδα με 2,4%. Οι πιας οικονομική μεγέθυνση ήταν υπερδιπλάσια από τον μέσο όρο εξηγείται εν πολλοίς από τις μεγάλες δυσκολίες που αντιμετώπιζον οι πιο ανεπτυγμένες οικονομίες, αφενός για να «κωνέψουν» το υψηλότερο κόστος ε-

νέργειας, αφετέρου για να εκσυγχρονιστούν για να σταθούν απέναντι σε έναν πανίσχυρο ανταγωνιστή, την Κίνα. Όταν βαριανασαίνουν οι ισχυρότερες οικονομίες, σημαίνει για τις πιο αδύναμες ότι οφείλουν να κάνουν ακόμη μεγαλύτερες προσπάθειες. Αντιθέτως, εμείς επαναπαυόμαστε στους υψηλότερους ρυθμούς μεγέθυνσης του ΑΕΠ, παρότι αυτοί δεν οφείλονται σε επενδύσεις, αλλά στο ευρωπαϊκό λεφτόδεντρο και στη συγκυρία.

Η μεγέθυνση του ΑΕΠ στο 9μηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου οφειλόταν στην αύξηση των αποθεμάτων και της ιδιωτικής κατανάλωσης, κυρίως για κατα-

Τις περισσότερες κυβερνοεπιθέσεις μεταξύ 20 κρατών δέχεται η Ελλάδα

Τι δείχνει έρευνα της εταιρείας λογισμικού ασφαλείας Kaspersky

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Αναπόφευκτο κακό τείνουν να γίνουν οι κυβερνοεπιθέσεις, με τα χτυπήματα να αυξάνονται συνεχώς σε πολίτες και επιχειρήσεις. Όπως ανέφερε σε πρόσφατη δημοσιογραφική παρουσίαση ο Βασίλης Βλάχος, επικεφαλής για την Ελλάδα και την Κύπρο της εταιρείας λογισμικού ασφαλείας Kaspersky, η χώρα μας κατατάσσεται πρώτη ως προς τον αριθμό επιθέσεων από κακόβουλο λογισμικό (malware).

Σύμφωνα δηλαδή με τα στοιχεία που βασίζονται στο πόσο συχνά ενεργοποιείται η συγκεκριμένη λειτουργία εντοπισμού κινδύνου μόλυνσης στα συστήματα των πελατών της Kaspersky, η Ελλάδα καταλαμβάνει την πρώτη θέση μεταξύ 20 κρατών, με ποσοστό 21,8%.

Ακολουθεί με μικρή απόσταση το Περού, όπου το 20,65% των χρηστών λογισμικού Kaspersky έχει βρεθεί αντιμέτωπο με επιθέσεις από malware. Την

Λόγω και της διείσδυσης της τηλεργασίας, οι απόπειρες επιθέσεων αυξήθηκαν σημαντικά.

τρίτη θέση καταλαμβάνει το Εκουαδόρ, την τέταρτη και πέμπτη το Κατάρ και η Τунησία, ενώ τη δεκάδα συμπληρώνει η Σρι Λάνκα με ποσοστό 18,24%.

Επίσης, τα προϊόντα της Kaspersky, που αντιπροσωπεύουν ένα μόνο τμήμα της ελληνικής αγοράς, από τις αρχές της χρονιάς μέχρι και τον Οκτώβριο απέκλεισαν 15,2 εκατ. διαδίκτυακές απειλές που αφορούν την απόπειρα εγκατάστασης κακόβουλου υλικού. Ανιχνεύθηκαν ακόμη 25.650 επιθέσεις ransomware, όπου ο χάκερ «κλειδώνει» ένα σύστημα, ζητώντας λύτρα, αριθμός που έχει αυξηθεί κατά περίπου δέκα φορές συγκριτικά με το 2023. Εντοπίστηκαν και 117.300 επιθέσεις με κακόβουλο λογισμικό, που α-

φορούν τον χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό τομέα και είναι αυξημένες έως και κατά 30 φορές σε σχέση με το 2023. Λόγω και της διείσδυσης της τηλεργασίας, οι απόπειρες επιθέσεων RDP, όπου ο επιτιθέμενος αποκτά απομακρυσμένη πρόσβαση σε πληροφοριακά συστήματα, αυξήθηκαν κατά 21,5%, σε 1,6 εκατ.

Βάσει μιας ακόμη έρευνας που πραγματοποίησε διαδίκτυακά η τεχνολογική εταιρεία σε δείγμα 1.000 ατόμων στην Ελλάδα, προκύπτει ότι το 46% των εργαζομένων επιβεβαιώνει ή πιθανολογεί ότι έχει πέσει θύμα παρακολούθησης μέσω κάποιας μορφής τεχνολογίας. Μέσω δηλαδή κάποιας εφαρμογής κινητού (13%), μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης

σε διαδίκτυακή κάμερα (10%) και εφαρμογής σε φορητό υπολογιστή (9%).

Με τις κυβερνοεπιθέσεις να συνεπάγονται και σημαντικό οικονομικό κόστος, η Kaspersky, βάσει έρευνας σε 24 αγορές παγκοσμίως, τοποθετεί τη δαπάνη για την αντιμετώπισή τους σε άνω των 2 εκατ. δολαρίων για το 65% των μεγαλύτερων επιχειρήσεων. Στις μικρομεσαίες το κόστος για τη διαχείριση των επιπτώσεων των κυβερνοχτυπημάτων ξεπέρασε τις 50.000 δολάρια, με τη διαταραχή που προκαλείται στη λειτουργία των εταιρειών να περιλαμβάνει τους τομείς της επικοινωνίας, του αυτοματοποιημένου μάρκετινγκ, της υποστήριξης πελατών και του σχεδιασμού ή παραγωγής προϊόντων.

Παρ' όλα αυτά, μόνο 10% των εταιρειών προστατεύουν όλους τους εταιρικούς σταθερούς υπολογιστές τους και μόλις 8% τα εταιρικά κινητά τηλέφωνα.

Η αύξηση του κυβερνοεγκλήματος τροφοδοτεί και τη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες κατά των κυβερνοεπιθέσεων. Ως εκ τούτου, η Kaspersky καταγράφει φέτος σε ετήσια βάση άνοδο κατά 20% των πωλήσεων προς επιχειρήσεις, με τον αριθμό των τιμολογημένων πελατών να έχει αυξηθεί 25%. Η εταιρεία καταγράφει και αύξηση 7% των συνεργατών της, των οποίων ο συνολικός αριθμός φθάνει τους 300, με το ποσοστό αναγνώσης συνδρομής να τοποθετείται στο 90%.

Αντλήσαν 390 εκατ. ευρώ φέτος οι ελληνικές startups

Με την τεχνητή νοημοσύνη να προκαλεί και φέτος επενδυτική φρενιτιδα, το 2024 εξελίσσεται σε ένα έτος που, όπως όλα δείχνουν, σηματοδοτεί πλέον τη λεγόμενη «επιστροφή στην κανονικότητα» και για τις ελληνικές startups, μετά την απογείωση της περιόδου 2021-2022. «Οι επενδύσεις προς τις ελληνικές νεοφυείς επιχειρήσεις εμφανίζουν πολύ μικρή άνοδο σε σύγκριση με τα επίπεδα πριν από την πανδημία», σχολιάζουν στην «Κ» στελέχη της αγοράς με γνώση της πορείας του κλάδου στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με διαθέσιμα στοιχεία από το ελληνικό επενδυτικό κεφάλαιο Marathon Venture Capital, οι εταιρείες με ελληνικές καταβολές και δραστηριότητα στη χώρα μας έχουν αντλήσει στη μέχρι τώρα διάρκεια του έτους 390 εκατ. δολ. από 41 διεθνείς αλλά και εγχώριους επενδυτές, στο πλαίσιο 58 γύρων χρηματοδότησης. Ανάμεσα στις εταιρείες που «εξχώρισαν» συγκαταλέγονται η Blueground, που άντλησε 45 εκατ. δολ., καθώς και η εταιρεία Connectly.ai του Στέφανου Λουκάκου, στην οποία επένδυσε και ο γίγαντας ηλεκτρονικού εμπορίου Alibaba (20 εκατ. δολ.).

Οι χρηματοδοτήσεις φέτος σημειώνουν άνοδο σχεδόν 31% σε σύγκριση με το 2023, χρονιά με έντονες αναταράξεις λόγω των γεωπολιτικών εντάσεων, του εξαιρετικά επίμονου πληθωρισμού, αλλά και της κατάρρευσης της Silicon Valley Bank, της τράπεζας των startups την άνοιξη του 2023. Υπενθυμίζεται πως είχαν προηγηθεί δύο χρόνια έντονης επενδυτικής ευφορίας, με τις χρηματοδοτήσεις να σημειώνουν παγκοσμίως, αλλά και στην Ελλάδα, εκρηκτική άνοδο. Οι δε αποτιμήσεις αρκετών εταιρειών έφτασαν σε παράλογα υψηλά επίπεδα. Έτσι, το 2021, τα κεφάλαια που συγκεντρώσαν οι ελληνικές νεοφυείς εταιρείες ανήλθαν στα 979 εκατ. δολ., ενώ το 2022, χρονιά εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, αυτές μειώθηκαν στα 720 εκατ.

Την υψηλότερη χρηματοδότηση κατέφεραν να εξασφαλίσουν οι Blueground και Connectly.ai.

δολ. Πριν από την πανδημία, ήτοι το 2019, τότε που ακόμη το εγχώριο οικοσύστημα ήταν σε πρώιμα στάδια ανάπτυξης οι επενδύσεις ανήλθαν στα 251 εκατ. δολ. ενώ ένα χρόνο μετά, ήτοι το 2020, αυτές διαμορφώθηκαν λίγο πάνω από τα 330 εκατ. δολ. Η διόρθωση που παρατηρείται στον κλάδο ευθυγραμμίζεται πλήρως και με τις τάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σύμφωνα με την έρευνα State of European Tech 2024 από την Atomico, φέτος οι ευρωπαϊκές εταιρείες τεχνολογίας αναμένεται να αντλήσουν κοντά στα 45 δισ. δολ. από 37 δισ. δολ. το 2019 (+22%). Βέβαια, η επίδοση αυτή είναι έως και 50% χαμηλότερη σε σύγκριση με το 2021, όταν αυτές έσπασαν το φράγμα των 100 δισ. δολ. Παρ' όλα αυτά, την τελευταία δεκαετία το ευρωπαϊκό οικοσύστημα έχει σημειώσει άλματα. «Οι επενδύσεις στον κλάδο έχουν αυξηθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία. Το 2024 τα επίπεδα των χρηματοδοτήσεων αναμένεται να φτάσουν στα 45 δισ. δολ., δηλαδή να τριπλασιαστούν από τα 15 δισ. δολ. που καταγράφηκαν το 2015», τονίζει χαρακτηριστικά η Atomico.

HELLENIC BANK

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

15.11.24 - 12.01.25

ΣΤΗ ΤΑΦΡΟ ΝΤ'ΑΒΙΔΑ

Χορηγοί:

ALAMBRA

MOO

ZOPTIAS

PARK PALIATSO

Vassos Psatollimano

Primo

Fontana

Parex

Pharmia LEAD

ION ΤΙΑ ΠΙΑΝΤΑ

LUNO COFFEE

GIANTS

Χορηγός Επικοινωνίας:

LOVE 100.7 FM 98.1 & 95.7

Εκρηκτικό μείγμα για τη διεθνή οικονομία οι εξαγγελίες Τραμπ

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Εκρηκτικό μείγμα θεωρεί ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος ότι θα αποτελέσει ενδεχόμενη εφαρμογή των εξαγγελιών του νέου Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ για επιβολή δασμών, μείωση των εταιρικών φόρων και εκδίωξη μεταναστών.

Μιλώντας στο ραδιόφωνο του ΣΚΑΪ (Βασίλης Χιώτης, Νότης Παπα-

Αναφερόμενος στο παρελθόν, ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας χαρακτήρισε ως «μεγαλύτερο φάουλ» το γεγονός ότι οι δανειστές δεν έδωσαν το πράσινο φως για έξοδο από το μνημόνιο το 2014, παρά το γεγονός ότι η χώρα είχε εκπληρώσει τις προϋποθέσεις.

Γ. Στουρνάρας: Θα οδηγήσει σε αύξηση του πληθωρισμού στην Αμερική, επιβάρυνση των επιχειρηματιών στη Δύση, σύγκρουση με τη Fed.

δόπουλος), ο κ. Στουρνάρας είπε πως αν εφαρμοστεί η πολιτική αυτή, με δεδομένο και το υπόβαθρο του υψηλού και αυξανόμενου χρέους των Η.Π.Α., θα οδηγήσει, μετά μια αρχική περίοδο ευφορίας των αγορών, σε αύξηση του πληθωρισμού στην Αμερική, επιβάρυνση των επιχειρηματιών στην Δύση, σύγκρουση με τη

Federal Reserve, που δεν θα μπορεί να συνεχίσει τη μείωση των επιτοκίων, υποτίμηση του κινεζικού γουάν, για να αντισταθμίσει η Κίνα την επιβάρυνση λόγω δασμών, «άρα θα πάμε σε μια πάρα πολύ μεγάλη αβεβαιότητα παγκοσμίως». Ο ίδιος εξέφρασε την ευχή να τον σταματήσουν οι σύμβουλοί του και οι υπουργοί, και να μην κάνει αυτές τις κινήσεις.

Όσο για την Ευρώπη, υποστήριξε ότι πρέπει να ακολουθήσει μια ενιαία πολιτική και να ορίσει έναν διαπραγματευτή, όπως ήταν ο Μισέλ Μπαρνιέ για το Brexit. Και αυτό γιατί ο νέος Αμερικανός πρόεδρος μπορεί να επιβάλει διαφορετικούς δασμούς στις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, π.χ. 20% στη Γερμανία και 5% στην Ελλάδα, και να οδηγήσει έτσι σε διάσπασή της.

Εκτός απροόπτου, τόνισε, εξάλλου, ο κ. Στουρνάρας, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αναμένεται να μειώσει τα επιτόκια άλλες 100 μονάδες βάσης, ώστε να πέσουν κοντά στο 2% προς το φθινόπωρο της φετινής χρονιάς. Υποστήριξε, δε, ότι η μείωση αυτή θα γίνει άμεσα αισθητή στον δανειολήπτη, διότι τα περισσότερα επιτόκια είναι κυμαινόμενα.

Αναφερόμενος στο παρελθόν, ο κ. Στουρνάρας υπογράμμισε ότι αν η Ελλάδα είχε βγει από το ευρώ, σύμφωνα με το time out που είχε προτείνει ο τότε υπουργός Οικονομικών Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, «θα γινόταν Συρία». Επιπλέον, χαρακτήρισε ως «μεγαλύτερο φάουλ» το γεγονός ότι οι δανειστές δεν έδωσαν το πράσινο φως για έξοδο από το μνημόνιο το 2014, παρά το γεγονός ότι η χώρα είχε εκπληρώσει τις προϋποθέσεις και περίμεναν την κυβέρνηση Τσίπρα, που έφερε το τρίτο μνημόνιο. Επισημάνε, πάντως, ότι αντιμετωπίζει με σεβασμό τη Μέρκελ, γιατί διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στο να σωθεί η Ελλάδα.

Ο κεντρικός τραπεζίτης είπε ότι ελάχιστες προϋποθέσεις για να μη επιστρέψουμε σε καταστάσεις κινδύνου είναι να έχουμε σταθερά δημοσιονομικά πλεονάσματα 2%-2,5% του ΑΕΠ, σταθερό τραπεζικό σύστημα και να γίνουν οι αναγκαίες μεταρρυθμίσεις. «Εκεί έχουμε μείνει λίγο πίσω», σχολίασε, σημειώνοντας ότι πρέπει να αυξηθεί η παραγωγικότητα της χώρας και να καλυφθεί το επενδυτικό κενό.

Στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης το Δημόσιο

Ταχύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών με νέες αυτοματοποιημένες υπηρεσίες

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Αποτελούσε σενάριο επιστημονικής φαντασίας μέχρι πριν από μερικά χρόνια. Ωστόσο, το ελληνικό Δημόσιο πρόκειται σύντομα να εγκαινιάσει την εποχή της τεχνητής νοημοσύνης (AI), όπου μέσω ψηφιακών εφαρμογών επιδιώκεται να καταστεί αποτελεσματικότερη η λειτουργία του κράτους. Πρόκειται δηλαδή για εργαλεία που επιτρέπουν, για παράδειγμα, την κατηγοριοποίηση και ταξινόμηση της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας φορέων του Δημοσίου ή την αυτοματοποιημένη δημιουργία συνόψεων νομικών κειμένων ή νομοθεσίας. Προάγγελος των αλλαγών που μπορεί να φέρει στο Δημόσιο η τεχνητή νοημοσύνη αποτελεί ο ψηφιακός βοηθός (chatbot) που ενσωματώθηκε πέρυσι στην πλατφόρμα Gov.gr και επιτρέπει στους πολίτες μέσω φωνητικής ή γραπτής εντολής να αναζητήσουν πληροφορίες για τη διεκπεραίωση σχεδόν κάθε είδους συναλλαγής με το Δημόσιο.

Πλέον, στόχος είναι η χρήση της AI να διευρυνθεί στο σύνολο του ελληνικού Δημοσίου, με ζητούμενο και την ελαχιστοποίηση της ψηφιακής γραφειοκρατίας. Για τον σκοπό αυτό η Κοινωνία της Πληροφορίας, ο εκτελεστικός βραχίονας του υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης στον τομέα των ψηφιακών υποδομών, προκήρυξε διεθνή διαγωνισμό για την «ανάπτυξη δράσεων με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης (AI) για τη βελτίωση της δημόσιας διοίκησης». Το έργο, που θα υλοποιηθεί ως συμφωνία - πλαίσιο (περισσότεροι του ενός ανάδοχοι αναλαμβάνουν την υλοποίηση διαφορετικών συμβάσεων), είναι της τάξεως των 24 εκατ. ευρώ (χωρίς τα δικαιώματα προαίρεσης). Προβλέπει την προμήθεια από το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης για λογαριασμό των φορέων του δημοσίου τομέα υπηρεσιών ανάλυσης, σχεδιασμού και υλοποίησης εφαρμογών και λύσεων που βασίζονται σε τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης.

Στόχος δηλαδή είναι η περαιτέρω ψηφιοποίηση των υπηρεσιών του Δημοσίου, ώστε να μειωθούν οι ανθρωποώρες που δαπανώνται σε εργασίες που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν μέσω αυτοματοποιημένων διαδικασιών. Για τη δημιουργία των κατάλληλων λύσεων

Προάγγελο των αλλαγών που μπορεί να φέρει στο Δημόσιο η τεχνητή νοημοσύνη αποτελεί ο ψηφιακός βοηθός (chatbot) που ενσωματώθηκε πέρυσι στην πλατφόρμα Gov.gr και επιτρέπει στους πολίτες μέσω φωνητικής ή γραπτής εντολής να αναζητήσουν πληροφορίες για τη διεκπεραίωση σχεδόν κάθε είδους συναλλαγής με το Δημόσιο.

Προκηρύχθηκε διεθνής διαγωνισμός ύψους 24 εκατ. ευρώ για την ανάπτυξη της τεχνολογίας.

θα δημιουργηθούν εργαλεία που επιτρέπουν την αυτόματη αναγνώριση κειμένου, την εξαγωγή περιεχομένου από έγγραφα, την αναγνώριση φωνής και τη χρήση μεγάλων γλωσσικών μοντέλων όπου βασίζονται εργαλεία παραγωγής περιεχομένου, όπως το ChatGPT. Οι εταιρείες που θα επιλεγούν, αφού εντοπίσουν ευκαιρίες δημιουργίας εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης, στη συνέχεια θα πρέπει να προχωρήσουν στον σχεδιασμό, την υλοποίηση τους και την παροχή υπηρεσιών νομικής υποστήριξης στους φορείς του Δημοσίου.

Σύμφωνα με μελέτη που εκπόνησαν πρόσφατα το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών και το Εθνικό Κέντρο Ερευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος» (με την υποστήριξη της Ειδικής Γραμματείας Μακροπρόθεσμου Σχεδιασμού), η υιοθέτηση της τεχνητής νοημοσύνης στο Δημόσιο επιτρέπει την ταχύτερη ολοκλήρωση των διαδικασιών και την αποτελεσματική αναζήτηση σε έγγραφα

και βάσεις δεδομένων, και κατ'επέκταση τη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών προς τους πολίτες. Κύριο όφελος της υιοθέτησης της τεχνητής νοημοσύνης από το Δημόσιο είναι η καλύτερη αξιοποίηση των ανθρωπινων πόρων και η εκτόξευση της παραγωγικότητας.

Για παράδειγμα, όπως αναφέρει η μελέτη, η υιοθέτηση ειδικής εφαρμογής AI από ένα τμήμα προμηθειών δημοσίου φορέα θα επέτρεπε την αυτόματη επεξεργασία και κατηγοριοποίηση των προσφορών και τον άμεσο εντοπισμό ασυνεπειών, όπως ελλιπή δεδομένα ή μη έγκυρες προσφορές. Ως εκ τούτου, θα καθίστατο εφικτή η γρηγορότερη και αποτελεσματικότερη αξιολόγηση των έγκυρων προσφορών.

Επίσης, στην υγεία η παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη επιτρέπει την αποτελεσματικότερη κλινική διαχείριση. Ενδεικτικά, οι πολυάσχολοι κλινικοί γιατροί, που συχνά επιβαρύνονται με εκτεταμένη τήρηση σημειώσεων, μπορούν με την αρωγή των κατάλληλων εφαρμογών να δημιουργήσουν σχέδια κλινικών σημειώσεων γρήγορα και με ακρίβεια.

Επίσης τεκμηριώνονται αρτιότερα οι κλινικές αποφάσεις, δεδομένου ότι τα εργαλεία παραγωγικής νοημοσύνης (GenAI) —ορισμένα είναι, ήδη, διαθέσιμα

σε πειραματικό στάδιο— μπορούν να λειτουργήσουν ως διαγωνιστικός βοηθός για τη δημιουργία καταλόγου πιθανών διαγνώσεων και σχεδίων θεραπειών. Ευρύτερα, με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων των μοντέλων ΠΤΝ στις διαδικασίες υγιονομικής περιθαλψής, οι οργανισμοί θα μπορούν να παρέχουν καλύτερες ποιότητας ιατρικές υπηρεσίες, έρευνα και προστασία της ιδιωτικότητας των δεδομένων.

Σε Ιταλία και Γαλλία

Στην Ιταλία, εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης «αντιλαμβάνεται» το περιεχόμενο των 4.000 e-mails που λαμβάνει ο οργανισμός κοινωνικής ασφάλισης ετησίως και τα προωθεί στις αρμόδιες διευθύνσεις. Με τον τρόπο αυτό επιταχύνεται ο χρόνος εξυπηρέτησης των πολιτών και ενισχύεται η παραγωγικότητα των υπαλλήλων.

Η Γαλλία δημιούργησε πρόσφατα την εφαρμογή AI με τίτλο «Albert», που χρησιμοποιείται σε πολυάριθμους τομείς του γαλλικού δημοσίου. Για παράδειγμα, επιτρέπει στους δικαστές να διαχειριστούν ευκολότερα υποθέσεις αστικών ή εμπορικών διαφορών, ενώ μέσω της εν λόγω εφαρμογής οι γαλλικές αρχές δημοσίων εσόδων εντόπισαν 140.000 περιπτώσεις φοροδιαφυγής.

Σημαντική αύξηση παραγωγής και παραγγελιών στη μεταποίηση τον Δεκέμβριο

Στις 53,2 μονάδες διαμορφώθηκε τον Δεκέμβριο ο εποχικά προσαρμοσμένος Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών της S&P Global για τον τομέα μεταποιήσεων στην Ελλάδα (Purchasing Managers' Index - PMI), έναντι των 50,9 μονάδων του Νοεμβρίου. Η βελτίωση της κατάστασης του τομέα μεταποίησης ήταν η ταχύτερη που έχει καταγραφεί από τον Ιούλιο. Η συνολική ανάκαμψη υποστηρίχθηκε από την ταχύτερη αύξηση της παραγωγής και των νέων παραγγελιών, καθώς βελτιώθηκαν οι συνθήκες ζήτησης. Οι επιχειρήσεις ενθαρρύνονται από τις νέες παραγγελίες, με την επιχειρηματική εμπιστοσύνη σχετικά με τις προοπτικές για την παραγωγή το επόμενο έτος να ενισχύεται στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων επτά μηνών.

Ο κλάδος κατέγραψε νέα αύξηση της απασχόλησης, όμως και οι πληθωριστικές πιέσεις εντάθηκαν. Οι νέες παραγγελίες εξαγωγών αυξήθηκαν για δεύτερο συνεχόμενο μήνα τον Δεκέμβριο, με τη μεγαλύτερη ζήτηση να προέρχεται

Ο σχετικός δείκτης της S&P Global ανήλθε σε 53,2 μονάδες από τις 50,9 μονάδες τον Νοέμβριο.

από πελάτες στις ΗΠΑ, στην Ευρώπη, την Ασία και τη Μέση Ανατολή. Οι εταιρείες διέκοψαν τις περικοπές λόγω της νέας αύξησης της απασχόλησης και της περαιτέρω αύξησης των αγορών εισροών. Μέλη που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν αρκετές φορές ότι στις αυξήσεις συνέβαλαν η μεγαλύτερη εισροή νέων παραγγελιών και οι εντονότερες προοπτικές ως προς την παραγωγή κατά το επόμενο έτος. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, δημιουργία θέσεων εργασίας έχει καταγραφεί κατά τη διάρκεια των δύο από τους τρεις τελευταίους μήνες, καθώς τον Δεκέμβριο ο ρυθμός αύξησης του αριθμού των εργαζομένων και της αγοραστικής δραστηριότητας

Ο κλάδος της μεταποίησης κατέγραψε νέα αύξηση της απασχόλησης, όμως και οι πληθωριστικές πιέσεις εντάθηκαν.

Αμοιβές άνω του εκατομμυρίου για 15 στελέχη ελληνικών τραπεζών

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Στη λίστα με τα 2.122 τραπεζικά στελέχη στην Ευρώπη που εισέπραξαν το 2023 αμοιβές άνω του 1 εκατ. ευρώ περιλαμβάνονται 15 στελέχη ελληνικών τραπεζών, αριθμός διπλάσιος σε σχέση με το 2022. Αυτό προκύπτει από την έκθεση που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority - EBA) για τα υψηλά αμειβόμενα τραπεζικά στελέχη το 2023, βάσει των οποίων ο αριθμός τους αυξήθηκε στην Ευρώπη κατά 5,2% σε σχέση με το 2022, εξέλιξη που αποδίδεται κυρίως στις καλές επιδόσεις του τραπεζικού τομέα και στην αύξηση του επιπέδου των μισθών λόγω του πληθωρισμού.

Στην Ελλάδα έως το 2022 οι αμοιβές των τραπεζικών στελεχών ρυθμιζόνταν με τον νόμο λειτουργίας του ΤΧΣ και απαγορευόνταν να είναι υψηλότερες από τις αποδοχές του διοικητή της ΤτΕ. Έτσι η αύξηση του αριθμού των υπη-

λόμισθων στελεχών συνδέεται κυρίως με την αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου, που απελευθέρωσε τα μόνους των τραπεζικών στελεχών από την οικονομική χρήση του 2023, εφόσον οι τράπεζες είχαν επιτύχει τη μείωση των κόκκινων δανείων σε ποσοστό κάτω του 10%.

Αντίστοιχα υπό την ίδια προϋπόθεση αποσυνδέθηκαν και οι σταθερές απολαβές για τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των τραπεζών, καθώς και όσων είχαν τη θέση ή εκτελούσαν καθήκοντα γενικού διευθυντή, καθώς και των αναπληρωτών τους, με το επίπεδο των αποδοχών του διοικητή της ΤτΕ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της EBA, το ποσοστό των μεταβαλλώντων αποδοχών σε σχέση με τις σταθερές αμοιβές των υψηλόμισθων τραπεζικών στελεχών διαμορφώθηκε το 2023 στο 94% και ευθυγραμμίζεται με την υποχρέωση η αναλογία μεταξύ μεταβαλλών και παγίων αμοιβών να μην υπερβαίνει

Τα πιο ακριβοπληρωμένα τραπεζικά στελέχη στην Ε.Ε. είναι στον τομέα της επενδυτικής τραπεζικής (793 στο σύνολο των 2.122) και ακολουθούν τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων (652 στο σύνολο των 2.122).

το 100%— ή το 200% έπειτα από έγκριση των μετόχων.

Τα πιο ακριβοπληρωμένα τραπεζικά στελέχη στην Ε.Ε. είναι στον τομέα της επενδυτικής τραπεζικής (793 στο σύνολο των 2.122) και ακολουθούν τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων (652 στο σύνολο των 2.122). Με διαφορά έπονται όσοι εργάζονται στον τομέα της λιανικής τραπεζικής (201 τραπεζικά στελέχη) και στον τομέα της επιχειρηματικής πίστης (190 στελέχη), ενώ στον τομέα της διαχείρισης περιουσίας τα υψηλόμισθα στελέχη το 2023 ήταν 126. Τα ίδια στοιχεία δείχνουν ότι συντηρείται το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων, καθώς η συντριπτική πλειονότητα (σε ποσοστό 89,8%) των υψηλόμισθων στελεχών στις τράπεζες είναι άνδρες, ενώ ανάλογο είναι το χάσμα στις επενδυτικές εταιρείες, όπου το ποσοστό των ανδρών μεταξύ των υψηλόμισθων στελεχών ανέρχεται στο 95%. Όπως παρατηρεί η EBA, «αιται-

τούνται περαιτέρω προσπάθειες για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ των φύλων στον χρηματοπιστωτικό τομέα, ιδίως στις υψηλότερα αμειβόμενες θέσεις».

Να σημειωθεί ότι τα στοιχεία της EBA για το 2023 καταγράφουν ξεχωριστά τον αριθμό των υψηλόμισθων τραπεζικών στελεχών και των αντίστοιχων στελεχών σε επιχειρήσεις επενδύσεων. Ο αριθμός των τελευταίων μειώθηκε κατά 32% το 2023—σε 221 από 325 το 2022—, μείωση που αποδίδεται στο λιγότερο επιτυχημένο οικονομικό έτος και στη χαμηλότερη μεταβλητότητα των αγορών. Στην Ελλάδα καταγράφεται μόνο ένα άτομο στον σχετικό τομέα με αμοιβή άνω του 1 εκατ. ευρώ, ενώ χώρες όπως η Ιρλανδία αναφέρουν 42 στελέχη. Τη μεγαλύτερη πτώση υψηλόμισθων στελεχών σε επιχειρήσεις επενδύσεων εμφανίζει η Ολλανδία με 43 στελέχη, μειωμένα κατά 62,6% σε σχέση με το 2022.

Σύνταξη σε μεγαλύτερη ηλικία

Η αύξηση του προσδόκιμου ζωής οδηγεί σε αναπροσαρμογή των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης με βάση τις αλλαγές του προσδόκιμου ζωής ή αύξηση του ετήσιου ελλείμματος κατά 0,4% του ΑΕΠ τον χρόνο, για πάντα –όχι για μία μόνο χρονιά– είναι οι δύο προοπτικές του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος, σύμφωνα με τους διεθνείς οργανισμούς. Τι κι αν όλες οι αναλογιστικές μελέτες, των ίδιων οργανισμών, δείχνουν για την Ελλάδα ότι το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμο. Η βασική, αυστηρή προϋπόθεση για να επιτευχθεί η πρόβλεψη αυτή είναι η τήρηση των ήδη θεσμοθετημένων κανόνων που καθορίζουν βασικές παραμετρικές συνιστώσες του κοινωνικο-ασφαλιστικού μας συστήματος. Η ισχυρότερη συνιστώσα αφορά τη δέσμευση που υπάρχει από το 2010 για αναπροσαρμογή των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, με βάση την αύξηση του προσδόκιμου ζωής. Άλλες σταθερές είναι το ύψος των εισφορών που κατευθύνονται στην κύρια και επικουρική σύνταξη, η φόρμουλα ετήσιας αναπροσαρμογής των συντάξεων, οι συντελεστές αναπλήρωσης αλλά και το ύψος της εθνικής σύνταξης.

Μάλιστα ο ΟΟΣΑ, σε μία από τις πρόσφατες μελέτες του, είχε επισημάνει ότι, αντί για την αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, βάσει των αλλαγών στο προσδόκιμο ζωής, η μόνη εναλλακτική είναι η αύξηση της χρηματοδότησης του συστήματος, που για τη χώρα μας αυτό οδηγεί σε επιπλέον περίπου 0,5% του ΑΕΠ, σε ετήσια βάση. Πιθανότητα εξίσου απαγορευτική. Μιλώντας στην «Κ» ο υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Πάνος Τσακλόγλου, ξεκαθαρίζει ότι όλες οι διαθέσιμες αναλογιστικές μελέτες, με τους κανόνες που έχει θεοπίσει το Ageing Working Group της Ε.Ε., δείχνουν ξεκάθαρα δύο πράγματα:

• **Πρώτον**, ότι σε μακροχρόνια προοπτική, σταδιακά, η συνταξιοδοτική δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα μειώνεται και μάλιστα σε επίπεδα που είναι ίσως και λίγο πιο κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, εκεί που πριν από μερικά χρόνια ήμασταν πρωταθλητές και μάλιστα με πολύ μεγάλη διαφορά.

• **Δεύτερον**, ότι υπάρχει μια μικρή αλλά σημαντική κάμψη στην αναγκαία συνει-

Σήμερα, για να μπορεί κάποιος να πάρει σύνταξη, πρέπει να έχει τουλάχιστον 15 έτη εισφορών και να είναι τουλάχιστον 62 ετών. Αν έχει 40 χρόνια εισφορών, η σύνταξη καταβάλλεται χωρίς περικοπή. Αν δεν έχει και θελήσει να βγει στη σύνταξη, μετά τα 62 και πριν τα 67, υφίσταται περικοπή. Στα 67 έτη, κάποιος που πληροί τις προϋποθέσεις της 15ετίας συνταξιοδοτείται, χωρίς περικοπή.

σφορά του κράτους στο συνταξιοδοτικό σύστημα.

Και πράγματι, η συνταξιοδοτική δαπάνη μακροπρόθεσμα φαίνεται ότι συγκλίνει προς τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (12,7% το 2030), τη στιγμή μάλιστα που τα προηγούμενα χρόνια η χώρα μας ήταν αρνητικός πρωταγωνιστής στον δείκτη αυτό. Είναι άλλωστε εντυπωσιακό ότι ακόμη και σήμερα, και μετά τις συνεχείς παρεμβάσεις στο ασφαλιστικό, κατά την περίοδο των μνημονίων, η Ελλάδα εξακολουθεί να έχει τον δεύτερο υψηλότερο λόγο συνταξιοδοτικής δαπάνης προς ΑΕΠ στην Ε.Ε., με 14,5% (στοιχεία 2022). Θα φθάσει δε το 12% το όχι και τόσο μακρινό 2070.

Όσον αφορά τα έσοδα του ασφαλιστικού συστήματος από εισφορές και τον κρατικό προϋπολογισμό, αξίζει να σημειωθεί ότι ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να μείνουν σταθερά (περίπου στο 12%), γεγονός που συμβάλλει επίσης στη διατήρηση της βιωσιμότητάς του. «Τα συμπεράσματα αυτά

προκύπτουν από όλους τους νομοθετημένους κανόνες στην Ελλάδα», υπογραμμίζει χαρακτηριστικά ο κ. Τσακλόγλου, για να συμπληρώσει ότι «αν οι υφιστάμενοι κανόνες τηρηθούν, τότε δεν φαίνεται πως θα υπάρξει πρόβλημα μακροπρόθεσμα».

Βέβαια, η σημαντική μείωση του πληθυσμού κατά 8% με 10% έως το 2050 και κατά 25% έως το 2070, και ο αυξανόμενος λόγος εξάρτησης συνταξιούχων προς εργαζομένους αποτελούν ήδη κάποιες από τις υπάρχουσες προκλήσεις για το ασφαλιστικό, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν. Σε αυτό το πλαίσιο, σύμφωνα με τον υφυπουργό, εντάσσονται οι κυβερνητικές πολιτικές για αύξηση της συμμετοχής των γυναικών, των νέων, των ατόμων με αναπηρία και των συνταξιούχων στην αγορά εργασίας. Οσο, τέλος, για τα ποσοστά αναπλήρωσης, για τα οποία δεν υπάρχει καμία συζήτηση αλλαγής, ακόμη και σήμερα είναι από τα υψηλότερα της Ε.Ε. και σταδιακά θα συγκλίνουν στον ευρωπαϊκό μέσο

όρο, με τη συνδρομή του ΤΕΚΑ, όπως σημειώνει ο κ. Τσακλόγλου, να είναι καταλυτική, καθώς οι τωρινοί, νέοι ασφαλισμένοι και μελλοντικοί συνταξιούχοι θα δουν σημαντικές αυξήσεις στις επικουρικές συντάξεις τους, λόγω του κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα του ταμείου.

Καμία αλλαγή έως το 2027

Καμία αλλαγή στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης δεν προβλέπεται έως το 2027, καθώς η πανδημία του κορωνοϊού είχε ως αποτέλεσμα την ανάσχεση στα κέρδη των προηγούμενων ετών αναφορικά με το προσδόκιμο της επιβίωσης, κυρίως δε των μεγάλων σε ηλικία συνταξιούχων.

Αναλυτικά, στη νομοθεσία μας το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης είναι συνδεδεμένο με το προσδόκιμο της επιβίωσης στα 65 χρόνια. Η εξέταση του αντίστοιχου ορίου γίνεται κάθε τρία χρόνια. Έγινε το 2023 και διαπιστώθηκε ότι το προσδόκιμο της επιβίωσης στα 65 έτη δεν αυξήθηκε

στην Ελλάδα, λόγω της πανδημίας. Η επόμενη επανεξέταση θα γίνει το 2027 και μέχρι τότε, δεν πρόκειται να αλλάξει απολύτως τίποτα, όπως επισημαίνει σε όλους τους τόνους η ηγεσία του υπουργείου Εργασίας. Να σημειωθεί ότι, σήμερα, για να μπορεί κάποιος να πάρει σύνταξη, πρέπει να έχει τουλάχιστον 15 έτη ασφαλιστικών εισφορών και να είναι τουλάχιστον 62 ετών. Αν έχει 40 χρόνια εισφορών, η σύνταξη καταβάλλεται χωρίς καμία περικοπή. Αν δεν έχει 40 χρόνια εισφορών και θελήσει να βγει στη σύνταξη, μετά τα 62 και πριν τα 67, υφίσταται περικοπή ίση με 1/240 της εθνικής σύνταξης για κάθε μήνα λιγότερο από το θεωρητικό μέγιστο των 40 ετών. Στα 67 έτη, κάποιος που πληροί τις προϋποθέσεις της 15ετίας συνταξιοδοτείται, χωρίς περικοπή της εθνικής σύνταξης.

Σε πλήρη σύνταξη νωρίτερα από την ηλικία των 62 ετών μπορούν να βγουν όσοι είναι στις Ενοπλες Δυνάμεις και στα Σώματα Ασφαλείας, όπου το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης είναι στα 60 έτη, καθώς και οι εργαζόμενοι σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα. Στο μεσοδιάστημα έως το 2027, βέβαια, και καθώς το ελληνικό δημόσιο σύστημα ασφάλισης επηρεάζεται άμεσα από τις δημογραφικές εξελίξεις, δεδομένου ότι η πληρωμή των παροχών βασίζεται σχεδόν κατά τρόπο καθολικό στις εισφορές των ήδη απασχολούμενων, αποτελεί στοιχείο για την κυβέρνηση, αφενός η αύξηση των απασχολούμενων με την ένταξη των γυναικών, των νέων, των ΑμεΑ και των συνταξιούχων στην αγορά εργασίας, αφετέρου η εξέλιξη του ύψους των μισθών στο σύνολο της οικονομίας, καθώς αποτελούν τη βάση επιβολής των εισφορών, επηρεάζοντας θετικά ή αρνητικά, ανάλογα με το ύψος τους, τα έσοδα του συστήματος.

Όπως επισημαίνουν άλλωστε ειδικοί της κοινωνικής ασφάλισης, σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος διαδραματίζουν τα μέτρα που λαμβάνονται στην κατεύθυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και της διόρθωσης των μακροοικονομικών ανισορροπιών, ώστε να επιτυγχάνονται υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης, αύξηση της απασχόλησης και των μισθών και, μέσω αυτών, ενίσχυση των εσόδων του συστήματος.

25,4%

προβλέπεται ότι θα μειωθεί ο πληθυσμός της Ελλάδας μεταξύ 2022 και 2070 (από 10.459,782 σε 7.798.839 άτομα).

10,4%

θα αυξηθεί το 2070 η ηλικιακή ομάδα των άνω των 65 ετών. Από 22,7% θα ανέλθει σε 33,1% του συνολικού πληθυσμού.

79%

προβλέπεται να είναι το 2070 το μέσο ποσοστό συμμετοχής των ανδρών στην αγορά εργασίας έναντι 68% για τις γυναίκες, ηλικίας 15-64 ετών.

12,5%

του ΑΕΠ ανέρχονταν οι εισφορές του συνταξιοδοτικού συστήματος από εργοδότες, εργαζομένους και κράτος, και εκτιμάται ότι θα φθάσουν το 11,7% ΑΕΠ το 2070.

14,5%

του ΑΕΠ ανήλθαν το 2022 οι δαπάνες για συντάξεις και εκτιμάται ότι θα φθάσουν στο 12,2% του ΑΕΠ το 2070. Ετσι, από δεύτερη υψηλότερη το 2022 προσεγγίζει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, φθάνοντας το 2070 ενδέκατη υψηλότερη στην Ε.Ε.

Όταν οι λέξεις γίνονται τραγούδια

Ένα αφιέρωμα στους μεγάλους Έλληνες Ποιητές & Σικουργούς

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΟΡΚΟΛΗΣ

ΣΟΦΙΑ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ

16 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΠΕΜΠΤΗ 2025

ΩΡΑ 20:30

Εισιτήρια και στο Ταμείο Θεάτρου: 25377277 | Καθημερινά 10:00 - 13:00 & 16:00 - 19:00 Σάββατο 10:00 - 13:00

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ORGANIZΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΧΟΙΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΤΔ

ΠΡΟΠΩΛΗΗ ticketmaster.cy 7777 7040

Ψαλμο

TANIA ΤΣΑΝΑΚΛΙΔΟΥ

Σάββατο 18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΩΡΑ 20:30

Μεγάλος Χορηγός: VNK capital

Χορηγοί Επικοινωνίας: LOVE 100.7 FM, AVANT GARDE, PIK, KANALI 5, L'Espresso

Πληροφορίες / Εισιτήρια www.rialto.com.cy ή στο 77 77 77 45 (δευ-καρ 10:00-15:00)

Γιάννης Τσακίρης, αντιπρόεδρος Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Φθηνά δάνεια 700 εκατ. για μικρές επιχειρήσεις

Η Ελλάδα κατατάσσεται σταθερά στις χώρες που επωφελούνται περισσότερο από τις προνομιακές χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΑΡΑ

Νέες συμφωνίες με τον ΔΕΔΔΗΕ, αλλά και για τη δημιουργία υβριδικών αιολικών πάρκων, είναι τα επόμενα βήματα στη χρηματοδοτική δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στην Ελλάδα, ενώ παράλληλα διεξάγονται συζητήσεις για μεγάλες διασυνδέσεις σε νησιά, όπως τα Δωδεκάνησα και το Βόρειο Αιγαίο, προαναγγέλλει ο αντιπρόεδρος της, Γιάννης Τσακίρης, σε συνέντευξή του στην «Κ». Μεγάλος και σταθερός χρηματοδότης επενδύσεων στην Ελλάδα όλα τα τελευταία χρόνια, η ΕΤΕπ διέθεσε και το 2024 πάνω από 2 δισ. ευρώ, με έμφαση σε έργα που έχουν σχέση με την κλιματική αλλαγή, έναν από τους βασικούς στόχους της Τράπεζας ευρύτερα. Εστιάζει όμως, επίσης, όπως λέει στη συνέντευξή του ο κ. Τσακίρης, σε έργα για την αντιμετώπιση του «πανευρωπαϊκού» προβλήματος στέγασης και στο πλαίσιο αυτό συζητά με τη ΔΥΠΑ τη χρηματοδότηση της κατασκευής νέων κατοικιών σε προστιτές τιμές. Για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με τον κ. Τσακίρη, βρίσκεται σε εξέλιξη ένα πρόγραμμα εγγυήσεων 700 εκατ. ευρώ, σε συνεργασία με τις τέσσερις συστημικές τράπεζες, για χαμηλότοκα δάνεια και μειωμένες εξασφαλίσεις. Με βάση τον ρυθμό υλοποίησής του, η τράπεζα αναμένει σύντομα να προχωρήσει και σε νέες υπογραφές, όπως υπογραμμίζει.

– **Ποια είναι τα επόμενα μεγάλα έργα που εξετάζετε να χρηματοδοτήσετε στην Ελλάδα;**

– Ο όμιλος της ΕΤΕπ αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για την υποστήριξη της οικονομικής ανθεκτικότητας και την αύξηση της παραγωγικότητας στην Ελλάδα. Μάλιστα, η Ελλάδα κατατάσσεται σταθερά στις χώρες που επωφελούνται περισσότερο από τις προνομιακές χρηματοδοτήσεις του ομίλου της ΕΤΕπ. Το 2024 κλείνει υπερβαίνοντας και πάλι τα 2 δισ. ευρώ σε επενδύσεις, ενώ έχουμε ένα πλούσιο χαρτοφυλάκιο έργων για τα επόμενα χρόνια. Το συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο έργων θα κινηθεί βάσει των οκτώ βασικών επενδυτικών προτεραιοτήτων μας, οι οποίες έχουν διατυπωθεί σε έναν σαφή στρατηγικό οδικό χάρτη, ο οποίος έχει ομόφωνα εγκριθεί από τους μετόχους μας, συμπεριλαμβανομένων της ελληνικής κυβέρνησης. Περισσότερο από το μισό των ετήσιων χρηματοδοτήσεών μας αναμένεται να διατεθεί και αυτό το έτος σε έργα ΑΠΕ, ενεργειακής απόδοσης και ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή. Σύντομα αναμένεται να ανακοινώσουμε δύο ακόμη χρηματοδοτικές συμφωνίες, μία με τον διαχειριστή του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ) και μία ακόμη για τη δημιουργία νέων υβριδικών αιολικών πάρκων. Επιπλέον υπάρχουν συζητήσεις για μεγάλες διασυνδέσεις σε νησιά όπως τα Δωδεκάνησα και το Βόρειο Αιγαίο, τις οποίες θα ήμουν επί της αρχής έτοιμοι να υποστηρίξω. Φυσικά θα συνεχίσουμε να χρηματοδοτούμε έργα σε περιφέρειες συνοχής, καθώς στόχος μας παραμένει να συνδράμουμε σε μια οικονομία χωρίς κοινωνικούς και γεωγραφικούς αποκλεισμούς.

– **Τι θα αφορά το σχέδιο για χρηματοδότηση στις στέγες σε συνεργασία με τη ΔΥΠΑ; Πόσο έχουν προχωρήσει οι συζητήσεις;**

– Η πρόσβαση στη στέγαση είναι μια βασική πρόκληση σε όλη την Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας. Μαζί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή α-

Περισσότερο από το μισό των ετήσιων χρηματοδοτήσεών μας αναμένεται να διατεθεί και αυτό το έτος σε έργα ΑΠΕ, ενεργειακής απόδοσης και ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.

Με την Κομισιόν αναπτύσσουμε πανευρωπαϊκή πλατφόρμα για χρηματοδότηση και συμβουλευτική υποστήριξη σε νέες στεγαστικές επενδύσεις και προσιτές ενοικίασης.

Το Ταμείο Ανάκαμψης έχει παίξει κρίσιμο ρόλο στη μεταμόρφωση της χώρας, που δείχνει σημάδια μετασχηματισμού σε κρίσιμους τομείς, όπως η πράσινη μετάβαση και η ψηφιοποίηση.

ναπτύσσουμε αυτή την περίοδο πανευρωπαϊκή πλατφόρμα με στόχο να παρέχουμε χρηματοδότηση και συμβουλευτική υποστήριξη για νέες στεγαστικές επενδύσεις, προσιτές επιλογές ενοικίασης και προγράμματα ανακαίνισης, με έμφαση στην ενεργειακή απόδοση και στην καινοτομία. Οι συνομιλίες μας με τη ΔΥΠΑ αλλά και με άλλους αρμόδιους φορείς προσβλέπουν στη χρηματοδότηση για την κατασκευή νέων κατοικιών, με προσιτές τιμές για νέους εργαζόμενους και οικογένειες. Το αμέσως προσεχές διάστημα, αναμένεται να υπογράψουμε μια νέα συμφωνία χρηματοδότησης για την κατασκευή φοιτητικών εστιών στην Κρήτη.

– **Πώς βοηθά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) στην Ελλάδα η ΕΤΕπ; Υπάρχει ενδιαφέρον για το πρόγραμμα παροχής εγγυήσεων;**

– Το νέο πρόγραμμα εγγυήσεων που εγκαινιάσαμε πριν από λίγους μήνες με έναν πρώτο γύρο υπογραφών με τις τέσσερις συστημικές τράπεζες της Ελλάδας, ύψους 700 εκατ. ευρώ, που καλύπτει 1,4 δισ. ευρώ νέες χρηματοδοτήσεις, έχει προσελκύσει ήδη σημαντικό ενδιαφέρον, αφού παρέχει στις επιχειρήσεις πρόσβαση σε χρηματοδότηση με μειωμένο κόστος και μειωμένες εξασφαλίσεις, κάτι που έχουν μεγάλη ανάγκη οι ελληνικές επιχειρήσεις. Με βάση τον ρυθμό υλοποιήσεων, αναμένουμε να προχωρήσουμε και σε νέες υπογραφές σύντομα. Να σημειώσω ότι μέχρι στιγμής, όλα αυτά τα χρόνια η

Η αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος απασχολεί την ΕΤΕπ, η οποία, σύμφωνα με τον Γιάννη Τσακίρη, βρίσκεται σε συνομιλίες με τη ΔΥΠΑ και άλλους φορείς για τη χρηματοδότηση της κατασκευής νέων κατοικιών με προσιτές τιμές για νέους εργαζομένους και οικογένειες, ενώ παράλληλα γίνονται ανάλογες ενέργειες και για το ζήτημα της φοιτητικής στέγης. Στη φωτογραφία, άποψη από τα κεντρικά γραφεία της τράπεζας στο Λουξεμβούργο.

χαυμε βοηθήσει εκατοντάδες ΜμΕ να αντιμετωγίσουν στις προκλήσεις της ενεργειακής κρίσης, τις πανδημίες και της οικονομικής κρίσης. Τέλος, προσσφάτω υπογράψαμε με την Εθνική Τράπεζα μια νέα χρηματοδότηση, ύψους 250 εκατ. ευρώ, για την ενεργειακή απόδοση από ΜμΕ. Με τη συμφωνία αυτή, η στήριξη του ομίλου ΕΤΕπ για πράσινες επενδύσεις από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα έφτασε στο 1 δισ. ευρώ, ενώ αν συνυπολογίσουμε και τη μόχλευση που προβλέπεται, μιλάμε για 2 δισ. ευρώ νέες χρηματοδοτήσεις για πράσινες επενδύσεις μικρομεσαίων και μεσάίων επιχειρήσεων.

– **Για τις καινοτόμους εταιρείες και startups, ποιες παρεμβάσεις στήριξης προβλέπει η ΕΤΕπ στην Ελλάδα;**

– Κοιτάζετε, ένα οικοσύστημα τεχνολογίας και καινοτομίας δεν μπορεί να επαναπαύεται. Η Ελλάδα έχει κάνει σημαντικές βήματα σε αυτόν τον τομέα, έχει καταφέρει να δημιουργήσει ένα οικοσύστημα σε μικρό χρονικό διάστημα. Οι Έλληνες fund managers πλέον είναι δικτυωμένοι με μεγάλα funds του εξωτερικού και οι ελληνικές επιχειρήσεις γίνονται στόχοι εξαγοράς παγκοσμίου γνωστών εταιρειών, προσελκύοντας μεγάλες επενδύσεις. Προσφάτως είδαμε τους πρώτους ελληνικούς μονόκερους (δολαδύ, εταιρείες με αποτίμηση άνω του 1 δισ.), αλλά η προσπάθειά μας για να διατηρήσουμε αυτό το οικοσύστημα θα πρέπει να είναι συνεχής.

Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάζουμε τη

δημιουργία ενός νέου εργαλείου, μιας «πλατφόρμας εξόδου» για καινοτόμους startups που μεγαλώνουν. Μέσω αυτής της πλατφόρμας θα διευκολύνουμε την εισαγωγή καινοτόμων επιχειρήσεων σε ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, εγγυώμενοι μέρος της αρχικής δημόσιας προσφοράς, ενώ για τις νεοφυείς επιχειρήσεις, που δεν θέλουν την εισαγωγή τους στο χρηματιστήριο, σχεδιάζουμε ειδικά χρηματοδοτικά προϊόντα για τη συμμετοχή σε αυτές μεγαλύτερων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων ώστε να παραμείνουν στην Ευρώπη. Υπάρχει πληθώρα χρηματοδοτικών λύσεων που παρέχονται από τον όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων σε ευρωπαϊκό και ελληνικό επίπεδο τόσο για τους fund managers όσο και για τις startups. Πολύ συνοπτικά να αναφέρω το πανευρωπαϊκό πρόγραμμα InvestEU, που υποστηρίζει τις βιώσιμες επενδύσεις, την καινοτομία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στην Ευρώπη, το πρόγραμμα Venture Debt της ΕΙΒ, που παρέχει απευθείας χρηματοδότηση σε ταχέως αναπτυσσόμενες καινοτόμες εταιρείες συμπληρωματικά προς τυχόν υφιστάμενη χρηματοδότηση επιχειρηματικού κεφαλαίου. Επίσης το πρόγραμμα EIC Fund, που είναι το venture arm του European Innovation Council (EIC) της Ευρωπαϊκής Ενωσης, στο οποίο η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δρα ως επενδυτικός σύμβουλος, αλλά και η πρόσφατη πρωτοβουλία EquiFund II, που εστιάζει τη χρηματοδότησή της στην υποστήριξη επιχειρήσεων που

δραστηριοποιούνται στους τομείς της υγείας, της βιωσιμότητας και του κοινωνικού έργου στην Ελλάδα.

Κοινά χρηματοδοτικά εργαλεία – Από την εμπειρία της τράπεζας έως τώρα στην Ελλάδα, ποια θα λέγατε ότι είναι τα κυριότερα εμπόδια στην πρόσληψη παραγωγικών επενδύσεων;

– Η βασική πρόκληση που έχουμε μπροστά μας είναι η κινητοποίηση περισσότερων ιδιωτικών κεφαλαίων, διεκδικώντας τις αποταμιεύσεις σε παραγωγικές επενδύσεις. Για τον σκοπό αυτόν εργαζόμαστε πάνω σε συγκεκριμένες προτάσεις για την ενίσχυση των κεφαλαιαγορών της Ευρώπης. Αυτές τις προκλήσεις συζητήσαμε και κατά τη διάρκεια της πρόσφατης συνάντησης της προέδρου Νάντια Καλβίνιο με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και τον υπουργό Οικονομικών Κωστή Χατζηδάκη στην Αθήνα. Αναμένεται να εισαγάγουμε συγκεκριμένα νέα εργαλεία για να στήριζουμε την καινοτομία στην Ευρώπη, συνδυάζοντας τη χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ και από τον ιδιωτικό τομέα. Βλέπουμε επίσης περιθώρια για περαιτέρω αξιοποίηση των πόρων του προϋπολογισμού της Ε.Ε. για την πρόσληψη περισσότερων επενδύσεων, απλοποιώντας και βελτιστοποιώντας τις διαδικασίες και μειώνοντας τη γραφειοκρατία. Ας μην ξεχνάμε πως ο όμιλος ΕΤΕπ διαθέτει μια πολύ ισχυρή κεφαλαιακή θέση, με πιστοληπτική αξιολόγηση AAA, κάτι που μας επιτρέπει να ενισχύσουμε τις επενδύσεις μας που

Στη διάρκεια του 2024, οι χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ προς την Ελλάδα υπερέβησαν τα 2 δισ. ευρώ, τονίζει ο Γιάννης Τσακίρης.

στήριζουν τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες, από την πράσινη μετάβαση έως την ψηφιοποίηση, από την ασφάλεια και άμυνα έως τη γεωργία, ενισχύοντας την ασφάλεια και τη στρατηγική μας αυτονομία.

– **Διακρίνεται αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της Ελλάδας;**

– Αν μάθαμε κάτι τα τελευταία πέντε χρόνια, με τον πόλεμο, την πανδημία και όλα όσα δραματικά έχουν συμβεί, είναι ότι τα κοινά χρηματοδοτικά εργαλεία, όπως οι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης, του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού, και της ΕΤΕπ, είναι ζωτικής σημασίας για την ανθεκτικότητα των οικονομιών μας. Το Ταμείο Ανάκαμψης έχει παίξει κατά συνέπεια κρίσιμο ρόλο στη μεταμόρφωση της χώρας. Με τη συνεπένδυση και της ΕΤΕπ σε πολλά έργα που χρηματοδοτεί το Ταμείο Ανάκαμψης, η Ελλάδα δείχνει σημάδια μετασχηματισμού σε κρίσιμους τομείς, όπως η πράσινη οικονομία, με πληθώρα έργων ενεργειακής απόδοσης, στον τομέα της ψηφιακής αναβάθμισης τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, αλλά και στην ενίσχυση της εξωστρέφειας και της καινοτομίας. Μην ξεχνάμε ότι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης έχουν κατευθυνθεί προς την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων, στήριζοντας περαιτέρω με αυτόν τον τρόπο τα ταμεία επιχειρηματικών συμμετοχών της χώρας και κατά συνέπεια και τη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα. Αρα το Ταμείο Ανάκαμψης παρέχει κρίσιμη χρηματοδότηση, δημιουργώντας ένα πλαίσιο για πιο μακροπρόθεσμη ανάπτυξη στη χώρα.

– **Ποιες είναι οι προτεραιότητες που θέτει η ΕΤΕπ για τον επόμενο χρόνο;**

– Στην ΕΤΕπ εστιάζουμε σε επενδύσεις που θα βοηθήσουν την Ευρώπη και την Ελλάδα να αντιμετωπίσουν την κλιματική αλλαγή, να ενισχύσουν την ενεργειακή ανεξαρτησία και να προωθήσουν την καινοτομία και την ψηφιακή μετάβαση. Ιδιαίτερη προτεραιότητα δίνουμε στην ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στην προστασία και βιώσιμη στέγαση, καθώς και στην ασφάλεια και άμυνα. Η στήριξη των ενεργειακών υποδομών, η προώθηση της πράσινης και καθαρής βιομηχανίας και οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη πιστοποιούνται επίσης ψηλά στην ατζέντα του επόμενου έτους. Φυσικά, βρισκόμαστε ήδη σε συζητήσεις και για την περαιτέρω στήριξη της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας μέσω νέων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Επανεξέταση του πλαισίου των φοροαπαλλαγών ζητεί η Τράπεζα της Ελλάδος

Επανερχεται η Τράπεζα της Ελλάδος στο αίτημα επανεξέτασης του αιτήματος των φορολογικών απαλλαγών, ώστε «να υπάρξει καλύτερη στόχευση της κοινωνικής πολιτικής, αλλά και αύξηση της φορολογικής δικαιοσύνης». Στην ενδιάμεση έκθεση για τη Νομισματική Πολιτική μπαίνει επίσης –στο πλαίσιο των προτάσεων πολιτικής– το θέμα της περαιτέρω διευρύνσης της φορολογικής βάσης μέσω της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής θα δημιουργήσουν τον δημοσιονομικό χώρο που θα επιτρέψει τη σταδιακή εφαρμογή ευρύτερων φορολογικών μεταρρυθμίσεων, με σκοπό την παροχή φορολογικών ελαφρύνσεων και την αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος, χωρίς να διαταράσσεται η δημοσιονομική ισορροπία», επισημαίνουν οι συζητήσεις τις έκθεσης.

Η ΤΤΕ, καταθέτοντας τις δικές της προτάσεις πολιτικής, επισημαίνει ότι «τα πρόσφατα μέτρα που θεοπίστηκαν

Οι προτάσεις για καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και συσσώρευση επαρκών δημοσιονομικών αποθεμάτων.

προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της φορολογικής συμμόρφωσης, όπως η ενισχυμένη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ επιχειρήσεων και ΑΑΔΕ για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, συμπεριλαμβανομένης της διασύνδεσης ταμειακών μηχανών και POS, καθώς και η τεκμαρτή φορολόγηση των ελεύθερων επαγγελματιών, έχουν αποδώσει καρπούς. Επιτακτικά αναγκαία κρίνεται η ολοκλήρωση δράσεων που στοχεύουν στην περιστολή της φοροδιαφυγής και έχουν ήδη δρομολογηθεί, όπως η επέκταση της υποχρεωτικής απόδοξης ηλεκτρονικών πληροφοριών στη λιανική, η υποχρεωτική εφαρμογή του ψηφιακού δελτίου αποστολής διακινούμενων προϊόντων και η πλήρης λειτουργία της πλατφόρμας

myData. Αυτές οι παρεμβάσεις μπορούν να έχουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα αν συμπληρωθούν με φορολογική κίνητρα για τους καταναλωτές, ώστε να αποτρέπεται η απόκρυψη συναλλαγών σε τομείς με υψηλή φοροδιαφυγή».

Όσον αφορά τις υπόλοιπες προτάσεις, η ΤΤΕ επισημαίνει:

1. Η προσπάθεια για δημοσιονομική υπευθυνότητα πρέπει να διατηρηθεί και να ενταθεί στο μέλλον, καθώς η διατήρηση των πρωτογενών πλεονασμάτων θα καθιστάται πιο δύσκολη μακροπρόθεσμα, λόγω των αναμενόμενων επιβάρυνσεων των ρυθμών ανάπτυξης της οικονομίας και της σταδιακής εξάλειψης της θετικής επίδρασης του πληθωρισμού στα δημοσιονομικά μεγέθη. «Δεδομένης της αυξημένης αβεβαιότητας που χαρακτηρίζει την τρέχουσα συγκυρία, εξαιτίας πρωτίστως της γεωπολιτικής αβεβαιότητας και της κλιματικής κρίσης και λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ελληνική και η ευρωπαϊκή οικονομία (δημογραφικές, μεταναστευτικές κ.α.), ο

μεσοπρόθεσμος σχεδιασμός της δημοσιονομικής πολιτικής θα πρέπει να δίνει μεγαλύτερη προσοχή στην εκτίμηση των κινδύνων και στη σταδιακή συσσώρευση επαρκών αποθεμάτων. Αυτό θα εξασφαλίσει διαθέσιμους πόρους για τη στήριξη της οικονομίας κατά τη διάρκεια κρίσεων, χωρίς να διακυβεύεται η βιωσιμότητα του χρέους.

2. Ένα πλαίσιο βασισμένο στη διακρίση κινδύνων πρέπει να ενθαρρύνει τη δημιουργία αποθεμάτων όταν η οικονομική συγκυρία είναι ευνοϊκή, ακόμη και όταν δεν διαφαίνονται άμεσα κίνδυνοι για τη βιωσιμότητα του χρέους, επιδιώκοντας φιλόδοξους στόχους δημοσιονομικής προσαρμογής, αποφεύγοντας όμως την προκυκλικότητα. Προς αυτή την κατεύθυνση εκτιμάται ότι απαιτείται κυκλικά διορθωμένο πρωτογενές πλεόνασμα ύψους άνω του 2% του ΑΕΠ ετησίως, προκειμένου να δημιουργηθεί το αναγκαίο δημοσιονομικό απόθεμα ασφαλείας.

3. Το αναθεωρημένο ευρωπαϊκό πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης απαιτεί

τον έλεγχο των δημοσίων δαπανών, οι οποίες δεν πρέπει να υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο όριο. Ο κανόνας των δαπανών καθίσταται πλέον το κεντρικό μέσο παρακολούθησης και συμμόρφωσης με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες. Ως εκ τούτου, η χρήση τυχόν πρόσθετου δημοσιονομικού χώρου υποκειται σε σημαντικούς περιορισμούς, καθώς αυτός θα πρέπει να χρησιμοποιείται για τη μείωση του δημοσίου χρέους. Παράλληλα, έκτακτα δημοσιονομικά μέτρα στην πλευρά των δαπανών θα πρέπει να χρηματοδοτούνται από ενεργητικά μέτρα στην πλευρά των εσόδων.

4. Τυχόν υψηλότεροι μεσοπρόθεσμοι ρυθμοί αύξησης του ΑΕΠ θα οδηγήσουν σε βελτίωση των δημοσιονομικών μεγεθών, μειώνοντας κατά επέκταση τις ανάγκες προσαρμογής για την ικανοποίηση των κριτηρίων βιωσιμότητας του νέου δημοσιονομικού πλαισίου. Ως εκ τούτου, η δημιουργία μεγαλύτερου δημοσιονομικού χώρου μπορεί να αξιοποιηθεί είτε για αύξηση δαπανών είτε για φορολογικές μεταρρυθμίσεις

που θα μειώσουν το φορολογικό βάρος.

5. Σε ένα πλαίσιο δημοσιονομικών περιορισμών, η επικοπή στην δημόσιων δαπανών (spending reviews) προσφέρει σημαντικά οφέλη, καθώς επιτρέπει την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των κρατικών δαπανών, διασφαλίζοντας ότι οι διαθέσιμοι πόροι χρησιμοποιούνται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Μέσω αυτής της διαδικασίας είναι δυνατός ο εντοπισμός τομέων σπατάλης ή μη βέλτιστης χρήσης κονδυλίων, γεγονός που συμβάλλει στην καλύτερη κατανομή των δημοσίων πόρων.

Σύμφωνα με τις τρέχουσες προβλέψεις της Τράπεζας της Ελλάδος, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ αναμένεται να διαμορφωθεί στο 2,3% το 2024, να επιταχυνθεί στο 2,5% το 2025 και να υποχωρήσει ελαφρώς στο 2,3% το 2026 και στο 2% το 2027. Η βασικότερη συνιστώσα της οικονομικής μεγέθυνσης εκτιμάται ότι θα είναι η κατανάλωση, ενώ οι επενδύσεις και οι εξαγωγές θα συνεχίσουν να συμβάλλουν θετικά.

Δαπανήσαμε 31,5 δισ. για αγορές μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου

Σε 31,5 δισ. ευρώ εκτιμάται ο συνολικός τζίρος των επιχειρήσεων από το ηλεκτρονικό εμπόριο, αυξημένος κατά 25,8% σε σύγκριση με το 2023, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε χθες η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ). Πρόκειται για τζίρο που αντιστοιχεί στο 8,4% του συνολικού κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων, έναντι μεριδίου 7,1% το 2023. Η έρευνα της ΕΛΣΤΑΤ είναι

τουλάχιστον 30 Mbit/s, αλλά κάτω από τα 100 Mbit/s. Πάνω από τα 100 Mbit/s, αλλά κάτω από 500 Mbit/s, είχε το 34,9% των επιχειρήσεων, ενώ κάτω από 30 Mbit/s διέθετε το 12,6% των επιχειρήσεων. Πάνω από 500 Mbit/s είχε το 6,3% και τουλάχιστον 1 Gbit/s το 3,8%.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, 3.204 επιχειρήσεις, από τις 41.027 που έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο, χρησιμοποιούν συστήματα τεχνητής νοημοσύνης (ποσοστό 7,8%). Οι περισσότερες χρησιμοποιούν συστήματα τεχνητής νοημοσύνης για την ασφάλεια των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας. Αρκετές είναι αυτές που χρησιμοποιούν ΑΙ για οργάνωση διαδικασιών διοίκησης ή διαχείρισης επιχειρήσεων, για μάρκετινγκ ή πωλήσεις, καθώς και για δραστηριότητες έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ένα άλλο εύρημα της έρευνας της ΕΛΣΤΑΤ σχετικά με την απασχόληση. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, από τις 41.027 επιχειρήσεις που έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο, οι 10.125 (ποσοστό 24,7%) απασχολούσαν ή προσέλαβαν προσωπικό εξειδικευμένο στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις αντιμετώπισαν αρκετές δυσκολίες στην προσπαθειά τους να προσλάβουν εξειδικευμένο προσωπικό. Το βασικότερο πρόβλημα (77,8%) ήταν η έλλειψη εργασιακής εμπειρίας από τους ενδιαφερομένους, ενώ σύμφωνα με το 67,1% των συμμετεχόντων, βασικά δυσκολία ήταν οι πολύ υψηλές μισθολογικές προσδοκίες των ενδιαφερομένων. Τούτο απαντάται σε πολλούς τομείς στην αγορά εργασίας, με τους νεότερους να είναι αυτοί που απαιτούν υψηλότερες αμοιβές. Σύμφωνα με το 66,6%, βασικό πρόβλημα είναι η έλλειψη προσόντων που σχετίζονται με τις τεχνολογίες και, τέλος, σε ποσοστό 24,4%, η έλλειψη ανάλογων εφαρμογών στην επιχείρηση.

Μόλις το 24,7% των επιχειρήσεων απασχολεί προσωπικό εξειδικευμένο στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας.

δείγματοληπτική και αφορά σύνολο 41.447 επιχειρήσεων.

Πέρα από την αύξηση του τζίρου που πραγματοποιείται πλέον μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου, τα στοιχεία δείχνουν ότι σχεδόν στο σύνολό τους (99% έναντι 98,6%) οι επιχειρήσεις είχαν πρόσβαση στο Διαδίκτυο για επαγγελματικούς σκοπούς. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι έχουν σύνδεση με υψηλή ταχύτητα. Βάσει των συμβολαίων τους, το 42,4% των επιχειρήσεων είχε σύμβαση για σύνδεση

Εργοστάσιο ΑΙ στο Λαύριο

Η Ελλάδα, μαζί με άλλα έξι ευρωπαϊκά κράτη, επιλέχθηκε για να αναπτύξει την τεχνολογία

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Στο «κλειστό κλαμπ» των χωρών που είναι κυρίαρχες στο πεδίο της τεχνητής νοημοσύνης, στηρίζουν δηλαδή σε δικές τους υποδομές την επεξεργασία των δεδομένων, φαίνεται ότι εισέρχεται η Ελλάδα. Μαζί με τη Φινλανδία, τη Γερμανία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, την Ισπανία και την Σουηδία, η Ελλάδα ανήκει στα επτά ευρωπαϊκά κράτη που επέλεξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη δημιουργία των πρώτων «εργοστασίων» τεχνητής νοημοσύνης (AI factory). Παρότι πρόσφατα ο Γένσεν Χουάνγκ, διευθύνων σύμβουλος του κατασκευαστή μικροκυκλωμάτων Nvidia, μίλησε για κυρίαρχη τεχνητή νοημοσύνη (sovereign AI), η φράση «εργοστάσιο

Το ελληνικό «σούπερ κομπιούτερ» θα είναι σε θέση να εκτελεί δισ. μαθηματικούς υπολογισμούς ανά δευτερόλεπτο.

ΑΙ» ενδεχομένως παραμένει δυσνόητη για τους περισσότερους.

«Στη βιομηχανική επανάσταση ένα εργοστάσιο είναι άνθρωποι, πρώτη ύλη και μηχανήματα. Στον 21ο αιώνα το εργοστάσιο είναι η ανθρώπινη προσπάθεια και το ταλέντο, τα δεδομένα συνιστούν την πρώτη ύλη και αντί για μηχανολογικό εξοπλισμό έχουμε υπερυπολογιστές», εξηγεί στην «Κ» ο καθηγητής Νεκτάριος Κοζύρης και κοσμήτορας στη Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών.

Το ελληνικό «εργοστάσιο» ΑΙ «Pharos», συνολικού προϋπολογισμού 30 εκατ. ευρώ, θα στηρίζεται στον υπερυπολογιστή «Δαίδαλος» που θα ξεκινήσει να υλοποιείται το προσεχές διάστημα στο Λαύριο. Το ελληνικό «σούπερ κομπιούτερ», που εκτιμάται ότι θα είναι λειτουργικό το 2026, θα είναι σε θέση να εκτελεί δισ. μαθηματικούς υπολογισμούς ανά δευτερόλεπτο. Το μέγεθος του θα συγκρινόταν με ένα εκατ. υπο-

Το ελληνικό «εργοστάσιο» ΑΙ «Pharos», συνολικού προϋπολογισμού 30 εκατ. ευρώ, θα στηρίζεται στον υπερυπολογιστή «Δαίδαλος». Το μέγεθος του θα συγκρινόταν με ένα εκατ. υπολογιστές, οι οποίοι ακόμη κι αν λειτουργούσαν ταυτόχρονα, θα είχαν μικρότερη ισχύ σε σύγκριση με αυτήν του «Δαίδαλου».

λογιστές, οι οποίοι ακόμη κι αν λειτουργούσαν ταυτόχρονα θα είχαν μικρότερη ισχύ σε σύγκριση με αυτήν του «Δαίδαλου».

«Φανταστείτε το σαν μια συνταγή ενός βιβλίου μαγειρικής. Μετά από μια διαδικασία ανάμειξης και ψήσιματος της πρώτης ύλης δημιουργείται ένα κέικ. Στον υπερυπολογιστή εισάγετε σε μια φόρμουλα ορισμένα δεδομένα και λαμβάνετε μια απάντηση, την οποία δεν δίνει ένας άνθρωπος, αλλά ένας αλγόριθμος και η τεχνητή νοημοσύνη. Το «σούπερ κομπιούτερ» δημιουργεί αλγορίθμους που μας βοηθούν να προχωρήσουμε σε προβλέψεις, οι οποίες στηρίζονται σε δεδομένα. Για παράδειγμα, ποιοι ενδέχεται να νοσήσουν από καρκίνο βάσει των γενετικών χαρακτηριστικών τους και του τρόπου ζωής τους, δεδομένων, δηλαδή, που διαθέτουμε, αλλά συχνά κατανοούμε μόνο μερικώς», αναφέρει ο ειδικός για ζητήματα τεχνητής νοημοσύνης Γκερτ Λάουρσεν, εξ-

γώντας σε άρθρο του (για το δανέζικο «σούπερ κομπιούτερ») πώς λειτουργούν οι υπερυπολογιστές.

Ο «Δαίδαλος» θα είναι η καρδιά του ελληνικού «εργοστασίου» ΑΙ. Η νέα εταιρεία που θα δημιουργηθεί (κατά πάσα πιθανότητα με την επωνυμία «Pharos») θα έχει έδρα τον Δημόκριτο και θα είναι υπό τον έλεγχο του Υπερταμείου. «Ο «Pharos» θα λειτουργεί ως επιταχυντής, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη των ελληνικών startups που αναπτύσσουν καινοτομίες βασισμένες στην τεχνητή νοημοσύνη. Για παράδειγμα, έτσι ότι μια startup δημιουργεί μια εφαρμογή που στηρίζεται σε δεδομένα εγγραφών στο Κτηματολόγιο. Θα έχει τη δυνατότητα να «τρέξει» στον «Δαίδαλο» το μοντέλο της και να προσαρμόσει τα εργαλεία που θα διαθέτει ήδη ο υπερυπολογιστής», σημειώνει ο κ. Κοζύρης που αποτελεί εθνικό εκπρόσωπο της κοινής επιχείρησης για την ευρωπαϊκή υπολογιστική υψηλών επι-

δόσεων (EuroHPC JU) και πρόεδρο του γνωμοδοτικού συμβουλίου του Εθνικού Δικτύου Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας (ΕΔΥΤΕ).

Όπως προσθέτει, ακόμη ένα παράδειγμα των νέων δρόμων που ανοίγει το «εργοστάσιο» ΑΙ σχετίζεται με το πρώτο, ανοικτό, μεγάλο γλωσσικό μοντέλο για τα ελληνικά «Meltemi» (στα γλωσσικά μοντέλα στηρίζονται εφαρμογές, όπως το ChatGPT) που έχει αναπτύξει το Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου του Ερευνητικού Κέντρου Αθηνά. «Το «Meltemi» θα ενσωματωθεί στο εργοστάσιο τεχνητής νοημοσύνης. Έτσι, μια startup που αναπτύσσει εφαρμογές βασισμένες στην επεξεργασία νομικών κειμένων δεν θα χρειάζεται να δημιουργήσει από την αρχή ένα μεγάλο γλωσσικό μοντέλο.

Θα εκπαιδεύει μόνο το υφιστάμενο μοντέλο στα νομικά κείμενα, δημιουργώντας το προϊόν της. Δεδομένου ότι η αγορά υπολογιστικού χρόνου είναι ιδιαίτερα δαπανηρή, η Ευρώπη για να προωθήσει την καινοτομία δημιουργεί τα δικά της εργοστάσια ΑΙ, παρέχοντας στις εταιρείες δωρεάν πρόσβαση σε αυτά», σημειώνει ο κ. Κοζύρης.

Το ζητούμενο, βέβαια, είναι το ελληνικό εργοστάσιο τεχνητής νοημοσύνης και ο «Δαίδαλος» να διατηρήσουν την υπολογιστική ισχύ τους σε βάθος χρόνου και να μην ξεπεραστούν από άλλα, ισχυρότερα συστήματα.

Η Ελλάδα επιδιώκει να ενισχύσει τη θέση της στον παγκόσμιο χάρτη της καινοτομίας και μέσω του πρώτου κέντρου ικανοτήτων για ημιαγωγούς (HCCC) που δρομολογείται και σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει το υπουργείο Ανάπτυξης με 3,6 εκατ. ευρώ. Ανήκει σε ένα από τα 27 που δρομολογούνται στην Ε.Ε., η οποία επιδιώκει να δημιουργήσει τη δική της τεχνονομία στην ανάπτυξη μικροτσιπ. Τα κέντρα ικανοτήτων για ημιαγωγούς θα παράσχουν υποστήριξη, πόρους και πρόσβαση σε πιλοτικές γραμμές παραγωγής σε startups που ειδικεύονται στη δημιουργία μικροτσιπ. Εκτιμάται ότι η περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού ελέγχουν με ποσοστό άνω του 50% την παγκόσμια αγορά ημιαγωγών.

MICHAEL KEATON

KNOX GOES AWAY

ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 21:00

KNOX GOES AWAY / ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΤΟΥ ΕΚΤΕΛΕΣΤΗ

ΘΡΙΛΕΡ

Ένας πληρωμένος δολοφόνος που έχει διαγνωστεί με άνοια έχει μια τελευταία ευκαιρία να εξιλεωθεί σώζοντας τη ζωή του αποξενωμένου γιου του.

Το Κανάλι Διατίθεται:

Θέση: 101 Θέση: 49 www.mesimvria.com

ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
12:00 - 13:30

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

«Εξοικονομώ» για 400.000 κατοικίες έως το 2030

Επενδύσεις τουλάχιστον 1 δισεκατομμυρίου ευρώ κάθε χρόνο για ενεργειακές αναβαθμίσεις ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι για το κλίμα

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Με **τριπλάσιο** ρυθμό σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια θα πρέπει να κινούνται από το 2025 και μέχρι τουλάχιστον το 2030 οι αναβαθμίσεις κατοικιών, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου για το Κλίμα (ΕΣΕΚ), αλλά και για τη συμμόρφωση της Ελλάδας με την κοινοτική οδηγία για τη μείωση των εκπομπών ρύπων από τα κτίρια, που ψηφίστηκε τον προηγούμενο Απρίλιο. Αυτή προβλέπει ότι έως το 2050 το σύνολο του κτιριακού αποθέματος της Ε.Ε. θα πρέπει να είναι μηδενικών εκπομπών ρύπων διοξειδίου του άνθρακα.

Με βάση τους στόχους του νέου ΕΣΕΚ, έως το 2030 θα πρέπει να αναβαθμιστούν ενεργειακά περί τις 408.000 κατοικίες, περίπου το 10% του συνολικού οικιστικού αποθέματος της χώρας (χωρίς να υπολογίζονται τα κενά ακίνητα). Πρόκειται για σχεδόν τριπλάσιο μέγεθος σε σχέση με τα μέχρι σήμερα δεδομένα, καθώς σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, όλα τα προγράμματα «Εξοικονομώ» της τελευταίας πενταετίας, προϋπολογισμού 2,1 δισ. ευρώ, πέτυχαν την ενεργειακή αναβάθμιση 146.000 κατοικιών (14.383 ευρώ ανά ακίνητο). Στον τομέα των κατοικιών τα προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης συνέβαλαν σε αύξηση κατά 67% έναντι του έτους 2019. Ωστόσο τα νούμερα αυτά θα πρέπει να πολλα-

πλασιαστούν, καθώς το ΕΣΕΚ αναφέρει ότι ο ετήσιος ρυθμός ανακαίνισης κτιρίων κατοικιών θα πρέπει να ανέλθει σε 68.000 την περίοδο 2025-2030. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να επενδύεται τουλάχιστον 1 δισ. ευρώ σε ετήσια βάση, για ενεργειακές αναβαθμίσεις υφιστάμενων κατοικιών.

Για τη δεκαετία 2031-2040 προβλέπεται ετήσιος ρυθμός ανακαίνισης 64.000 κατοικιών (640.000), ενώ την περίοδο 2041-2050 ορίζεται νέα επιτάχυνση, ώστε ο ρυθμός να αυξηθεί σε 83.000 κατοικίες ετησίως, ή 830.000 συνολικά. Προβλέπεται δηλαδή ενεργειακή αναβάθμιση συνολικά 1,87 εκατ. κατοικιών. Με βάση το νούμερο αυτό, φαίνεται πως ο στόχος είναι να αναβαθμιστούν ενεργειακά τα οικιστικά ακίνητα που έχουν κατασκευαστεί την περίοδο από το 1945 έως το 1980. Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη απογραφή του 2021, στο σύνολο της χώρας καταγράφονται 6,6 εκατ. κατοικίες, εκ των οποίων κατοικούμενες είναι οι 4,31 εκατ. Μεταξύ αυτών, μόλις 770.000 έχουν κατασκευαστεί τα τελευταία 25 χρόνια (από το 2001 και μετά), ή το 17,8%, ενώ τα ακίνητα της περιόδου 1945-1980 είναι συνολικά 1,94 εκατ.

Υπενθυμίζεται ότι τα παραπάνω υ-

παγορεύονται και από τη νέα κοινοτική οδηγία που έχει ψηφιστεί από τον Απρίλιο του 2024 και περιγράφει τους στόχους για τη μείωση των εκπομπών ρύπων από τα κτίρια, οικιστικά και μη. Ειδικότερα και σε ό,τι αφορά τα υφιστάμενα κτίρια κατοικιών, κάθε κράτος-μέλος της Ε.Ε. θα πρέπει να πετύχει τον πανευρωπαϊκό στόχο μείωσης των ρύπων κατά 16% έως το 2030, και κατά 20%-22% έως το 2035, έως ότου επιτευχθεί ο στόχος για κτίρια μηδενικών εκπομπών έως το 2050. Σε ό,τι αφορά τις νέες κατασκευές, αυτές θα πρέπει να είναι μηδενικών εκπομπών ήδη από την 1η Ιανουαρίου του 2030. Δηλαδή οι οικοδομικές άδειες που θα εκδίδονται μετά το 2030 θα πρέπει να συμμορφώνονται με τη νόρμα αυτή, ενώ προβλέπεται και μια νέα κατηγορία του ενεργειακού πιστοποιητικού (Α0), πέραν των υφιστάμενων, που θα συνδυαστεί και με τη συνολική αναθεώρηση του συγκεκριμένου εγγράφου σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να μην υπάρχουν αποκλίσεις από χώρα σε χώρα.

Σε κάθε περίπτωση, το παρωχημένο οικιστικό απόθεμα της χώρας και η οικονομική κρίση που μεσολάβησε και επιδείνωσε ακόμη περισσότερο την κα-

τάσταση, αποτελούν σημαντικές προκλήσεις. Σύμφωνα με έρευνα της ΕΛ-ΣΤΑΤ για τις συνθήκες διαβίωσης των νοικοκυριών, που πραγματοποιήθηκε το 2023 και δημοσιεύθηκε πέρυσι, προέκυψε ότι το 88% του συνολικού πληθυσμού της χώρας δεν έχει πραγματοποιήσει καμία βελτίωση στην κατοικία που μένει μόνιμα τα τελευταία πέντε χρόνια. Επομένως, τα προγράμματα «Εξοικονομώ» που έχουν «τρέξει» με σημαντικά κονδύλια από το 2018 και μετά, και μεν έχουν αντίκρισμα, αλλά όχι στην κλίμακα που απαιτείται. Ένα άλλο σημαντικό συμπέρασμα είναι ότι ακόμα και σήμερα, σχεδόν 1 στα 2 νοικοκυριά, ή το 47,1% του πληθυσμού, δηλώνει ότι χρησιμοποιεί ως κύρια πηγή θέρμανσος το πετρέλαιο.

Ασφαλώς, για να επιτευχθούν τόσο φιλόδοξοι στόχοι, όσο εκείνοι που οριοθετούνται στο ΕΣΕΚ, αλλά και στη νέα κοινοτική οδηγία για τα κτίρια, θα πρέπει να αναθεωρηθεί στο σύνολό της και η αντίστοιχη διαδικασία συμμετοχής στα σχετικά προγράμματα. Με βάση το υφιστάμενο μοντέλο, κάθε ιδιώτης ξεχωριστά προχωράει σε αναζήτηση μηχανικού για τη μελέτη των παρεμβάσεων και την υποβολή της αίτησης επιδότησης, προμηθεύεται μόνος του τα απαι-

τούμενα υλικά και συσκευές και αντίστοιχα επιλέγει και προσαρμόζει τεχνίτες. Πρόκειται για μια διαδικασία χρονοβόρο, γραφειοκρατική και ουδώς αποτελεσματική, ενώ και το κόστος είναι σχετικά υψηλό.

Αυτό προφανώς δεν μπορεί να λειτουργήσει όταν απαιτούνται τέτοιοι στόχοι, κάτι που αναγνωρίζει και η Ε.Ε., η οποία έχει ήδη δώσει κατευθυντήριες οδηγίες προς τα κράτη-μέλη, προκειμένου να μοχλεύσουν κεφάλαια και προσωπικό, λειτουργώντας κεντρικά. Σε πρόσφατη ομιλία του, ο κ. Αριστ. Αϊβαλιώτης, γεν. γραμματέας Ενέργειας και Ορυκτού Πλούτου του υπ. Ενέργειας, αναφέρθηκε στην ανάγκη κεντρικής διαχείρισης των μελλοντικών προγραμμάτων ενεργειακής αναβάθμισης, ώστε να μειωθούν οι χρόνοι υλοποίησης, λόγω της μείωσης της γραφειοκρατίας, ενώ αντίστοιχα θα γίνεται πλέον προμήθεια σε κεντρικό επίπεδο των απαιτούμενων υλικών και συσκευών, όπως π.χ. μονωτικά υλικά θερμοπροσώψεων, αντλίες θερμότητας κ.λπ.

Παράλληλα, εξετάζεται η κατάργηση σειράς δικαιολογητικών, ενώ πιθανό θεωρείται η ανάθεση της διαχείρισης των προγραμμάτων σε εταιρείες που θα αναδειχθούν κατόπιν διαγωνισμού

και θα αναλάβουν εργασίες, όπως η συγκέντρωση και η υποβολή των δικαιολογητικών, ή πιστοποιήσεις και η υλοποίηση των παρεμβάσεων. Μια άλλη εκδοχή είναι να δημιουργηθεί ένα μητρώο επιχειρήσεων, ώστε να μπορεί ο καθένας να επιλέξει τον φορέα υλοποίησης. Κύριος στόχος είναι να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας, ώστε να μειωθεί το κόστος και να καταστεί οικονομικότερη η διαδικασία της ενεργειακής αναβάθμισης.

Για το 2025, θα «τρέξουν» τρία επιμέρους πακέτα δράσεων είτε για την ενεργειακή αναβάθμιση είτε για την επισκευή και ανακαίνιση κατοικιών, συνολικού ύψους επιδότησης πλησίον του 1 δισ. ευρώ. Στόχος είναι να επιτευχθούν αναβαθμίσεις για περίπου 50.000-60.000 κατοικίες πανελλαδικά. Έτσι, στις 8 Ιανουαρίου (και μέχρι τις 20 Μαρτίου) ανοίγει η ψηφιακή πλατφόρμα υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης για τους ενδιαφερόμενους του επόμενου κύκλου του «Εξοικονομώ», ύψους 434 εκατ. ευρώ. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει ξεχωριστά κίνητρα για τη στήριξη οικογενειών με μέλος/μέλη ΑμεΑ, πληγέντες Θεσσαλίας, σεισμόπληκτους Αρκαλοχωρίου, οικογένειες με τέσσερα εξαρτώμενα τέκνα και ευάλωτα νοικοκυριά,

τόσο με τη μορφή αυξημένου ποσοστού επιχορηγήσεων όσο και ειδικού προϋπολογισμού.

Σε αντίθεση με προηγούμενα προγράμματα, στο νέο πρόγραμμα οι εισοδηματικές κατηγορίες είναι δύο. Η πρώτη είναι έως 5.000 ευρώ για ατομικό εισόδημα και έως 10.000 ευρώ για οικογενειακό εισόδημα και η δεύτερη αφορά ατομικό εισόδημα άνω των 5.000 ευρώ και οικογενειακό άνω των 10.000 ευρώ. Ανάλογως της κατηγορίας που εμπίπτει ο δικαιούχος, το ποσοστό της οικονομικής ενίσχυσης ξεκινάει από 50%, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις καλύπτεται ακόμη και το 100% του κόστους επένδυσης. Διευκρινίζεται πως το πρόγραμμα αφορά κτίρια που χρησιμοποιούνται ως κύρια κατοικία (μονοκατοικίες και μεμονωμένα διαμερίσματα) και των οποίων οι ιδιοκτήτες πληρούν συγκεκριμένα εισοδηματικά κριτήρια. Ο ανώτατος επιλέξιμος προϋπολογισμός των παρεμβάσεων ενεργειακής αναβάθμισης με ΦΠΑ ανά αίτηση ωφελούμενου δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 35.000 ευρώ. Για κάθε επιλέξιμη κατοικία (μονοκατοικία ή διαμέρισμα) προβλέπεται υποχρεωτική αναβάθμιση κατά τουλάχιστον τρεις ενεργειακές κατηγορίες, σε σχέση με την κατάταξη στο Α΄ ΠΕΑ (και υποχρεωτικά κατ' ελάχιστον Β΄ κατηγορία όταν πρόκειται για ριζική ανακαίνιση), ώστε να εξασφαλίζεται εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας σε ποσοστό άνω του 30%.

Εντός του μήνα θα ξεκινήσει και το πρόγραμμα του υπ. Οικονομίας, «Ανα-

βαθμίζω το Σπίτι μου», ύψους 400 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 300 εκατ. ευρώ προέρχονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και τα υπόλοιπα 100 εκατ. ευρώ από επιδοτούμενα τραπεζικά κεφάλαια. Πρόκειται για ένα δάνειο για ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών και αφορά όλες τις κατοικίες, κύριες ή δευτερεύουσες. Χρηματοδοτούνται η θερμομόνωση, η πράσινη στέγη, η αντικατάσταση κουφωμάτων, ηλιακός θερμοσίφωνας, τα συστήματα θέρμανσης-ψύξης, η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών, μικρών ανεμογεννητριών και άλλων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως και οι εργασίες. Το μέγιστο ποσό ανά ενδιαφερόμενο θα είναι από 5.000 (ελάχιστο ποσό) έως 25.000 ευρώ, δεν υπάρχουν ηλικιακά ή εισοδηματικά κριτήρια και η διάρκεια του άτοκου δανείου είναι από 3 έως 7 έτη. Το δάνειο ΤΑΑ συγχρηματοδοτείται κατά εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) από πόρους του δανειακού σκέλους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) και κατά είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) από ίδιους πόρους πιστωτικού ιδρύματος που λειτουργεί νομίμως στην Ελλάδα και συμμετέχει στο πρόγραμμα. Στόχος είναι να επωφεληθούν πάνω από 20.000 ενδιαφερόμενοι.

Αυξήθηκε η επιδότηση για να «ανοίξουν» κλειστά διαμερίσματα

Αυτή την περίοδο «τρέχει» και η βελτιωμένη εκδοχή του προγράμματος επιδότησης ανακαίνισης «Ανακαινίζω - Νοικιάζω». Πρόκειται για ένα πρόγραμμα ύψους 50 εκατ. ευρώ, που απευθύνεται σε όσους έχουν ένα κενό ακίνητο έως 100 τ.μ. και επιθυμούν να το εκμεταλλευτούν, αλλά δεν μπορούν λόγω των ανάγκων εργασιών επισκευής. Το πρόγραμμα δεν είχε τύχει ιδιαίτερης ανταπόκρισης μέχρι σήμερα, καθώς έχει δεχθεί περίπου 2.000 αιτήσεις και έχουν εγκριθεί απ' αυτές περίπου 985.

Το εν λόγω πρόγραμμα στοχεύει στην παροχή οικονομικού κινήτρου σε ιδιο-

κτπτες κλειστών ακινήτων, που επιθυμούν να τα βγάλουν στην αγορά προς εκμίσθωση αλλά αδυνατούν, καθώς απαιτούνται σημαντικές εργασίες επισκευών και αναβάθμισης.

Με βάση την τελευταία βελτίωση των όρων του προγράμματος, η επιδότηση που δικαιούνται οι ενδιαφερόμενοι φτάνει πλέον το 60% (από 40% που ήταν μέχρι πρότινος). Έτσι, αυξήθηκε το όριο των δαπανών που μπορούν να πραγματοποιήσουν οι ιδιοκτήτες προκειμένου να πάρουν την επιδότηση από 10.000 ευρώ σε 13.330 ευρώ, με το ποσό της επιδότησης να φτάνει πλέον τις

Η επιδότηση του «Ανακαινίζω - Νοικιάζω», με βάση την τελευταία βελτίωση των όρων του προγράμματος, φτάνει πλέον το 60% από 40% που ήταν μέχρι πρότινος.

8.000 ευρώ, από 4.000 ευρώ που ήταν μέχρι πρότινος. Οι προϋποθέσεις ένταξης στο πρόγραμμα είναι το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα να ανέρχεται έως 40.000 ευρώ και η ακίνητη περιουσία του ιδιοκτήτη της κενής κατοικίας έως 300.000 ευρώ. Επίσης, θα πρέπει το ακίνητο να μην έχει δηλωθεί ως πρώτη κατοικία, να μην έχει δηλωθεί ως μισθωμένο και να δηλώνεται ως κενό στο έντυπο Ε2 που συνοδεύει τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος των τριών τελευταίων ετών.

Προϋπόθεση ασφαλώς είναι μετά τις εργασίες να συναφθεί μισθωτήριο συμ-

βόλαιο ελάχιστης διάρκειας τριών ετών, που πλέον με βάση και τον πρόσφατο νόμο του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών εξασφαλίζει τριετή φοροαπαλλαγή από τον φόρο εισοδήματος από ενοίκια, αρκεί το ακίνητο να έχει παραμείνει κλειστό τα τρία τελευταία χρόνια. Βάσει του προγράμματος, η ανακαίνιση πρέπει να ολοκληρωθεί εντός έξι μηνών, ώστε τα ακίνητα να είναι έτοιμα προς ενοίκιαση. Σε περίπτωση που η ενοίκιαση δεν πραγματοποιηθεί προβλέπονται κυρώσεις, όπως η επιστροφή της επιδότησης που χορηγήθηκε για την ανακαίνιση.

WE DELIVER WHAT WE PROMISE

Ζήσε στην Καρδιά της Λευκωσίας

8000 57 57 www.cyfieldgroup.com @cyfieldgroup

PHILIP MORRIS CYPRUS

Η δύναμη της συλλογικής δράσης

H Philip Morris Cyprus, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντισμού που ήταν τον Δεκέμβριο, είχε διοργανώσει με επιτυχία τον καθαρισμό τμήματος του Πεδιαίου ποταμού στην περιοχή της Λακατάμιας.

Περισσότερα από 40 άτομα, μεταξύ των οποίων υπάλληλοι και συνεργάτες της Philip Morris Cyprus, αλλά και εθελοντές μη κυβερνητικών οργανώσεων ένωσαν τις δυνάμεις τους για έναν κοινό σκοπό, τη διατήρηση της φυσικής ομορφιάς και την προστασία της τοπικής βιοποικιλότητας. Πλαστι-

κά, αλουμίνια, λάστικα και άλλα υλικά που επιβαρύνουν το οικοσύστημα απομακρύνθηκαν από τις όχθες του ποταμού, δίνοντας στην περιοχή νέα πνοή.

«Η προστασία του περιβάλλοντος είναι ευθύνη όλων μας. Μέσα από αυτή τη δράση, στέλνουμε το μήνυμα ότι κάθε μικρή πράξη μπορεί να κάνει τη διαφορά», δήλωσε χαρακτηριστικά ο κ. Γρηγόρης Καμπέρης, γενικός διευθυντής της Philip Morris Cyprus & Malta. Με την πρωτοβουλία αυτή, η εταιρεία αποδεικνύει έμπρακτα τη δέ-

σμευσή της για περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την υποστήριξη της τοπικής κοινωνίας. Ευθυγραμιζόμενη με τους Παγκόσμιους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, η Philip Morris Cyprus θέτει τις βάσεις για ένα καλύτερο και καθαρότερο αύριο. Η δράση αυτή δεν είναι ακόμη ένα βήμα προς την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά ένα κάλεσμα για αλλαγή. Ένα κάλεσμα σε όλους να σκεφτούν, να δράσουν και να γίνουν μέρος της λύσης για έναν κόσμο χωρίς πλαστικά και άλλα απορρίμματα.

FREEDOM24

Η S&P αναβάθμισε τις αξιολογήσεις της εταιρείας

H S&P Global Ratings αναβάθμισε τη μακροπρόθεσμη πιστωτική αξιολόγηση της κυπριακής εταιρείας Freedom Finance Europe LTD, η οποία λειτουργεί στη Λεμεσό, υπό το εμπορικό σήμα Freedom24, σε «B+» από «B», αντικατοπτρίζοντας τη διαρκή πρόοδο και την ενίσχυση της θέσης της κυπριακής εταιρείας στις διεθνείς αγορές.

Αυτή η αναβάθμιση αποτελεί σημαντικό επίτευγμα για το οικονομικό τοπίο της χώρας, καθώς υπογραμμίζει την ανάπτυξη και τη σταθερότητα των οποία προσφέρουν τοπικές εταιρείες, όπως η Freedom24. Μέσα από αντίστοιχες διακρίσεις σε διεθνές επίπεδο, αυξάνεται η εμπιστοσύνη που επιδεικνύουν επiphανείς φορείς του εξωτερικού στο κυπριακό τραπεζικό και πιστωτικό σύστημα, γεγονός το οποίο έχει θετικό αντίκτυπο στην οικονομία και την ευρύτερη ανάπτυξη της Κύπρου.

Η αναβάθμιση της μακροπρόθεσμης πιστωτικής αξιολόγησης της Freedom24 συνέπεσε με τη σταθερή άνοδο της τιμής της μετοχής της μπρικής εταιρείας της Freedom24, Freedom Holding Corp. (FRHC), η οποία έφτασε τα \$133,92 ανά μετοχή στις 12 Δεκεμβρίου 2024, με την κεφαλαιοποίηση της εταιρείας να ξεπερνά τα \$8 δισεκατομμύρια, σημειώνοντας αύξηση 60% από την αρχή του έτους. Αυτή η άνοδος υποδεικνύει σημαντική ανάπτυξη, καθώς η αξία της μετοχής της εταιρείας έχει σχεδόν πολ-

λαπλασιαστεί κατά εννέα φορές από την εισαγωγή της στο Nasdaq πριν από πέντε χρόνια, επιβεβαιώνοντας την ισχυρή εμπιστοσύνη των επενδυτών και τη σταθερότητα της επιχείρησης στα πλαίσια της παγκόσμιας οικονομίας. Ο διευθύνων σύμβουλος της Freedom24, Εβγκένι Τιάπκιν, δήλωσε: «Αυτό το επίτευγμα υπογραμμίζει την προσπάθειά μας για καινοτομία και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης στις αγορές που δραστηριοποιούμαστε. Το κυπριακό οικονομικό σύστημα παρέχει συνθήκες ανάπτυξης και συνεργασίας, επιτρέποντάς μας να παρέχουμε οφέλη στους πελάτες μας και να συμβάλλουμε στην τοπική οικονομία. Παραμένουμε δεσμευμένοι στα υψηλότερα πρότυπα νομοθετικής συμμόρφωσης και διαχείρισης κινδύνων». Παράλληλα, η S&P αύξησε σε «B+» τις μακροπρόθεσμες πιστωτικές αξιολογήσεις των θυγατρικών Freedom

Finance JSC, Freedom Finance Global PLC και Freedom Bank Kazakhstan JSC, ενώ επιβεβαίωσε τις βραχυπρόθεσμες αξιολογήσεις τους στο επίπεδο «B». Η μακροπρόθεσμη πιστωτική αξιολόγηση της μπρικής εταιρείας Freedom Holding Corp. διατηρήθηκε στο επίπεδο «B+». Συνοψίζοντας, αυτή η αναβάθμιση αποτελεί ακόμα μια σημαντική επιτυχία για τη Freedom24, καθώς αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της εταιρείας στην αριστεία, παρέχοντας αξιόπιστες χρηματοοικονομικές λύσεις για τους Ευρωπαίους πελάτες, μέσω υπηρεσιών των οποίων η αποτελεσματικότητα και η σταθερότητα έχουν αναγνωριστεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτή η επιτυχία τονίζει την αξία που προσφέρει η Freedom24 στην κυπριακή οικονομία και πως η σκληρή δουλειά, η αφοσίωση και η εξειδίκευση πάντα αποδίδουν καρπούς.

ΒΑΣΣΟΣ ΗΛΙΑΔΗΣ ΑΤΑ

Σύναψη συνεργασίας με το Μικροζυθοποιείο Πίβο

Η εταιρεία Βάσσος Ηλιάδης Ατδ και το Κυπριακό Μικροζυθοποιείο Πίβο συνήψαν συνεργασία για τη διανομή των ποιοτικών craft μπυρών στην κυπριακή αγορά.

Το ανεξάρτητο μικροζυθοποιείο Πίβο ιδρύθηκε το 2015. Αρχικά λειτουργησε για 5 χρόνια ως brewpub (ζυθοποιείο σε περιβάλλον εστιατορίου), στην καρδιά της παλιάς Λευκωσίας.

Το 2020, ο χώρος εστίασης έκλεισε και το ζυθοποιείο μεταφέρθηκε σε καινούργιες και ειδικά σχεδιασμένες εγκαταστάσεις στην Αλάμπρα. Το 2023, το Πίβο προχώρησε σε ολική αναβάθμιση του ζυθοποιείου, εγκαθιστώντας υπερσύγχρονο εξοπλισμό παραγωγής. Στο Πίβο όλες οι μπύρες που παράγονται είναι αφιltrάριστες και απατεριώτες, διατηρώντας έτσι την πλούσια γεύση και φρεσκάδα τους. Οι πιο γνωστές μπύρες είναι η Blondie (Bohemian Pilsner style) και η Zitarenia (Bavarian style Weissbier). Άλλες μπύρες είναι η Negeli (Session New England IPA), η Noir (Check Style Dark Lager) και η Antistressful (American IPA).

Η συνεργασία μεταξύ Βάσσος Ηλιάδης Ατδ και Πίβο, ευθυγραμμίζει στρατηγικά και τις δύο εταιρείες για τη μακροπρόθεσμη επιτυχία στην κυπριακή αγορά. Οι ποιοτικές craft μπύρες του Μικροζυθοποιείου Πίβο,

είναι διαθέσιμες σε επιλεγμένους χώρους εστίασης και βάβες και διανέμονται πάντα με βάση το σύστημα διανομής και φύλαξης «κρύα αλυσίδα του Πίβο» (Pivo Cold Chain), βάσει του οποίου, όλες οι μπύρες του ζυθοποιείου διατηρούνται και μεταφέρονται πάντα σε θερμοκρασίες κάτω των 5 βαθμών Κελσίου, από την ημέρα παραγωγής τους μέχρι και την ημέρα κατανάλωσής τους, σε οποιοδήποτε σημείο πώλησης.

Με αυτό το σύστημα, επιτυγχάνεται η διατήρηση της ποιότητας και

της φρεσκάδας των αφιltrάριστων και απατεριώτων μπυρών του ζυθοποιείου.

Ο όμιλος εταιρειών Βάσσος Ηλιάδης Ατδ είναι από τους μεγαλύτερους εμπορικούς οργανισμούς της Κύπρου, ο οποίος απασχολεί πάνω από 350 άτομα. Κυριότερη δραστηριότητα του ομίλου είναι η εισαγωγή, πώληση και διανομή προϊόντων ευρείας κατανάλωσης όπως τρόφιμα και ποτά, αλλά και άλλων ειδών τα οποία εντάσσονται στην κατηγορία ειδών πολυτελείας, όπως κοσμήματα και ρολόγια.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

8

TET 20:30 (107')
The Room Next Door (ESP, 2024)
Pedro Almodóvar (15+)

Προβολής της νέας ταινίας του Pedro Almodóvar, βασισμένης στο μυθιστόρημα της Sigrid Nunez *What are you going through*, βραβευμένης με τον Χρυσό Λέοντα στο Φεστιβάλ Βενετίας. Η Ίνγκριντ και η Μάρθα, στενές φίλες στα νιάτα τους, μετά από χρόνια χωρίς επαφή, συναντιούνται ξανά σε μια ακραία αλλά παράξενα γλυκιά κατάσταση. Πρωταγωνιστούν: Tilda Swinton και Julianne Moore. Στα Αγγλικά με ελληνικούς υπότιτλους. **€8**

10

ΠΑΡ 20:30 (135')
Γυναίκες Δημιουργοί
Μαργαρίτα Ζορμπαλά, Μαρία Παπαγεωργίου

Η Μαργαρίτα Ζορμπαλά, η μεγάλη Ελληνίδα ερμηνεύτρια με τη λαμπή πολυετή καριέρα, επέλεξε προσωπικά τη Μαρία Παπαγεωργίου, μία από τις σημαντικότερες ερμηνεύτριες δημιουργούς της νεότερης γενιάς, για να συνδημιουργήσουν και να καταθέσουν τη δική τους μουσική πρόταση για τον γυναικείο λόγο και τη γυναικεία σύνθεση στη μουσική. Ενοχρηστρώσεις, ηλεκτρική κιθάρα: Ευριπίδης Ζεμενίδης, τύμπανα: Θάνος Μιχαηλίδης, synths, bass: Γιώργος Θεοδωρόπουλος, βιολί: Μιχάλης Βρέττας, κοντραμπάσο: Δημήτρης Τσεκούρας. **€25 / 20**

11

ΣΑΒ 20:00 (90')
Ριχάρδος Β' - William Shakespeare
Θέατρο Δέντρο & ΥΠΟΓΑΙΑ

Το Θέατρο Δέντρο και ο Πολιτιστικός Οργανισμός «ΥΠΟΓΑΙΑ» παρουσιάζουν το αριστουργηματικό έργο του Σαίξπηρ, το οποίο εξερευνά τα όρια της εξουσίας και την τραγική πτώση ενός βασιλιά. Σκηνοθεσία / Μετάφραση / Video Art: Λέανδρος Ταλιώτης. Ηθοποιοί: Σταύρος Λούρας, Βασιλική Κυπραίου, Αλέξανδρος Παρίσης, Παναγιώτης Λάρκου, Κατερίνα Λούρα, Λέανδρος Ταλιώτης. Μουσικοί Επί Σκηνής: Ανδρέας Μουστούκης, Μάριος Σολωμού, Δημήτρης Πολυβίου, Αγγελος Κουτσουπιάς. **€15 / 13**

12

KYP 16:00 (70')
STILL! - Ένα άγαλμα που γύρισε τον κόσμο (3+)

Η βραβευμένη παράσταση που αγαπήθηκε από μικρούς και μεγάλους, γραμμένη σε μια φανταστική, οικουμενική γλώσσα και με βασικό όχημα τη μουσική, είναι μια ωδή στην ειρήνη, τη φιλία, τη διαφορετικότητα και τη δύναμη της αληθινής αγάπης. Ιστορία, σίχοι, παραγωγή: Σταύρος Σταύρου. Μουσική σύνθεση: Οδωρής Οικονόμου. Σκηνοθεσία / χορογραφία: Κώστας Σιλβέστρος και Παναγιώτης Τοφίη. Ερμηνεύουν: Αντρέας Κουτσόφτας, Χριστίνα Παπαδοπούλου και Άντονι Παπαμιαχάη. Μουσικός επί σκηνής: Ανδρέας Μιχαλόπουλος. **€12**

15

TET 20:30 (105')
Η Λέξη Πρόσδος στο Στόμα της Μητέρας μου Ηχούσε Πολύ Φάτμα - Matei Visniec | Κεντρική Σκηνή ΘΟΚ (15+)

Μια διαμελισμένη οικογένεια που προσπαθεί να επουλώσει τις πληγές της. Η Μητέρα και ο Πατέρας πρόσφυγες, φυγάδες της θριωδίας ενός πολέμου, επιστρέφουν στο ρημαγμένο σπίτι τους. Μόνιμή τους αγωνία να βρεθεί ό,τι απέμεινε από τον νεκρό γιο τους. Και γύρω τους ένα ψηφιδωτό από επικίνδυνους όσο και γελοιούς ανθρώπους που προκαλούν την ηθική της κοινωνίας. Σκηνοθεσία: Βαρνάβας Κυριαζής. Μουσική: Μιχάλης Χριστοδουλίδης. Με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρτιτλους. **€12 / 6**

17

ΠΑΡ 18:00 (60')
Η Μελωδία της Ευτυχίας
Οικογενειακές Συναυλίες 3 - Σ.Ο.Κ.

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου παρουσιάζει μια παράσταση για μικρούς και μεγάλους, βασισμένη στην αγαπημένη ταινία μιούζικαλ. Η Αλίκη Χρυσοσχού διαβάζει την ιστορία και ερμηνεύει τα τραγούδια του Richard Rodgers. Η αφήγηση θα συνοδεύεται με προβολή εικόνων. Ενορχήστρωση και κείμενα: Βίκυ Στυλιανού. Μαέστρος: Άλκης Μπαλτάς. **€8**

18

ΣΑΒ 20:30 (120')
Τάνια Τσανακλίδου

Η Τάνια Τσανακλίδου, μια ερμηνεύτρια που έχει «σφραγίσει» με τη φωνή και την ευαισθησία της μερικά από τα πιο αγαπημένα τραγούδια του σύγχρονου ελληνικού ρεπερτορίου, έρχεται να μας παρασύρει στον μουσικό της κόσμο με τη γοητευτική σκηνική παρουσία της. Με την ερμηνεία γνωστών τραγουδιών όπως *Η Σουλτάνα η Φωφώ, Οι Μοίρες, Ο Ανθρωπάκος* κ.ά. και με διάθεση ερωτική και θεατρική, είναι έτοιμη να ξεσηκώσει, να δημιουργήσει ευφορία και να συγκινήσει ταυτόχρονα. Μουσικοί: Κώστας Νικολόπουλος, Βασίλης Παναγιωτόπουλος, Νίκος Παπαϊωάννου, Σπύρος Μάνεσης. **€30 / 25**

21

TPI 18:30 & 20:30 (65')
Personne
FlashArt I Επί Σκηνής (15+)

Η Liminal Theatre Company παρουσιάζει το *Personne*, βασισμένο στο έργο *Εξομολογήσεις μιας Μάσκας* του Yukio Mishima. Το έργο μάς οδηγεί σε ένα ταξίδι αυτογνωσίας, πυροδοτούμενο από τη σεξουαλική αφύπνιση του πρωταγωνιστή, με φόντο τις τελευταίες μέρες ενός χαμένου πολέμου. Δημιουργία: Νεκτάριος Θεοδώρου και George Siena. Σκηνοθεσία / Απόδοση κειμένου: George Siena. Video art / Σκηνογραφία: Άννα Φωτιάδου. Ερμηνεία: Νεκτάριος Θεοδώρου. Με αγγλικούς υπέρτιτλους. **€12 / 10**

Ιανουάριος 2025

24 & 25

ΠΑΡ & ΣΑΒ 20:30 (40')
Never Just - Εύη Δημητρίου
Επί Σκηνής (14+)

Στη νέα της σόλο χορογραφική δουλειά, η Εύη Δημητρίου αντλεί από τις προσωπικές της εμπειρίες για να εμβαθύνει σε κοινωνικά ζητήματα. Με χιούμορ και εξομολογητική διάθεση, η παράσταση θέτει ερωτήματα για τις κοινωνικές νόρμες και τους διαφορετικούς ρόλους που διαμορφώνουν την έννοια του εαυτού. Μέσα από κίνηση και λόγο, δημιουργεί ένα τοπίο που προκαλεί και ενεργοποιεί. Χορογράφος / Περφόρμερ: Εύη Δημητρίου. Δραματοουργία: Τζωρτζίνα Κακουδάκη. Παραγωγή: Ομάδα Εν δράσει. **€10 / 7**

31

ΠΑΡ 20:30 (90')
Γιάννης Γεωργίου - Σόλο Ρεσιτάλ Πιάνου

Ένα ρεσιτάλ με έργα των Σούμαν, Μπραμς και Ραχμάνινοφ. Γνωστός για την ξεχωριστή ερμηνεία και σκηνική του παρουσία, ο βιρτουόζος πιανίστας περιλαμβάνει στο πρόγραμμα του την *Κραϊσλεριάνα Op. 16* του Ρόμπερτ Σούμαν. Στο δεύτερο μέρος, θα ερμηνεύσει τα ύστερα έργα για πιάνο του Γιοχάνες Μπραμς, *Op. 119*, καθώς και επιλογές από τα *Πρελούδια* και *Études-Tableaux* του Σεργκέι Ραχμάνινοφ. **€20 / 18**

77777745
rialto.com.cy

Θέατρο Ριάλτο

Ξεπέρασε τις 1.500 μονάδες το Χρηματιστήριο Αθηνών

Στα υψηλά 14 ετών ο Γενικός Δείκτης με άνοδο 1,33%

Σε νέα υψηλά 14 ετών έκλεισε χθες η χρηματιστηριακή αγορά, υπερβαίνοντας τα επίπεδα των 1.500 μονάδων, με αυξημένο τζίρο. Στο επίκεντρο του επενδυτικού ενδιαφέροντος βρέθηκαν οι τραπεζικές μετοχές.Ο Γενικός Δείκτης Τιμών έκλεισε στις 1.506,61 μονάδες, σημειώνοντας άνοδο 1,33%.

Ο βασικός χρηματιστηριακός δείκτης ξεπέρασε τα υψηλά του 2024, τις 1.502,79 μονάδες (συνεδρίαση 20 Μαΐου

Η αξία των συναλλαγών ανήλθε στα 168,02 εκατ. ευρώ, ενώ διακινήθηκαν 46.869.521 μετοχές.

2024), κλείνοντας στα υψηλότερα επίπεδα από τη συνεδρίαση της 13ης Απριλίου του 2011 (1.531,04 μονάδες), σε νέα υψηλά 14 ετών.Η αξία των συναλλαγών ανήλθε στα 168,02 εκατ. ευρώ, ενώ διακινήθηκαν 46.869.521 μετοχές.

Ο δείκτης Xetra DAX της Φρανκφούρτης σημείωσε κέρδη 0,62%, ενώ ο CAC 40 του Παρισιού κατέγραψε μικρή άνοδο 0,50%.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης σημείωσε άνοδο σε ποσοστό 1,62%, ενώ ο δείκτης της μεσαίας κεφαλαιοποίησης ενισχύθηκε σε ποσοστό 0,72%.Από τις μετοχές της υψηλής κεφαλαιοποίησης, τη μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψαν οι μετοχές της Πειραιώς

(+3,23%), της Alpha Bank (+3,18%), της Εθνικής (+3,12%), της Jumbo (+2,94%) και της Eurobank (+2,19%).Αντιθέτως, τη μεγαλύτερη πτώση σημείωσαν οι μετοχές της Lamda Development (-1,21%) και του ΟΛΠ (-1,15%).

Τον μεγαλύτερο όγκο συναλλαγών παρουσίασαν η Eurobank και η Alpha Bank, διακινώντας 13.236.813 και 13.192.252 μετοχές, αντιστοίχως.Τη μεγαλύτερη αξία συναλλαγών σημείωσαν η Eurobank με 30,75 εκατ. ευρώ και η Πειραιώς με 23,79 εκατ. ευρώ. Ανοδικά κινήθηκαν 76 μετοχές, 36 πτωτικά και 17 παρέμειναν σταθερές.

Τη μεγαλύτερη άνοδο σημείωσαν οι μετοχές: Χαϊδεμένος +10,34% και Ακρίτας +9,72%. Τη μεγαλύτερη πτώση κατέγραψαν οι μετοχές: Δεβεντέρης(π) -20,00% και Frigoglass -4,59%.

Στην αγορά συναλλάγματος, το ευρώ έναντι του δολαρίου κατέγραφε χθες το απόγευμα οριακή άνοδο σε ποσοστό 0,06% και διαμορφωνόταν σε 1,0395 δολάρια. Το ευρώ βρισκόταν στα 163,8730 γιεν, στο 0,8293 με τη στερλίνα και στο 0,9427 με το ελβετικό φράγκο.

Η ισοτιμία του δολαρίου ενισχυόταν οριακά σε ποσοστό 0,02% έναντι του γιεν, στα 157,5900 γιεν. Η στερλίνα έναντι του δολαρίου σημείωνε άνοδο 0,14%, σε 1,2534 δολάρια.

Με μικρή άνοδο έκλεισαν οι ευρωπαϊκές αγορές

Ανοδικά κινήθηκαν χθες οι περισσότερες ευρωπαϊκές αγορές, με τους επενδυτές να έχουν στρέψει το ενδιαφέρον τους στα στοιχεία που φέρουν τον πληθωρισμό της Ευρωζώνης να έχει επιταχυνθεί τον Δεκέμβριο. Παράλληλα, πάντως, το ενδιαφέρον των επενδυτών ήταν στραμμένο και στα αποτελέσματα των εταιρειών.

Πρωτίστως όμως το κλίμα στις αγορές επηρέασε χθες η πληροφορία ότι παρά τις εξαγγελίες του στη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας, ο νέος πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ εξετάζει την προοπτική να επιβάλει μεν δασμούς στις εισαγωγές, αλλά όχι οριζόντιους, ούτε τόσο επιθετικούς όσο έχει προϊδεάσει με τις απειλές του.

Την πληροφορία δημοσίευσε η αμερικανική εφημερίδα Washington Post, σύμφωνα με την οποία το επιτελείο του Ντόναλντ Τραμπ σχεδιάζει να επιβάλει μεν δασμούς, αλλά μόνο στις «εισαγωγές κρίσιμης σημασίας», χωρίς, ωστόσο, να διασφαλίσει ποιες ακριβώς είναι αυτές οι εισαγωγές. Αργότερα βέβαια ο Τραμπ έσπευσε να διαψεύσει την πληροφορία. Στους κερδισμένους της χθεσινής συνεδρίασης ήταν η μετοχή της Volvo Cars που σημείωσε άλμα 9,35% όταν η σουηδική αυτο-

κινητοβιομηχανία ανακοίνωσε πως οι πωλήσεις της σε παγκόσμιο επίπεδο έφθασαν σε επί- πεδα-ρεκόρ το περασμένο έτος.

Ετσι, ο δείκτης Xetra DAX της Φρανκφούρτης έκλεισε με μικρά κέρδη 0,62%, όπως και ο CAC 40 του Παρισιού που έκλεισε με μικρή άνοδο 0,50% και ο FTSE MIB του Μιλάνου που έκλεισε με μικρά κέρδη 0,45%.

Παράλληλα, ο πανευρωπαϊκός δείκτης Eurostoxx 600 έκλεισε με μικρά κέρδη 0,32%, με τη μεγαλύτερη άνοδο να σημειώνουν οι μετοχές των εταιρειών λιανικών πωλήσεων. Ο κλάδος πήρε ώθηση από την ανακοίνωση της βρετανικής φίρμας Next Plc ότι αναθεωρεί προς τα πάνω τις προβλέψεις της για τα κέρδη της. Εξάιρεση στη γενικότερη εικόνα αποτέλεσε χθες μόνον ο δείκτης FTSE 100 του Λονδίνου που έκλεισε με οριακή υποχώρηση 0,05%. Το κλίμα στη βρετανική αγορά επηρέασε χθες ο προβληματισμός που επικρατεί εκ νέου στη Βρετανία για το κατά πόσον θα αναγκασθεί η Βρετανίδα υπουργός Οικονομικών Ρέιτσελ Ρίβς να αυξήσει εκ νέου τους φόρους για να μπορέσει να επιτύχει τους δημοσιονομικούς στόχους.

REUTERS, BLOOMBERG

(Πηγή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη

Εταιρείες	(Σε δολάριο)	
	Πριν από το κλείσιμο	Μετ.%
3M COMPANY	131,88	1,2204
ALCOA CORP	36,26	-0,6303
ALTRIA GROUP	51,86	-0,4415
AMAZON COM	223,76	-1,6915
AMER EXPRESS C	303,33	0,4803
AMER INTL GROU	73,08	0,8417
AMGEN	262,53	1,5236
APPLE INC	243,6	-0,5714
BANK OF AMERIC	46,31	2,0044
BAXTER INTL IN	29,58	-0,2697
BOEING CO	173,07	1,3409
BRISTOL MYERS	57,25	1,0056
CATERPILLAR IN	364,655	0,1249
THE CIGNA GP O	280,885	0,438
CHEVRON	149,79	1,718
CISCO SYSTEMS	58,955	0,3148
CITIGROUP	74,08	1,8422
CERVECIERIAS	11,585	1,6228
COCA-COLA CO	61,195	0,6331
COLGATE PALMOL	87,825	0,3256
DANABOS CORP	80,11	0,7927
DIANA SHIPPING	1,95	4,8387
DOW INC	39,77	0,0503
DUPONT DE NMU	75,605	0,4584
GLBL X EM MR E	26,47	-0,3467
ENTERGY CP	76,505	1,6543
EXXON MOBIL	109,16	1,318
FEDEX CORP	276,115	0,7829
FORD MOTOR CO	9,885	-0,3528
INTL BUS MACHI	226,33	1,6437
GENERAL DYNAMI	262,28	1,6629
GE AEROSPACE O	172,7621	0,181
GOLDM SACHS GR	578,99	-0,7542
HALLIBURTON CO	28,0034	1,2415
HARTFORD FINL	110,15	1,3806
HP INC	33,99	0,3543
HOME DEPOT INC	386,14	-0,8295
INTEL CORP	20,105	1,1827
JOHNSON JOHNSO	146,02	1,6428
JPMORGAN CHASE	245	1,7231
LAZARD INC ORD	50,36	-0,1982
MCDONALD'S COR	291,33	-0,2909
MERCK & CO	101,61	1,8953
MICROSOFT CP	425,655	-0,513
3M COMPANY	131,05	1,2357
MORGAN STANLEY	127,405	-0,96
NIKE INC CL B	72,45	0,625
NORFOLK SOUTHE	238,545	0,6689
PFIZER INC	27,315	1,5805
PROCTER & GAMB	161,1	0,3113
ROCKWELL AUTOM	282,525	0,3784
SCHLUMBERGER L	39,31	1,419
SOUTHERN	81,22	0,3211
STEALTHGAS	5,85	1,0363
UNISYS CORP	6,41	-4,1854
UNITEDHEALTH G	514,88	0,2356
US BANCORP	49,27	1,1081

London/Λονδίνο

Εταιρείες	(Σε πέννις)	
	Χθεςινό	Μετ.%
ANGLO AMERICAN	2379,5	-0,961
A.B.FOOD	2025	-1,412
ANTOFAGASTA	1633,5	-0,548
ADMIRAL GRP	2641	-0,34
ASHTED GRP	5032	-0,159
ANTOFAGASTA	1633,5	-0,548
AVIVA	484,1	-0,35
ASTRAZENECA	10668	-0,411
BABCOCK INTL	4972	0,975
BAE SYS.	1154	0,742
BARCLAYS	265,7	-2,603
BRAMERJOB.	2962	-0,202
BERKELEY GRHL	3790,8	-1,355
BRLAND	358,6	-0,775
BUNZL	3258	0,185
BP	422	1,92
BURBERRY GRP	976,4191	1,867
BT GROUP	145,5	-1,589
COCACOLA HBC A	2754	1,02
CARNIVAL	1731	-2,889
CENTRICA	138,15	0,987
COMPASS GROUP	2633	-0,53
BUNZL	3258	0,185
CAPITA GROUP	13,48	-2,46
CRH	7418	-1,566
DCC	5190	-0,86
DIAGEO	2506,5	0,12
DIRECT LINE	258,7095	-0,231
EXPERIAN	3426	-1,862
EASVJET	537,8	0,486
FRESNILLO	645	0,155
GLENCORE	361,2	-1,5
GSK	1357,5	0,593
HIKMA	2012	-0,396
HAMMERSON	269,02	-2,25
HARGREAVES LAN	1097,5	-0,091
HSBC HLDGS.UK	776	-1,083
INTL CONSOL AI	304,5	2,664
INTERCON. HOTE	9818	0,143
3I GRP	3655	0,911
IMPRBRANDS	2607	-0,42
INTERTEK GROUP	4730	0,724
ITV	71,2	-0,697
JOHNSON MATTHE	1349	-0,148
KINGFISHER	241,1	-1,431
LAND SECS.	572,5	-1,293
LEGAL&GEN.	230,4	-0,13
LLOYDS GRP	55,56	-0,753
MARKS & SP.	1820	-0,522
MONDI	1157,47696	-1,236
NATIONAL GRID	939,8	-0,255
NEXT	9912	3,747
PRUDENTIAL	637,229	-0,44

Persimmon

PEARSON	1302,5	1,126
RELX	3699	0,9
RIO TINTO	4663	-1,018
ROLLS-ROYCE HL	576,6	1,158
SAINSBURY(J)	272,4	-1,732
SCHROEDERS	319,8	-2,142
SAGE GRP	1302,706	0,736
ST.JAMES'S PLA	863	0,349
SMITHS GROUP	1743,5587	-0,343
SMITHS&NEPHEW	986,4	-0,364
SSE	1611,6938	-0,217
STAND.CHART.	987	-1,693
SEVERN TRENT	2454	0,204
TRAVIS PERKINS	692,5	-2,598
TESCO	370,6	-0,643
TAYLOR WIMPEY	114,6	-4,46
UNILEVER	4497	1,102
UTO. UTILITIES	1024,5	-1,014
VODAFONE GRP	67,6	-0,588
WPP	758	-4,099
WHITBREAD	2937	-0,844

Zurich/Zurixn		
Εταιρεία	Χθες	(Σε Ελ. Φπ.) Μετ.
ABB LTD N	49,48	-0,26
RICHEMONT N	140,75	1,22
GEBERT NI	513,6	-0,35
NOVARTIS N	90,39	1,61
ROCHE HOLDING	264,4	2,68
IGGS N	92,36	0,17
SWATCH GROUP I	162,45	1,24
ADECCO N	22,4	-0,27
WILLIUS BAER N	59,8	1,15
GUVAUDAN N	390,3	0,39
NESTLE SA	74,94	1,29
TRANSOCEAN N	0	0
SWISSCOM N	508,5	0,89
SWISS RE N	134,85	1,7
UBS GROUP N	29,44	0,79
ZURICH INSURAN	551,8	0,69

Frankfurt/Φρανκφούρτε		
Εταιρεία	Χθες	(Σε Ευρώ) Μετ.
DIADIAS N	243,3	3,8
LIAND N	300,3	1,3
BAF SE	42,445	0,18
SAY MOT WERKE	78,86	-0,94
BEIERSDORF	127	4
BAYER N AG	19,786	0,066
COMMERZBANK	16,21	0,155
CONTINENTAL AG	65,24	-0,74
DEUTSCHE BANK	16,868	-0,156
OT BOERSE N	222,8	2,5
OT LUFTHANSA A	0,934	0,010

Zurich/Zupixn

Εταιρείες	(Σε ελβ. Φρ.)	
	Χθεςινό	Μετ.%
ABB LTD N	49,48	-0,26
RICHEMONT N	140,75	1,22
GEBERIT NI	513,6	-0,35
NOVARTIS N	90,39	1,61
ROCHE HOLDING	264,4	2,68
SGS N	92,36	0,17
SWATCH GROUP I	162,45	1,34
ADECCO N	22,4	-0,27
JULIUS BAER N	59,8	1,15
GIVALUDAN N	3903	0,39
NESTLE SA	74,94	1,24
TRANSOCEAN N	0	0
SWISSCOM N	508,5	0,89
SWISS RE N	134,85	1,7
UBS GROUP N	29,44	0,79
ZURICH INSURAN	551,8	0,69

Frankfurt/Φρανκφούρτη

Εταιρείες	(Σε ευρώ)	
	Χθεςινό	Μετ.%
ADIDAS N	243,3	3,8
ALLIANZ SE	300,3	1,3
BASF SE	42,445	0,18
BAY MOT WERKE	78,86	-0,94
BEIERSDORF	127	4
BAYER N AG	19,786	0,066
COMMERZBANK	16,21	0,155
CONTINENTAL AG	65,24	-0,74
DEUTSCHE BANK	16,868	-0,156
DT BOERSE N	222,8	2,5
DT LUFTHANSA A	5,934	0,018

DT TELEKOM N

E.ON SE NA	11,245	-0,135
FRESENIUS MEDI	44	-0,3
FRESENIUS SE	34,17	-0,05
HEIDELBERG MAT	121,7	-0,95
HENKEL AG&CO V	83,06	0,2
INFINEON TECH	33,955	0,68
K S NA	11,08	-0,195
MERCK KGAA	145	1,75
MUENCH. RUECK	504,8	8
RWE AG	29,99	-0,28
THYSSENKRUPP A	3,93	-0,079
VOLKSWAGEN VZ	89,78	0,3
NOVONIA SE	28,65	-0,22
SIEMENS N	193,54	0,46
SAP SE	243,3	4,05

Amsterdam/Αμστερνταμ

Εταιρείες	(Σε ευρώ)	
	Χθεςινό	Μετ.%
AALBERTS	34,8	-0,11
AEGON	5,874	0,03
ABN AMRO BANK	15,1	-0,07
AKZO NOBEL	58,4	1,49
ARCELMITTAL	21,34	-0,84
ASML HOLDING	738,4	-1,26
GALAPAGOS	27,7	0,87
HEINEKEN	68,6	0,5
ING GROEP	15,316	-0,27
KPN KON	3,527	0,74
NN GROUP	42,92	0,12
IMCO	139,2	-0,57
RANDSTAD	40,45	-0,91
RELX	44,52	0,82
VOPAK	43,5	-0,82
WOLTERS KLUWER	159,9	0,47

Milano/Μιλάνο

Εταιρείες	(Σε ευρώ)	
	Χθεςινό	Μετ.%
AZA SPA	2,19	2,16
AZIMUT HLDG	24,28	24,36
ENEL	6,99	7,01
SMFG	3867	2,25
SUMITOMO CHEM	343	-0,67
SUZUKI	1797	-0,94
TAISEI CORP	6522	-0,96
TDK CORPORATIO	2046,5	2,38
TOBU RAILWAY	2632,5	0,8
TOKIO MARINE H	5713	0,58
TORAY INDUSTRI	1011	1,62
TREND MICRO	8235	1,03
TOPY INDS LTD	2000	-0,4
TORAY INDUSTRI	1011	1,62
TOYOB0	959	-0,72
TOYOTA MOTOR C	3052	1,36
YAMAHA CORP	1104	1,61

Tokyo/Τόκιο

Εταιρείες	Χθεςινό	(Σε γιέν) Μετ.%
AJINOMOTO	6354	-0,17
ASAHI GROUP HL	1597,5	-0,75
ASTELLAS PHARM	1537	0,65
BRIDGESTONE CO	5370	0,19
CANON INC	5047	0,14
CASIO COMPUTER	1277	1,15
CITIZEN WATCH	914	0
CREDIT SAISON	3651	0,08
DAIWA SEC GROU	10575	0,81
SUBARU	2784	1,18
FUJIFILM HOLDI	3319	1,28
FUJITSU	2889	3,86
HINDO MOTORS	555	1,65
HITACHI	4038	1,69
HONDA MOTOR	1604	1,62
IHI	8610	-2,17
ISUZU MOTORS	2163,5	0,82

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά Μετ.	
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	1.486,83	1.480,98	5,85	0,40%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	3.619,67	3.602,08	17,59	0,49%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	15.198,32	15.328,29	-129,97	-0,85%
FTSE/Χ.Α.ΥΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	4.090,85	4.083,86	6,99	0,17%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	2.393,99	2.377,22	16,77	0,71%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	863,10	858,44	4,66	0,54%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ Χ.Α.	344,16	342,37	1,79	0,52%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΤΗΧ ESG	1.702,02	1.693,22	8,80	0,52%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	6.229,69	6.199,42	30,27	0,49%
FTSE/Χ.Α. MID CAP ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.279,96	3.256,98	22,98	0,71%
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ MID & SMALL CAP	2.158,56	2.152,96	5,60	0,26%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	2.811,90	2.800,84	11,06	0,39%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	1.315,01	1.294,78	20,23	1,56%
FTSE/ΑΤΗΧ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	5.699,87	5.694,27	5,60	0,10%
FTSE/ΑΤΗΧ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	6.172,65	6.077,20	95,45	1,57%
FTSE/ΑΤΗΧ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.941,91	4.864,37	77,54	1,59%
FTSE/ΑΤΗΧ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	5.085,85	5.106,63	-20,78	-0,41%
FTSE/ΑΤΗΧ ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	6.737,72	6.722,45	15,27	0,23%
FTSE/ΑΤΗΧ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	7.152,24	7.163,64	-11,40	-0,16%
FTSE/ΑΤΗΧ ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	5.342,63	5.273,50	69,13	1,31%
FTSE/ΑΤΗΧ ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.084,26	5.099,71	-15,45	-0,30%

Το Χρηματιστήριο Αθηνών και ο οίκος FTSE Russell ανακοίνωσαν τους νέους Συντελεστές Στάθμισης (Capping Factors) των μετοχών που συμμετέχουν στη σύνθεση των δεικτών FTSE/Χ.Α. Οι αλλαγές ισχύουν από τη συνεδρίαση της Δευτέρας 18 Δεκεμβρίου 2023.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	101.730.581,23
ΠΟΛΥΠΛΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	6.703.768,08
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	6.620.736,12
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	5.481.766,11
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	5.276.232,98
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	5.080.688,56
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	4.113.069,24
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	4.018.328,72
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	3.658.044,21
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	3.628.283,86
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	3.162.487,85
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	2.072.042,76
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	2.012.086,39
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	1.924.515,16
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.726.098,06
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	1.679.114,78
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	1.097.748,18
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	1.015.846,87
ΕΠΕΝΔΥΣΙΜΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	990.438,78
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	985.037,96
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	607.461,74
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	423.631,25
ΤΡΟΦΙΜΑ	314.257,72
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΧΗΜΙΚΑ	305.398,79
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ Α.Ε.Ε.Α.Π.	283.400,71
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	212.186,46
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΙΜΩΝ ΑΜΟΙΒ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	205.936,79

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ				
ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο Μετ.
ΑΚΡΙΤΑΣ (ΚΟ)	0,790	9,72%	ΑΥΕ Α.Ε. (ΚΟ)	0,448 -3,24%
ΙΛΥΔΑ (ΚΟ)	2,330	6,39%	DIMAND A.E. (ΚΟ)	8,280 -2,59%
QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)	1,370	6,20%	PREMIA PROPERTIES (ΚΟ)	1,250 -2,50%
ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ (ΚΟ)	2,510	3,29%	ΕΛΙΝΟΙΑ (ΚΟ)	2,300 -2,13%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	4,150	3,23%	ΠΑΠΟΥΤΣΙΑΝΗΣ (ΚΟ)	2,390 -2,05%
MEDICON ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	2,270	3,18%	INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	3,055 -1,45%
ΑΛΡΗΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	1,703	3,18%	ΑΤΤΙΣΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	2,300 -1,29%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	8,002	3,12%	ΜΟΤΟΔΥΝΑΜΙΚΗ (ΚΟ)	2,730 -1,27%
ΚΑΡΕΛΙΑ (ΚΟ)	346,000	2,98%	LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	7,360 -1,21%
JUMBO (ΚΟ)	26,600	2,94%	PERFORMANCE TECHNOLOGIES (ΚΟ)	5,870 -1,18%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ			
ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ		
ΕΥROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	30.746.820,07	QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)	0,88%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	23.787.858,08	ΒΙΖ (ΚΟ)	0,61%
ΑΛΡΗΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	22.146.221,17	ΑΛΡΗΑ ETF FTSE ATHEX LARGE CAP	0,58%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	19.859.608,73	ΑΛΡΗΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,56%
METLEN ENERGY & METALS (ΚΟ)	6.703.768,08	ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	0,46%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	5.624.808,97	ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ)	0,42%
ΟΤΕ (ΚΟ)	5.276.232,98	PROFILE (ΚΟ)	0,38%
JUMBO (ΚΟ)	5.080.688,56	ΕΥROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	0,36%
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	4.113.069,24	ΙΛΥΔΑ (ΚΟ)	0,36%
ΔΕΗ (ΚΟ)	4.062.367,48	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	0,34%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ			
ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ			
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	224	832	6.348
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	1	5	1.250
FTSE/Χ.Α. Large Cap	223	827	5.098
MSCI GREECE REBASED	0	0	0
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.954	32.180	398.649
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	98	1.606	26.540
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	70	213	3.265
ΑΛΡΗΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	24	79	2.054
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΑΘΗΝΩΝ(ΚΟ)	294	12.078	154.180
AUTOHELLAS (ΚΟ)	0	0	331
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	0	0	107
BANK OF CYPRUS (ΚΟ)	3	5	2.170
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	1	1	13
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	0	0	124
ΕΛΛΑΚΤΟΡ (ΚΟ)	34	389	5.559
ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	36	314	2.813
ΕΥROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	116	913	7.172
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	145	3.278	18.845
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	22	157	3.856
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	0	0	1.071
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	21	69	11.662
HELLENIC ENERGY (ΚΟ)	34	120	3.586
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	30	290	5.014
INTRAKAT (ΚΟ)	81	492	8.210
JUMBO (ΚΟ)	15	18	340
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	25	77	5.990
METLEN ENERGY & METALS (ΚΟ)	57	185	5.831
MIG (ΚΟ)	10	14	154
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	81	437	6.459
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	207	2.055	14.599
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	15	109	938
ΤΡΑΠΕΖΑ ΟΡΤΙΜΑ BANK (ΚΟ)	1	2	63
ΟΤΕ (ΚΟ)	13	78	2.599
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	128
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	413	8.692	77.167
ΔΕΗ (ΚΟ)	61	370	21.699
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0	0	172
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	0	0	26
ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)	13	16	504
ΒΙΟΗΛCO SA/NV (ΚΑ)	39	123	5.408
Δικαιώματα σε Δείκτες	18	143	563
FTSE/Χ.Α. Large Cap	18	143	563
Δικαιώματα σε Μετοχές	2	21	85
ΑΛΡΗΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	0
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	6
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	1	1	50
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	0
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	0
ΔΕΗ (ΚΟ)	1	20	29
Συνολική Δραστηριότητα	2.198	33.176	405.645

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 7 Ιανουαρίου 2025

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΗΜΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	4,7100	4,7400	4,7193	-1,4930	91,020	4,7100	4,7400	4,7100	-0,42
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	4,6000	4,6400	4,6049	1,2830	234,065	4,6300	4,6400	4,6400	1,31
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	1,7150	1,7600	1,7377	2,5310	85,909	1,7300	1,7500	1,7500	0,57
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,1690		

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0,0490	0,0490	0,0490	-0,2690	1,474	0,0500	0,0525	0,0490	-5,77

Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	3,2800	3,4600	3,3374	10,5740	49,708	3,4000	3,4600	3,4400	4,24

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	2,6800	2,6800	2,6800	24,0000	500	2,4400	2,6800	2,6800	9,84
ΚΟΞΑ	ΚΟΞΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0,0000	0,1860		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0,0185	0,0205		
ΑΙΕΠ	ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΕΜ, Σ)						0,0510	0,0540		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0175	0,0190		
ΓΙΕΠ	UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0,0000	4,7700		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ, Σ)	0,0320	0,0350	0,0329	-0,0120	5,167	0,0325	0,0350	0,0350	2,94
ΙΣΕΠ	ΙΣΥΧΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΕΜ, Σ)						0,0360	0,0000		
ΚΕΑΕ	CRH HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0,0100	0,0000		
ΡΕΕΠ	REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)						0,0020	0,0000		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)	0,0030	0,0035	0,0034	-0,0100	12,400	0,0030	0,0035	0,0035	0,00
ΧΑΕΠ	HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	ERMES DEPARTMENT STORES PLC	0,0200	0,0205	0,0201	-0,0610	54,930	0,0195	0,0220	0,0200	-2,44
ΑΓΡΟ	“ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ““Η ΠΡΟΣΩΟ”” ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ “	3,0000	3,0000	3,0000	0,0000	319	3,0000	0,0000	3,0000	0,00
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD (ΑΝ)						0,0000	0,0000		
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0,0950	0,0990	0,0972	-0,0840	31,000	0,0970	0,1030	0,0985	0,51
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD	0,0530	0,0530	0,0530	0,1990	7,523	0,0475	0,0540	0,0530	6,00
ΛΟΞΕ	LORODOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD	0,7700	0,7700	0,7700	-1,0060	500	0,7700	0,8200	0,7700	-4,35
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)	4,2000	4,2000	4,2000	0,0000	3,350	4,2000	4,6200	4,2000	0,00
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0,1500	0,0000		

Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0,0000	0,0500		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΣΤΣΔ	CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (Σ)	0,2340	0,2560	0,2443	5,2040	1,070	0,2340	0,2560	0,2560	19,63
ΔΒΧΑ	ΔΑΣΙΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						1,0000	0,0000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	0,7700	0,8000	0,7807	1,6240	2,800	0,7750	0,8000	0,8000	3,90
ΚΥΡΘ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0,2700	0,2980		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ	3,2400	3,3600	3,3003	3,4270	4,711	3,3200	3,3600	3,3400	2,45

Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά			
---------------------------	--	--	--

Αντληση έως 8 δισ. από τις αγορές το 2025 ο στόχος του ΟΔΔΗΧ

Το 70%-80% της εκδοτικής δραστηριότητας θα καλυφθεί μέσω δύο νέων κοινοπρακτικών εκδόσεων – με ένα νέο 10ετές να είναι βέβαιο

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΛΗ

Εως 8 δισ. ευρώ θα αντλήσει από τις αγορές το ελληνικό Δημόσιο το 2025, πολύ λιγότερα από τις δανειακές ανάγκες, χάρη στα κεφάλαια που θα συνεχίσουν να εισρέουν στην οικονομία αλλά και τη στοχευμένη χρήση των υψηλών ταμειακών διαθεσίμων για τη μείωση του χρέους. Το 70%-80% της εκδοτικής δραστηριότητας θα καλυφθεί μέσω δύο νέων κοινοπρακτικών εκδόσεων – με ένα νέο 10ετές να είναι βέβαιο και να αναμένεται, πιθανότατα, στις αρχές του έτους– και το υπόλοιπο μέσω προγραμματισμένων επανεκδόσεων υφισταμένων τίτλων, ύψους περίπου 2 δισ. ευρώ.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τη στρατηγική χρηματοδότησης που δημοσίευσε ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, οι δανειακές ανάγκες της χώρας για το 2025 διαμορφώνονται στα 15,283 δισ. ευρώ. Τα 5,540 δισ. ευρώ εξ αυτών αφορούν χρεολύσια, τα 4,75 δισ. ευρώ πληρωμές τόκων, τα 5,29 δισ. ευρώ πρόωρες αποπληρωμές στις οποίες θα προχωρήσει το ελληνικό Δημόσιο –όπως οι περαιτέρω πρόωρες πληρωμές δόσεων των διμερών δανείων GLF– και τα 5,496 δισ. ευρώ αφορούν άλλες υποχρεώσεις, τη στιγμή που το πρωτογενές πλεόνασμα θα διαμορφωθεί στα 5,973 ευρώ.

Το «κενό» των 7,283 δισ. ευρώ (έπιπτα από τα 8 δισ. ευρώ που θα αντληθούν από τις αγορές) θα καλυφθεί από μέρος των εισροών από το Ταμείο Ανάκαμψης, καθώς και από άλλες εισροές κεφαλαίων της Ε.Ε., τα οποία τοποθετούνται στα 3,027 δισ. ευρώ, από εισπράξεις από μετοχικές και επενδυτικές συμμετοχές ύψους 0,564 δισ. ευρώ και από τη χρήση 3,692 δισ. ευρώ από τα ταμειακά διαθέσιμα, ενώ το χρέος αναμένεται να αυξηθεί κατά περίπου 197 εκατ. ευρώ.

Ετσι, τα ταμειακά διαθέσιμα από περίπου 33 δισ. ευρώ στα τέλη του 2024, τα οποία καλύπτουν άνετα τις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες των επόμενων τριών ετών και θα συνεχίσουν να παρέχουν σημαντικό «μαξιλάρι» ασφαλείας έναντι ενδεχόμενων κινδύνων αναχρηματοδότησης και επιτοκίων μεσοπρόθεσμα, στο τέλος του 2025 θα κινηθούν κοντά στα 28 δισ. ευρώ ή και χαμηλότερα. Δεδομένης της θεραπευτικής του ελληνικού κρατικού προϋπολογισμού, της ευνοϊκής δομής του χαρτοφυλακίου ελληνικού δημοσίου χρέους, των πολύ χαμηλών χρεολυσίων και επιτοκίων πληρωμών τόκων, της μηδενικής έκθεσης σε συναλλαγματική και επιτοκιακό κίνδυνο κ.λπ., το πιο δύσκολο μέρος της δουλειάς του ΟΔΔΗΧ για το επόμενο έτος, αλλά και για τα επόμενα

χρόνια, είναι να βρει χώρο για εκδοτική δραστηριότητα, όπως έχει πει και ο Δημήτρης Τσάκωνας, γενικός διευθυντής του ΟΔΔΗΧ. Ωστόσο, η Ελλάδα πρέπει να διατηρήσει μια ρευστή καμπύλη αποδόσεων, επομένως ο ΟΔΔΗΧ πρέπει να έχει συνεχή πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές και διάλογο με τους επενδυτές. Στο πλαίσιο αυτό θα προχωρήσει το 2025 σε άλλη μια πρόωρη αποπληρωμή των GLF ύψους άνω των 5 δισ. ευρώ. Αυτό παρέχει χώρο για χρηματοδοτική δραστηριότητα, αντικαθιστώντας το «μη εμπορεύσιμο χρέος» του επίσημου τομέα με νέα ελληνικά ομόλογα είτε με την εισαγωγή νέων εκδόσεων με νέες διάρκειες είτε με την αύξηση της ρευστότητας σε προηγούμενες εκδόσεις μέσω δημοπρασιών οι οποίες θα ξεκινήσουν στις 15 Ιανουαρίου και θα γίνουν σε μηνιαία βάση όλο τον χρόνο (εκτός Αυγούστου και Δεκεμβρίου).

Οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες της Ελλάδας θα κινηθούν σημαντικά κάτω του 10% του ΑΕΠ και στο 6,1% του ΑΕΠ κατά μέσον όρο σε όλο το μήκος του προβλεπόμενου ορίζοντα, δηλαδή έως το 2070, από 11% του ΑΕΠ φέτος και περίπου 8% το 2025. Παράλληλα, εκτιμάται πως το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους (έπσιο μεσοσταθμικό επιτόκιο) θα κινηθεί στο 1,5% το

Οι δανειακές ανάγκες της χώρας για το 2025 διαμορφώνονται στα 15,283 δισ. ευρώ. Τα 5,540 δισ. ευρώ εξ αυτών αφορούν χρεολύσια, τα 4,75 δισ. ευρώ πληρωμές τόκων, τα 5,29 δισ. ευρώ πρόωρες αποπληρωμές στις οποίες θα προχωρήσει το ελληνικό Δημόσιο και τα 5,496 δισ. ευρώ άλλες υποχρεώσεις.

2025 και θα διατηρηθεί σε αυτό το επίπεδο και το 2026, ενώ θα αυξηθεί στο 3,06% κατά μέσον όρο από το 2027 και μετά (έως το 2070).

Παράλληλα, τα πρωτογενή πλεονάσματα αναμένεται να κινηθούν στο 2,9% του ΑΕΠ το 2025, στο 3,2% το 2026 και στο 2,1% στη συνέχεια, ενώ σε ένα πολύ συντηρητικό σενάριο όπου η ανάπτυξη από το 2027 και μετά κινείται στο πολύ χαμηλό 0,4-0,8% αντί του 1,1%-1,5% που προβλέπεται επί του παρόντος, τα πλεονάσματα θα κινηθούν στο 2,4% του ΑΕΠ κατά μέσον όρο. Τέλος, ο δείκτης χρέους εκτιμάται ότι το 2032 θα έχει υποχωρήσει στο 120% του ΑΕΠ, το 2037 στο 100% και θα φτάσει στο 60% το 2051, ενώ το 2025 θα διαμορφωθεί στο 146,8% (από 153,1% φέτος).

Ο οίκος Moody's

Η περιορισμένη και μελετημένη εκδοτική παρουσία της Ελλάδας στις αγορές το 2025 αναμένεται, σύμφωνα με αναλυτές, να δημιουργήσει ισχυρή ζήτηση για τα ελληνικά ομόλογα, ενώ μια θετική ετυμολογία από τον οίκο Moody's και η απόδοση της επενδυτικής βαθμίδας εκτιμάται πως θα οδηγήσει σε πρόσθετη ζήτηση ύψους 3-5 δισ. ευρώ.

Σημειώνεται πως ο οίκος αναμένεται να δημοσιοποιήσει την πρώτη του αξιολόγηση για την Ελλάδα για το 2025 στις 14 Μαρτίου και τη δεύτερη στις 19 Σεπτεμβρίου.

Όπως έχει σημειώσει ο επικεφα-

λής του ΟΔΔΗΧ, Δημήτρης Τσάκωνας, το investment grade από τη Moody's και κυρίως το γεγονός ότι τα ελληνικά ομόλογα θα «σπανίζουν» στην αγορά (scarcity), μπορούν να οδηγήσουν σε περαιτέρω αποκλιμάκωση του ελληνικού spread κατά 10-30 μονάδες βάσης ή και περισσότερο.

Ηδη το ελληνικό spread έχει μειωθεί σημαντικά και διαμορφώνεται στις 85 μονάδες βάσης (από τις 132 μ.β. που ήταν το υψηλό έτος τον Ιούνιο), πολύ κοντά στο γαλλικό (82 μ.β.) και μόλις 15 μ.β. υψηλότερα από το ισπανικό spread (70 μ.β.).

Με σημαντικά κέρδη άνοιξε τη βδομάδα το ΧΑΚ

Σημαντικά κέρδη κατέγραψε το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου την Τρίτη, στην πρώτη συνεδρίαση της εβδομάδας. Ο Γενικός Δείκτης διαμορφώθηκε στις 219,12 μονάδες με άνοδο 1,21%. Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 έκλεισε στις 133,34 μονάδες με κέρδη 1,26%. Η αξία των συναλλαγών ήταν 1.894.344,58 ευρώ. Σε σχέση με τους επιμέρους δείκτες, η Κύρια και Εναλλακτική Αγορά κατέγραψαν κέρδη σε ποσοστό 0,82% και 3% αντίστοιχα και οι Επενδυτικές Εταιρείες 0,58%. Αντίθετα, τα Ξενοδοχεία κατέγραψαν πτώση 1,38%.

Τη μεγαλύτερη εμπορευσιμότητα είχε η μετοχή της Τράπεζας Κύπρου με όγκο 1.077.843,92 ευρώ (τιμή κλεισίματος 4,64 ευρώ - άνοδος 1,31%), της Ελληνικής Τράπεζας με όγκο 429.550,92 ευρώ (τιμή κλεισίματος 4,71 ευρώ - πτώση 0,42%), της Logicom με 165.894,48 ευρώ (τιμή κλεισίματος 3,44 ευρώ - άνοδος 4,24%), της Δημόσιας Επενδυτικής με όγκο συναλλαγών 149.286,58 ευρώ (τιμή κλεισίματος 1,75 ευρώ - άνοδος 0,57%) και της ΚΕΟ με όγκο 19.408,58 ευρώ (τιμή κλεισίματος 2,30 ευρώ - άνοδος 1,77%).

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγμάτευσης, 14 κινήθηκαν ανοδικά, 4 πτωτικά και 3 χωρίς μεταβολή. Ο αριθμός των συναλλαγών ήταν 258.

Πέντε «αγκάθια» στην ελληνική οικονομία βλέπει η Κομισιόν

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Στο ίδιο γκρουπ χωρών με τη Σουηδία, τη Γερμανία και την Ολλανδία κατέταξε η Κομισιόν την Ελλάδα, αλλά... όχι για καλό. Είναι το γκρουπ των συνολικά 9 χωρών της Ευρωζώνης, στις οποίες εντόπισε μακροοικονομικές ανισορροπίες ο «Μηχανισμός Επαγρύπνησης» της Κομισιόν. Θα ακολουθήσουν εις βάθος αξιολογήσεις για το κατά πόσον οι ανισορροπίες αυτές επιδεινώθηκαν ή διορθώνονται. Οι διαπιστώσεις περιλαμβάνονται στο πακέτο του 2ου μέρους του ευρωπαϊκού εξαμήνου (το 1ο μέρος παρουσιάστηκε στις 26 Νοεμβρίου), που παρουσίασε η Κομισιόν.

Το «καμπανάκι» της Κομισιόν αφορά ειδικότερα πέντε τομείς για την Ελλάδα (τα στοιχεία αφορούν το 2023):

1. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών που ήταν 6,3% του ΑΕΠ.
2. Την καθαρή διεθνή επενδυτική θέση, -139,3% του ΑΕΠ.
3. Τις τιμές των κατοικιών που αυξήθηκαν με ρυθμό 13,8% και εκτιμάται ότι είναι υπερτιμημένες κατά 20%.
4. Το χρέος γενικής κυβέρνησης, 163,9% του ΑΕΠ.
5. Την ανεργία, 11,1%.

Όπως επισημαίνει το σχετικό κείμενο για την Ελλάδα, «παράμενουν ευάλωτα σημεία που σχετίζονται με την εξωτερική θέση, το δημόσιο χρέος και τον τραπεζικό τομέα, αν και υπάρχουν ενδείξεις βελτίωσης. Το 2023 η καθαρή διεθνή επενδυτική θέση και ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ βελτιώθηκαν κυρίως λόγω της αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών παρέμεινε υψηλό λόγω της σχετικά ισχυρής εγχώριας ζήτησης και προβλέ-

Η έκθεση επισημαίνει ότι σε κίνδυνο φτώχειας είναι το 26,1% του πληθυσμού έναντι 21,3% στην Ε.Ε.

πεται ότι θα παραμείνει υψηλό. Οι τιμές των κατοικιών αυξάνονται έντονα. Το μερίδιο των μη εξυπηρετούμενων δανείων στον τραπεζικό τομέα έχει υποχωρήσει, αλλά παραμένει υψηλό. Η ανεργία μειώθηκε, αλλά παραμένει υψηλή». Η Ελλάδα, όμως, βρέθηκε από την Κομισιόν ότι αντιμετωπίζει και κινδύνους που έχουν σχέση με την κοινωνική σύγκλιση. Σε άλλη έκθεση του ίδιου χθεσινού πακέτου, που αφορά την απασχόληση, επισημαίνεται ότι η χώρα «αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και της κοινωνικής συμπερίληψης, με τους περισσότερους δείκτες να υποδεικνύουν ότι η κατάσταση είναι κρίσιμη». Εδώ ανήκει σε γκρουπ με άλλες 9 χώρες, για τις οποίες θα γίνει περαιτέρω μελέτη εις βάθος. Σχετικές συστάσεις θα εκδοθούν στο πλαίσιο του επικείμενου εξαμήνου, την άνοιξη του 2025.

Μεταξύ άλλων η έκθεση επισημαίνει ότι σε κίνδυνο φτώχειας είναι το 26,1% του πληθυσμού, έναντι 21,3% στην

Ε.Ε., κι αυτό μετά από αργή βελτίωση τα τελευταία έξι χρόνια. Το 28,5% των νοικοκυριών επιβαρύνεται υπερβολικά από το κόστος στέγασης, ποσοστό που είναι το υψηλότερο στην Ε.Ε., όπου ο μέσος όρος είναι 8,8%. Οι ιατρικές ανάγκες που δεν καλύπτονται έφθασαν στο 11,6% το 2023, εμφανίζοντας ανοδική πορεία, ενώ στην Ε.Ε. είναι 2,4%. Η εισοδηματική ανισότητα, με βάση το μερίδιο του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού σε σχέση με το φτωχότερο 20%, αυξήθηκε επίσης οριακά στο 5,3, έναντι 4,72 στην Ε.Ε. Η συμμετοχή στην αγορά εργασίας περιορίζεται στο 67,4% του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, πολύ κάτω από το 75,3% της Ε.Ε. Ειδικά η απασχόληση των γυναικών βρίσκεται στο 57,6%, ένα από τα χαμηλότερα επίπεδα στην Ε.Ε. Το μερίδιο των νέων που δεν μετέχουν ούτε στην απασχόληση ούτε στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση αυξήθηκε κατά 0,6% στο 15,9% το 2023, το οποίο είναι σημαντικά υψηλότερο από τον μέσο όρο της Ε.Ε. που είναι 11,2%.

Ξεκινούν οι μειώσεις στις τραπεζικές χρεώσεις

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Προκαταβολικά από την προσεχή Πέμπτη θα πρέπει οι τράπεζες να εφαρμόσουν τη μείωση των χρεώσεων στα 0,5 ευρώ για όλα τα εμβάσματα έως 5.000 ευρώ, καθώς από την ημερομηνία αυτή τίθεται σε ισχύ ο νέος κανονισμός που εξομοιώνει το κόστος αποστολής χρημάτων εντός της Ε.Ε. για όλους τους τύπους μεταφορών χρημάτων.

Η εφαρμογή του κανονισμού φέρνει ένα βήμα πιο κοντά την υποχρέωση που επιβλήθηκε από την κυβέρνηση στις τράπεζες να μειώσουν την προμήθεια για τις μεταφορές χρημάτων έως 5.000 ευρώ στα 0,5 ευρώ. Για ποσά άνω των 5.000 ευρώ οι τράπεζες θα πρέπει να εφαρμόσουν νέα τιμολόγια που δεν θα διαφοροποιούν ωστόσο την άμεση αποστολή χρημάτων, δηλαδή την αποστολή μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα με ένα κοινό έμβασμα που απαιτεί μία, δύο ή περισσότερες ημέρες. Να σημειωθεί ότι ο νέος κανονισμός δεν προβλέπει ανώτατο ή κατώτατο όριο προμήθειας για μια συναλλαγή και το όριο των 0,5 ευρώ είναι αποτέλεσμα της κυβερνητικής απόφασης ώστε να γίνουν προσιτές οι μεταφορές χρημάτων μέσω web mobile ή banking για συγκεκριμένα ποσά, που μέχρι σήμερα επιβαρύνονταν με προμήθεια από 1 έως 2,5 ευρώ.

Στο πλαίσιο των κυβερνητικών παρεμβάσεων οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες άλλωστε το αργότερο έως τα τέλη του μήνα να μπεινίσουν την προμήθεια για πληρωμές μέσω web και mobile banking οφειλών που αφορούν το Δημόσιο, τα ασφαλιστικά ταμεία, τους οργανισμούς

τοπικών αυτοδιοικήσεων, τις εταιρείες ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, ύδρευσης και τις ασφαλιστικές εταιρείες. Τα μέτρα αφορούν τις συναλλαγές που πραγματοποιούν τα φυσικά πρόσωπα, οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι ατομικές επιχειρήσεις.

Από την ίδια ημερομηνία μπεινίζεται επίσης η χρέωση για ανάληψη μετρητών σε δημόσιες ενότητες όπου υπάρχει ΑΤΜ μόνο ενός τραπεζικού ιδρύματος. Αντίστοιχα μπεινίζεται –σήμερα είναι 0,2 ευρώ– η χρέωση για την ερώτηση υπολοίπου σε κάθε ΑΤΜ άλλης τράπεζας σε όλη τη χώρα. Μπεινείται θα είναι επίσης η χρέωση για φόρτιση προπληρωμένων καρτών για ποσό φόρτισης έως 100 ευρώ (από περίπου 1 ευρώ που ισχύει σήμερα). Τέλος, επεκτείνεται η μείωση κατά 50% των προμηθειών για αγορές με χρεωστικές, πιστωτικές και προπληρωμένες κάρτες μέσω POS, από τα 10 ευρώ που ισχύει σήμερα, στα 20 ευρώ. Ετσι, ο όγκος συναλλαγών στη λεγόμενη «μικρή λιανική» που καλύπτεται ανέρχεται πλέον σε 2 δισ. ευρώ από 1 δισ. ευρώ κατ' έτος. Με τον ίδιο νόμο προβλέφθηκε επίσης ο διπλασιασμός του ΕΝΦΙΑ που θα πρέπει να πληρώσουν οι τράπεζες, οι διαχειριστές και αγοραστές πιστώσεων και τα συνδεδεμένα με αυτούς νομικά πρόσωπα για τα έτη 2026, 2027 και 2028 για όσα οικιστικά ακίνητα έχουν στην κατοχή τους. Η προσαύξηση δεν θα εφαρμοστεί εάν το κτίριο ήταν μισθωμένο για διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών εντός του έτους που προπνέγεται του έτους φορολογίας. Στόχος είναι να ενισχυθεί η διάθεση αυτών των ακινήτων στην αγορά για μακροχρόνια μίσθωση.

Deloitte.

Φορολογικές Πληροφορίες 2025

Ο απαραίτητος οδηγός για το φορολογικό τοπίο της Κύπρου.

© 2025 Deloitte Limited

Κατεβάστε τον οδηγό σε ελληνικά και αγγλικά.

